

Foto: DNT Nedre Glomma / Ellen Hasle Kokkim

Handlingsplan 2022-2025 med årsbudsjett 2022

Bystyrets vedtak

Innhold

1. Kommunedirektørens forord	4
2. Hovedgrepene i handlingsplan 2022 – 2025.....	6
3. Styringsmodell og plansystem	13
3.1. Styringsmodell.....	13
3.2. Plansystemet	15
3.3. Handlingsplanen	16
4. Samfunnsutvikling	17
4.1. Analyse.....	17
4.1.1. Befolkningsutvikling.....	17
4.1.2. Økonomisk bærekraft.....	17
4.1.3 Sosial bærekraft.....	19
4.1.4. Miljømessig bærekraft.....	20
4.2 Klima- og energiplan.....	21
4.2.1 Klimabudsjett 2022-2025.....	23
4.2.2 Klimafond	25
4.3. Visjon, ambisjoner og mål i Samfunnsplan 2018-2030.....	25
4.4. Prioriterte tiltak.....	27
4.4.1. Vedtatte styringsdokumenter	27
4.4.2. Styringsdokumenter som er under arbeid eller igangsettes i perioden.....	30
5. Medarbeider	31
5.1. Analyse.....	31
5.2. Mål.....	33
5.3. Prioriterte tiltak.....	33
5.3.1. Vedtatte styringsdokumenter	33
5.3.2. Styringsdokumenter som er under arbeid eller igangsettes i perioden.....	34
6. Økonomiplan og budsjett	35
6.1 Statsbudsjettet.....	35
6.2. Netto driftsresultat.....	37
6.3 Kommunens inntekter	38
6.4 Kommunens utgifter.....	43
6.5 Finansielle måltall og økonomiprinsipper	50
7. Investeringer	52
7.1 Investering og finansiering.....	52
7.2 Investeringsoversikt.....	55

8. Tjenester.....	68
8.1. Kommuneområde helse og velferd	72
8.1.1. Tjenester og oppgaver	72
8.1.2. Utviklingstrekk og analyser	73
8.1.3. Tjenestemål	80
8.1.4. Prioriterte tiltak	82
8.1.5. 4-årig driftsbudsjett.....	85
8.2 Kommuneområde oppvekst	90
8.2.1. Tjenester og oppgaver	90
8.2.2. Utviklingstrekk og analyser	91
8.2.3. Tjenestemål	95
8.2.4. Prioriterte tiltak	96
8.2.5. 4-årig driftsbudsjett.....	98
8.3. Kommuneområde samfunn	102
8.3.1. Tjenester og oppgaver	102
8.3.2. Utviklingstrekk og analyser	103
8.3.3. Tjenestemål	106
8.3.4. Prioriterte tiltak	108
8.3.5. 4-årig driftsbudsjett.....	111
8.4. Kommuneområde organisasjon.....	114
8.4.1. Tjenester og oppgaver	114
8.4.2. Utviklingstrekk og analyser	115
8.4.3. Tjenestemål	117
8.4.4. Prioriterte tiltak	117
8.4.5. 4-årig driftsbudsjett.....	118
8.5. Kommuneområde teknisk.....	120
8.5.1. Tjenester og oppgaver	120
8.5.2. Utviklingstrekk og analyser	121
8.5.3. Tjenestemål	125
8.5.4. Prioriterte tiltak	126
8.5.5. 4-årig driftsbudsjett.....	131
8.6 Kommuneområde teknologi og endring.....	135
8.6.1. Tjenester og oppgaver	135
8.6.2. Utviklingstrekk og analyser	136
8.6.3. Tjenestemål	138
8.6.4. Prioriterte tiltak	138

8.6.5. 4-årig driftsbudsjett.....	139
8.7. Kommunedirektøren	141
Vedlegg	142

1. Kommunedirektørens forord

Det er et alvorlig bakteppe for det utkastet til handlingsplan for 2022-2025 som kommunedirektøren har lagt fram. Handlingsplanen tar ikke fullt ut konsekvensene av barnevernsreformen som innføres fra 2022. Det har ikke vært mulig å finne penger nok til å dekke de kostnadene kommunen må påregne, uten at det får andre konsekvenser som kommunedirektøren har vurdert å være for drastiske å foreslå. Konsekvensene ville vært nedskjæringer på andre områder som vil medføre brudd på lovfestede normer eller krav. Alternativt ville budsjett og økonomiplan ikke vært i økonomisk balanse, noe som både er i strid med kommuneloven og ødeleggende for framtidig drift.

Dette er dramatisk for Sarpsborg kommune, og for mange andre kommuner som nå står i samme situasjon.

Staten har de senere årene gjennomført flere reformer som kommunene skal gjennomføre. Etter nasjonale myndigheters oppfatning er de finansiert for kommunesektoren som helhet, men for en kommune som Sarpsborg er realiteten at de har vært underfinansiert med mange titalls millioner kroner. Sarpsborg kommune har klart å etterleve nye bemanningsnormer i skoler og barnehager, med det forbehold at skolene nå har store utfordringer med å holde sine budsjetter. Kommunen har også håndtert at staten har svekket sin finansiering av ressurskrevende tjenester betydelig over flere år, og med det skjøvet byrden over på kommunene. Sarpsborg kommune har særlig de siste årene også hatt en stor tilflytting av personer med flyktningbakgrunn som har vært bosatt noen år i andre kommuner i Norge. Behovene for kommunale tjenester har vist seg å være betydelig, uten at staten kompenseres med de midler som er nødvendig for at en lavinntekstkommune som Sarpsborg skal kunne gi de nødvendige og lovpålagte tjenester, som også er viktig for god integrering.

Sarpsborg kommune har mindre inntekter enn snittet av norske kommuner, og et vesentlig større utgiftsbehov. Dette gjør at det er vanskelig å finne ønskede og nødvendige ressurser til områder og tiltak som ikke er direkte styrt av normer eller andre lovkrav, men som likevel er viktig for kommunens innbyggere. Selv om kommunen bruker ressurser effektivt, vil manglende finansiering påvirke kvalitet og omfang på tjenestene.

Selv om Sarpsborg kommune til nå har håndtert flere statlige reformer og omlegginger som for kommunens del har vært kraftig underfinansiert, vil ikke Sarpsborg kunne klare dette i det uendelige. På et tidspunkt blir konsekvensene på andre områder for store. Med en underfinansiert barnevernsreformen er kommunen ved et slikt punkt.

Reformens mål og intensjoner er gode. Men skal de kunne innfris må det også følge med en finansiering som gjør det mulig for kommunen å gjøre de nødvendige tiltak og tilpasninger.

Selv om handlingsplanen ikke tar innover seg reformen fullt ut, inneholder den like fullt merkbare nedskjæringer på flere områder. Kommunen jobber kontinuerlig med å effektivisere tjenestene, men økende behov medfører likevel at kutt som rammer innbyggerne ikke er til å unngå.

På tross av dette alvorlige bakteppet skal Sarpsborg kommune være en offensiv kommune i årene som kommer. Tross trang økonomi skal kommunen gi innbyggerne gode tjenester. Kommunen skal også jobbe med å bedre levekårene, og da særlig i Østre bydel som trenger et stort løft. Det er helt nødvendig å videreføre denne type satsinger også i krevende tider, både av hensyn til menneskene det angår og for å få bedre balanse i kommuneøkonomien på lang sikt.

Vi må også prioritere tiltak for å nå nasjonale og lokale klimamål. Derfor inneholder dette dokumentet et klimabudsjett som skal gi kunnskap om hvilke tiltak vi trenger, og angi hvilke tiltak som skal prioriteres.

For ikke å velte en byrde over på kommende generasjoner er det nødvendig å investere også i krevende tider. Derfor vil det de kommende årene bli bygd både klasserom og institusjonsrom, og det skal bygges nytt bibliotek. Vi står også overfor kommunens største investering noensinne med et nytt renseanlegg.

Alt i alt vil det være mye positivt i Sarpsborg i årene som kommer. Vi kan likevel ikke underslå nødvendigheten av at storting og regjering tar ansvaret for sine egne reformer ved å finansiere dem.

Sarpsborg, 04.11.2021

Turid Stubø Johnsen

Kommunedirektør

2. Hovedgrepene i handlingsplan 2022 – 2025

Samfunnsutvikling

Bystyret har gjennom samfunnsplanen satt høye ambisjoner for vekst både i befolkning, arbeidsplasser og skatteinngang pr. innbygger. Befolkningsveksten har vært bra de siste årene, også i 2020. Veksten i arbeidsplasser har derimot stagnert etter et meget godt 2018, og var i 2020 negativt. Skatteinngangen pr. innbygger målt mot landssnittet har heller ikke bedret seg vesentlig. Tallene underbygger behovet for å gjøre det mer attraktivt både å bo og drive næring i Sarpsborg, blant annet gjennom å tilby gode arealer. Et bedre transportsystem er også en nødvendighet.

Sarpsborg er en multikulturell by der over 21 prosent av befolkningen har innvandrerbakgrunn. Disse innbyggerne utgjør viktige ressurser i Sarpsborgs arbeidsliv, samfunnsliv og kultur- og idrettsliv. Kommunen har også gode resultater i arbeidet med flyktninger som bosettes i Sarpsborg. Samtidig opplever Sarpsborg stor sekundærtilflytting av personer med flyktningbakgrunn som opprinnelig er bosatt i andre kommuner. Tilflyttingen skjer til tross for at disse personene ofte er i en situasjon der de verken har arbeid eller tilfredsstillende boforhold i Sarpsborg. De sekundærtilflyttede familiene er overrepresentert i barnevernet, og har også i større grad behov for tilpasninger og ekstra ressurser i skole og barnehage. Dette er en utfordring for Sarpsborgs sosiale bærekraft. Det er også en betydelig økonomisk utfordring, siden staten i liten grad kompensere for kostnadene. Kommunen vil ha dialog med statlige myndigheter om denne utfordringen, da dette ikke er noe Sarpsborg kan løse alene.

Sarpsborg kommune fikk i juni 2021 en ny kommunedelplan for klima og energi. Den sier blant annet at innen 2030 skal klimagassutslippene i Sarpsborg være redusert med minst 50% sammenlignet med 2016. For å nå dette og andre mål inneholder denne handlingsplanen også et klimabudsjett, som skal være et styringsverktøy. Årets budsjett angir eksempelvis både hva det vil koste Sarpsborg kommune å få en fossilfri bilpark i 2030, og hvilken klimaeffekt dette vil ha. Klimabudsjett er fortsatt nytt for Sarpsborg kommune, og vil måtte utvikles over tid.

Økonomi

Netto driftsresultat regnes som den viktigste indikatoren på hvorvidt en kommune har sunn økonomi, sett over tid. Nasjonal anbefaling er at kommuner skal ha et netto driftsresultat på minimum 1,75 % av brutto driftsinntekter. Sarpsborg kommune har for 2022 budsjettert med et netto driftsresultat på 17,42 mill. kr, noe som kun utgjør 0,36 % av brutto driftsinntekter. Slik bildet er nå vil resultatet bedre seg gradvis i perioden og utgjøre 65,5 mill. kr i 2025, det vil si 1,4 %. Det er uansett uheldig at budsjettert netto driftsresultat er svakere enn anbefalt gjennom hele perioden.

Sarpsborg kommunes generelle driftsinntekter vil i 2022 være på 3,8 milliarder kr. Netto finansutgifter vil være på 234 mill. kr i 2022, men stiger deretter kraftig og kommer opp i 380 mill. kr i 2025. Dette skyldes både økte renter og omfattende investeringer.

Rentesatsen på kommunale investeringslån forventes nå å ligge på 1,88 prosent i 2022, og 2,5 prosent i 2025. Dette er klart høyere enn anslått i foregående handlingsplan, noe som i hovedsak skyldes økt pengemarkedsrente. Budsjetterte renteutgifter for 2022 er økt med om lag 15 mill. kr sammenlignet med det som var forutsatt i økonomiplanen for 2021-2024, når renteutgifter på investeringer i vann, avløp og renovasjon holdes utenfor.

For å kunne investere mer i framtiden må kommunen bygge opp egenkapital til investeringer, samt ha et disposisjonsfond som tåler uforutsette utgifter. Det er budsjettert med 5,5 mill. kr i 2022, og omtrent samme beløp gjennom hvert av årene i planperioden som en generell avsetning til disposisjonsfond. I tillegg er det budsjettert med 11 mill. kr til egenkapital i investeringer i 2022, et beløp som øker utover i perioden.

Sarpsborg kommune har et disposisjonsfond som ikke er disponert til andre formål på over 235 mill. kr, som utgjør en svært viktig og nødvendig reserve for å kunne håndtere eventuelle ytterligere renteøkninger, prisøkninger og vekst i utgiftene som det ikke er tatt høyde for i driftsbudsjettene.

Investeringsvolumet i handlingsplanen for 2022-2025 er på om lag 3,8 mrd. kr. Dette er om lag 1 mrd. kr høyere enn i handlingsplanen for 2021-2024. Investeringer innenfor vann, avløp og renovasjon står for hovedtyngden av denne økningen.

Ved inngangen til 2022 forventes den samlede gjelden til investeringer i fast eiendom, maskiner og annet utstyr å utgjøre om lag 3,9 mrd. kr for Sarpsborg kommune. Med det planlagte investeringsvolumet vil gjelden ved utgangen av planperioden nærme seg 6,1 mrd. kr.

Den renteeksponerte gjelden, det vil si den delen av gjelden som belaster kommunens drift, vil stige fra nåværende nivå på ca. 2,3 mrd. kr til 2,75 mrd. kr i 2025 og 3,15 mrd. kr i 2029, men vil holde seg under måltallet på 52 prosent av brutto driftsinntekter som bystyret har fastsatt.

Eiendomsskatt, gebyrer og brukerbetaling

Eiendomsskatt er en inntekt kommunen selv kan styre omfanget av innenfor lovens rammer. Sarpsborg kommune innførte nye takster for eiendomsskatt fra 2020, basert på en omtaksering av eiendommene. Skattesats for bolig og fritidseiendommer ble da satt til 3,6 promille, med et bunnfradrag på 300.000 kr. For næringsseiendommer ble skattesatsen satt til 5,2 promille. Satsene ble videreført i 2021 og det er heller ikke lagt opp til noen endring i perioden 2022-2025. Kommunen vil få inntekter fra eiendomsskatt på om lag 250 mill. kr hvert år i perioden.

Gebyrene for vann, avløp, renovasjon, feiing og slam henger direkte sammen med omfanget av investeringer og driftskostnader på disse områdene. Disse gebyrene hadde en beskjeden prisvekst på 1,8 prosent i 2021 på grunn av fall i rentenivå, men i 2022 øker de samlet sett med 13,1 %. Det er også estimert en økning på om lag 12 % hvert år utover i perioden. I løpet av handlingsplanperioden vil de årlige gebyrene for en standard bolig ha vokst med om lag 5.700 kr. Hovedårsaken er omfattende investeringer for å innfri krav som skal begrense forurensning fra avløp og øke gjenvinningsgraden for avfall.

For reguleringsplaner økes gebyrene med gjennomsnittlig 23,5 %. Økningen gjenspeiler behovet for ressurser i reguleringsaker, som gjennomgående blir mer omfattende og kompliserte.

Prisene for skolefritidsordning justeres ikke i 2022.

De fleste andre priser på kommunens tjenester videreføres med et påslag for forventet lønns- og prisvekst på om lag 2,5 %.

Kommunens tjenester

Sarpsborg er en kommune med lave inntekter, men store utgiftsbehov. Dette gjør at Sarpsborg kommune generelt ikke kan bruke like mye penger på sine tjenester som andre kommuner kan gjøre. Selv om kommunen tilstreber å produsere tjenester så effektivt som mulig, vil dette ha betydning for omfang og kvalitet på tjenestetilbudet til kommunens innbyggere. Når staten da innfører normer og andre lovreguleringer som standardiserer hva kommunene bruker på enkelte tjenester, går dette særlig utover tjenester og tilbud som ikke er regulert på samme måte. Enda mer merkbart blir dette når staten gjennomfører reformer som ikke fullfinansieres, men der deler av regningen skyves over på kommunene.

Med dette utgangspunktet er det helt nødvendig at kommunen driver sine tjenester så effektivt som mulig. Det vil være påkrevd med strukturendringer og andre vesentlige omlegginger av tjenestetilbudet.

Det er også nødvendig å drive kontinuerlig omstilling av kommunens organisasjon på en måte som sikrer best mulig effekt. Kommunen har derfor et sterkt fokus på gevinstrealisering, som handler om å kartlegge og følge opp at de gevinstene som forventes av et prosjekt faktisk blir realisert. Gevinster kan være reduserte driftskostnader, frigjort tid, økte driftsinntekter eller økt kvalitet. Kommunen har innført porteføljestyring for å sikre at prioritering av prosjekter skjer systematisk og helhetlig, på tvers av kommuneområder.

I tillegg til det pågående omstillingsarbeidet vil det bli vurdert strukturelle endringer med sikte på å redusere driftsnivå og skape økonomisk handlingsrom. Arbeidet vil bli påbegynt i 2022, muligens ved bruk av ekstern kompetanse.

Nedenstående tabell gir et bilde på de endringene som er gjort innenfor kommuneområdenes budsjetterammer sammenlignet med 2021.

Sarpsborg kommune	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Netto driftsbudsjett før endring	3 610,76	3 610,76	3 610,76	3 610,76
Kapasitets-/kostnadsvekst, styrkninger	170,61	155,71	161,03	161,63
Tekniske endringer	-59,69	-57,49	-59,69	-57,49
Netto brukerbetaling/leieinntekter	-3,03	-6,48	-6,73	-6,88
Netto driftsendringer selvkost	-19,42	-43,80	-76,68	-106,60
Effektivisering/ redusert aktivitetsnivå	-33,91	-32,97	-35,17	-35,27
Netto driftsbudsjett etter endring	3 665,32	3 625,73	3 593,52	3 566,15

Ulike satsinger og kapasitets- og kostnadsvekst utgjør om lag 170 mill. i 2022 sammenlignet med 2021. Det meste av denne økningen skal dekke økte behov, blant annet som følge av demografiske endringer.

Effektiviseringstiltak og redusert aktivitetsnivå beløper seg samlet sett til rundt 34 mill. kr i 2022.

Driftsrammene er fordelt slik mellom kommuneområdene:

Fordeling av driftsrammer					
	Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Kommuneområde helse og velferd	1 731,05	1 875,27	1 869,12	1 870,67	1 869,67
Kommuneområde oppvekst	1 134,69	1 187,40	1 191,05	1 193,95	1 195,65
Kommuneområde samfunn	99,25	119,05	107,65	106,65	106,65
Kommuneområde organisasjon	130,78	138,30	140,63	139,53	141,43
Kommuneområde teknisk	268,73	263,91	235,88	202,02	172,05
Kommuneområde teknologi og endring	61,45	68,53	68,53	67,83	67,83
Kommunedirektøren	59,75	12,87	12,87	12,87	12,87
Øvrige inntekter/utgifter som bl.a. ressurskr. bi	-76,00	-84,00	-84,00	-84,00	-84,00
Sum fordelt til drift	3 409,69	3 581,32	3 541,73	3 509,52	3 482,15

Kommuneområde helse og velferd

Det er en positiv utvikling i at utgifter til helse- og omsorgstjenester per innbygger har kommet ned på nivå med sammenlignbare kommuner, og at andelen av driftsutgifter til omsorgstjenester nærmer seg dette nivået. Kommunens omsorgstjenester står like fullt foran store utfordringer som følge av at antall innbyggere over 80 år og antall personer med demens vil øke betydelig.. Selv om de økonomiske rammene øker samlet sett er de svært trange i 2022 sett opp mot behovene.

Hjemmetjenestens budsjett for 2022 har fått ulike påplusninger for i overkant av 8 mill. kr sammenlignet med 2021-budsjettet. Dette er for å ivareta økende behov generelt.

Det planlegges å bygge 60 nye sykehjemsplasser ved Haugvoll sykehjem. Byggestart er planlagt i 2025, med ferdigstilling i 2027. Det har vært vurdert å framskynde denne utbyggingen, men det er ikke økonomisk rom for det.

Frisklivs-, lærings- og mestringssenteret ligger an til å bli lagt ned fra 1. juli 2021, med en innsparing på årsbasis på 0,9 mill. kr. Det vil bli jobbet med løsninger for å opprettholde driften.

Det opprettes en ny, lovpålagt stilling som barnekoordinator i samsvar med statsbudsjettet.

Innen boveiledning er det lagt inn 3 mill. kr til en ny ressurskrevende bruker, samt at budsjettet til Værn er styrket med 2 mill. kr for å ta høyde for flere ressurskrevende brukere. Videre økes midler til BPA-tiltak med 2,7 mill. kr.

Det opprettes 1,5 nye kommuneoverlegestillinger for å ivareta oppgaver i vedtatt handlingsprogram for legetjenesten. Videre er det forutsatt en koronaberedskap for 2022 som er kostnadsberegnet til 4,66 mill. kr, og som forutsettes dekket av statlige midler.

Barnevernets budsjett er økt med i overkant 15 mill. kr fra 2022 som følge av kostnader til tiltak og bemanning som er påløpt i 2021, og som vil vedvare. Årsakene er flere saker, flere barn på hjelpetiltak og økte kostnader til fosterhjem og institusjon.

Den nasjonale barnevernsreformen har som målsetting at flere utsatt barn og familier skal få hjelp på et tidlig tidspunkt. Reformen påfører kommunene store kostnader. Sarpsborg har beregnet de økte kostnadene til 65 mill. kr. Gjennom statsbudsjettet kompenseres kommunen kun med 35 mill. kr, altså 30 mill. kr mindre enn kommunens beregninger tilsier. Det har ikke vært rom for å budsjettere med mer midler til å gjennomføre barnevernsreformen enn de 35 mill. kr som staten kompenserer med, og det må derfor legges til grunn at reformen gjennomføres innenfor denne rammen. Kommunedirektøren vil komme tilbake til konsekvensene av dette i sak til bystyret første halvår 2022.

Kommuneområde oppvekst

Etter at nasjonal norm for lærertetthet ble innført har grunnskolene i Sarpsborg hatt mindre fleksibilitet til å disponere egen budsjetttramme, og har hatt større utfordringer med å holde rammene. Enkelte skoler har store og økende lønnsutgifter til spesialundervisning. Behovet for spesialpedagogisk hjelp øker blant barn både i barnehagealder og skolealder.

Resultatene på nasjonale prøver på 5. trinn i lesing og regning viser at Sarpsborg kommune har en svak positiv trend over tid, men at resultatene fortsatt ligger noe bak nasjonalt snitt.

Det er planlagt tre store skoleinvesteringer i Sarpsborg den kommende fireårsperioden, alle vest i kommunen. Grålum barneskole bygges ut i 2022 og 2023, mens Tindlund barneskole er planlagt oppgradert i 2024 og 2025. I 2025 tas det også sikte på en stor oppgradering av Tindlund ungdomsskole, som slutføres i 2026.

Det er avsatt 10-12 mill. kr hvert år i perioden til investeringer i IKT-utstyr i grunnskoler og barnehager.

Virksomhet spesialpedagogikk førskole styrkes med 7,5 mill. kr årlig som følge av de økte behovene. Samtidig forutsettes en innsparing på 2 mill. kr på at brukertid pr pedagogårsverk økes, med full effekt fra 2023.

Budsjettene for grunnskolen styrkes med 3,35 mill. kr for å ivareta tidlig innsats, men dette er en mindre opptrapping enn beskrevet i foregående handlingsplan og gir ikke den ønskede satsingen på feltet. Spesialundervisning i grunnskolene styrkes med 4,1 mill. kr fra 2022. Midler til å håndtere enkeltsaker om elevers skolemiljø økes med 1,5 mill. kr fra 2022 og ytterligere utover i perioden. Økte midler til tilsynsordning for ungdomstrinn utgjør 1,7 mill. kr årlig fra 2022.

Gjennom innføring av elektroniske elevmapper er det forutsatt en innsparing på 2,1 mill. kr i 2022 i skole og barnehage.

Kommuneområde samfunn

Kultur er en sektor der Sarpsborg gjennom mange år har brukt mindre penger enn et snitt av sammenlignbare kommuner. I 2020 ligger Sarpsborg nærmere de kommuner det nå sammenlignes med, KOSTRA gruppe 11. På aktivitetstilbud til barn og unge brukte kommunen mer enn snittet i denne KOSTRA gruppen.

Midler til kulturutvikling gjennom Sarpsborg Scene og Olavsdagene økes med 1 mill. kr fra 2022. Videre videreføres e-sport for ungdom og kulturskole for seniorer som permanente aktivitetstilbud.

Rehabilitering av eksisterende hovedbibliotek og bygging av nye biblioteklokaler er planlagt gjennomført i 2022 og 2023. Den økonomiske rammen er på 123 mill. kr. Prosjektet vil bli lagt fram for politisk behandling før byggekontrakt blir inngått, noe som er planlagt skal skje tidlig i 2022.

Handlingsprogram for Østre bydel er prioritert med 1,5-2,0 mill. kr hvert år fra 2022-2025. Midlene skal finansiere en programledelse og prosessarbeid. Dette arbeidet vil også medføre behov for investeringer, og det er foreløpig avsatt 18 mill. kr til dette i perioden 2026-2029.

Det er nødvendig å øke ressursene til behandling av reguleringsplaner som følge av at sakene blir mer komplekse og arbeidskrevende. En konsekvens av dette er også at gebyrene øker.

Det har ikke vært rom for å videreføre ressurser til byutvikling gjennom bykraft 2027.

Ulovlighetsoppfølging av byggesaker styrkes ved at det opprettes et eget team for dette, noe som har en årlig kostnad på 1 mill. kr.

Det har ikke vært rom for å videreføre ressurser til byutvikling gjennom bykraft 2027.

Kommuneområde organisasjon

Sarpsborg kommune bruker ifølge KOSTRA-tallene klart mindre penger på administrasjon pr. innbygger enn snittet av andre kommuner med mellom 45.000 og 75.000 innbyggere.

Det jobbes aktivt med å effektivisere ulike oppgaver gjennom digitalisering og automatisering. Samtidig ivaretar virksomhetene funksjoner der kompleksiteten øker og det er nødvendig å sikre tilstrekkelig kompetanse og kapasitet, som kontraktsoppfølging, personalsaker, informasjonssikkerhet og håndtering av personopplysninger.

Opptrappingen av antall lærlinger fortsetter, og midler til dette økes med 2,5 mill. kr i 2022 og ytterligere fra 2024. Satsingen på årsturnus er viktig for å skape heltidskultur og styrkes med 2 mill. kr fra 2022.

Kommuneområde teknisk

Kravene til omfang og kvalitet på kommuneområdets leveranser vil øke framover, uten at ressursene øker tilsvarende. Det vil være viktig å utnytte nye digitale løsninger, og ha kompetente og motiverte ansatte. En felles driftssentral vil være viktig for å nå målene for framtidens tjenester.

Over en periode på åtte år ligger det an til investeringer for 3,2 mrd. kr på selvkostområdene vann, avløp og renovasjon i Sarpsborg kommune. Til nytt renseanlegg alene er det satt av 827 mill. kr, en investering som planlegges slutført i 2025. Energieffektive løsninger og gjenbruk av ressurser vil bli vektlagt i utviklingen av renseanlegget.

Det er også planlagt investert 272 mill. kr i økt kapasitet for kommunens vannverk, med slutføring i 2026. I tillegg kommer omfattende investeringer i ledningsnettene både for vannforsyning og avløp. For virksomhet vann og avløp øker også årlige utgifter til drift og vedlikehold og til energi.

Oppgradering av Gatedalen miljøanlegg skal være slutført i 2024 og er beregnet å koste 90 mill. kr. Kommunen forbereder også avfallshåndtering i egen regi, og det er derfor planlagt investert 51 mill. kr i biler, oppstillingsplass og personalbygg i 2023.

Pellygata oppgraderes innenfor tidligere vedtatt ramme på 20 mill. kr, og det forventes at dette vil være tilstrekkelig for strekningen fra Torggata i vest til Sverdrups gate eller Håkons gate i øst.

Revidert brannordning medfører økte utgifter til bemanning. Økt årlig kostnad blir 3,9 mill. kr med full effekt fra 2023.

Midler til forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygg øker utover i perioden, primært som følge av nytt bibliotek.

Kommuneområde teknologi og endring

I kommende periode vil det være økt fokus på å flytte kommunikasjonen med innbyggerne over til digitale flater med automatiserte prosesser og selvbetjente løsninger i tråd med den digitale utviklingen og innbyggernes forventninger.

Det er avsatt midler til investeringer i ikt infrastruktur, sentral ikt-plattform og digitalt førstevalg.

Det jobbes målrettet med å få på plass automatisk arkivering fra alle fagsystem for enklere å kunne etterleve arkivloven og bidra til at kommunens saksbehandlere kan jobbe effektivt med faget og ikke med arkiveringsprosesser.

Anskaffelse av systemverktøy innen IKT ble tidligere finansiert over investeringsbudsjettet og avskrevet over flere år. Forretningsmodellen til leverandørene er endret, og slike anskaffelser er nå i form av lisensleie på årlig basis som må dekkes over driftsbudsjettet. Denne modellen sikrer kommunen bedre sikkerhet, tilgjengelighet og skalerbarhet, men lisenskostnadene framover vil vokse i omfang så lenge organisasjonen vokser i antall ansatte. Årlige utgifter til lisenser og skytjenester øker med over 3,5 mill. kr fra 2022. Samtidig vil en felles informasjonsplattform gi en innsparing på 1,6 mill. kr.

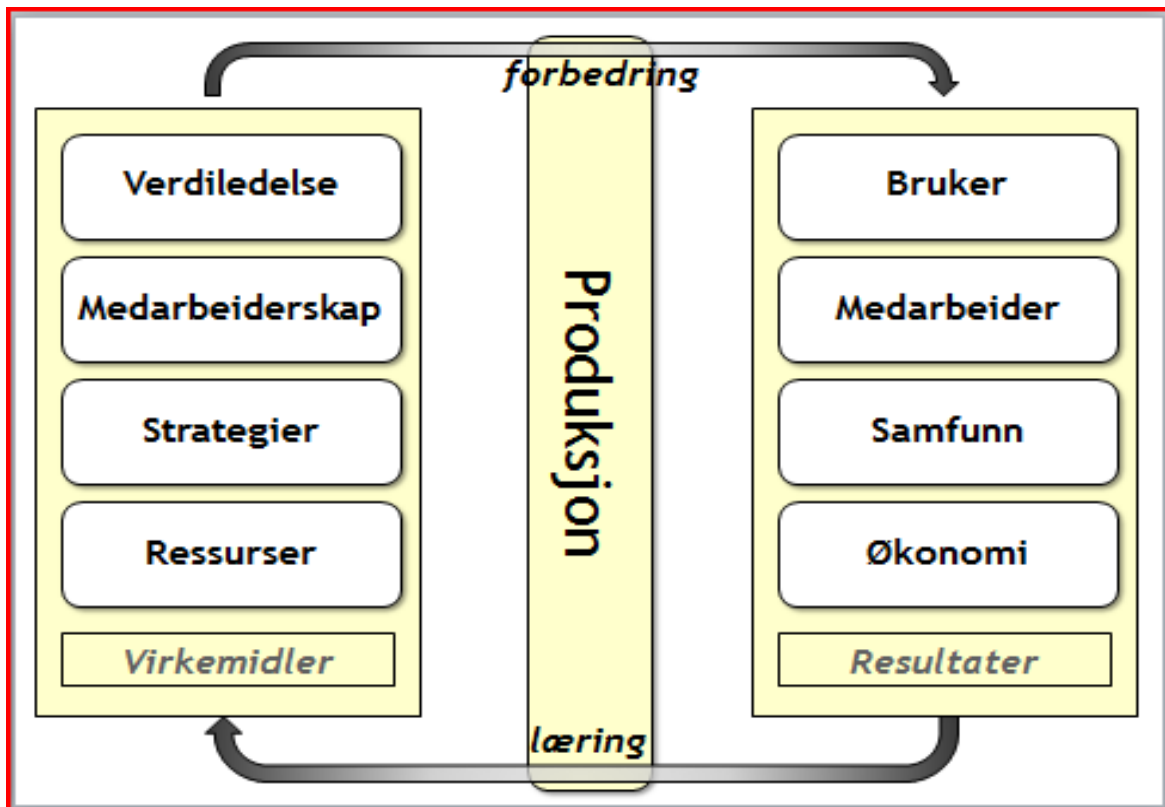
I samsvar med statsbudsjettet øker kommunens egenandel for nasjonale e-helseløsninger med 3,4 mill. kr fra 2022.

Regionalt samarbeid på IKT-området utvides til å gjelde for hele Viken fylke gjennom Digi Viken.

3. Styringsmodell og plansystem

3.1. Styringsmodell

Sarpsborg kommune har en styringsmodell som legger vekt på hvordan ulike virkemidler skal skape best mulig resultater innenfor ulike områder. Disse resultatområdene benyttes både i måling av utviklingstrekk og i fastsettelse av mål med ambisjonsnivå. Oppnådde resultater danner grunnlag for refleksjon, læring og forbedringsarbeid, som igjen påvirker bruken av virkemidler.

Verdiledelse

Verdiene skal understøtte Sarpsborg kommunes visjon, «Sammen skaper vi Sarpsborg, - det gode hjemstedet, jobbene for framtiden og opplevelser for livet», og hjelpe ledere og medarbeidere til å ta riktige avgjørelser og prioriteringer i det daglige. Verdiene er:

- Framtidsrettet
- Åpen
- Respektfull
- Troverdige

Verdisettet er forankret i dokumentet «Vi i Sarpsborg – plattform for ledelse og medarbeiderskap».

Sarpsborg kommune har gjennom verdisetet og plattformen «Vi i Sarpsborg» ønsket et forsterket fokus på verdiledelse. Lederne skal ta ansvar for at verdisetet omsettes til aktive handlinger i det daglige, og at ledere og medarbeidere utvikler arenaer for læring og

forbedring. Verdiledelse skal legge til rette for effektive og gode beslutninger, myndiggjorte medarbeidere og stadig utvikling av tjenestene til beste for brukerne.

Medarbeiderskap

Medarbeiderskap handler om å ta ansvar og vise initiativ. Dette innebærer at medarbeiderne ser hva som bør gjøres og sørger for at det blir gjort. Stadig økende forventninger til tjenestene og økt kompleksitet i oppgavene, stiller sterkere krav til profesjonalitet og fleksibilitet. Det er et økt behov for eierskap, forpliktelse og bred enighet om felles verdier. Verdiene blir premisser for beslutninger, men gir samtidig handlingsrom. Når ting endres hurtig kommer reglene til kort, mens verdiene skaper retning og gir nødvendig fleksibilitet. Godt medarbeiderskap krever god kompetanse. Det er et mål at Sarpsborg kommune skal ha nødvendig kompetanse til å løse dagens oppgaver og møte framtidens utfordringer.

Strategier

Strategier er planer hvor hensikten er å nå ett eller flere mål. En god strategi krever en overordnet retning som konkretiseres til mål og aktiviteter på ulike organisatoriske nivåer. Strategier er viktige for å fremme en ønsket utvikling av tjenester og samfunn.

Ressurser

Ressurser er et fellesbegrep på konkrete faktorer som brukes inn i produksjonen av kommunale tjenester, forvaltnings- og utviklingsoppgaver. Eksempler på ressurser kan være økonomiske ressurser og menneskelig ressurser som fysisk arbeidsevne, kompetanse, innovasjonskraft, motivasjon med mer. I tillegg kommer strukturelle ressurser som bygninger, inventar og kommunikasjonsmidler.

Bruker

Kommunen skal definere og sette mål for tjenestene. Dette gjøres gjennom å angi mål for de forskjellige tjenestene og med tilhørende målbare indikatorer. Kvalitet måles gjennom brukerundersøkelser og andre datakilder som for eksempel KOSTRA.

Medarbeider

Det er valgt ut fire viktige mål-områder knyttet til medarbeiderresultater. Disse er «attraktiv arbeidsgiver», «utviklende arbeidsmiljø», «reduert sykefravær» og «mindre uønsket deltid og vikarbruk». Det er utarbeidet målbare indikatorer som er presentert i en felles måltavle for hele kommunen.

Samfunn

Samfunnsdelen i kommuneplanen fastsetter de overordnede målene for samfunnsutvikling i perioden 2018 – 2030. Planens visjon er «Sammen skaper vi Sarpsborg». De tre innsatsområdene er «det gode hjemstedet», «jobbene for framtiden» og «opplevelser for livet». I handlingsplanen prioriteres de viktigste målene og tiltakene for neste fireårsperiode.

Økonomi

De økonomiske resultatene forteller om kommunens økonomiske stilling og utvikling. Det er vedtatte finansielle måltall på netto driftsresultat, lånegjeld, størrelse på udisponert disposisjonsfond, egenkapital investeringer samt årlig avsetning.

Produksjon

Resultatene skapes i kommunens enheter, områder og team. Det rapporteres på de ulike resultatmålene gjennom tertial- og årsrapportering til formannskapet og bystyret.

Forbedring og læring

Forbedring og læring er en kontinuerlig prosess. Den skal involvere brukere, medarbeidere og ledere. For å få til forbedring og læring er det nødvendig med forankring i toppledelsen, systematisk styring og gode avviksrutiner. Det kreves god ledelse, kompetanse i utviklingsarbeid og en organisasjonskultur som legger vekt på å lære av både ønskede og uønskede hendelser.

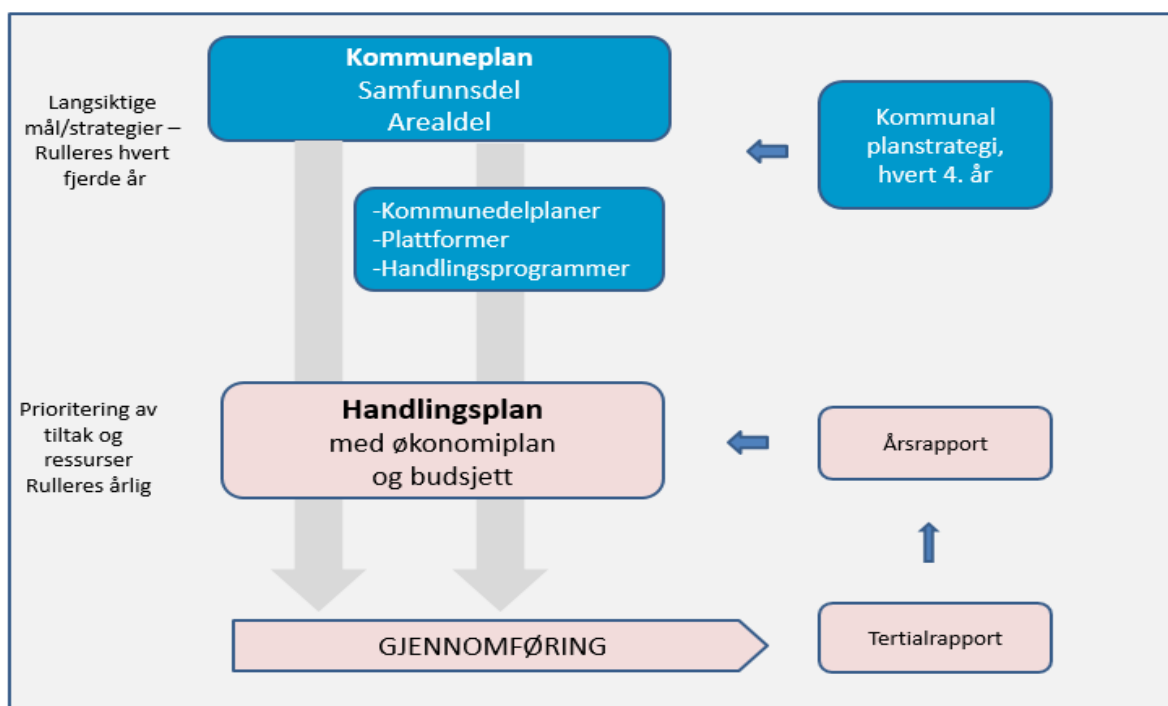
3.2. Plansystemet

Kommuneplanens samfunnsdel (samfunnsplanen) er kommunens overordnede styringsdokument. Den tar stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Samfunnsplan for Sarpsborg 2018-2030 ble vedtatt i bystyret 12.4.2018. Samfunnsplanen gir føringer for alle andre strategiske styringsdokumenter og 4-årig handlingsplan med årsbudsjett.

Kommuneplanens arealdel (arealplanen) styrer arealbruken innenfor kommunens grenser. Arealplanen for perioden 2015-2026 ble vedtatt av bystyret 18. juni 2015, revidert plan forventes vedtatt vår 2022. Kommunedelplan for sentrum 2019-2031 ble vedtatt av bystyret 20. juni 2019.

I plansystemet inngår også flere kommunedelplaner, plattformer og handlingsprogrammer.

Hvilke styringsdokumenter som skal utarbeides og fornyes avklares gjennom kommunens planstrategi. Planstrategi for perioden 2021-2024 ble vedtatt av bystyret i desember 2020.

Plansystemet

3.3. Handlingsplanen

Kommuneplanen og andre strategiske styringsdokumenter som kommunedelplaner, plattformer og handlingsprogram, danner grunnlag for prioriteringene i kommunens 4-årige handlingsplan og budsjett. Handlingsplanen beskriver og analyserer tilstanden for ulike deler av kommunen, men skal først og fremst beskrive de viktigste tiltakene kommunen skal gjennomføre i den kommende fireårsperioden. Tiltakene er i all hovedsak basert på styringsdokumenter som tidligere er vedtatt av bystyret, og skal medvirke til at vedtatte mål blir nådd. Det som kalles «prioriterte tiltak» er valgt ut blant flere mulige tiltak i styringsdokumentene, og er å anse som en årlig rullering av handlingsdelen for disse styringsdokumentene.

Bystyret vedtar vanligvis et høringsutkast til handlingsplan med analyse og prioriterte tiltak i juni, mens økonomiplan og budsjett legges fram på høsten og vedtas i desember. Som følge av koronapandemien ble det i 2020 og 2021 ikke prioritert å utarbeide utkast til handlingsplan på våren.

Handlingsplan 2022-2025 med årsbudsjett for 2022 er derfor lagt fram i sin helhet høsten 2021. I tillegg til en oversikt over prioriterte tiltak inneholder handlingsplanen en komplett oversikt over investeringer, samt de viktigste driftsendringene for hvert kommuneområde.

De prioriterte tiltakene er forutsatt å kunne gjennomføres innenfor de økonomiske rammene i budsjett og økonomiplan, med mindre annet er opplyst.

Det er for hvert av kommuneområdene opplyst om tiltak og driftsendringer som det tidligere har vært vedtatt at skal vurderes, men som ikke gjennomføres.

4. Samfunnsutvikling

4.1. Analyse

4.1.1. Befolkningsutvikling

Ved inngangen til 2021 var 57.372 personer bosatt i Sarpsborg. Kommunen hadde en befolkningsvekst på 1,1 % i 2020 (640 personer), mens veksten i 2019 var 1,3 % (735 personer). Veksten for landet i 2020 var 0,4 %.

523 nye innbyggere kom til verden i Sarpsborg i 2020, og Sarpsborg hadde fødselsoverskudd på 28 innbyggere. 2762 personer flyttet til Sarpsborg i 2020, mens 2180 flyttet ut. Nettoinnflyttingen ble da 608 personer. 20 % av veksten var i sentrumsområdet (128 personer). Veksten i sentrumsområdet var 1,5 % i 2020.

Sarpsborg kommune har høye ambisjoner for befolkningsvekst fram mot 2030. Samfunnsplanens strategier skal bidra til dette.

Prognose for befolkningsutvikling:

Folkemengde per 31.12														
År	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0 år	521	552	562	570	580	587	594	602	611	619	626	631	634	634
1-2 år	1 133	1 126	1 133	1 168	1 192	1 206	1 224	1 239	1 257	1 273	1 289	1 302	1 308	1 312
3-5 år	1 899	1 869	1 849	1 818	1 843	1 861	1 906	1 935	1 966	1 990	2 016	2 036	2 049	2 059
6-12 år	4 855	4 890	4 790	4 817	4 812	4 790	4 787	4 806	4 822	4 845	4 883	4 940	4 983	5 038
13-15 år	2 107	2 160	2 299	2 273	2 288	2 204	2 225	2 223	2 229	2 250	2 267	2 244	2 231	2 211
16-18 år	2 094	2 069	2 106	2 202	2 252	2 380	2 362	2 373	2 310	2 330	2 331	2 334	2 346	2 353
19-44 år	18 503	18 853	19 117	19 269	19 630	19 824	20 140	20 423	20 840	21 092	21 349	21 576	21 676	21 692
45-66 år	16 569	16 769	16 951	17 031	17 100	17 254	17 378	17 543	17 731	17 828	18 002	18 106	18 191	18 329
67-79 år	7 038	7 212	7 261	7 399	7 480	7 493	7 494	7 485	7 540	7 651	7 773	7 942	8 044	8 157
80 år+	2 653	2 681	2 763	2 884	3 077	3 294	3 536	3 755	3 919	4 070	4 171	4 258	4 400	4 523
Sum	57372	58181	58833	59430	60254	60894	61647	62385	63225	63948	64705	65370	65861	66307

Kilde: Kompas/SSB. Framskrivningene er utarbeidet ved hjelp av prognoseverktøyet Kompas som framskriver folkemengden og boligmengden med utgangspunkt i detaljert statistikk og lokale planforutsetninger. Forutsetningene er basert på vurderinger om hvordan fruktbarhet, dødelighet, flyttemønster og boligmengden vil utvikle seg over tid.

Befolkningen forventes å øke med omtrent 6 % fra 2020 til 2025. Det forventes økning i antall fødte, spesielt det første året. De yngste barnehagebarna vil bli noe færre det første året, for deretter å øke i antall. 3-5-årsgruppa vil bli mindre de første tre årene før denne også øker. Totalt sett vil antall barn som går i barneskolen bli færre. Det forventes fortsatt netto tilflytting av barn og dermed vekst i enkelte skolekretser som for eksempel Grålum, Tindlund og Borgen. Antall unge voksne mellom 19 og 44 år forventes å øke med 7 % fra 2020 til 2025. Pensjonistene mellom 67 og 79 år antas å øke med 6,5 % fra 2020 til 2025, mens den aller eldste gruppa vil vokse med over 24 % i samme periode.

4.1.2. Økonomisk bærekraft

Bostedsattraktivitet

Det er flere strukturelle forhold som påvirker nettoutflyttingen til Sarpsborg, forhold som i liten grad kan påvirkes lokalt. Et slikt forhold er innvandringen til Norge, som fordeler seg på

kommunene. Et annet forhold er et sentralisert flyttemønster, der størst vekst skjer i store byer. Arbeidsplassutviklingen i Sarpsborg og regionen rundt påvirker også nettoflyttingen. For å påvirke bostedsattraktiviteten lokalt må byen gjøres så attraktiv å bo i at det blir etterspørsel etter de nye boligene. Sarpsborg må tilby urbane kvaliteter med byliv, varierte møteplasser, kulturopplevelser, parker, natur, gode bomiljø, og tjenester med kvalitet. I 2018 ble bostedsattraktiviteten positiv, det vil si at den faktiske nettoflyttingen var større enn forventet. Boligbyggingen tok seg opp i 2018 og 2019. I tillegg hadde arbeidsplassveksten i 2018 positiv innvirkning på nettoflyttingen. Boligbyggingen i 2018 og 2019 var på hhv. 448 og 364 nye boliger. I 2020 ble 279 nye boliger tatt i bruk, og per tredje kvartal 2021 er det tatt i bruk 379 nye boliger.

Prognosen for befolkningsutvikling ovenfor forutsetter en boligbygging på over 420 nye boliger per år i gjennomsnitt 2021-2025. Det er en ambisjon i arealplanen at minst 40 % av boligbyggingen skal skje i sentrum.

Nærmere 5 000 innbyggere flytter internt i Sarpsborg hvert år. Den største gruppa internflyttere er mellom 20 og 30 år, deretter kommer gruppene som er under utdanning, i etableringsfasen og småbarnsfasen. Sentrum- øst og Brevik-Nedre Lande er områdene med størst barneflytting ut til andre områder eller ut av kommunen.

Bedriftsattraktivitet

Arbeidsplassutviklingen i Sarpsborg påvirkes av den nasjonale veksten (det vil si om næringslivet i Norge har vekst eller nedgang) og bransjesammensetningen i kommunen (andel av arbeidsplasser lokalt som finnes i typiske i vekst-bransjer). Dette er faktorer en vanskelig kan påvirke gjennom lokale strategier og tiltak. Sarpsborgs befolkningsvekst påvirker også arbeidsplassutviklingen ved at flere nye innbyggere etterspør varer og tjenester lokalt. Denne faktoren kan i større grad påvirkes lokalt.

Sarpsborg hadde rekordhøy vekst i 2018 med over 3 %. I 2019 var det nedgang i næringslivet, men vekst i offentlig sektor (stat og kommune) på 0,5 %. I 2. kvartal 2020 kom et brått fall i antall lønnstakere i Sarpsborg og landet for øvrig som følge av nedstengning i forbindelse med koronautbruddet. Mens det i statlig og kommunal sektor har vært økning i antall sysselsatte, har det vært nedgang i private næringer. Aller størst nedgang har det vært innen industri (-272) og personlig tjenesteyting (-228). Overnattings- og serveringsvirksomheter tapte 67 arbeidsplasser i 2020. Innenfor bygg og anlegg, elektrisitet, vann og renovasjon, samt teknisk tjenesteyting var det også noe nedgang i antall sysselsatte.

Bedriftsflytting og nyetableringer kan fortelle noe om næringsattraktiviteten i en region. En del steder har oppnådd høy næringsattraktivitet gjennom tilflytting av bedrifter og arbeidsplasser. Antall bedrifter som flytter mellom kommuner har økt ganske mye de ti siste årene. En tydelig trend er at et stort antall bedrifter flytter fra Oslo til de nærmeste regionene rundt. I 2019 flyttet 113 bedrifter ut av Sarpsborg mens 111 flyttet inn. I løpet av 2020 var det 88 bedrifter som flyttet ut og 101 som flyttet til Sarpsborg. De største utflytterne var bedrifter som drev med utleie av arbeidskraft. Sarpsborg hadde netto 44 nye bedrifter i 2019, og så mange som 160 nyetableringer netto i 2020.

Følgende utfordringer vektlegges i videre strategisk arbeid for økonomisk bærekraft:

- Vekst i arbeidsplasser i privat sektor: I 2019 var denne under landsgjennomsnittet.
- Kompetanse/utdanningsløp: Hvordan koble næringslivets behov for arbeidskraft, kompetanse og innovative krefter med kompetanse og ressurser i befolkningen? Hvordan bedre motivasjon og gjennomføring av videregående skole og kvalifisere til arbeid?
- Kompakt byutvikling: Hvordan skape arbeidsplasser i sentrum, sammen med attraktive, gode bomiljø.
- Transportsystem: Nedre Glomma trenger et bedre transportsystem for å kunne håndtere framtidig vekst.

4.1.3 Sosial bærekraft

Sarpsborg er en multikulturell by. En høy andel av befolkningen, over 21 prosent, har innvandrerbakgrunn. Hovedtyngden av disse innbyggerne er godt integrert, og utgjør viktige ressurser i Sarpsborgs arbeidsliv, samfunnsliv og kultur- og idrettsliv. Sarpsborg kommune har en egen mangfoldsplan som legger vekt på at alle innbyggere skal oppleve inkludering og likeverd. Introduksjonsprogrammet for flyktninger i Sarpsborg kommune har også hatt gode resultater de siste årene, målt i hvor mange som er i utdanning eller arbeid ett år etter at de har fullført programmet. I 2019 var denne andelen 79 %.

Flyktninger direkte bosatt i Sarpsborg kommune samt familiegjennforente utgjorde kun 32 personer i 2020. Samtidig har kommunen en utfordring med omfattende sekundærttilflytting, det vil si flyktninger som kommer til Sarpsborg etter opprinnelig å ha blitt bosatt i andre kommuner. Dette er personer som velger å flytte til Sarpsborg etter opprinnelig å ha blitt bosatt i en annen kommune, noe de fritt kan gjøre etter 5 år. I 2015, 2016 og 2017 kom store kull flyktninger til Norge, og dette medfører nå stor sekundærttilflytting til blant annet Sarpsborg. Tilflyttingen skjer til tross for at disse personene ofte er i en situasjon der de verken har arbeid eller tilfredsstillende boforhold i Sarpsborg. Dette medfører store behov for økonomisk støtte fra NAV kommune. De sekundærttilflyttede familiene er også overrepresentert i barnevernet og forebyggende tjenester. Barna har også i større grad behov for tilpasninger og ekstra ressurser i skole og barnehage. Sekundærbosettingen er en stor utfordring for den sosiale bærekraften i Sarpsborg kommune. Det utgjør også en betydelig økonomisk utfordring, da staten i liten grad kompenserer kostnader kommunen har til flyktninger etter at de har bodd i Norge i fem år. Sarpsborg kommune har i 2021 tatt opp denne utfordringen med statlige myndigheter, og det vil være nødvendig å ha videre dialog om dette framover om hvordan dette skal løses.

Det er samtidig flere positive utviklingstrekk i Sarpsborg. Mange innbyggere i alle aldre har det bra, er friske, aktive og trygge. Trivselen i skolen er høy. Utdanningsnivået øker litt år for år, ungdom bruker mer tid enn før på skolearbeid og skoler resultatene er mer positive enn før. Flere enn før fullfører videregående skole, og sjansen for å få jobb øker jo lengre elevene står i skoleløpet. Flere barn av innvandrere går i barnehage og en av tre innvandrere har høyere utdanning. Valgdeltakelsen har økt noe og tilliten til andre mennesker og til institusjonene er stor. Dette er ressurser som vil være viktige for å løse utfordringene Sarpsborg har i dag og vil møte framover.

Undersøkelser gjennomført av KoRus-Øst viser at ungdoms opplevde livskvalitet er redusert fra 2020 til 2021. Det er en økning i andelen ungdomsskoleelever som oppgir at koronapandemien har påvirket livet deres i negativ retning. Flere oppgir at de føler seg utslitt

på grunn av skolearbeidet i 2021 enn i 2020 (hhv. 53,9 % og 43,8 %), og andelen som oppgir at de har vært i kontakt med skolehelsetjenesten har økt fra 5,4 % i 2020 til 11,3 % i 2021. 50,8 % av ungdommene oppgir at de tror pandemien kommer til å endre framtiden deres. I 2020 var denne andelen 40,2 %.

I et sosialt bærekraftperspektiv har Sarpsborg store og komplekse utfordringer som skal løses. Sarpsborg ligger lavere enn landsgjennomsnittet på de fleste levekårsindikatorne, og befolkningens helsetilstand er også dårligere enn i sammenlignbare kommuner. Sarpsborg har en høy andel barn i lavinntektsfamilier og høy andel unge uføre. I tillegg får befolkningsstrukturen, med en høy andel eldre og lav andel unge, konsekvenser for den sosiale og økonomiske bærekraften.

Følgende utfordringer vektlegges i videre strategisk arbeid:

- Alderssammensetning: Alderssammensetning med mange eldre gjør at forsørgerbyrden blir stor. En følge av eldreveksten er mange innbyggere med demens.
- Sarpsborg har sammensatte levekårsutfordringer. Årsakene til og konsekvensene av levekårsutfordringene er komplekse. Innsatsen må derfor rettes inn mot flere livsfaser, på flere arenaer og basert på de mange positive ressursene som kan påvirke i positiv retning, i nærmiljø og bomiljø til skole, utdanning og arbeid.
- Økning i psykiske plager er en nasjonal trend som også gjelder Sarpsborg. Sarpsborg har forholdsmessig mange dødsfall som skyldes selvmord og narkotika.
- Ensomhet er vanligere enn før og særlig blant yngre innbyggere.

4.1.4. Miljømessig bærekraft

Klimaendringene er en av de største utfordringene verden nå står overfor. Skal vi unngå alvorlige og irreversible klimaendringer må det kuttes vesentlig i utslipp både globalt, nasjonalt og lokalt. Verdenssamfunnet har gjennom Parisavtalen blitt enige om å begrense den globale temperaturøkningen til godt under 2 grader, og etterstrebe 1,5 grader sammenlignet med førindustriell tid. Sarpsborg skal jobbe for å bidra til at den globale temperaturøkningen holder seg godt under 2 grader.

Rent vann er livsviktig for enkeltindivider, grunnleggende for velfungerende samfunn og en forutsetning for ivaretagelse av det biologiske mangfoldet i naturen. Av Sarpsborgs vannforekomster er det kun rundt 18 % som innfrir miljømålet om god økologisk tilstand etter vannforskriften. Det er avgjørende at kommunen som sektormyndighet arbeider for tiltaksgjennomføring for å forbedre tilstanden i vassdragene og i felles resipient, Oslofjorden.

Ifølge statistikk fra SSB har omdisponeringen av dyrka og dyrkbar mark etter jordloven og plan- og bygningsloven i Sarpsborg kommune i tidsrommet 2005 til 2020, variert fra 2 til 375 dekar omdisponert areal per år. I halvparten av disse årene har omdisponeringen vært godt over 100 dekar. Dette er en trend det jobbes målrettet med å snu. I enkelte tilfeller kan det likevel være nødvendig å omdisponere dyrket mark, også for å ivareta andre miljøhensyn. I de tilfellene det anses som nødvendig å bygge ned matjord, skal det være en plan for hvordan denne jorda kan utnyttes på best mulig måte andre steder. I forbindelse med arbeidet med arealplanen 2021-2033 er det under generelle bestemmelser tatt med et punkt om at ved større tiltak kan kommunen kreve at det i reguleringsarbeidet redegjøres for muligheten for nydyrking eller flytting av jord.

På samme måte som klimakrisen, er tap av naturmangfold en av de største utfordringene menneskeheten har stått ovenfor. Arealendringer, gjerne på grunn av befolkningsvekst og fortetting, er den viktigste påvirkningsfaktoren på naturmangfoldet i Norge. Det jobbes med å utarbeide en kommunedelplan for naturmangfoldet i Sarpsborg, som tas sikte på å være ferdig i 2023. Planen vil være viktig for å få et oppdatert kunnskapsgrunnlag om naturmangfoldet i kommunen. Den vil også bestå av en handlingsdel med spesifikke tiltak for å bevare og øke naturmangfoldet. Oppfølging av planen blir viktig i årene framover for å sikre naturen for framtiden.

Følgende utfordringer vektlegges i videre strategisk arbeid for miljømessig bærekraft:

- Klimagassutslipp: Det vil være en særlig utfordring å redusere utslipp fra transport. For å oppnå det kreves et kompakt bosettingsmønster og et transportsystem som får flere til å sykle, gå og reise kollektivt.
- Avløpshåndtering: Ledningsnettene trenger oppgradering, og det er behov for et nytt renseanlegg som kan imøtekomme rensekravene.
- Avfallshåndtering: En større del av avfallet må gjenvinnes.
- Bevare områder for matproduksjon: Ønsket vekst i næring og befolkning gir også press på dyrket og dyrkbar mark. Det er viktig å løse disse utfordringene for å verne om matproduksjonen.

4.2 Klima- og energiplan

Kommunedelplan for klima og energi 2021-2030 inneholder ambisiøse målsetninger for å redusere klimagassutslipp og bruk og produksjon av energi.

Sarpsborg kommune vedtok ny kommunedelplan for klima og energi i juni 2021. Denne planen inneholder hovedmål, delmål og strategier for hvordan kommunen skal kutte i sine klimagassutslipp.

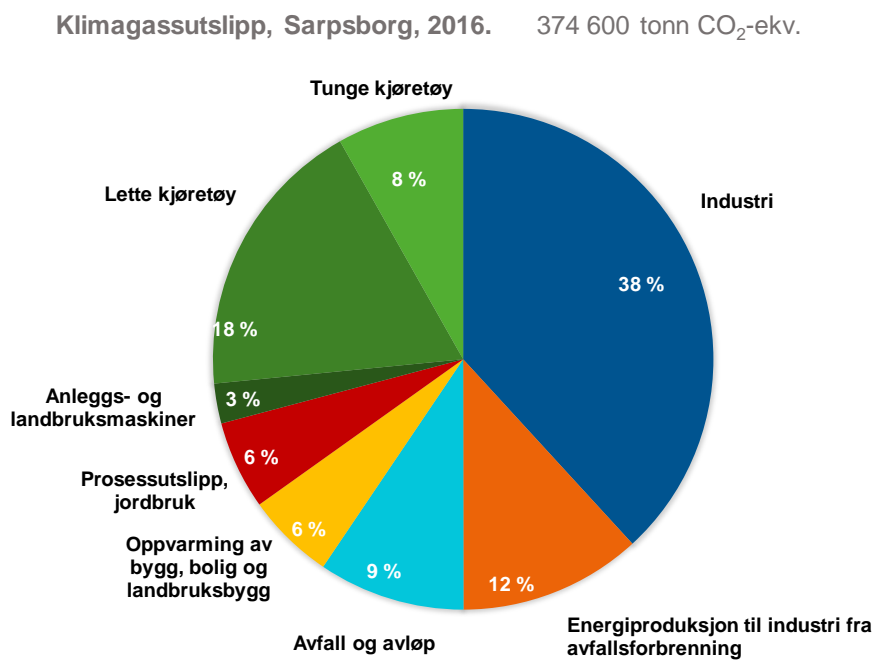
Sarpsborg kommune som organisasjon har en viktig rolle i arbeidet med å nå klimamålene. Kommunen har flere ansvarsområder som kan knyttes opp mot arbeid innen klima og energi, og har på flere områder mulighet til å utrette mye. Kommunen er blant annet myndighetsutøver, lokal planmyndighet, eier av bygg og anlegg, grunneier, politisk aktør, lokal samfunnsutvikler, tjenesteleverandør, eier og drifter av kjøretøy, innkjøper av varer og tjenester, og ansvarlig for skoleruter og pasienttransport. Kommunen må «feie for egen dør» og være et godt forbilde både for innbyggere og næringsliv.

Klima- og energiplanens hovedmål:

- Innen 2030 skal klimagassutslippene i Sarpsborg være redusert med minst 50 % sammenlignet med 2016.
- Sarpsborg skal bidra til at Østfold-regionen oppnår netto null CO₂- utslipp innen 2050 ved både kraftig å redusere utslippene og øke CO₂-fangst i Sarpsborg.
- For å bidra til det globale lavutslippssamfunnet innen 2050 skal Sarpsborgsamfunnet øke ressurseffektiviteten og redusere klimafotavtrykket fra varer og tjenester vi kjøper.
- Innen 2050 skal all energibruk i Sarpsborg være fossilfri eller avfallsbasert.
- Sarpsborg kommune som organisasjon skal være fossilfri innen 2030. Unntak kan kun gis om det ikke finnes tilgjengelig teknologi.

Miljødirektoratet beregner direkte klimagassutslipp for alle norske kommuner, blant annet basert på data fra Statistisk sentralbyrå (SSB). Figur 1 viser utslippsbildet i Sarpsborg for år 2016, som er basert på beregningene fra Miljødirektoratet. År 2016 er også referanseåret i klimaplanen som målene forholder seg til. Denne figuren viser kun de direkte utslippene som skjer innenfor Sarpsborgs kommunegrense. Utslipp som følge av Sarpsborg-aktørers kjøp av varer, tjenester og flyturer kalles indirekte utslipp og er ikke med i disse beregningene.

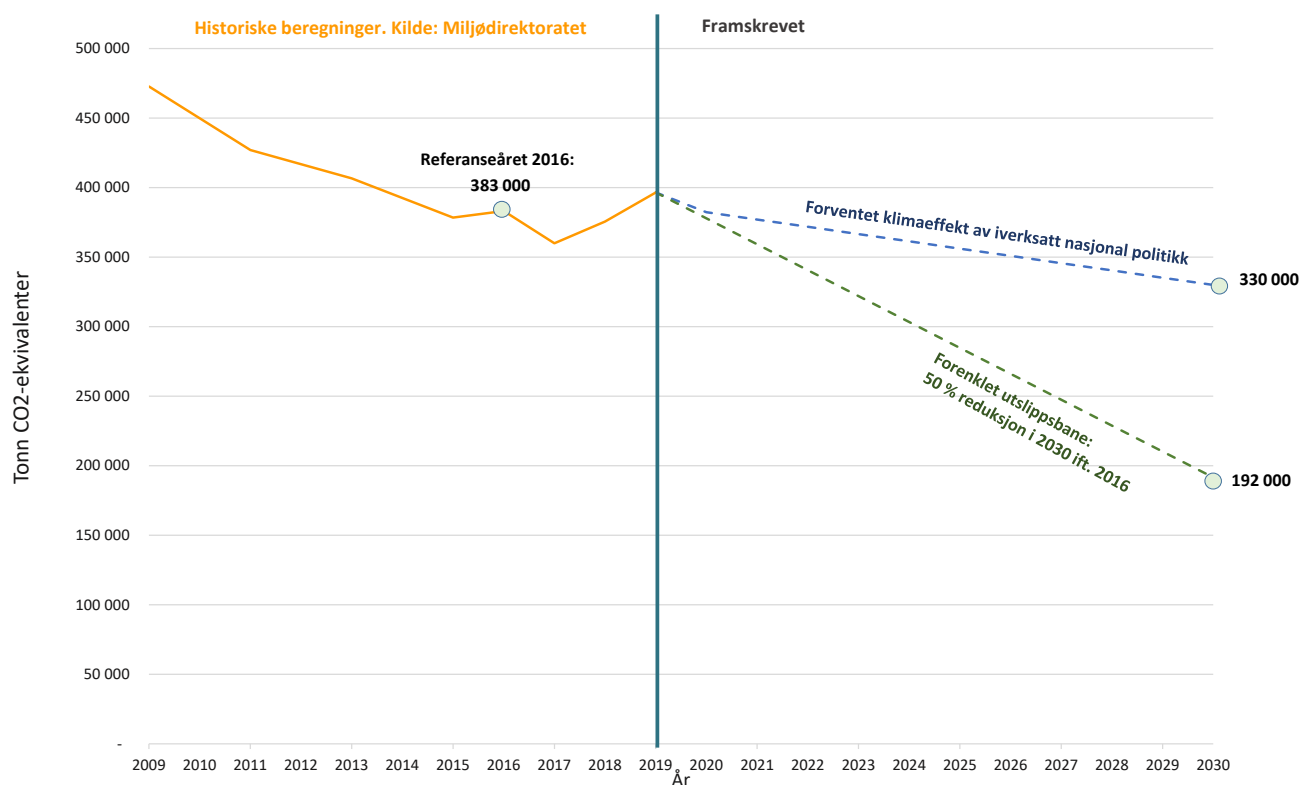
I Sarpsborg står sektorene industri og vegtrafikk for den største delen av de direkte utslippene. Det er nødvendig med en vesentlig raskere reduksjon i utslipp i tiden framover for å nå målet om 50 % reduksjon i utslipp innen 2030, sammenlignet med 2016.

Miljødirektoratets publiseringer 2020 og 2019

Figur 1. Oversikt over direkte klimagassutslipp i Sarpsborg år 2016. Basert på beregninger fra Miljødirektoratet.

Figur 2 viser forventet og nødvendig utvikling for å nå hovedmålet til Sarpsborg om 50 % redusert utslipp innen 2030, sammenlignet med 2016.

Figur 2. Figuren viser historiske utslipp (oransje linje), forventet utslippsbane fram mot 2030 med dagens nasjonale virkemidler (blå stiplet linje), og utslippsbanen som er nødvendig for at kommunen skal oppnå sitt mål om 50 % reduksjon av klimagassutslipp (grønn stiplet linje). Gapet mellom kurvene må dekkes av lokale tiltak, samt en kombinasjon av nasjonale regionale og lokale virkemidler.

For å følge opp og jobbe for å nå målene i klima- og energiplanen har kommunen et klimabudsjett som fungerer som et styringsverktøy. Det skal rapporteres jevnlig på gjennomføring av tiltakene.

4.2.1 Klimabudsjett 2022-2025

Tabell 1. Oversikt over kvantifiserte tiltak. Effektberegningene av tiltakene som presenteres i tabellen under er basert på best tilgjengelig informasjon og metodikk. Det må imidlertid påpekes at det er usikkerhet knyttet til både størrelsen på utslippsreduksjoner og tidspunktet de vil realiseres. Klimabudsjettet vil forbedres over tid i takt med kunnskapsutvikling og kapasitetsdyrking.

TILTAK OG VIRKEMIDLER MED KVANTIFISERT UTSLIPPSREDUKSJON										
Sektor	Nr.	Tiltak og virkemidler	Kostnader i MNOK				Totalt reduserte utslipp ift referanseår 2016 (Tonn CO2e)			Ansvarlig kommuneområde
			2022	2023	2024	2025	2022	2025	2030	
Veitrafikk	V.1	Fossilfri bilpark 2030 - Sarpsborg kommune ¹	20,85	17,85	16,10	12,85	71	779	2 192	Teknisk
	V.2	Øke sykkelandel Sarpsborg til 12 % innen 2030. Nedre Glomma.	5	5	5	5	720	2 164	4 058	Teknisk
SUM KOSTNADER OG DIREKTE UTSLIPPSREDUKSJON			26	23	21	18	791	2 943	6 250	

¹En forutsetning for at kommunens bilpark skal bli fossilfri er at det finnes tilgjengelig anlegg og forsyning av alternative drivstoff.

Tabell 2. Tabellen gir en oversikt over tiltak/prosjekter/virkemidler som bidrar til å kutte utslipp og/eller bidrar til et bedre energieresultat. Dette er av ulike grunner ikke kvantifisert, men gjennomføring av tiltakene kan likevel ha stor innvirkning på utslipps- og energibildet.

TILTAK, VIRKEMIDLER OG AKTIVITETER SOM UNDERSTØTTER UTSLIPPSREDUKSJONER eller ENERGIRESLTATER. Ikke kvantifiserte						
Tiltak/prosjekt/ virkemiddel	Kostnader i MNOK				Beskrivelse av tiltak	Ansvarlig kommune- område
	2022	2023	2024	2025		
Utbygging av ladeinfrastruktur	3,1	3,1	3,1	3,1	Arbeid med utbygging av ladeinfrastruktur er i gang. Det skal jobbes med å få bedre dekning både på offentlige parkeringsplasser og ladere for internt bruk i kommunen.	Teknisk
Digitaliserings-tiltak	10,2	10,5	72	72	<ul style="list-style-type: none"> •Etablere felles kommunikasjonsplattform for å legge til rette for benytte digitale verktøy i internt og eksternt kommunikasjon som bl.a. vil medvirke til redusert transport til Servicetorget. •Bruk av digitale møter for å redusere kjøring. •Etablere digitale løsninger som reduserer behov for ta utskrifter. •Digitalisere dokumenter slik at frakt av internpost unngås. 	Teknologi og endring
Klimapris	0,01	0,01	0,01	0,01	Sarpsborg kommune skal dele ut to klimapriser årlig. En pris for næringslivet og en pris til privatpersoner/foreninger/ideelle organisasjoner. Midler til klimaprisene skal tas fra kommunens klimafond.	Samfunn
Alvim renseanlegg (Alvim RA)	121	229	317	136	Alvim RA skal bli en ressursfabrikk, og det skal være stort fokus på utnyttelse av ressurser i avløpsvannet og rensesanlegget. Det er foreløpig kun gjennomført en forprosjektfase hvor det blant annet har vært fokus på å redusere klimagassutslippene både for byggefase og driftsfase. For driftsfasen har det i forprosjektet vært fokus på energiforbruk, nitrogen- og fosforgjenvinning. I tillegg er det også utredet i forprosjektet for flere mulige klima- og energiløsninger.	Teknisk
Sarpsborg hovedbibliotek	63	45			Sarpsborg Hovedbibliotek skal ha minimum 40 % redusert energiforbruk sammenlignet med forskriftsnivå, minimum 40 % redusert klimagassutslipp fra materialer og anleggsfasen i forhold til et gitt referansebygg. Det er foreslått massivtre som hovedkonstruksjon, og bruk av BREEAM-NOR som et oppfølgingsystem, uten at selve sertifiseringen blir gjennomført.	Teknisk
Helsefremmende skoler og barnehager					Helsefremmende skoler og barnehager jobber strukturert og systematisk for å skape gode helsevaner og et godt miljø for barn og unge. Gode tiltak rundt mat og måltider kan ha positiv påvirkning på ulike klimatilak, da barnehager og skoler skal tilstrebe en miljøvennlig praksis som harmonerer med overordnede politiske mål, basert på kunnskap om klima- og andre miljøeffekter av produksjon og forbruk av mat. Alle barn- og unge som har mulighet, oppfordres til å gå eller sykle til skolen. I et klimaperspektiv kan dette tiltaket bidra til redusert klimautslipp fra transportmidler.	Oppvekst
VA-tiltak	276	168	219	334	Tiltak som separering av gammelt avløpsnett, fornying og forbedring av vannledningsnett og optimalisering av drift av pumpestasjonene vil kunne gi middels klima-, miljø- og energieffekt fordi mindre spillvann må pumpes og renses.	Teknisk
Grønn kystring	-	-	-	-	Prosjektet gjøres i samarbeid med Viken fylkeskommune, Hvaler, Fredrikstad og Sarpsborg kommuner. Forprosjektet skal se på større grad av elektrifisering innen sjøtransport med mulighet for tilrettelegging av gode samfunnsmessige løsninger for lading i regionen fordelt på ulike båttyper. Prosjektets varighet: 2021-2022. Prosjektet har fått støtte fra klimasatsmidler fra Miljødirektoratet.	Samfunn

Tabell 2 forts.

Helhetlig biogassmarked i og rundt Nedre Glomma	0,07	Prosjektet gjøres i samarbeid med Viken fylkeskommune, Fredrikstad, Rakkestad og Sarpsborg kommuner. Dette er et forprosjekt der det skal legges til rette for å bygge ned barrierer, i tillegg til å identifisere muligheter for økt bruk av biogass. Biogass kan bidra til å redusere klimagassutslipp fra landbruk, transport, avløp/avfall og industri. Prosjektets varighet: 2021-2023. Prosjektet har fått støtte fra klimasatmidler fra Miljødirektoratet.	Samfunn
Etter-sorteringsanlegg for husholdningsavfall		Østfold Avfallssortering IKS (ØAS) er etablert. Eiere er Sarpsborg, Halden, Fredrikstad, Rakkestad og Hvaler kommune, i tillegg til de to interkommunale selskapene Indre Østfold Renovasjon IKS og MOVAR IKS. ØAS skal bygge og drive ettersorteringsanlegg for husholdningsavfall fra hele regionen. Anlegget planlegges satt i drift i 2023/24. Da vil matavfall bli sortert ut som egen avfallstype og vil kunne utnyttes til biogass, og det vil kunne sorteres ut mer plastemballasje enn i dag til materialgjenvinning.	Teknisk
Miljøfyrtårn-sertifisering etter hovedkontormodellen ¹	0,2 0,13 0,13 0,13	Miljøfyrtårn er et konkret og effektivt verktøy for innføring av miljøledelse og sertifisering, som hjelper private og offentlige virksomheter til å ta miljøansvar. Det er ulike kriterier for ulike virksomheter.	Samfunn/ Alle kommune-områder
Sum kostnader	473,4 455,7 610,7 545,2		

¹Det må i tillegg påregnes utgifter til sertifiserer og til konsulenter i forbindelse med sertifisering av virksomheter, samt internrådgiverkurs. Det vil legges frem detaljert plan og budsjett i forbindelse med oppstart av sertifisering av kommunens virksomheter etter hovedkontormodellen.

4.2.2 Klimafond

Kommunen har et klimafond på 2 mill. kr. Midlene er tenkt brukt til klimatiltak internt i kommunens virksomheter som ikke er bevilget midler gjennom driftsbudsjettet. Dette gjelder tiltak som enten gir utslippskutt eller energibesparelser.

4.3. Visjon, ambisjoner og mål i Samfunnsplan 2018-2030

Visjon

«Sammen skaper vi Sarpsborg» er visjonen i kommunens samfunnsplan, vedtatt 12.04.2018. Visjonen tar opp i seg samfunnsplanens hovedbudskap og innsatsområder. Det overordnede målet er «Et attraktivt sted å bo, jobbe og oppleve». De tre innsatsområdene er -det gode hjemstedet, -jobbene for framtiden og -opplevelser for livet.

«Sammen» og «vi» understreker viktigheten av deltakelse og fellesskap. De uttrykker samfunnsplanens grunnleggende premisser om at kommunen ikke kan realisere målene i planen alene, men at innbyggere, næringsliv, frivillige organisasjoner, andre offentlige aktører og kommunen må samarbeide om å få det til.

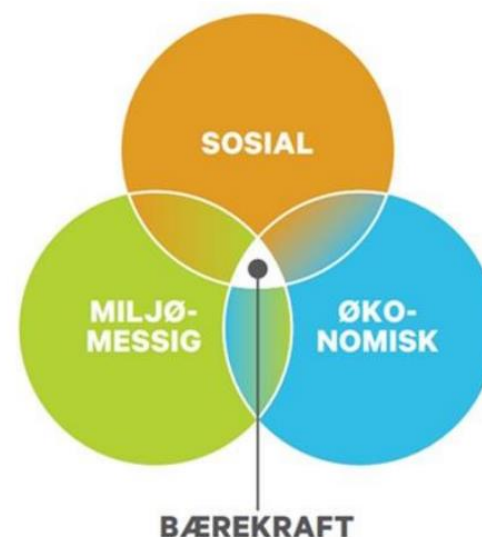
«Skaper» framhever at vi må jobbe aktivt for at vi skal få det samfunnet vi ønsker oss. Det handler om å utforme og bygge opp noe som er både annerledes og bedre, samtidig som vi tar vare på og utvikler det som er bra med det vi har.

«Sarpsborg» innebærer hele det geografiske området som utgjør Sarpsborg kommune. Det betyr også at Sarpsborg har utviklingspotensial som by. En by trenger et sterkt sentrum der mange bor og jobber, og med mye handel og aktivitet – i et godt samspill med boområder, arbeidsplasser og aktivitetsmuligheter andre steder i Sarpsborg.

Miljømessig bærekraft Vi skal handle slik at vi reduserer klimagassutslipp, tilpasser oss et endret klima, utnytter arealene bedre, reiser mer kollektivt og sørger for rent vann og god luft. Det må satses mer på sirkulærøkonomi, reparasjon og materialgjenvinning i et kretsløp hvor færrest mulig ressurser går tapt og hvor produktene og ressursene i dem blir høyt verdsatt.

Økonomisk bærekraft handler om at næringslivet må ha gode rammevilkår for å utvikle attraktive arbeidsplasser. Privat og offentlig virksomhet må bygge kultur for innovasjon og nyskaping. Det må være tilstrekkelig med jobber slik at alle innbyggere med arbeidsevne kan ta del i arbeidslivet. Økonomisk bærekraft må også legges til grunn for hvordan kommunens tjenestetilbud skal utvikles.

Sosial bærekraft oppnås gjennom innbyggernes opplevelse av tilhørighet til nærmiljø og lokalsamfunn. Utdanning er avgjørende for arbeidsdeltakelse, helse og dermed kommunens sosiale og økonomiske bærekraft. Alle barn og unge som vokser opp i Sarpsborg skal ha mulighet til å realisere sitt personlige, sosiale og faglige potensial. Dette er grunnleggende for god folkehelse.

Figur 3. Bærekraft skal være en betingelse for utviklingen av Sarpsborg i framtiden. Samfunnsplanen 2018.

Ambisjoner

Samfunnsplanen fastsetter ambisjoner for befolkningsvekst, arbeidsplassvekst og lokal skatteinngang. Nedenfor gjengis ambisjonene, hva de forutsetter av utvikling fra inngangen til 2017 og framover.

Ambisjon	Forutsatt utvikling etter 2016	Utvikling siste tre år
Sarpsborg skal ha minst 65.000 innbyggere i 2030.	Ved inngangen til 2017 var det 55.127 innbyggere i Sarpsborg. Ambisjonen forutsetter en økning på nærmere 10.000 personer fra 2017 til 2030. Befolkningsveksten må da gjennomsnittlig være på 1,2 % årlig.	2018: 0,82 % (454) 2019: 1,31 % (735) 2020: 1,13 % (640)
Sarpsborg skal ha minst 33.000 arbeidsplasser i 2030.	Ved inngangen til 2017 var det 27.192 arbeidsplasser i Sarpsborg. Ambisjonen forutsetter en økning på rundt 6.000 fra 2017 til 2030. Veksten i antall arbeidsplasser må da gjennomsnittlig være på 1,5 % årlig.	2018: 3,05 % 2019: 0,55 % 2020: -0,50
Inntekts- og formuesskatt til kommune og stat fra personlige skatteyttere i Sarpsborg skal i 2030 være på nivå med landsgjennomsnittet.	I 2016 hadde kommunen en skatteinngang pr. innbygger på 79,9 prosent av landssnittet. Ambisjonen forutsetter en gjennomsnittlig bedring på ca. 1,4 prosentpoeng pr. år.	2018: 79,3 % 2019: 79,2 % 2020: 79,9 %

Mål

Samfunnsplanen skisserer overordnede mål for de tre innsatsområdene; det gode hjemstedet, jobbene for framtiden og opplevelser for livet.

Det gode hjemstedet			
Slik vil vi ha det:			
Et mangfold av boligtilbud i gode bomiljø	Raskt og trygt til og fra hjemmet, jobben, skolen og aktiviteter	Meningsfull hverdag i alle livsfaser	Kultur basert på åpenhet, tillit, inkludering og deltakelse
Jobbene for framtiden			
Slik vil vi ha det:			
Sarpsborg og Nedre Glommaregionen er et attraktivt område å etablere ny virksomhet, og eksisterende virksomheter har gode muligheter for vekst og lønnsomhet	Sarpsborg og Nedre Glommaregionen har et bærekraftig og framtidrettet næringsliv	Nedre Glommaregionen oppfattes som en helhetlig og attraktiv næringsregion	Næringslivet har tilgang til relevant kompetanse for morgendagens utfordringer
Opplevelser for livet			
Slik vil vi ha det:			
Innbyggerne i Sarpsborg skaper og deltar i aktiviteter	Sentrum er samlingspunkt og drivkraft for opplevelser	Sarpsborg har gode muligheter for naturopplevelser, rekreasjon og mosjon	Byen har et rikt kulturtilbud

Nedenfor presenteres tiltak som prioriteres de neste fire årene. Innen næringsutvikling er tiltakene direkte relatert til målene i samfunnsplanen. På andre områder er det utarbeidet egne styringsdokumenter med egne mål, som de ulike tiltakene knyttes til. Dette gjelder for eksempel sentrumsplanen og kommunedelplan for folkehelse. Alle tiltakene skal imidlertid bygge opp under visjon, ambisjoner og mål i samfunnsplanen.

4.4. Prioriterte tiltak

4.4.1. Vedtatte styringsdokumenter

Kommunedelplan sentrum 2019-2031	
Hovedmål: Byen skal være et attraktivt sted å jobbe, bo og besøke. <ul style="list-style-type: none">• Sentrum skal være samlingspunktet og drivkraften for Sarpsborg.• Byen skal oppfordre til økt byliv.• Den moderne byen bygges på historisk identitet og bærekraftige blågrønne løsninger.• Myke trafikanter settes først i sentrum.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Utarbeide områdereguleringsplan rundt ny jernbanestasjon.	2022-2023
Utarbeide plan for bruk og utforming av Rosenkrantzgate. Gaten skal utvikles til en ny hovedadkomstsgate mellom Sarpsborg stasjon og gågata. Det er gjennomført en mulighetsstudie.	2022

Gjennomføre utviklingsprosjekter i sentrum. Prosjektene koordineres i ByKraft.	2022-2025
--	-----------

Næringsutvikling	
Jobbene for fremtiden: Mål i samfunnsplanen: Sarpsborg skal ha minst 33.000 arbeidsplasser i 2030. Dette forutsetter en økning på rundt 6.000 fra 2017 til 2030. <ul style="list-style-type: none"> Sarpsborg og Søndre Viken næringsregion* er et attraktivt område å etablere ny virksomhet, og eksisterende virksomheter har gode muligheter for vekst og lønnsomhet. Sarpsborg og Søndre Viken næringsregion har et bærekraftig og framtidrettet næringsliv. Søndre Viken næringsregion oppfattes som en helhetlig og attraktiv næringsregion. Næringslivet har tilgang til relevant kompetanse for morgendagens utfordringer *Næringsssamarbeidet i Nedre Glomma har blitt utvidet til å omfatte Haldenregionen. Regionrådet har vedtatt at det nye navnet på næringsssamarbeidet er Søndre Viken næringsregion.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Videreføre og utvikle næringsssamarbeidet i Søndre Viken næringsregion. Målsettingen er å øke regionens næringsattraktivitet i konkurransen mot næringsregioner i Viken og Norge. Dette gjøres i samarbeid med næringsforeningene og destinasjonsselskapene i regionen	2022-2025
Utvikle Grålum som et levende bydelssenter og et utstillingsvindu for kompetansekrevede virksomheter - Smart Mobilitet Grålum. Sees i sammenheng med områderegulering av Grålum.	2022-2025

Bypakke Nedre Glomma	
Hovedmål: <ul style="list-style-type: none"> Nedre Glomma regionen skal i år 2030 håndtere transportterspørselen innen person- og godstransport mer effektivt enn i dag. Reisetiden for persontransport skal reduseres. Persontransportkapasiteten inn mot og mellom bysentrene skal øke i forhold til forventet befolkningsvekst. Andelen personreiser som foretas med andre transportmidler enn bil skal øke til et nivå tilsvarende gjennomsnittet for liknende byområder i Norge. Det skal være nullvekst i personbilbruken. Kjøretiden på viktige strekninger for godstransport skal være minst like god som i dag, og forutsigbarheten skal være bedre. 	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Avklare innhold i revidert Bypakke. Behandlet lokalt i 2021, med påfølgende ekstern kvalitetssikring (KS2) og behandling i Stortinget.	2022-2025
Inngå byvekstavtale og starte gjennomføring av tiltak. Tidspunkt er avhengig av framdrift for revidering av Bypakka og departementenes framdrift med arbeidet med byvekstavtaler.	2022-2025

Kommunedelplan mangfold, inkludering og likeverd	
Hovedmål: Sarpsborg er en kommune uten diskriminering og mobbing. Mangfold, inkludering og ytringsfrihet er viktige verdier. Kommunen gir likeverdige tjenester til alle innbyggere.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Gjennomføre årlige samfunnskonferanser og kompetansetilbud med temaer som bidrar til gode holdninger og kunnskap om likeverd og inkludering. Tilbudene reflekterer ulike grupper og perspektiv innenfor mangfoldet og er åpne for alle. Samarbeide med Flerkulturelt råd og frivilligheten om flere av tilbudene, blant annet om å få hele mangfoldet med i NYBY.	2022-2025

Ivareta barn og unges rett til et trygt og godt barnehage- og skolemiljø gjennom <i>Handlingsprogram tett på for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø- forebygging av krenkelser, utenforskap og ensomhet</i> vedtatt 06.10.2020. Elevrådets rolle, ansvar og arbeid styrkes og sikres gjennom <i>Retningslinjer for elevråd i Sarpsborgskolen</i> . Arbeidet med Ungdomsrådet skal videreføres og videreutvikles.	2022 - 2025
Videreutvikle etablerte flerkulturelle møteplasser som Kulturskolen for alle og Folk i Sarp, utarbeide en helt ny opera med musikk fra ulike kulturer og samarbeide med frivillige organisasjoner omkring dette.	2022 - 2025
Forsterke arbeidet med å rekruttere mangfold til kommunale stillinger for å sikre et inkluderende, likeverdig og mangfoldig arbeidsmiljø.	2022 - 2025

Kommunedelplan folkehelse

Hovedmål: Folkehelsen og levekårene skal bedres og levekårsforskjellene skal utjevnes gjennom tilrettelegging og mobilisering.

Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Bygge kunnskap hos ledere, medarbeidere/saksbehandlere og politikere om folkehelse. Det er behov for kunnskap for å bruke systemene og forankre folkehelse i alt kommunen gjør.	2022-2024
Arbeide for at alle skoler og barnehager i Sarpsborg på sikt blir implementert i konseptet helsefremmende skoler og barnehager. I dette ligger blant annet fokus på kosthold og fysisk aktivitet.	2022

Tiltak mot utenforskap

Hovedmål: Motvirke utenforskap* på kort og lang sikt ved å bidra til at flest mulig kan klare seg selv, realisere sitt potensial og skaffe seg arbeid.

Barn som lever i husholdninger med lav inntekt, har i liten grad mulighet til å gjøre noe med situasjonen samtidig som konsekvensene ofte blir store for dem. De deltar i mindre grad i aktiviteter enn andre barn. Dette kan ha ulike følger som:

- ensomhet og opplevelse av utenforskap
- større sannsynlighet for ikke å trives på skolen
- psykiske helseproblemer hos barn – generelt sosial ulikhet i helse
- økt sannsynlighet for at barna selv får lav inntekt når de blir voksne.

Utviklingsarbeidet og tiltakene nedenfor skal medvirke til at barnefamilier ikke skal forbli i en situasjon med vedvarende lav inntekt, men komme ut av det gjennom utdanning og arbeid:

*Personer i utenforskap: personer i alderen 20-66 som er uten jobb, som ikke er under utdanning eller som ikke mottar alderspensjon/offentlig AFP. Personer som mottar trygd er i utenforskap.

Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Gjennomføre økonomisk rådgivning i et samarbeid mellom NAV og team bolig slik at flere kan gå fra «leie til eie» av egen bolig (Økonomihub-prosjektet).	2022
Videreføre ungdomsfellesskapet på Alvim. Ved bruk av styrkebaserte prosesser (ABCD metoden) skal ungdom lære å utvikle sitt eget nærmiljø.	2022-2024

Handlingsprogram mot hatkriminalitet og voldelig ekstremisme	
Hovedmål: Sammen skaper vi det gode og trygge hjemstedet	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Gjennomføre prosjektet Ung Motkraft, en styrkebasert allianse som arbeider sammen for et trygt Sarpsborg (finansiert gjennom Gjensidigestiftelsen, Trygg By Norge og Nordic Safe Cities)	2022 - 2023
Følge opp samfunnet Sarpsborg sitt medlemskap i Nordic Safe Cities.	2022 - 2025
Utarbeide undervisningsopplegg eller temaforslag for skolene, næringsliv, lag og foreninger for å øke mediekritisk forståelse. Dette er viktig for å forhindre polarisering, hat og utrygghet.	2022 - 2025
Medvirke til at politikere og ansatte går foran som gode eksempler med nulltoleranse for hatefulle og rasistiske ytringer. Dette omfatter å arrangere temasamling for politikere og de ulike rådsorganene om ytringsfrihet, hatytringer, hatkriminalitet og ekstremisme.	2022 - 2023
Opprette dialog om trygg debatt med lokale medier, deriblant ytringsfrihet, hatytringer, hatkriminalitet og ekstremisme.	2022 - 2025
Sikre helhetlig individuell oppfølging og familiestøtte i saker med bekymring for radikaliserings og ekstremisme.	2022
Gjennomføre samling med politi, kommunen og alle trossamfunn om forebyggende trygghetstiltak.	2022 - 2025
Etablere rundbordmøter i forbindelse med kriser eller akutte hendelser. Herunder utarbeide en egen standardprosedyre for gjennomføring av rundbordmøter i Sarpsborg.	2022 - 2025

4.4.2. Styringsdokumenter som er under arbeid eller igangsettes i perioden

Navn på styringsdokument	Oppstart (år)	Forventet sluttbehandling
Kommuneplanens arealdel og kystsoneplanen 2015-2026. planperiode 2021-2032	2017	2022
Kommunedelplan Sandesund-Greåker	2023	2026
Overordnet strategi for Søndre Viken Næringsregion	2022	2023
Handlingsprogram for utvikling av østre bydel, forprosjekt	2021	2022
Kommunedelplan for folkehelse og forebygging	2021	2023
Kommunedelplan mangfold	2021	2024

5. Medarbeider

Sarpsborg kommune er Sarpsborg-samfunnets største arbeidsgiver med ca 4.500 fast ansatte medarbeidere. Kommunen dekker et stort spekter av tjenester innenfor ulike virksomheter og fagområder. Gjennom hver enkelt sitt engasjement og jobbutførelse bidrar vi alle til visjonen: «Sammen skaper vi Sarpsborg», og målet om at Sarpsborg skal være «Et attraktivt sted å bo, jobbe og oppleve».

«Vi i Sarpsborg – plattform for ledelse og medarbeiderskap» beskriver hvordan kommunen som organisasjon ønsker å framstå og bli oppfattet av omverdenen, og har fokus på områdene ledelse, medarbeiderskap og kompetanse. Plattformen beskriver fire viktige verdier; framtidsrettet, respektfull, åpen og troverdig, som alle medarbeidere i Sarpsborg kommune må ta ansvar for å levendegjøre.

Endringstakten i samfunnet er høy, og det eneste vi vet med sikkerhet om dagens og morgendagens samfunn og arbeidsliv er at det krever endringsvilje og endringskompetanse. For å møte disse kravene og behovene om endring best mulig må hele organisasjonen dras med i arbeidet. For å lykkes i møte med framtidens arbeidsliv, er det nødvendig å prioritere aktiviteter og tiltak som utvikler Sarpsborg kommune som en framtidsrettet og endringsdyktig kommune, og en attraktiv arbeidsgiver.

5.1. Analyse

For å lykkes med samfunnsoppdraget må kommunen som helhet jobbe godt med å rekruttere, utvikle og beholde kompetente medarbeidere, både i dag og i framtida. Kommunesektoren i Norge står overfor utfordringer som handler om å møte den demografiske utviklingen og innbyggernes behov og forventninger til kommunens tjenester, uten store økninger i de økonomiske ressursene. I et samfunn i endring er det mange forhold som påvirker arbeidslivet, og dermed Sarpsborg kommune som arbeidsgiver og kommunens organisasjon. Men, det handler ikke bare om det som er utfordrende. Det finnes også mange muligheter i å jobbe og tenke annerledes enn det vi gjør i dag.

Sentralt i all endring står enkeltmenneskene som hver dag bidrar til å gjøre sin del av jobben. Som en ansvarlig arbeidsgiver skal kommunen stille krav til hver enkelt om å utvikle og omstille seg gjennom hele yrkeslivet, men samtidig gi den nødvendige støtten til medarbeiderne i denne endringsprosessen. Sarpsborg kommune må jobbe helhetlig med lederskap og lederutvikling på alle nivåer, og se det i sammenheng med medarbeiderskap, arbeidsmiljøutvikling og kompetanseutvikling.

Gjennom pandemien som rammet Norge og verden våren 2020 har alle virksomheter og medarbeidere blitt utfordret på å tilpasse seg raske og omfattende endringer. Organisasjonen har vist enorm omstillingsevne og kapasitet på kort tid. Noen har opplevd at arbeidsoppgaver har blitt endret radikalt, og noen oppgaver har i perioder vært nedprioritert og forsvunnet, grunnet større behov på andre områder. Noen av endringene er midlertidige, men noen oppgaver og tjenester er også varig endret. Dette har vært en prosess som ikke var planlagt, og ressurser, opplæring og oppfølging har heller ikke vært ideell i perioden. Men endringer vil også fortsette framover, og kommunen må ta med de gode erfaringene fra perioden, og bygge videre på det som har fungert bra.

Sykefraværet i kommunen har hatt en negativ utvikling den siste tiden. Deler av økningen må tilskrives pandemien og direkte koronarelatert sykefravær. Mange virksomheter spesielt innenfor Helse og oppvekst sliter imidlertid med et varig høyt sykefravær. I følge STAMI er ca 38% av sykefraværet arbeidsrelatert, og kommunen sliter med en tidlig uførepensjonering av blant annet sykepleiere. Det er behov for å jobbe enda mer kunnskapsbasert og systematisk med å forebygge arbeidsrelaterte helseplager.

Sarpsborg kommune har i lengre tid hatt utfordringer med rekruttering av kvalifiserte medarbeidere innenfor høyskolegruppene i helse og velferd, og den samme tendensen ser vi nå også innenfor oppvekst. De fleste virksomhetene rapporterer at de for framtidens tjenester vil ha behov for flere med høyskolekompetanse, samtidig som det rapporteres om lite behov for ufaglærte. Sarpsborg kommune har mange medarbeidere uten formalkompetanse, og mange av disse er tilsatt som timelønnet og har midlertidige avtaler. Sykefravær og akutt behov for bemanning i forbindelse med endringer i brukerbehov og omfang, medfører utstrakt bruk av midlertidig tilsetning og bruk av ufaglært arbeidskraft på timelønn. Over tid opparbeides krav og rettigheter til faste og utvidede stillinger for disse medarbeiderne. Denne måten å rekruttere på må endres, fra akutt og uplanlagt rekruttering til mer strategisk rekruttering i tråd med framtidens kompetansebehov.

Sarpsborg kommune har i mange år gjennomført opplæringsprogram innenfor både helsefag og barne- og ungdomsarbeiderfaget for egne ansatte. Dette har i stor grad bidratt til å heve kompetansen for kommunens ansatte til et nivå som kreves i dagens tjenester. Lærlingeordningen er også en stor satsing for kommunen, og hvert år er det et stort antall medarbeidere som blir fagarbeidere. Dette nyttiggjøres imidlertid i svært liten grad, da en svært liten andel av lærlingene blir tilbudt faste, store stillinger etter endt læretid. For morgendagens tjenester vil det være behov for høyere kompetanse, og det er viktig at kommunen er bevisst på dette i rekruttering og utvikling av medarbeidere.

Demografien og utdanningsnivået i befolkningen i kommunen tilsier at det kan bli utfordrende å rekruttere ønsket og nødvendig kompetanse framover. Det er derfor viktig å se på oppgavefordelingen mellom de ulike profesjonene, mobilisere den kompetansen kommunen allerede har i sine rekker og benytte den der den gir best effekt – rett kompetanse på rett sted til rett tid. Bedriftsintern opplæring, e-læring og utvikling gjennom erfaringsutveksling og samarbeid vil være viktig for å kunne ivareta utviklings- og opplæringsbehovet framover, i en stadig mer hektisk hverdag. Fokus på rekruttering, kvalifisering, kompetanseheving, heltidskultur, og inkluderende arbeidsplasser er viktige områder for at kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver. Majoriteten i den nye generasjonen medarbeidere ønsker å jobbe i hele, faste stillinger, ha utviklende fagoppgaver, gode arbeidsmiljøer og konkurransedyktig lønn. Og det er derfor viktig at kommunen tilbyr dette.

Det er flere mulige arbeidskraftressurser i samfunnet som kommunen kan ta i bruk i høyere grad. Mange medarbeidere jobber deltid og representerer en mulig ressurs. For å sikre kontinuitet og kvalitet i kommunens tjenester, må kommunen kunne tilby turnuser og arbeidstidsordninger som gjør det attraktivt å jobbe heltid i Sarpsborg kommune.

Økt innvandring til Norge gir økt arbeidskraft. Innvandrerne påvirker også samfunnet vi lever i til et mer flerkulturelt og mangfoldig samfunn, som igjen endrer behovene og forventningene som innbyggerne har. Kommunen kan i framtiden dermed også ha behov for medarbeidere med annen kompetanse og andre erfaringer.

Kommunen er en arbeidsplass med mange interessante og meningsfulle oppgaver. Det er en organisasjon med gode rutiner og systemer, etablerte arenaer og lojale ledere og medarbeidere. Kommunen representerer mange kvaliteter som ungdom og framtidens arbeidstakere ser etter. For å sikre nødvendig rekruttering for framtidens tjenester må kommunen aktivt markedsføres som en attraktiv arbeidsgiver med spennende og meningsfulle oppgaver. Lærlingeordning, praksisplasser og nært samarbeid med utdanningsinstitusjoner bidrar til at kommunen tiltrekker seg morgendagens arbeidstakere.

5.2. Mål

Medarbeider				
	Resultat			Ambisjon i perioden
	2018	2019	2020	
Mål: Attraktiv arbeidsgiver				
Antall søkere på stilling	11,1	14	8	> 15
Turnover	10,7 %	10,2 %	11,4 %	< 10 %
Antall lærlinger	103	107	89	118
Antall praksisplasser	352	491	220	520
Tilsetting av lærlinger i faste, fulle stillinger etter endt læretid.	3	2	2	5
Mål: Utviklende arbeidsmiljø				
Medarbeiderundersøkelsen - samlet resultat	4,3	4,4	I.D	4,5
Mål: Redusert sykefravær				
Sykefravær totalt	8,0 %	8,0 %	8,5 %	< 7,2 %
Mål: Mindre uønsket deltid og vikarbruk				
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	82,1 %	81,0 %	80,5 %	> 85 %
Antall medarbeidere med stilling under 40 %	438	471	505	< 400
Andel midlertidige ansatte ¹	5,9 %	5,0 %	7,9 %	< 4,0 %
Timelønn til ansatte, årsverk ²	311	292	319	< 250
Andel medarbeidere med fast 100 % stilling	53,6 %	53,9 %	56,3 %	> 60 %

5.3. Prioriterte tiltak

5.3.1. Vedtatte styringsdokumenter

Vi i Sarpsborg – plattform for ledelse og medarbeiderskap i Sarpsborg kommune	
Hovedmål Ledelse: Sarpsborg kommune skal ha tydelige ledere som legger kommunens visjon og verdier til grunn i sitt arbeid.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Følge opp innovasjonsprogrammet gjennom felles samlinger hvor endring av arbeidsprosesser og gevinstrealisering er tema.	2022-2023

¹ Antall midlertidig ansatte sett i forhold til totalt antall faste og midlertidig ansatte

² Totalt antall utbetalte arbeidstimer, som ikke er fastlønn, omregnet til årsverk. (Basert på et gjennomsnittlig årstimetall på 1900 timer).

Gjennomføre årlige drøftinger om bruk av midlertidig og timelønnet arbeidskraft, sett opp mot behov for kompetanse og mulighet for fast tilsetting og heltid. Tiltaket skal bidra til heltidskultur.	2022
Styrke kommunens arbeid med heltidskultur, herunder foreta kartlegging av uønsket deltid. Administrasjonsutvalget vil ha en sentral rolle i arbeidet.	2022-2025
Implementere revidert «Vi i Sarpsborg», med fokus på lederrollen og arbeidsgiverperspektivet	2022-2023
Hovedmål Medarbeiderskap: Medarbeiderne i Sarpsborg kommune skal være engasjerte, profesjonelle og ansvarlige	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Gjennomgå kommunens struktur for samarbeid og medbestemmelse.	2022
Implementere revidert «Vi i Sarpsborg», med fokus på medarbeiderskap	2022-2023
Hovedmål Kompetanse: Sarpsborg kommune skal ha kompetanse til å løse dagens oppgaver og møte framtidens utfordringer	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Øke inntaket av lærlinger til 2 per 1000 innbyggere.	2022-2024
Styrke markedsføring av kommunen som arbeidsgiver overfor de mest aktuelle utdanningsinstitusjonene, og samarbeide tettere med disse.	2022
Gjennomføre prosjekt årsturnus som et virkemiddel for å bidra til målet om heltidskultur og for å sikre nødvendig fagkompetanse.	2022-2025
Gjennomføre prosjektet «Bærekraftige omsorgstjenester – pilot for gjennomgang av kompetanse i pleie- og omsorgstjenesten for å vurdere omfordeling av oppgaver mellom profesjonene».	2022-2024
Starte et samarbeid med lokalt næringsliv og Inspiria om arbeids- og utdanningsmesse.	2022
Utrede mulighet for å igangsette sykepleier-utdanning for egne ansatte i Sarpsborg kommune, herunder beregne økonomiske konsekvenser.	2022
Prioritere ressurser innenfor eksisterende lærlingebudsjett til å øke antall lærlinger innenfor virksomhetene i teknisk.	2022-2025

5.3.2. Styringsdokumenter som er under arbeid eller igangsettes i perioden

Navn på styringsdokument	Oppstart (år)	Forventet sluttbehandling
Vi i Sarpsborg, revidering	2021	2022

6. Økonomiplan og budsjett

6.1 Statsbudsjettet

Dette kapitlet beskriver det økonomiske opplegget for kommunesektoren slik det framgår av Solbergregjeringens forslag til statsbudsjett, som ble lagt fram 12.10.2021.

Solbergregjeringens forslag til statsbudsjett for 2022 innebærer en reell vekst for kommuner og fylkeskommuner i frie inntekter på knappe 2,0 mrd. kr. I kommuneproposisjonen la regjeringen opp til en reell vekst i kommunesektorens inntekter på mellom 2,0 og 2,4 mrd. kr. Veksten i frie inntekter må sees i sammenheng med kommunesektorens merutgifter som følge av befolkningsutviklingen. Det ligger ikke inne noen ekstra overføring til kommunene for å håndtere koronapandemien i 2022.

Satsningsområder i regjeringens forslag til statsbudsjett er:

- 100 mill. kr til barn og unges psykiske helse
- 100 mill. kr flere barnehagelærere i grunnbemanningen
- 100 mill. kr til rusreform – opprette rådgivende enheter i kommunene
- 100 mill. kr til utvidet timetall i grunnskolen til ekstra naturfagtime
- 51 mill. kr til økt basistilskudd til fastleger

Støre-regjeringen sitt forslag til endringer til statsbudsjettet 2022 (Proposisjon til Stortinget tillegg 1) ble offentliggjort 08.11.21. Forslaget innebærer endringer i det økonomiske opplegget for kommunene. Endringene får konsekvenser for kommunedirektørens budsjettforslag for 2022 og de øvrige tre år i økonomiplanperioden. Sammenliknet med Solberg-regjeringen sitt forslag til statsbudsjett er veksten i de frie inntektene for kommunen styrket med 2,5 mrd. kr. Det fordeler seg på fylkene med 0,5 mrd. kr og kommunene med 2,0 mrd. kr.

Endringer i statsbudsjettet

- Det innføres et nytt tilskudd på 500.000 kr per kommunale grunnskole. Tilskuddet gis med en særskilt fordeling basert på tall for skoleåret 2021/2022, og finansieres innenfor innbyggertilskuddet til kommunene.
- Regjeringen vil forlenge overgangsperioden for kompensasjon for ansvarsovertaking i barnevernet med ett år, slik at halvparten av kompensasjonen for barnevernsreformen gis en særskilt fordeling til og med 2024.
- Maksimalprisen i barnehage reduseres. Prisen reduseres med 265 kr til 3 050 kr fra 1. august 2022.
- Regjeringen nedjusterer pensjonstilskuddet til private barnehager til 10% av lønnsutgiftene i kommunale barnehager med virkning fra 1. januar 2022. Solberg-regjeringen foreslo en reduksjon fra 13% til 11% i sitt forslag til statsbudsjett.
- Regjeringen reverserer forslaget om en ekstra time i naturfag på ungdomstrinnet som Solberg-regjeringen la fram i sitt forslag til statsbudsjett.
- Regjeringen reverserer Solberg-regjeringens forslag om å øke innslagspunktet med 50.000 kr for ressurskrevende tjenester i kommunen
- Innføring av gratis kjernetid i SFO for førsteklasinger.
- Avkortning av barnetrygd i sosialhjelpen fjernes fra 1. september.

Barnevernsreformen

Stortinget har vedtatt en barnevernsreform fra 2022, som blant annet gir kommunene økt faglig og økonomisk ansvar. Som kompensasjon for det økte finansielle ansvaret økes rammetilskuddet til kommunene med 1 310 mill. kr i 2022. Av dette fordeles 655 mill. kr etter

inntektssystemets delkostnadsnøkkel for barnevern, mens 655 mill. kr fordeles særskilt i en overgangsperiode på to år basert på kommunenes bruk av barnevernstiltak før reformen (regnskapsåret 2020). Beløpet i 2022 er lavere enn anslått i kommuneproposisjonen for 2022, noe som skyldes oppretting av en feil i beregningsgrunnlaget. Den varige effekten på 2,1 mrd. kr som ble varslet i kommuneproposisjonen, endres ikke.

Moderasjonsordninger SFO

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2021 ble det besluttet å utvide den nasjonale ordningen med inntektsgradert foreldrebetaling i SFO til 3.– 4. trinn fra skoleåret 2021/2022. Endringen får helårseffekt i 2022, og rammetilskuddet blir derfor økt med ytterligere 35,9 mill. kr som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole.

Kapitaltilskudd til private barnehager

Ved behandlingen av Prop. 1 S (2020–2021) for Kunnskapsdepartementet vedtok Stortinget å videreføre satsene for kapitaltilskuddet til private barnehager nominelt på samme nivå i 2021 som i 2020, i utgangspunktet for første halvår 2021. Økningene i rammetilskuddet som kompenserte for den midlertidige videreføringen av kapitaltilskuddet i 2021, korrigeres i 2022. Rammetilskuddet reduseres derfor med 265,7 mill. kr.

Pensjon i private barnehager

Det foreslås å redusere pensjonspåslaget til private barnehager fra dagens nivå på 13 pst. til 11 pst. fra 1. januar 2022. Samlet sett innebærer dette at kommunene får lavere utgifter til private barnehager. Rammetilskuddet reduseres derfor med 206,9 mill. kr.

Skjønnsmidler

Kommunene i Oslo og Viken er tildelt 121 millioner kroner for 2022. Statsforvalteren har fordelt 75 mill. kr gjennom statsbudsjettet for 2022, hvorav 3,5 mill. kr til Sarpsborg. De øvrige 46 mill. kr er holdt tilbake til senere fordeling i løpet av 2022.

Forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger

Helse- og omsorgsdepartementet sendte i juli 2021 på høring et forslag om endringer i pasientjournalloven mv. som legger det rettslige grunnlaget for målet Én innbygger – én journal. Forslaget innebærer blant annet en plikt for kommuner til å betale for kostnadene til forvaltning og drift av helsenettet, inkludert grunndata og helseID, og kjernejournal, e-resept og helsenorge.no. Kommunene kompenseres for eksisterende kostnader til forvaltning og drift av løsningene, men må bidra til å dekke kostnadsveksten fra 2021 til 2022.

Kommunenes betaling for medlemsavgiften til helsenettet kompenseres fullt ut i 2022. Som følge av dette økes rammetilskuddet med 322,2 mill. kr. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse.

Økte sosialhjelpsutgifter som følge av redusert dagsats for tiltakspenger.

Det foreslås å innføre en felles dagsats for tiltakspenger tilsvarende minste sats for dagpenger fra 1. januar 2022. Det legges til grunn at tiltakspengemottakere som allerede mottar supplerende sosialhjelp, vil motta mer sosialhjelp når tiltakspengene reduseres. Som kompensasjon for dette økes rammetilskuddet med 69 mill. kr som fordeles etter delkostnadsnøkkelen for sosialhjelp.

Barnekoordinator

Som en del av Likeverdsreformen blir det innført en lovfestet rett til barnekoordinator. Helårsvirkningen for kommunene er anslått til 180 mill. kr, tilsvarende om lag 280 koordinatorstillinger. Det legges opp til ikrafttredelse fra 1. august 2022. I 2022 kompenseres

kommunene gjennom en økning i rammetilskuddet på 100 mill. kr. Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse.

Ressurskrevende tjenester

Innslagspunktet endres ikke og vil utgjøre 1.470.000 kr for 2022. Over innslagspunktet får kommunen dekket 80 % av utgiftene fra staten.

Innføring av gratis kjernetid i SFO for førsteklassinger.

Det innføres gratis plass i kjernetiden for alle førsteklassinger i SFO. Beregninger viser at kompensasjonen som gis her vil dekke inntektsbortfallet for Sarpsborg kommunes del. Kommunen vil bli kompensert med om lag 14,9 mill. kr i rammetilskuddet ved helårseffekt i 2023. Inntektsbortfall og administrering av ordningen er beregnet til 13,6 mill. kr.

Avkortning av barnetrygd i sosialhjelpen fjernes fra 1. september.

Gjennom delkostnadsnøkkelen vil kommunen bli kompensert i rammetilskuddet med om lag 2,7 mill. kr i 2022 og 8 mill. kr i 2023. Dersom 2020-tallene legges til grunn for 2022 kan lovendringen medføre en netto negativ konsekvens i budsjettet på om lag 2,5 mill. kr i 2022 og 7,5 mill. kr fra 2023. Det er usikkert hva de samlede utslagene av en lovendring vil bli. Hvordan lovendringen konkret blir kan også påvirke dette.

Statsbudsjettet ble ikke behandlet i Stortinget før Sarpsborg kommune vedtok sitt budsjett, og forslaget til ny lovtekst i sosialtjenesteloven vil ikke foreligge før i 2022. Dette følges opp ved behandling av tilstandsrapport for 1. tertial 2022.

6.2. Netto driftsresultat

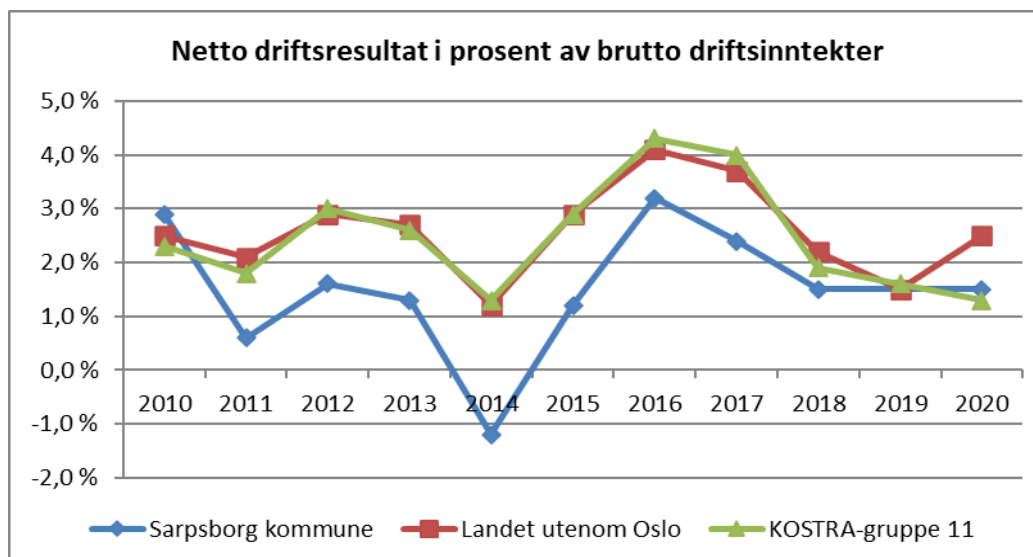
Netto driftsresultat 2020

Netto driftsresultat er en hovedindikator for økonomisk balanse i kommunesektoren. Netto driftsresultat er driftsinntekter fratrukket driftsutgifter, renter og avdrag. Netto driftsresultat viser hva kommunene sitter igjen med til avsetninger og overføringer til investeringer. Bare gjennom et positivt netto driftsresultat kan det skaffes til veie tilstrekkelig med egenkapital til framtidige investeringer og samtidig bygges opp økonomiske «buffere». Teknisk beregningsutvalg for kommunesektoren har anbefalt et gjennomsnittlig nivå for netto driftsresultat for kommunesektoren på 1,75 % for å kunne opprettholde en sunn og robust økonomi.

Sarpsborg kommune har lagt dette nivået som sin ambisjon. Sarpsborg kommune har i hovedsak hatt svakere netto driftsresultat enn både gjennomsnittet for landet og kommunegruppe 11³.

Netto driftsresultat for Sarpsborg kommune i 2020 ble 58,8 mill. kr eller 1,5 %. Oppdaterte tall fra SSB for 2020 viser at gjennomsnittet for landet, med unntak av Oslo, var på 2,5 %. For KOSTRA gruppe 11 ble tallet 1,3 %.

³ Mest sammenlignbare kommuner i henhold til SSBs definisjon. Kommuner med innbyggere mellom, 45-70.000.

Netto driftsresultat 2022

Økonomiplanen viser et positivt netto driftsresultat i tabellen nedenfor:

	2022	2023	2024	2025
Netto driftsresultat i mill. kr	17,42	32,37	38,67	65,47
Netto driftsresultat i %	0,36%	0,68%	0,80%	1,36%

Et netto driftsresultat på 0,36 % i 2022 er lavere enn 2021 og under anbefalt nivå på 1,75 %. Videre i økonomiplanperioden vil netto driftsresultat ligge på om lag 0,7%-1,4%%. I 2021 ble det budsjettet med et netto driftsresultat på 1,5 %.

6.3 Kommunens inntekter

Skatt og rammetilskudd utgjør til sammen om lag 72 % av kommunenes samlede brutto driftsinntekter i budsjett 2022 og fastsettes hvert år av staten gjennom Stortingets vedtak i forbindelse med statsbudsjettet. De resterende inntektene består av brukerbetaling og andre salgs- og leieinntekter, overføringer, eiendomsskatt og finansinntekter som renter og utbytte fra aksjeselskaper hvor kommunene er eiere. Det er inntekter som kommunene i større grad kan påvirke selv. Frie inntekter er finansieringskilde for det meste av tjenesteproduksjonen i kommunene.

Anslag for skatt og rammetilskudd for 2022 er basert på beregninger fra KS med grunnlag i statsbudsjettet for 2022. For årene 2023-2025 er det budsjettet med en årlig realvekst på skatt og rammetilskudd på 1,0 %.

I 2020 utgjorde skatt og rammetilskudd om lag 3,3 mrd. kr for Sarpsborg kommune, hvorav skatteinntektene utgjorde 1,42 mrd. kr. Skatteinntektene per innbygger i Sarpsborg utgjorde 79,9 % av landsgjennomsnittet. Inntektssystemet utjevner forskjeller i skatteinntekter mellom kommunene. Sarpsborg har etter utjevning skatteinntekter på 94,4 % av landssnittet. På grunn av inntektsutjevningen vil en generell økning i skatteinngangen kun for Sarpsborg ha liten innvirkning på kommunens samlede inntekter.

Tabellen nedenfor viser kommunens utgiftsutjevning. Kommunen blir sammenlignet med landet som helhet og indeksert på ulike kriterier. Som det framkommer av kolonnen utgiftsbehovsindeks har Sarpsborg en mindre andel 0-1 åringer, og 2-5 åringer enn Norge generelt. Sarpsborg bør dermed ha lavere kostnader til tjenesteproduksjon til denne

gruppen, og blir trukket i rammetilskuddet. Tilsvarende har Sarpsborg kommune en høyere andel av befolkningen i aldersgruppen 67-79 år og kompenseres for det i rammetilskuddet.

	SARPSBORG			Bruk av folketall 1.7.2021	Endring fra foregående år
	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj	
				1000 kr	1000 kr
0-1 år	1 092	0,9379	-0,04 %	-1 208	-217,0
2-5 år	2 440	0,9806	-0,26 %	-8 994	-1 344,3
6-15 år	6 958	1,0164	0,43 %	14 731	10 821,8
16-22 år	4 885	1,0116	0,03 %	938	-193,5
23-66 år	32 593	0,9808	-0,20 %	-6 874	69,4
67-79 år	7 125	1,0684	0,39 %	13 306	-1 410,6
80-89 år	2 193	1,0672	0,52 %	17 770	-4 089,5
over 90 år	498	0,9898	-0,04 %	-1 359	1 628,7
Basistillegg	0,5457	0,1858	-1,29 %	-44 192	-2 353,4
Sone	133 016	0,5880	-0,41 %	-14 062	-1 110,5
Nabo	75 680	0,7347	-0,27 %	-9 057	-625,7
Landbrukskriterium	0,0057	0,5320	-0,10 %	-3 355	-114,7
Innvandrere 6-15 år ekskl Skand	577	1,0900	0,06 %	2 152	1 592,7
Flyktninger uten integreringstils	3 764	2,1495	0,94 %	32 175	3 133,5
Dødlighet	466	1,0765	0,35 %	11 979	1 323,4
Barn 0-15 med enslige forsørge	1 522	1,2821	0,52 %	17 911	3 675,3
Lavinntekt	3 420	1,1141	0,13 %	4 556	628,0
Uføre 18-49 år	1 859	1,4562	0,29 %	9 810	-478,0
Opphopningsindeks	3,3070	1,8307	0,77 %	26 370	1 591,0
Aleneboende 30 - 66 år	5 035	0,9368	-0,12 %	-4 075	312,4
PU over 16 år	252	1,1815	0,89 %	30 418	-1 570,9
Ikke-gifte 67 år og over	4 426	1,0951	0,44 %	14 900	222,4
Barn 1 år uten kontantstøtte	368	0,8849	-0,19 %	-6 484	-995,4
Innbyggere med høyere utdannir	11 627	0,7264	-0,50 %	-16 906	-738,8
<i>1 Kostnadsindeks</i>		<i>1,02357</i>	<i>2,36 %</i>	80 449	9 756

Budsjettskjema 1A - bevilgningsoversikt drift (tall i mill. kr)						
	R20	Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Rammetilskudd	-1 870,47	-1 853,76	-1 916,50	-1 935,67	-1 950,03	-1 964,53
Inntekts- og formueskatt	-1 418,40	-1 508,00	-1 624,54	-1 636,53	-1 655,57	-1 669,49
Eiendomsskatt	-244,32	-247,00	-248,00	-249,00	-250,00	-251,00
Andre generelle driftsinntekter:						
Flyktingetilskudd	-68,03	-52,80	-35,70	-35,60	-34,39	-34,60
Kompensasjonstilskudd - skole, pleie og omsorg, kirken	-10,57	-8,50	-8,50	-8,50	-8,50	-8,50
Øvrige driftsinntekter	-33,75					
Sum generelle driftsinntekter	-3 645,54	-3 670,06	-3 833,24	-3 865,30	-3 898,49	-3 928,12
Sum bevilgninger drift, netto	3 306,33	3 409,69	3 581,32	3 541,73	3 509,52	3 482,15
Avskrivninger	228,90	225,00	245,00	255,00	265,00	275,00
Sum netto driftsutgifter	3 535,23	3 634,69	3 826,32	3 796,73	3 774,52	3 757,15
Brutto driftsresultat	-110,31	-35,37	-6,92	-68,57	-123,97	-170,97
Renteinntekter	-25,81	-22,60	-32,60	-37,00	-38,20	-38,20
Utbytter	-21,72	-20,00	-15,00	-15,00	-16,00	-16,00
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-0,63					-
Renteutgifter	121,26	82,30	97,90	131,70	161,50	168,10
Avdrag på lån	170,83	168,40	184,20	211,50	243,00	266,60
Netto finansinntekter/-utgifter	243,94	208,10	234,50	291,20	350,30	380,50
Motpost avskrivninger	-228,90	-225,00	-245,00	-255,00	-265,00	-275,00
Netto driftsresultat	-95,27	-52,27	-17,42	-32,37	-38,67	-65,47
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering - bruk av tidligere avsetninger	24,51	22,75	53,00	18,00	10,25	-
Overføring til investering - årlig avsetning investering			11,00	11,00	17,00	45,00
Overføring til investering - KLP			11,00	11,00	11,00	11,00
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	0,10	-	-	-	-	-
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	92,24	19,27	-57,58	-7,63	0,42	9,47
Dekning av tidligere års merforbruk	-21,59	-	-	-	-	-
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	95,26	42,02	17,42	32,37	38,67	65,47
Fremført til inndekn. i senere år (merforbruk)	0,00	-10,25	0,00	0,00	0,00	0,00
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond:		Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Avsetning disposisjonsfond		17,77	5,47	6,37	5,67	4,47
Avsetning fond for klimatiltak						
Avsetning for kulturfond		2,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Avsetning formannskapetets tilleggsbevilgningsfond		3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Avsetning næringsfond		1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Bruk av formannskapetets tilleggsbevilgningsfond			-0,05			
Bruk av næringsfond - områderegulering stasjonsområde		-4,00	-3,00	-1,00		
Bruk av næringsfond - bykraft		-0,50				
Bruk av disposisjonsfond St Olavsvoll			-12,00			
Bruk av disposisjonsfond bibliotek			-53,00			
Bruk av disposisjonsfond (tidl. avsatt investeringsformål)				-18,00	-10,25	
Sum netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond		19,27	-57,58	-7,63	0,42	9,47

Budsjettskjema Bevilgningsoversikt drift viser hva som er fordelt til drift.

Eiendomsskatt

Satsene for eiendomsskatt er på 3,6 promille for bolig og fritidseiendommer og 5,2 promille for næringsseiendommer. Promillesatser og bunnfradrag på 300.000 kr holdes uforandret gjennom perioden. Sarpsborg kommune innførte nye takster i 2020.

Kompensasjonstilskudd – renter og avdrag

Kompensasjon for renter og avdrag til bygging av sykehjemsplasser, omsorgsboliger og opprustning av skoler og kirkebygg må ses i sammenheng med budsjetterte renter og

avdrag. Rentekompensasjonen følger Husbankens flytende rente. Budsjettet er satt til 8,5 mill. kr i 2022. Det er ikke forventet at kommunen vil bli tildelt ytterligere midler under ordningen i planperioden.

Ressurskrevende tjenester

Det er budsjettert med 79,25 mill. kr i statlig tilskudd til ressurskrevende tjenester. Det er om lag 3,25 mill. kr høyere enn i 2021. Tilskuddet er et estimat basert på budsjetterte forventede utgifter til tjenesten i 2021. Det endelige tilskuddet basert på kommunens faktiske utgifter for året vil først være kjent og komme til utbetaling i 1. halvår 2022. Et avvik mellom estimatet og faktisk inntekt i 2021 føres til inntekt/utgift i 2022.

Konsesjonskraft

Kommunen kjøper konsesjonskraft og selger den videre til markedspris. Inntektene er budsjettert til 2,0 mill. kr, det er en økning på 1 mill. kr fra budsjett for 2021. Økningen skyldes økte strømpriser.

Avgifter, gebyrer og egenbetalinger

Satsene for avgifter, gebyrer og egenbetalinger i 2022 framgår i eget vedlegg i plan- og budsjettokumentet. De fleste satsene er videreført med påslag for forventet lønns- og prisvekst (deflator) på om lag 2,5 %.

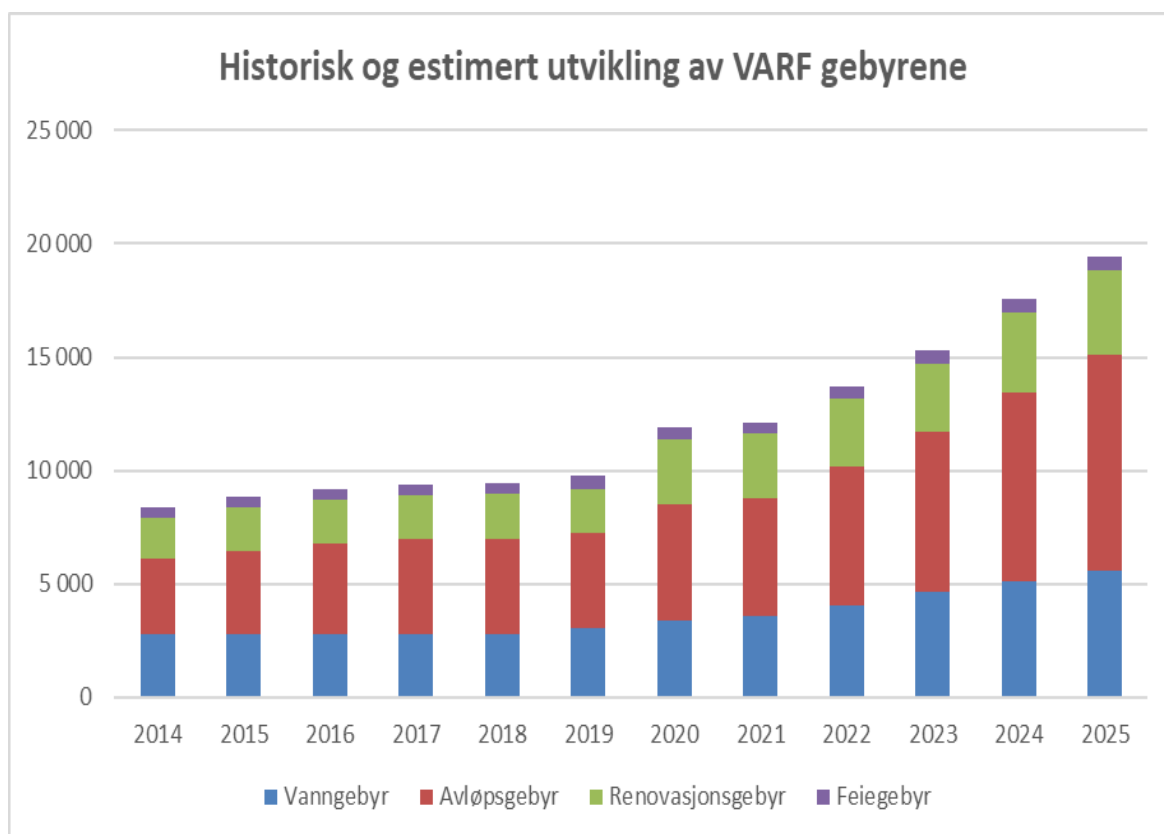
Administrasjonsgebyret for justeringsavtaler fastsettes til 25 % av kommunens totale refunderte merverdiavgift. Det er en endring fra 2020. Nytt prinsipp ble vedtatt av bystyret ved revidering av økonomireglementet. Det var tidligere et fast beløp som ble indeksregulert.

Det er innarbeidet økning i parkeringsavgifter på 7,5 %, samtidig som det blir innført avgiftsparkering i nye områder for å få bedre regulering og oppfølging av parkeringen. Det innebærer blant annet at prisen for første time korttidsparkering øker fra 30 til 32 kroner, mens prisen for første time langtidsparkering øker fra 23 til 25 kroner.

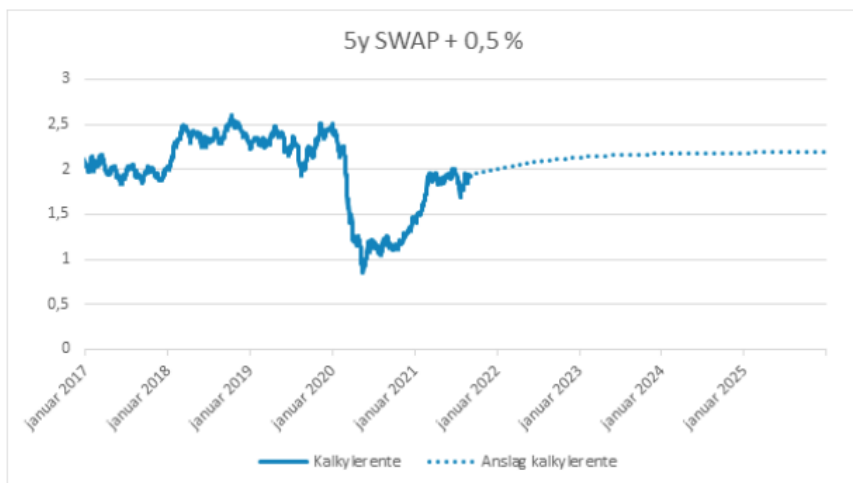
For reguleringsplaner økes gebyret med gjennomsnittlig 23,5 %. Økningen er en følge av stadig mer omfattende og komplekse saker som krever en større ressursbruk, spesielt for forenklede planendringer. Denne økningen er ment å speile det ressursbehovet kommunen må sette av ved arbeid med en reguleringsplan.

Områdene vann, avløp, husholdningsrenovasjon og feiertjenester (VARF) er omfattet av selvkostregelverket. Utgiftene dekkes i sin helhet inn gjennom gebyrer til brukerne av tjenesten. For 2022 er det beregnet en prisvekst på 13,1 %. Gebyrene vil utover i handlingsplanperioden stige med om lag 12 % årlig. For perioden 2022 til 2025 er det estimert en økning av gebyrene på 5 700 kr. Prisutvikling siden 2014 og estimert prisutvikling fram til 2025 er gjengitt under.

Gebyrene for en standard bolig med stipulert forbruk på 200 m ³ og en boenhet (inkl. mva)										
Beskrivelsen	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Vanngebyr, fast	752	752	752	752	752	812	901	966	1 090	
Vanngebyr, variabelt	2 060	2 060	2 060	2 060	2 060	2 225	2 468	2 646	2 990	
Avløpsgebyr, fast	815	898	984	1 028	1 038	1 038	1 280	1 280	1 510	
Avløpsgebyr, variabelt	2 481	2 734	2 995	3 130	3 161	3 161	3 896	3 896	4 600	
Renovasjonsgebyr, fast	1 038	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100	1 860	1 860	1 945	
Renovasjonsgebyr variabelt (130 liter)	790	840	840	840	840	865	965	965	1 010	
Feiegebyr	425	445	465	485	510	545	545	515	575	
Sum	8 363	8 828	9 196	9 394	9 461	9 746	11 915	12 128	13 720	
Økning fra året før	5,7 %	5,6 %	4,2 %	2,2 %	0,7 %	3,0 %	22,3 %	1,8 %	13,1 %	

Årsaken til de store gebyrøkningene i tiden framover er hovedsakelig behovet for omfattende investeringer for å innfri krav som skal begrense forurensning fra avløp og øke gjenvinningsgraden for avfall i økonomiplanperioden. Samtidig er det budsjettert med en svakt stigende rente i planperioden. Historisk og budsjettert selvkostrente er gjengitt under.

Budsjettert selvkostkalkyle for tjenestene er gjengitt i eget vedlegg.

6.4 Kommunens utgifter

Lønns- og prisvekst

Lønns- og prisveksten (deflator) i kommunal sektor er anslått til 2,5 % i 2022. Lønnsveksten er satt til 3,2 % og prisveksten på varer og tjenester er satt til 1,6 %. Anslaget for lønns- og prisvekst er benyttet i kommunens budsjett for 2022.

Finans

Kommuner kan i henhold til kommunelovens § 14-15 ta opp lån for å finansiere investeringer i bygninger, anlegg og varige driftsmidler til eget bruk. I tillegg kan kommunene ta opp lån for videre utlån (Kommuneloven § 14-17).

Kommunens avdrag går opp. Dette må ses opp mot de investeringene som skal gjøres i VAR-tjenestene (vann, avløp, renovasjon), som skal finansieres med økte gebyrer.

Budsjetterte renteutgifter for 2022 er økt med om lag 15 mill. kr sammenlignet med det som var forutsatt i økonomiplanen for 2021-2024, når renteutgifter på investeringer i vann, avløp og renovasjon holdes utenfor.

Startlån er Husbankens låneordning for vanskeligstilte. Ordningen administreres av kommunene. Det er budsjettert med et årlig låneopptak på 200 mill. kr i 2022-2025. Dette er på samme nivå som i 2021. Samlet utlån ved utgangen av 2020 var 983,6 mill. kr.

Det er budsjettert med et aksjeutbytte på 15 mill. kr de to første årene i økonomiplanperioden. Fra 2024 budsjetteres det med en økning med 1 mill. kr. Selskapene det er lagt inn utbytte fra er Skjeberg Marinesenter AS (1 mill. kr fra 2024) og Østfold Energi AS (15 mill. kr hvert år i perioden).

Driftsbudsjett for kommuneområdene og balanse i planperioden

Samlet er det lagt inn 3,58 mrd. kr til fordeling drift for kommuneområdene i 2022. Dette er 131 mill. kr høyere enn i 2021, hvorav lønns- og prisvekst utgjør om lag 123 mill. kr. I budsjettet for 2021 lå det inne en ekstrabevilgning til koronapandemien på 48,26 mill. kr som

kom i tilleggnummeret til statsbudsjettet. Det gir en reell økning i budsjetttrammene på 56,26 mill. kr.

Fordeling av driftsrammer					
	Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Kommuneområde helse og velferd	1 731,05	1 875,27	1 869,12	1 870,67	1 869,67
Kommuneområde oppvekst	1 134,69	1 187,40	1 191,05	1 193,95	1 195,65
Kommuneområde samfunn	99,25	119,05	107,65	106,65	106,65
Kommuneområde organisasjon	130,78	138,30	140,63	139,53	141,43
Kommuneområde teknisk	268,73	263,91	235,88	202,02	172,05
Kommuneområde teknologi og endring	61,45	68,53	68,53	67,83	67,83
Kommunedirektøren	59,75	12,87	12,87	12,87	12,87
Øvrige inntekter/utgifter som bl.a. ressurskr. bl	-76,00	-84,00	-84,00	-84,00	-84,00
Sum fordelt til drift	3 409,69	3 581,32	3 541,73	3 509,52	3 482,15

Sarpsborg kommune	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Netto driftsbudsjett før endring	3 610,76	3 610,76	3 610,76	3 610,76
Kapasitets-/kostnadsvekst, styrkninger	170,61	155,71	161,03	161,63
Tekniske endringer	-59,69	-57,49	-59,69	-57,49
Netto brukerbetaling/leieinntekter	-3,03	-6,48	-6,73	-6,88
Netto driftsendringer selvkost	-19,42	-43,80	-76,68	-106,60
Effektivisering/ redusert aktivitetsnivå	-33,91	-32,97	-35,17	-35,27
Netto driftsbudsjett etter endring	3 665,32	3 625,73	3 593,52	3 566,15

I sum er det innarbeidet tiltak som innebærer effektivisering eller redusert aktivitetsnivå på til sammen 34 mill. kr i 2022. Utover i perioden ligger det inne en ytterligere effektivisering. Samtidig har det vært behov for å styrke virksomhetenes budsjetter på enkelte områder som følge av satsninger samt kapasitets- og kostnadsvekst med til sammen 170,2 mill. kr i 2022. Det er lagt inn økte inntekter utover ordinær lønns- og prisvekst på til sammen 3 mill. kr i tillegg til økte gebyrer innenfor selvkostområdene vann, avløp, renovasjon og feiing. Renteutgifter går opp i 2022.

Det vises for øvrig til kapittelet ovenfor om hovedgrepene i handlingsplan 2022-2025.

De viktigste driftsendringene med fordelte netto driftsrammer per tjenesteområde/virksomhet framgår under omtalen av hvert kommuneområde. For øvrig vises det til budsjettskjema 1B på side 140-142 i budsjettdokumentet hvor driftsrammene for alle virksomheter, kommuneområder og kommunen samlet framkommer.

Regjeringen signaliserer i framlegging av statsbudsjettet at nivået på statens overføringer til kommunesektoren i årene framover ikke vil dekke kommunens økte utgifter knyttet til demografiske endringer, pensjon og særskilte statlige satsinger. Dette gjør at det fortsatt vil være behov for omstilling og effektivisering av kommunens samlede virksomhet for å møte økt behov for tjenester. I arbeidet med å utvikle, effektivisere og omstille kommunens organisasjon er gevinstrealisering systematisert og synliggjort i større grad enn tidligere.

Pensjon

For interne budsjettformål ble det i 2021 benyttet en pensjonssats på 8,00 % for lærere i Statens pensjonskasse (SPK) og 13,50 % for alle øvrige ansatte i Kommunal Landspensjonskasse (KLP). Foreløpige prognoser for pensjonskostnaden fra SPK og KLP for 2022 tilsier at Sarpsborg kommune kan opprettholde de samme pensjonssatsene i 2022 som i 2021.

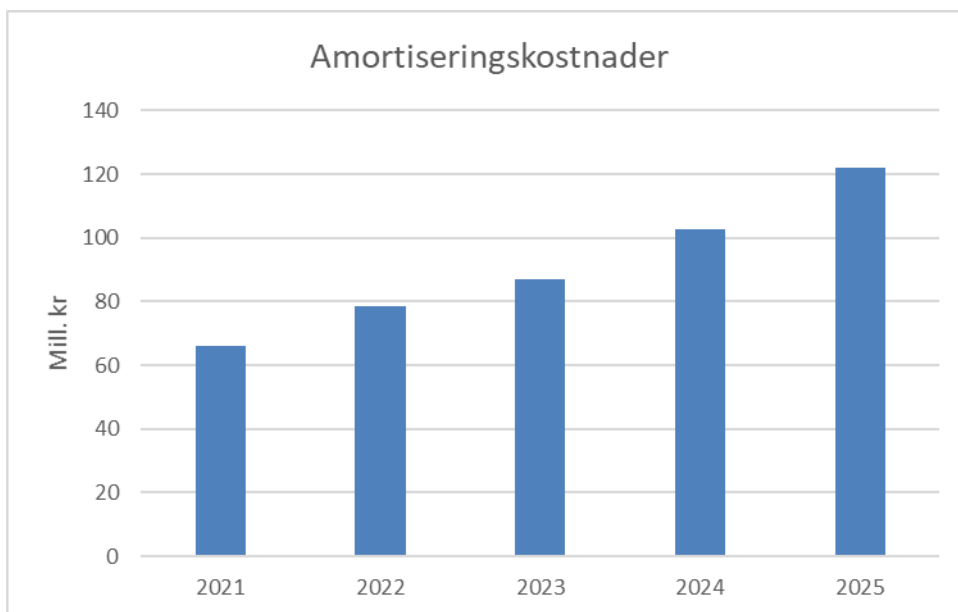
Tabellen viser utviklingen i pensjonskostnader, premieavvik og akkumulert premieavvik fra Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens Pensjonskasse (SPK) for perioden 2018 – 2020 og anslag for 2021 og 2022. (Alle tall i hele tusen).

	2018	2019	2020	2021	2022
KLP					
Pensjonskostnad	249 393	266 842	261 081	265 290	279 704
Premieavvik	57 926	85 723	47 415	196 212	107 613
Akkumulert premieavvik	221 914	260 801	249 849	379 884	408 405
SPK					
Pensjonskostnad	47 427	45 256	38 977	39 968	41 824
Premieavvik	-3 494	1 122	-2 346	844	3 955
Akkumulert premieavvik	-7 435	-4 841	-5 652	-2 781	2 080

Samlet pensjonskostnad hos KLP er for 2022 anslått til 279,7 mill. kr. Dette er 14,4 mill. kr høyere enn i 2021. For SPK er pensjonskostnaden for 2022 anslått til 41,8 mill. kr, det vil si 1,8 mill. kr høyere enn i 2021. Anslag er basert på estimert lønnsvekst for i år og neste år og medfører større usikkerhet enn normalt.

Premieavvik er avviket mellom det kommunen betaler til Kommunal Landspensjonskasse (KLP) samt Statens Pensjonskasse (SPK) og det kommunen er pliktig å kostnadsføre i driftsregnskapet.

Andel av tidligere års premieavvik inngår som en del av pensjonskostnaden. Positivt premieavvik inntektsføres i regnskapet og amortiseres (føres som avdrag) over 7 år. Som følge av stadig redusert avdragstid på nye premieavvik, vil det opparbeidede premieavviket som skal dekkes inn øke i årene framover. Som vist i diagrammet under øker de samlede avdragene på premieavviket hvert år, noe som igjen medfører en økt pensjonskostnad.

Diagrammet viser amortisert premieavvik for perioden 2021 – 2025.

Premieavviket for 2022 i KLP er anslått til 107,6 mill. kr. Dette er et anslag som vil endres gjennom året når blant annet lønnsvekst og pensjonistoppgjøret blir kjent. Som følge av reglene for bokføring av pensjon har kommunens samlede årsresultat for perioden 2002 – 2020 vært forbedret med om lag 244 mill. kr. Utfordringen er at beløpet i realiteten er en utsatt kostnad som må dekkes inn de kommende årene. I 2025 er samlet pensjonskostnad hos KLP anslått til 338,6 mill. kr, som er 77,5 mill. kr høyere enn i 2020.

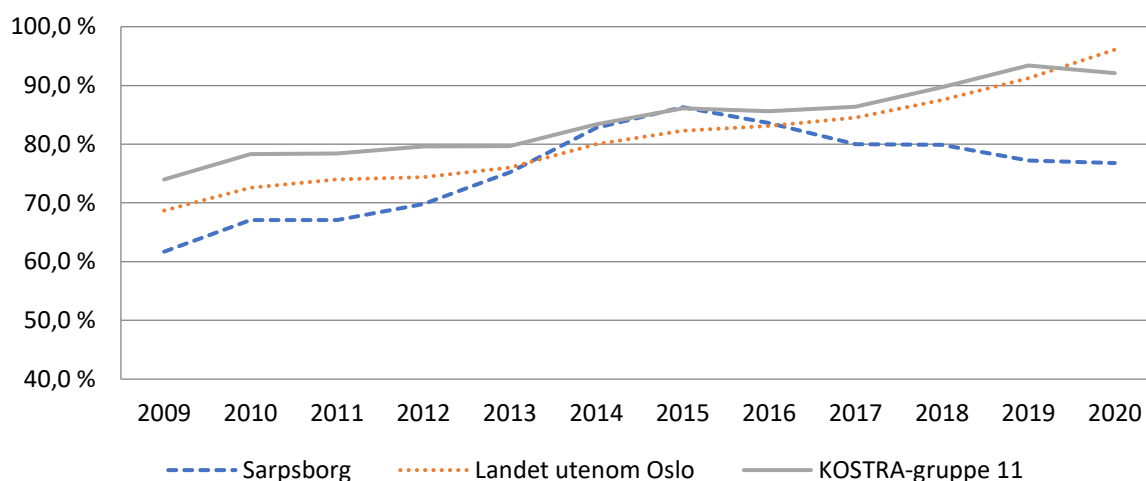
Godt resultat for 2020 og frigjøring av premiereserver gjør at KLP i 2021 har tilbakeført til sammen 270,4 mill. kr til Sarpsborg kommunes premiefond. Frigjøring av premiereserver skyldes at avsetningskravet til alderspensjon er redusert som følge av at reglene for offentlig tjenstepensjon er endret.

Saldo på premiefondet til Sarpsborg kommune er for tiden på 252,1 mill. kr. Beløpet kan bare benyttes til betaling av kommende pensjonspremier. Det planlegges for at bruk av fondet skal sørge for at kommunen ikke skal ha noen stor kostnadsøkning til pensjon.

Gjeldsgrad

Grafen nedenfor viser utvikling av kommunens gjeldsgrad. Bystyret har vedtatt økonomireglement for Sarpsborg kommune. Reglementet legger opp til at den delen av kommunens gjeld som belaster driften ikke skal overstige 52 % av brutto driftsinntekter. Fram til 2019 hadde kommunen et mål om at gjeldsgraden ikke skulle overstige 75 %. Det har vært en stram prioritering av investeringer og som diagrammet nedenfor viser, har gjeldsgraden de siste årene gått ned.

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter

Netto lånegjeld i forhold til kommunens driftsinntekter i 2020 var på 76,8 %, tilsvarende var det 77,2 % i 2019. Sarpsborg kommune hadde ved utgangen av 2020 en netto lånegjeld som er lavere enn både KOSTRA gruppe 11 hvor tallet var 92,1 % og gjennomsnitt for landet utenom Oslo hvor tallet var 96,1 %.

Finansinntekter og -utgifter

Tabellen viser utvikling i finansinntekter og finansutgifter for perioden 2021 – 2025.

Finansinntekter/ -utgifter (tall i 1000 kr)	2021	2022	2023	2024	2025
Renteinntekter	-22 600	-32 600	-37 000	-38 200	-38 200
Utbytte	-20 000	-15 000	-15 000	-16 000	-16 000
Sum finansinntekter	-42 600	-47 600	-52 000	-54 200	-54 200
Renteutgifter og låneomkostninger	82 300	97 900	131 700	161 500	168 100
Avdrag på lån	168 400	184 200	211 500	243 000	266 600
Sum finansutgifter	250 700	282 100	343 200	404 500	434 700
Netto finansutgifter	208 100	234 500	291 200	350 300	380 500

Kommunen må betale ned gjeld i takt med det beregnede verditapet på anleggsmidlene. For 2022 er minste tillatte avdrag beregnet til 184,2 mill. kr basert på anslag for gjeld og bokført verdi av anleggsmidlene per 01.01.22. Med investeringene det legges opp til i økonomiplanperioden er avdragene beregnet å øke fra 184,2 mill. kr i 2022 til 266,6 mill. kr i 2025, selvkostområdene inkludert. Et høyere investeringsvolum enn planlagt i 4-årsperioden finansiert med lån vil medføre økte avdragsutgifter.

Ved inngangen til 2022 forventes den samlede gjelden til investeringer i fast eiendom, maskiner og annet utstyr å utgjøre om lag 3,9 mrd. kr for Sarpsborg kommune. Samtidig forventes det at kommunen har om lag 0,8 mrd. kr plassert i bank, verdipapirer og lignende som reduserer nettovirkningene av en eventuell rentøkning. Med det planlagte investeringsvolumet vil gjelden ved utgangen av planperioden nærme seg 6,1 mrd. kr (2021-priser). I tillegg kommer Husbankens viderefremidningslån (Startlån) hvor mottatte renter og avdrag forventes å dekke kommunens lånekostnader.

Kommunens renteutgifter er redusert gjennom en overgang fra fast til flytende rente. Kommunen tar samtidig større egenrisiko for framtidige rentesvingninger. For at ikke konsekvensene av en eventuell rentøkning skal bli for store har bystyret i nytt økonomireglement satt som mål at kommunen skal ha et udisponert disposisjonsfond på minst 4 % av brutto driftsinntekter. Et disposisjonsfond på 4 % av brutto driftsinntekter i 2020 tilsvarer 191 mill. kr. Per 13.10.2021 var udisponert disposisjonsfond på 235,7 mill. kr.

Tabellen under viser de forutsetninger som økonomiplanen 2022 – 2025 bygger på hva gjelder utvikling i renter, avdrag og avkastning på finansielle plasseringer.

Investeringslån	Bud. 2022	Bud. 2023	Bud. 2024	Bud. 2025
Rentesats – lån	1,88 %	2,33 %	2,62 %	2,50 %
Avdrag investeringslån	184,2	211,5	243,0	266,6
Renteutgifter investeringslån	79,9	113,7	143,5	150,1
Rentesats - plassering	1,70 %	2,25 %	2,40 %	2,40 %
Renteinntekter	14,6	19,0	20,2	20,2
Markedets renteforventning	1,35 %	1,89 %	2,04 %	2,04 %

Budsjetterte renteutgifter i planperioden er basert på en sannsynlig utvikling i pengemarkedsrenten på tidspunktet for utarbeidelse av budsjettet og nåværende avtaler om rentebinding. Gjennomsnittlig rentesats for investeringslån i 2022 er anslått til 1,88 % økende til 2,62 % i 2024 for så å falle til 2,50 % i 2025.

Norges Bank hevet i september 2021 styringsrenten fra null til 0,25 prosent. Prognosen fra Norges Bank (Pengepolitisk Rapport 3/2021) tilsier at styringsrenten mest sannsynlig blir satt videre opp i desember 2021. Slik Norges Bank vurderer utsiktene og risikobildet er det riktig å sette styringsrenten gradvis opp i tiden som kommer. Prognosen indikerer en styringsrente på 1 prosent om ett år og 1,7 prosent mot slutten av 2024.

Tremåneders Nibor, som er pengemarkedsrenten med tre måneder løpetid, er en viktig referanserente i det norske pengemarkedet. Renten på all investeringsgjeld i Sarpsborg kommune er priset med utgangspunkt i denne renten. Diagrammet under viser hvordan pengemarkedsrenten har utviklet seg siden oktober 2016 og fram til i dag, og hvordan markedet forventer at tremåneders Nibor vil utvikle seg fram til 2025.

Kilde: KBN Finans, Kommunalbanken

Beregningen av årlige renteutgifter bygger på de forutsetninger som framgår av investeringsbudsjettet i handlingsplan 2022-2025. I tillegg er det forutsatt at kommunen ikke inngår flere rentesikringsavtaler i økonomiplanperioden etter hvert som gjeldende avtaler løper ut.

Det er i beregningen lagt til grunn at kommunens beholdning av likvide midler i bank og verdipapirer vil holde seg på omkring 800 mill. kr i hele planperioden.

Gjeldsutvikling

Tall i 1000 kr	2017	2018	2019	2020
Sertifikatlån	1 056 270	1 356 270	1 356 270	1 356 270
Obligasjonslån	1 145 599	963 320	963 320	400 000
Kommunalbanken	1 112 866	1 089 230	1 085 296	1 653 108
KLP	-	-	185 000	185 000
Sum investeringslån	3 314 735	3 408 820	3 589 886	3 594 378
Sum formidlingslån (Husbanken	823 629	878 752	936 692	1 001 072
Sum gjeld	4 138 364	4 287 572	4 526 578	4 595 450

Kommunens fondsbeholdning

Tabellen viser utvikling i kommunens fondsbeholdninger perioden 2021 – 2025, samt budsjettet avsetning til fond og bruk av fond i samme periode.

Fondsbeholdninger (tall i 1000 kr)	2021	2022	2023	2024	2025
Disposisjonsfond	376 269	318 689	311 059	311 479	320 949
Bundne driftsfond	89 583	89 583	89 583	89 583	89 583
Ubundne investeringsfond	12 906	7 406	7 406	7 406	7 406
Bundne investeringsfond	14 328	14 328	14 328	14 328	14 328
Sum fond	493 086	430 006	422 376	422 796	432 266
Avsetninger til fond og bruk av fond					
Avsetning til disposisjonsfond	17 770	5 470	6 370	5 670	4 470
Avsetning til kulturfond	2 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Avsetning formannskapetets tilleggsbevilgningsfond	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Avsetning næringsfond	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Bruk av formannskapetets tilleggsbevilgningsfond		-50			
Bruk av næringsfond - områderegulering stasjonsområde	-4 000	-3 000	-1 000		
Bruk av næringsfond - bykraft	-500				
Bruk av disposisjonsfond ST Olavsvoll		-12 000			
Bruk av disposisjonsfond bibliotek	-57 500	-53 000			
Bruk av disposisjonsfond (tidl.avsatt. Investeringsformål)			-18 000	-10 250	
Bruk av ubundne investeringsfond	-10 700	-5 500			
Netto avsetning til eller bruk av fond	-48 930	-63 080	-7 630	420	9 470

Fondsbeholdning 2021 er tall hentet fra regnskapet per 31.12.2021

Kommunens fondsbeholdning består av disposisjonsfond, bundet driftsfond (selvkost og/eller øremerkede tilskudd til særskilte formål) samt investeringsfond. Investeringsfond kan være bundet (øremerket tilskudd til særskilte formål) eller ubundet.

Disposisjonsfond kan brukes til både drifts- og investeringsformål, mens investeringsfond kun kan brukes til investeringsformål. Disposisjonsfond kan både fungere som en buffer mot svingninger i driftsinntektene, utgifter og som egenkapital i investeringer.

Utover avsetning med 0,5% av brutto driftsinntekter ligger det inne følgende avsetninger:

- Formannskapetets tilleggsbevilgningsfond – 3 mill. kr

- Næringsfond – 1 mill. kr
- Kulturfond 1 mill. kr

Avsetning til investeringer benyttes som en del av finansieringen av investeringsbudsjettet.

6.5 Finansielle måltall og økonomiprinsipper

Bystyret vedtok i møte 26. september 2019, sist revidert 16. september 2021, økonomireglement for Sarpsborg kommune. Det ble vedtatt finansielle måltall og økonomiprinsipper som skal være førende for arbeidet med budsjett og økonomiplan.

Økonomiprinsippene	Status prinsipp
Kommunens langsiktige planlegging skal ha mål om en bærekraftig økonomisk utvikling som legger FNs bærekraftsmål til grunn og ikke belaster kommende generasjoner (generasjonsprinsippet).	I kommunens økonomireglement er det vedtatt finansielle måltall. Måttallene skal bidra til at økonomien er bærekraftig og at utgifter ikke skyves over på kommende generasjoner.
Det skal over driftsbudsjettet årlig avsettes et beløp som egenkapital i årets/framtidige investeringer. Beløpet skal minimum tilsvare forventet utbytte til kommunen fra eierskap i selskaper, og ikke være under 0,5 prosent av budsjetterte brutto driftsinntekter for kommunen.	Prinsippet innebærer at det skal avsettes minimum 23 mill. kr årlig. I økonomiplanen er det satt av 5,5 mill. kr i 2022. For 2023- 2025 er det avsatt totalt 16,5 mill. kr som en generell avsetning til disposisjonsfond.
Kommunen skal til enhver tid ha et udisponert disposisjonsfond på minst 4 % av brutto driftsinntekter, som buffer ved et eventuelt driftsunderskudd og til investeringsformål.	Målet vil nås med planlagte avsetninger i planperioden. 4 % tilsier 191 mill. kr i 2022 og 199 mill. i 2024. Per 01.10.2021 var udisponert disposisjonsfond på 235,7 mill. kr, og budsjetterte avsetninger i perioden utgjør samlet 22 mill. kr.
Kommunens egenandel til investeringer skal være 10 % på samlet investeringsportefølje ekskl. VARF.	Egenfinansieringen vil i økonomiplan 2022 – 2025 være 11 %.
Kommunen skal ha en andel gjeld som belaster driften som ikke overstiger 52 % av brutto driftsinntekter og samtidig ivaretar generasjonsprinsippet.	Det planlegges med en gjeldsgrad på maksimum 52 % i perioden.
Årlig avsetning til investeringer i prosent av brutto driftsinntekter skal være større enn 0,25	Investeringene er totalt finansiert med 84 mill. kr i økonomiplanperioden. Det er satt av 11 mill. kr årlig i 2022-2023. I 2024 er det satt av 17 mill. kr og 45 mill. kr i 2025.
Kommunens økonomiplan for de fire neste årene skal ses i lys av det investerings- og driftsbehov kommunen vil ha i et perspektiv på inntil 8 år.	Ved planlegging vurderes demografi og utvikling av tjenestebehov. Investeringer planlegges i et 8-årsperspektiv.
Kommunen skal ha myndiggjorte virksomhetsledere med ansvar for kostnadskontroll og en effektiv bruk og forvaltning av tildelte økonomiske ressurser.	Kommunen har rammestyring. Avvik i virksomhetenes resultat samlet for 2020 var under 2 % noe om viser god budsjett disiplin og økonomistyring.

Finansielle måltall		
MÅL: God kommuneøkonomi	Resultat 2020	Måltall
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	1,5 %	1,75 %
Samlet budsjettert avsetning til disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	0,3 %	0,5 %
Andel gjeld som belaster driften i prosent av brutto driftsinntekter	46,1 %	< 52 %

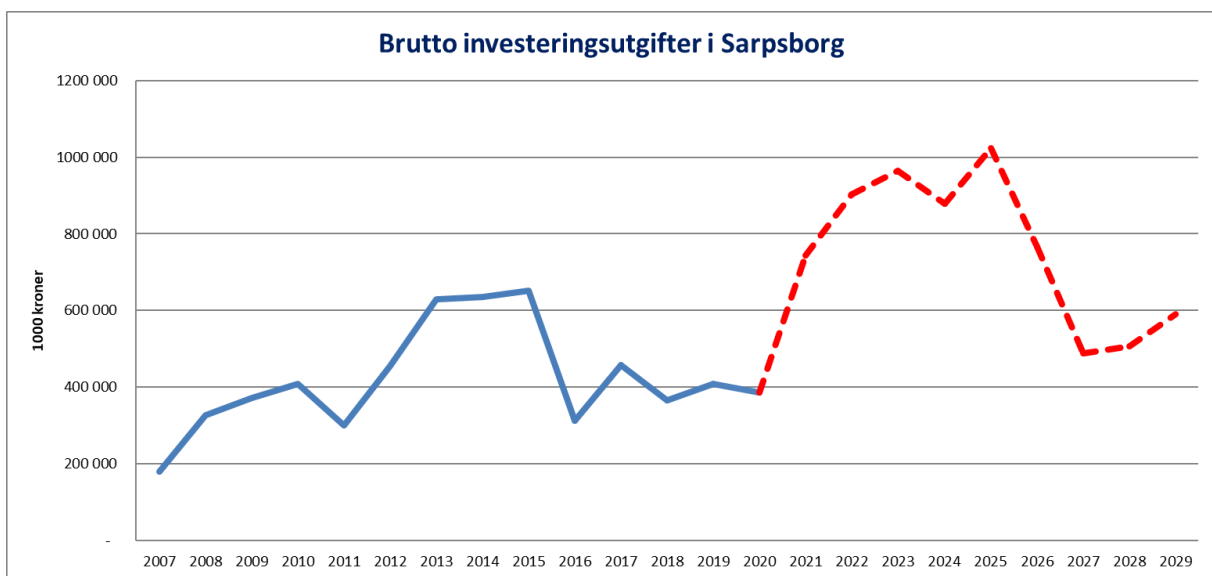
Egenfinansiering av investeringsporteføljen ekskl. VARF pr økonomiplanperiode av netto investeringsbehov.	10 %	10 %
Udisponert disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	5,1 %	> 4
Årlig avsetning til investeringer i prosent av brutto driftsinntekter	0,38 %	> 0,25

7. Investeringer

7.1 Investering og finansiering

Kommunal regnskapsstandard regulerer hvilke utgifter som kan føres i investeringsregnskapet. Kravene er at den eiendel som anskaffes skal være av vesentlig verdi og til varig eie eller bruk, dvs. en verdi som overstiger 100 000 kr og har en levetid på minst 3 år.

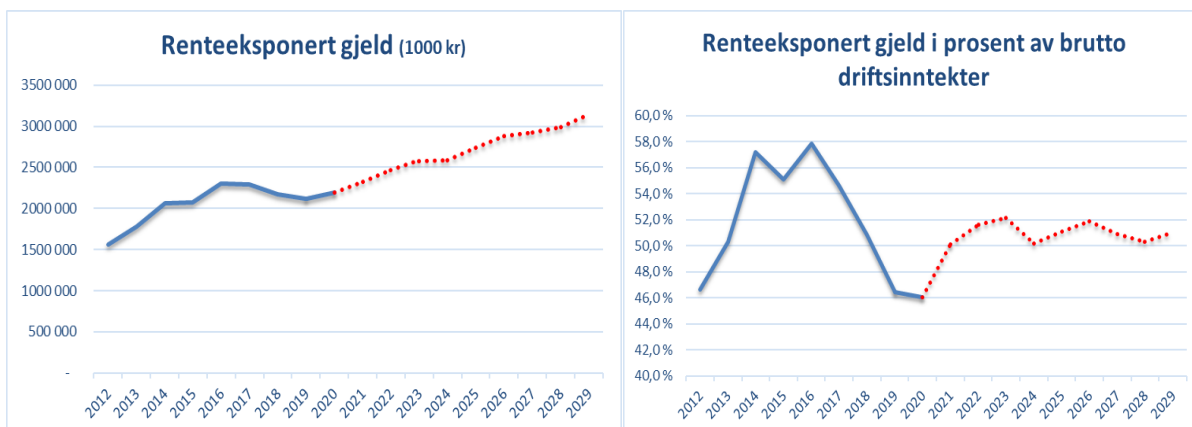
Diagrammet under viser brutto investeringsutgifter siden 2007. Den prikkete linjen viser kommunens budsjetterte investering i perioden 2021-2029.

Fra og med 2021 har investeringsporteføljen blitt planlagt ut ifra at gjelden målt i prosent mot inntektene ikke skal overskride 52%. I bystyresak «Rammer for drift 2022-2025 og investeringer i et 8-års perspektiv» vedtok bystyret nye rammer for framtidige investeringer;

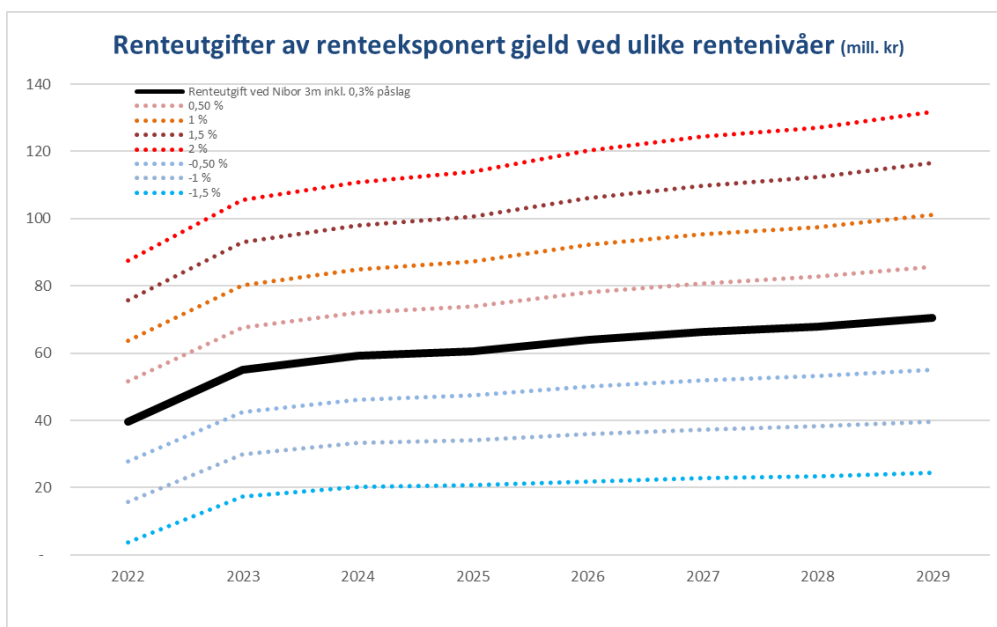
«Det planlegges i et 8-årsperspektiv å holde gjeldsgraden lav. Måltallet for gjeldsgraden fastsettes til 52%.»

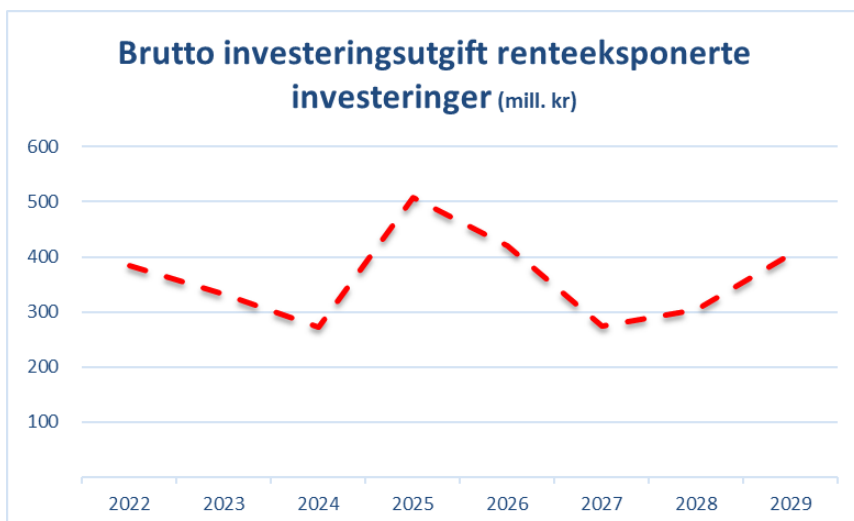
Det legges opp til at måltallet overholdes i hele 8 års-perspektivet. Gjeld som belaster driften vil være alle låneopptak til investeringer som ikke er relatert til vann, avløp, renovasjon, feiing og slam. Disse tjenestene har bystyret vedtatt at skal utføres til selvkost, dvs. at renter og avdrag av investeringene blir belastet forbruker gjennom kommunale avgifter. Gjeld som er sikret gjennom statlige kompensasjonsordninger er også ekskludert. I kommunal sektor er slik gjeld definert som renteeksponert gjeld. Budsjettert utvikling i renteeksponert gjeld er gjengitt under.

Som det framgår av diagrammene over er det budsjettert med en vekst i kommunens renteksponte gjeld. I 2025 vil den være på om lag 2,75 mrd. kr og 3,15 mrd. kr ved utgangen av 2029. Målt i % av brutto driftsinntekter vil den derimot stige fram til 52 % i 2023. Brutto driftsinntekter er da justert i perioden i takt med kommunal deflator på 2,5 % gitt i statsbudsjettet for 2022.

Det er forbundet en betydelig renterisiko ved den renteksponte gjelden. Diagrammet nedenfor illustrerer kommunens totale rentekostnader for ulike rentenivåer av den renteksponte gjelden. Diagrammet tar utgangspunkt i markedets renteforventing framover i tid tillagt 0,3% i forventet kostnadspåslag. Det forventes en rente på 1,66 % i 2022 stigende til 2,3 % i 2029. Kommunens budsjetterte investeringsutgifter er illustrert i diagrammet nedenfor.

Investeringsvolumet i budsjett og handlingsplan 2022-2025 inklusive egenkapitalinnskuddet i KLP er totalt 3,82 milliarder kr. Dette er en økning på 1 mrd. kr fra budsjett og handlingsplan 2021-2024, hvorav økningen i investeringer utenfor VAR sektoren utgjør 265,2 mill. kr.

Finansiering (mill. kr)					
	2022	2023	2024	2025	2022-2025
Investeringsutgifter					
Aksjekjøp egenkapitalinnskudd KLP	11,0	11,0	11,0	11,0	44,0
Investeringsutgifter renteeksponerte	388,8	332,6	272,6	507,8	1501,8
Investeringsutgifter innenfor selvkost	519,1	632,7	605,7	516,2	2273,9
Sum investeringer	918,9	976,3	889,4	1035,0	3819,6
Finansiering					
MVA	-43,6	-41,0	-32,3	-64,6	-181,6
Tilskudd	-13,3	-2,0	-2,5	-30,0	-47,8
Salgsinntekter	-13,5	-20,5	-80,5	-95,5	-210,0
Overføring fra drift til investering	-64,0	-29,0	-27,3	-45,0	-165,3
Overføring fra drift KLP	-11,0	-11,0	-11,0	-11,0	-44,0
Bruk av investeringsfond	-5,5	0,0	0,0	0,0	-5,5
Lån til investeringer	-768,0	-872,8	-735,8	-788,9	-3 165,5
Sum finansiering	-918,9	-976,3	-889,4	-1 035,0	-3 819,6

Bystyret har vedtatt et økonomiprinsipp som tilsier at 10 % av de renteeksponerte investeringene skal være finansiert av egenkapital. Videre har bystyret gjennom tidligere handlingsplaner forutsatt bruk av 110,5 mill. kr av disposisjonsfondet til bibliotek. Ny kommunelov tillater ikke direkte inntektsføring av disposisjonsfond i investeringsregnskapet. Disposisjonsfondet er derfor budsjettert inntektsført i driftsregnskapet med motpost overføring til investering. Det er i tillegg budsjettert med 11 mill. kr i driftsinntekter i 2022, stigende til 45 mill. kr i 2025 som egenfinansiering. Egenkapitalen i budsjett og handlingsplanperioden utgjør med dette 11 % av budsjetterte utgifter i perioden.

7.2 Investeringsoversikt

Pandemien har fått store konsekvenser for hele samfunnet, byggebransjen inkludert. Karantenepålegg, sykdom og innreisebegrensninger påvirker entreprenørenes tilgang til personell, mens smitteverntiltak, myndighetspålegg og forlenget byggetid medfører økte kostnader.

I tillegg er det fortsatt ubalanse i markedet og ekstraordinær prisøkning på råvaremarkedet generelt, og spesielt på trelast, trebaserte plater, stål og vann- og avløpsrelaterte produkter.

Samlet sett skaper situasjonen store utfordringer for risikofordelingen i kontrakter mellom entreprenør og byggherre. Dette gjør at det er knyttet stor usikkerhet til avsetningene som er gjort i perioden.

For flere av prosjektene i økonomiplanen er verken prosjektering eller mulighetsstudie gjennomført. Dette medfører at avsetningene er angitt med en usikkerhetsmargin på opptil 50 prosent.

Investeringer (mill. kr)										
	Tidl. bevilget	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totalt
Kommuneområde velferd										
Kompetansesenter rus og psykisk helse										
Bofellesskap med bemanning - psykiatriboliger	29,0	6,0								35,0
Bofellesskap med bemanning - psykiatriboliger									0,5	0,5
Omsorgstjenester										
Nye plasser Haugvoll og samlokalisering hjemmetjenesten	2,0		2,0	3,0	154,0	140,0	30,0			331,0
Inventar og utstyr (senger, el. hev og senk dusjstol, medisintraller, nettverk)	13,3	4,7	2,3							20,3
Oppgradering og nybygg Tingvoll ink. nytt produksjonskjøkken					1,0	3,0	2,0	150,0	250,0	406,0
Kjøkken- utskifting av utstyr		1,2								1,2
Kurland sykehjem, innvendige utbedringer		0,3	10,0							10,3
Tingvoll sykehjem, innvendige utbedringer		0,3	10,0							10,3
Utbedringer Kruseløkka sykehjem/hjemmetjeneste sentrum		0,3	10,0							10,3
Borgen sykehjem, innvendige utbedringer/inventar		0,7								0,7
Prestekragan, utbedring av uteområde/etablere lekeplass		0,1	0,2							0,3
Møteplasser demente			0,2	4,8						5,0
Førvaltning og utvikling										
Boligsosial handlingsplan	10,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	50,0
Boveiledning										
Holleby, klargjøre alternativt lokale	4,0	1,0	2,0							7,0
Boveiledning Skjoberg: Kløvningsten, Hafslundsøy, vaskerom og garderober		0,6								0,6
Vedlager Ravneberget		3,3								3,3
NAV										
Inventar og utstyr			3,8							3,8
Sum Kommuneområde velferd	58,3	23,4	45,5	12,8	160,0	148,0	37,0	155,0	255,5	895,5

Bofellesskap for mennesker med psykiske lidelser

Det er innarbeidet totalt 35 mill. kr i handlingsplanperioden til bygging av 6 boliger i bofellesskap med bemanning. Boligene skal være ferdig oppført i begynnelsen av 2022, og er planlagt tatt i bruk i 2022. Det forventes tilskudd til boligene fra Husbanken. I 2021 utgjør tilskuddet ca. 1,5 mill. kr pr. boligenhet, til sammen 8,95 mill. kr. Det er behov for flere boliger til mennesker med psykiske lidelser og det er lagt inn midler til planlegging med 0,5 mill. kr i 2029.

60 nye sykehjemsplasser Haugvoll sykehjem samt samlokalisering av hjemmetjenestene øst
Haugvoll sykehjem åpnet med 64 nye plasser i mars 2011. Det arbeides nå med planer om å bygge 60 nye plasser på Haugvoll i byggetrinn 2, og i tillegg lokaler til samlokalisering av hjemmetjenesten øst. Det er lagt inn midler til planlegging av utbyggingen med 2 mill. kr i 2023 og 3 mill. kr i 2024. Midler til byggingen av sykehjemmet er lagt inn med 154 mill. kr i 2025, 140 mill. kr i 2026 og 30 mill. kr i 2027. Totalt er det lagt inn 331 mill. kr. Det er blitt vurdert om utbyggingen kan påbegynnes mot slutten av handlingsplanperioden 2021 – 2024, jf. budsjettvedtak, men det er ikke funnet rom for å starte tidligere.

Det forventes tilskudd fra Husbanken til sykehjemsplassene. Maksimalt tilskudd per plass i 2021 er 1,844 mill. kr. Det er foreløpig innarbeidet tilskudd til 33 nye plasser da det er usikkerhet knyttet til hvor mange nye plasser det blir og hvor mange av plassene som vil erstatte nåværende plasser i gamle og uhensiktsmessige bygg. Arbeidet med regulering av tomten startet opp i 2021.

Oppgradering og nybygg Tingvoll inkl. nytt produksjonskjøkken

Det er innarbeidet 1 mill. kr i 2025 og 3 mill. kr i 2026 til oppstart av arbeidet med planlegging av utnyttelse av tomten på Tingvoll. Inkludert i dette arbeidet vil være vurdering av oppgradering av eksisterende bygg, vurderinger knyttet til mulige nybygg inkludert nytt produksjonskjøkken. Det er lagt inn midler til utbygging med 150 mill. kr i 2028 og 250 mill. kr i 2029. Samlet er det lagt inn 406 mill. kr til formålet.

Møteplasser demente

Det er innarbeidet 0,2 mill. kr i 2023 og 4,8 mill. kr i 2024 for å omgjøre eksisterende lokaler til møteplasser for demente. Det er foreløpig ikke avklart hvilke lokaler som kan egne seg til formålet.

Utbedringer Tingvoll sykehjem

Det er satt av 0,3 mill. kr i 2022 og 10 mill. kr i 2023 for å gjennomføre utbedringer ved Tingvoll sykehjem. Disse utbedringene planlegges i den nyeste delen av sykehjemmet. Utbedringene omfatter skyllerom, å flytte små avdelingskjøkken og samle dem på ett sted og å få på plass et pauserom for ansatte.

Utbedringer Kurland sykehjem

Det er satt av 0,3 mill. kr i 2022 og 10 mill. kr i 2023 for å gjennomføre utbedringer ved Kurland sykehjem. Utbedringene omfatter å bygge nye avdelingskjøkken i storstuene i 2., 3. og 4. etasje for å få bedre samhandling mellom avdelingene og lette arbeidssituasjonen til ansatte. Den omfatter også flytting av pasientrom fra storstua i 3. og 4. etasje inn der avdelingskjøkkenet har vært.

Utredning og utbedring Kruseløkka sykehjem/hjemmetjeneste

Det er satt av 0,3 mill. kr i 2022 og 10 mill. kr i 2023 til utbedringer ved Kruseløkka sykehjem. Forprosjekt i 2022 vil avklare hvilke utbedringer som skal gjennomføres.

Utbedringer Prestekragen, uteområder/etablere lekeplass

Det er satt av 0,1 mill. kr i 2022 og 0,2 mill. kr i 2023 for å gjennomføre utbedringer av uteområdene ved Prestekragen samt å etablere en lekeplass.

Utbedringer Borgen sykehjem, inventar og utstyr

Det er innarbeidet 0,7 mill. kr i 2022 til utbedringer ved Borgen sykehjem samt innkjøp av inventar og utstyr. De bygningsmessige utbedringene skal gjøres for å kunne ta imot de mest utagerende brukerne. Det skal kjøpes inn solide møbler som passer til brukergruppen.

Inventar og utstyr omsorgstjenester

Det ble i 2021 innarbeidet 13,3 mill. kr til rotosenger og medisinkabinett i omsorgstjenestene. Det er innarbeidet 4,7 mill. kr i 2022 og 2,3 mill. kr i 2023 for å ferdigstille medisinkabinettene inkludert nødvendig oppgradering av IKT nettverk. Medisinkabinettene vil bidra til at å unngå feilmedisinering. Omfattende dokumentasjonsrutiner vil også bli automatisert, slik at kvaliteten på rapporteringen går opp mens tidsbruken til de ansatte går ned.

Det er innarbeidet 1,2 mill. kr til virksomhet Kjøkken for å skifte ut produksjonsutstyr.

Boligsosial handlingsplan

Det er innarbeidet 5 mill. kr til boligsosiale formål hvert år i perioden. Midlene er redusert fra 10 mill. kr i 2021 til 5 mill. kr i 2022. Midlene vil finansiere innkjøp og rehabilitering av utleieboliger. Det er et mål at kommunale leietakere kan kjøpe den boligen de leier. Midlene til boligsosiale formål benyttes derfor også til å erstatte solgte boliger. Det forventes tilskudd fra Husbanken til boligsosiale formål - kjøp av utleieboliger.

Vedproduksjon utviklingshemmede, egnet lokale

Ved Ravneberget står det i dag et lagertelt som vurderes byttet ut med et permanent lagerbygg for vedproduksjonen. Det er innarbeidet 3,3 mill. kr til formålet i 2022.

Holleby avlastning

Det ble innarbeidet 4 mill. kr i 2021 til klargjøring av alternative lokaler til Holleby. Det er lagt inn ytterligere 1 mill. kr i 2022 og 2 mill. kr i 2023. Denne økningen skyldes blant annet at det må legges inn vann og kloakk til bygget. På Holleby tilbys døgnavlastning til barn og unge med funksjonsnedsettelse.

Inventar og utstyr NAV

Det er i 2023 innarbeidet midler til inventar og utstyr til NAV i forbindelse med innflytting i nye kontorlokaler med kr 3,75 mill. kr.

Bofellesskapene ved Kløvningsten og Hafslundsøy

Det er innarbeidet 0,6 mill. kr til å utarbeide en lagringsplass ved Kløvningsten og utbedring av vaskerom og garderober ved Hafslundsøy.

Investeringer (mill. kr)										
	Tidl. bevilget	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totalt
Kommuneområde oppvekst										
Grunnskole, SFO og grunnskoleopplæring for voksne										
Handlingsprogram IKT skoler og barnehager 2021-2024	10,0	12,0	12,0	10,0						44,0
Handlingsprogram IKT skoler og barnehager 2025-2028					12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	60,0
Kapasitetstiltak oppvekst	7,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	31,0
Utredning og utbedring av arbeidsplasser - oppvekst	0,5				5,0	7,0	7,0			19,5
Utbedringer Regnbuen/Kurland		3,0								3,0
Lærerarbeidsplasser- Ullerøy	4,5	3,0								7,5
Lærerarbeidsplasser Navestad			0,2	3,8	1,5					5,5
Lærerarbeidsplasser Jelsnes	0,3			3,6	1,0					4,9
Kurland barneskole - kapasitet og avvikle paviljonger							0,5	0,5	50,0	51,0
Mobile paviljonger oppvekst		7,0								7,0
Ombygging og utbygging Grålum barneskole	2,0	15,0	58,0							75,0
Ullerøy leirskole	1,0	10,0	7,0							18,0
Gymsal Kruseløkka - forprosjekt	0,5		0,5	1,0	30,0	50,0				82,0
Oppgradering Tindlund barneskole	2,0		2,0	68,0	73,0					145,0
Tindlund ungdomsskole - økt kapasitet og oppgradering			0,5	1,0	90,0	90,0				181,5
Borgen barneskole - økt kapasitet						1,0	50,0			51,0
Alternativ skolearena - kapasitet barneskole og ungdomsskole					0,5	1,0	50,0	50,0		101,5
Sandbakken barne- og ungdomsskole - kapasitet					0,5	1,0	30,0			31,5
Lærerarbeidsplasser Lande barneskole			0,5	4,0	2,0					6,5
Barnehage										
Utbedre uteareal ved Fritznerbakken, Sarpsborgmarka, Valaskjold og Fosbyløkka	0,9	2,7								3,5
Sum Kommuneområde oppvekst	28,6	55,7	83,7	94,4	218,5	165,0	152,5	65,5	65,0	928,9

Handlingsprogram IKT

Det er innarbeidet 12 mill. kr årlig i handlingsplanperioden til realisering av Handlingsprogram for digital oppvekst i skoler og barnehager. Behovet for investeringsmidler til digitalt utstyr ved skoler og barnehager er økende.

Kapasitetstiltak oppvekst

Noen av kommunens barnehager og grunnskoler trenger økt kapasitet, mer fleksible læringsarealer eller andre bygningsmessige tilpasninger. For å kunne imøtekomme ulike behov gjennom skoleåret avsettes det årlig 3 mill. kr til kapasitetstiltak.

Sarpsfossen skole avdeling Regnbuen

Som følge av økt antall elever og ansatte har skolen behov for mer areal. Det vil i 2022 bli gjort en mulighetsstudie for å se på ulike løsninger. Det er totalt avsatt 3 mill. kr til mulighetsstudien og tiltak. Valg av løsning vil kunne utløse behov for en større økonomisk investeringsramme. Dette vil eventuelt måtte søkes innarbeidet i kommende budsjett og handlingsplaner.

Arbeidsplasser

Det er avsatt midler til utbedring og tilpasning av lærerarbeidsplasser ved skolene. Innvendige ombyggingstiltak for bedre arbeidsplasser for de ansatte ved skolene prioriteres. Det vurderes samtidig utbedring av garderobe- og toalettforhold for personalet der dette er mulig innenfor skolebyggenes areal. Arbeidsplassene og garderobene ved Hannestad barneskole blir ferdigstilt høsten 2021. I 2022 vil Ullerøy barneskole bli prioritert. Jelsnes barneskole, Navestad barneskole og Lande barneskole har også behov for utbedring av arbeidsplassene for de ansatte. Disse vil bli prioritert senere i planperioden. Det er i handlingsplan og budsjett innarbeidet omlag 7 mill. kr årlig til utbedring og tilpasning av lærerarbeidsplasser.

Mobile paviljonger

I forbindelse med arbeidet ved Grålum barneskole er det behov for midlertidige klasserom. Det avsettes 7 mill. kr til kjøp av midlertidige klasserom/paviljonger. Når arbeidet ved Grålum er ferdig kan disse brukes som midlertidige klasserom ved andre skoler.

Grålum barneskole

Ved Grålum barneskole er det nødvendig å erstatte skolens eldste bygg og utvidelse av arealene for å håndtere elevtall og få tilfredsstillende arbeidsplasser for de ansatte. Utbygging på Grålum gjennomføres i 2022 og 2023. Det er avsatt 75 mill. kr til tiltaket.

Tindlund barneskole

Ved skolen pågår det et arbeid med å utbedre toalettforholdene for elevene og utvidelse av arbeidsplassene for de ansatte. Tiltaket ferdigstilles høsten 2021. Dette er arbeider som gjøres i påvente av mer omfattende utbygging i 2024 og 2025. Det er satt av 145 mill. kr til tiltaket som skal øke kapasiteten samt fjerne brakker.

Tindlund ungdomsskole

Det planlegges for en oppgradering og utvidelse av kapasiteten. Planleggingen av dette vil starte opp i 2023, med mål om gjennomføring i 2025 og 2026. Det er avsatt 90 mill. kr i 2025 og ytterligere 90 mill. kr i 2026.

Ullerøy leirskole

Bystyret vedtok høsten 2018 at alle elever på 6. trinn i Sarpsborg kommune skal få sitt leirskoletilbud på Ullerøy leirskole. Nødvendig utvidelse i form av nytt overnattingsbygg, nytt verkstedbygg og innvendig oppgradering av hovedhuset skal stå ferdig til skolestart høsten 2023. Bystyret vedtok også at det skal settes av eget areal til alternativ skolearena. For å kunne imøtekomme de krav som stilles til en slik utvidelse er det avsatt 18 mill. kr til utbyggingen.

Gymsal Kruseløkka

Det ble i 2020 og 2021 gjennomført en mulighetsstudie vedrørende ny gymsal til Kruseløkka ungdomsskole. Da det ikke er plass til ny gymsal på skolens tomt, er andre nærliggende områder vurdert. Det er avsatt midler til prosjektering i 2023 og 2024 med plan om bygging i 2025 og 2026. Totalt er det avsatt 82 mill. kr til prosjektet.

Utearealer i barnehager

Det er bevilget 3,5 mill. kr til tiltak ved utearealene ved Fritznerbakken, Sarpsborgmarka, Valaskjold og Fosbyløkka barnehager i planperioden. 850 000 kr av disse er brukt til oppgradering av Sarpsborgmarka barnehage i 2021. Arbeidet med utearealene ved Fritznerbakken, Valaskjold og Fosbyløkka, gjennomføres i 2022.

Investeringer (mill. kr)										
	Tidl. bevilget	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totalt
Kommuneområde samfunn										
Kultur										
Tilpasninger idrettsbygg	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	4,5
Nytt bibliotek	15,0	63,0	45,0							123,0
Utstyr Sarpsborg Scene	1,0	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	7,6
Plan og samfunnsutvikling										
Investeringsprogram for Østre bydel						4,0	4,0	5,0	5,0	18,0
Byggesak, landbruk og kart										
Tiltaksplan Tunevannet og Isesjø	2,0	1,0	0,5							3,5
Utstyr kart og oppmåling	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	2,5
Sum Kommuneområde samfunn	18,8	65,8	47,1	1,6	1,6	5,6	5,6	6,6	6,6	159,1

Bibliotek

Det er bevilget og avsatt totalt 123 mill. kr til rehabilitering av eksisterende hovedbibliotek og bygging av nye biblioteklokaler. Det er inngått prosjekteringskontrakt med entreprenør, og utvikling og detaljprosjektering av vinnerforslaget er påbegynt. Reguleringsarbeidene startet i juni 2021. Prosjektet vil bli lagt fram for politisk behandling før byggekontrakt blir inngått i februar/mars 2022. Det er et mål at nytt bibliotek skal stå ferdig våren 2023.

Tiltaksplan Tunevannet og Isesjø

Det er bevilget og avsatt totalt 3,5 mill. kr til tiltaksplan Tunevannet og Isesjø. Tiltaksplan Tunevannet er ferdigstilt og de aktuelle tiltakene gjennomføres fortløpende. Arbeidet med revidering av tiltaksplan Isesjø gjøres i 2021-2022. Aktuelle tiltak gjennomføres deretter.

Utstyr kart, landbruk og oppmåling

Det er bevilget og avsatt 0,3 mill. kr årlig til innkjøp av GPS- og kartutstyr.

Investeringsprogram for Østre bydel

Som et ledd i satsingen på å styrke levekårsutfordringene og byutviklingen i Østre bydel er det avsatt 18 mill. kr til investeringer som skal brukes til å løfte bydelen. Dette kan være oppgraderinger av kommunale bygg, gater, parker, møteplasser, overvannshåndtering og/eller fysiske arenaer for samhandling. Dette kan også bidra til å utløse statlige og/eller regionale tilskuddsmidler gjennom spleis. Konkrete tiltak vil framkomme i programmets handlingsplan som vedtas juni 2022.

Investeringer (mill. kr)										
	Tidl. bevilget	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totalt
Kommuneområde organisasjon										
Økonomi										
Nye felles fagsystemer (lønn/økonomi moduler)	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	4,5
Justeringsavtale Hafslundtunet		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,9
Justeringsavtale Guslundåsen		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,6
Justeringsavtale Grimstadtunet		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,4
Sum Kommuneområde organisasjon	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4	2,6

Nye felles fagsystemer lønn/økonomi

Virksomhet økonomi har systemansvar for kommunens økonomi- og personalsystem Visma. I budsjettet er det lagt inn en avsetning til investering i nye moduler. Modulene gjelder i hovedsak lønn, personal og økonomi. Nye fagsystemer skal blant annet bidra til å effektivisere driften.

Investeringer (mill. kr)										
	Tidl. bevilget	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totalt
Kommuneområde teknisk										
Park										
Opprustning parker og plasser	1,3	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	13,3
Oppgradering av støttemur Høysand	0,3	0,3								0,6
Etablering av lekeplass Gaupefaret			0,5							0,5
Publikumstoaletter friluftsområder						4,0				4,0
Oppgradering av skolegårder		4,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	18,0
Oppgradering av område ved Tunevannet				4,0						4,0
Utskifting av gressklipper		0,5								0,5
Utskifting av gressklipper			0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	5,6
Lekeapparater		0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	2,0
Utbedringer Vistergropa	3,0	2,0								5,0
Nye lys - Sarpsborg lysløype		3,5								3,5
Toalett Glengshølen + brygge		3,0								3,0
Innkjøp av robotklippere parkavdeling		0,6	0,6							1,2
Felles driftssentral kommunalteknikk		1,0	1,0	1,0	1,0					4,0
Samferdsel										
Pellygata- oppgradering	2,0	18,0								20,0
Oppgradering av kommunale veier	10,5	10,5	10,5	10,5	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	102,0
Universell utforming av bussholdeplasser	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	8,8
Veidel av uforutsette kabel- og ledningsprosjekt	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	36,0
Trafikksikkerhetstiltak (trygge skoleveier/fartsbegrensende tiltak)	5,0	5,0	5,0	5,0	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	47,5
Elbillading	4,0	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	28,8
Oppgradering av parkeringsautomater		0,6								0,6
Opparbeidelse innfartsparkering Korsgata/ Torsbekk						12,0				12,0
Opparbeidelse av parkeringsplass Glengshølen			3,0							3,0
Brannvesenet										
Nytt øvingsområde brannvesen	3,2	5,0								8,2
Befolkningsvarslingssystem					0,4					0,4
Utstyr/verktøy beredskap brann	0,2	0,6	0,7	0,4	0,3	0,2	0,4	0,1	0,1	2,9
Tilbygg brannvesenet (carport)				1,8						1,8
Byggmessige tilpasninger - Brannordningen		2,0								2,0
Ombygging/tilpasning bygningsmasse (lager/verksted/undervisning)		2,9								2,9
Båt brannvesen				1,0						1,0
Kombinert vifte/vannkanon- større branner			2,0							2,0

Investeringer (mill. kr)										
	Tidl. bevilget	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totalt
Kommuneområde teknisk										
Verksted og transport (ekskl. selvkost)										
Biler og maskiner vei/grønt	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	4,6
Biler og maskiner vei	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	4,5
Biler maskiner og annet teknisk utstyr verksted/transport/vaskeri	6,0	9,4	9,4	9,4	9,4	9,5	9,5	9,5	9,5	81,4
Biler og maskiner eiendom		3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	28,0
Feiebil									6,0	6,0
Kapasitetsøkning biler hjemmeteneste øst og omsorgstjenester		1,2								1,2
El-personbiler til dagsenter og boveiledning (9-seter minibusser)	3,3	0,0		3,3						6,5
Utskifting til elbiler Tingvoll (ladeprosjeket)		5,0	5,0							10,0
16-seter med rullestolplasser til transporten	3,0	3,0	3,0	3,0	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	29,5
Skifte hjulgraver - vei og park										2,5
Skifte hjulgraver - vei og park									3,0	3,0
Utskifting klippeaggregat hjullaster -vei og park		0,5								0,5
Utskifting volvo lastebil - vei og park								3,0		3,0
Biler brann	0,8	0,4	1,0	0,4	1,0	0,4	1,0	0,4	1,0	6,4
Skogbrannbil (og reserve mannskapsbil)			6,0							6,0
Tunge beredskapskjøretøy - Brannvesen					7,8	6,3	8,4			22,5
Utskifting av Ford Cuga med EL-bil - Team samferdsel		0,3								0,3
Utskifting av lastebil - Team transport		0,6								0,6
Eiendom										
Adgangskontroll bygg	3,7	1,5								5,2
Sengeheis og utvendig heis- Kurland sykehjem		0,5	4,5	5,0						10,0
Utskifting av ventilasjon Kurland sykehjem	0,1	0,5	4,5	5,0						10,1
ENØK Styrings-og varslingsanlegg	2,0	1,0	2,0	2,0						7,0
Smarte bygg - driftssentral	1,0	1,0	1,0	1,0						4,0
Sarpsborg rådhus, skifte ventilasjon og varmeanlegg	14,0	43,0	3,2							60,2
Rehabilitering og sikring av bygg	3,0	3,0	2,0	2,0	4,0	2,0	4,0	4,0	4,0	28,0
Heiser	2,4	2,0		1,5		2,5		2,5		10,9
Forskriftskrav (Brann, legionella m.m)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	9,0
Universell utforming kom. bygg	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	13,5
Rehabiliterer Sarpsborghallen- svømmehall	24,0	2,0						0,0	0,0	26,0
Regulering og opparbeidelse Tune senter II	1,5		2,0	27,0						30,5
Regulering / utvikling Yvenåsen	7,5	10,0	22,5	2,5						42,5
Anleggsbidrag Yvenåsen		-8,8	-11,3	-1,3						-21,3
Opparbeidelse boligfelt Navestad/Berg (del 1.)	4,4		13,0	24,1						41,5
Strategisk oppkjøp og utvikling av eiendom	9,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	49,0
Utvidelse IKA,arkiv og kontor	36,0	28,5								64,5
Lyskrav Sarpsborg Stadion			6,0							6,0
Ny ambulansestasjon	8,0	36,0	20,0							64,0
Vister - flytting av vei		1,0								1,0
Ravneberget fengsel- utleie (forprosjekt)	1,0		0,5	20,0	47,5	7,5				76,5
Digitalisering av arbeidsprosesser renhold		0,8								0,8
Utskifting SD-anlegg		5,4	2,3		3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	22,7
Renholdsroboter		1,0	1,0							2,0
Kirken										
Maskiner og utstyr		0,5		0,5		0,5		0,5		2,0
Sum Kommuneområde teknisk	168,7	233,0	145,5	153,7	120,0	93,6	71,9	68,7	72,3	1127,1

Vistergropa

Det er avsatt totalt 5 mill. kr i 2021/2022 til utbedringer i Vistergropa. Det er behov for en regulering av området, samt kontroll og sikring av området med bom og vekt. Det er i driftsregnskapet avsatt 0,5 mill. kr årlig i driftskostnader. Driftskostnadene forventes på sikt finansiert med salgsinntekter.

Pellygata

Bystyret vedtok 12.11.2020 ny veiprofil for hele Pellygata. Det ble bevilget 20 millioner kroner til oppgraderingen. Oppgraderingen skal bidra til bedre forhold for gående, syklende og beboere i området, med fokus på beplantning og oppholdsarealer. Gjennom prosjekteringen er det avklart at prosjektet ikke kan gjennomføres fullt ut innenfor denne bevilgningen.

Ulike løsninger er vurdert. Prosjektet gjennomføres innenfor en økonomisk ramme på 20 mill. kr. Dette innebærer at arbeidene vil starte i Torggata i vest, og det er forventet at gata vil kunne oppgraderes fram til kryss med Sverdrups gate eller Håkons gate. Det er behov for å regulere den østligste delen av gata (v/Esso). Dette vil foregå parallelt. Prosjektet er fremmet som egen sak i bystyret 18.11.21.

Park

Kommunens friområder benyttes i stadig større grad, noe som medfører behov for oppgraderinger flere steder. Det legges opp til investeringer i toalett i Glengshølen, samt etablering av brygge. Det er av avsatt 4 mill. kr til oppgradering av Tunevannet i 2024.

Det er bevilget 4 mill. kr til oppgradering av skolegårdene på Kurland og Lande i 2022.

Verksted og transport

For at kommunen skal nå målene om bruk av fossilfritt drivstoff på kommunale biler, er det nødvendig med investeringer i ladeinfrastruktur ved kommunale bygg. Det er samtidig kontinuerlig behov for utskiftninger av kommunens biler, maskiner og utstyr og det er derfor planlagt store investeringer i bilparken med ladestruktur i årene framover. Totalt er det avsatt 120 mill. kr til investeringer i biler og maskiner i kommende fireårsperiode.

Eiendomsinvesteringer

Investeringene i eksisterende eiendommer gjennomføres for å tilfredsstille lov- og forskriftskrav, utvikle tomtearealer samt å modernisere bygg og arbeidsmetoder. Investeringer i tekniske anlegg vil føre til mer effektiv drift, sikrere bygg samt redusert energiforbruk og utslipp av klimagasser.

Ravneberget fengsel

Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) ønsker å utvide Ravneberget fengsel med inntil 40 plasser. Formannskapet vedtok i møte 25.03.21 å benytte inntil 1 mill. kr til oppstart av regulering og en mulighetsstudie på utvidelsen. KDI garanterer for kostnader i forbindelse med dette. Kommunens eventuelle framtidige utgifter i forbindelse med investeringen er forutsatt dekket gjennom økt husleie. På bakgrunn av dette er det avsatt totalt 76,5 mill. kr til prosjektet.

Interkommunalt arkivselskap (IKA)

Interkommunalt arkivselskap Østfold er i dag eiernes depotinstitusjon for arkiv og kompetanseinstitusjon for deponering av arkivmateriale. Selskapet har lokaler i Sarpsborg kommune, ved siden av Skjeberg administrasjonsbygg. Det er behov for mer depotplass og flere kontorer. Sarpsborg kommune har i samarbeid med IKA Østfold prosjektert en utvidelse i tråd med selskapets oppgitte behov. Innkomne priser tilsier at prosjektet kan realiseres med en forventet sluttkostnad på 64,5 mill. kr. Økte årlige utgifter til renter, avdrag og FDV kostnader dekkes igjennom økt husleie fra selskapet.

Ambulansestasjon ved helsehuset

Det er avsatt totalt 64 mill. kr til bygging av ny og moderne ambulansestasjon beliggende ved Helsehuset i Sarpsborg. Økte årlige utgifter til renter, avdrag og FDV kostnader dekkes gjennom langvarig leieavtale med Helse Sør-øst.

Sarpsborg rådhus

De tekniske anleggene i Sarpsborg rådhus skal oppgraderes. Det er bevilget og avsatt 60,2 mill. kr til disse arbeidene. 1,5 mill. kr av rammen skal øremerkes sikkerhetstiltak i bygget. Forventet ferdigstilling av prosjektet er november 2022.

Investeringer (mill. kr)										
	Tidl. bevilget	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totalt
Kommuneområde teknisk (selvkost)										
Vann										
Uforutsette prosjekter vann	2,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	26,0
Vannledningsnett										
Vannledning Baterød - Jellestad (Nipa)	7,5	30,5	10,0							48,0
Vannledning Jellestad - Brysemyr (Nipa)	14,0	10,0								24,0
Vannledning Kampenes - Isefoss (Nipa)	2,0	3,8	3,5							9,3
Ringledning Brusemyr - Skjebergveien, Rundkjøring RV22 (Nipa)	20,0	6,0								26,0
Vannledning (Meieri - Sandbakken skole)	3,0	10,0	28,0	4,0						45,0
Separering Kalabekken	12,0	7,0	5,0							24,0
Separering Hafslundskogen	0,5	7,0								7,5
Tunevannet sydøst e.1a	12,0	0,5								12,5
Tunevannet sydøst e.1b	4,0	5,0	2,0							11,0
Tunevannet sydøst e.1c	6,5	1,5								8,0
Brevikbekken e. 2	10,0	6,0								16,0
Vannledning OH gate - Fritznerbakken			12,0							12,0
Vannledning Klevaveien			5,0							5,0
Vannledning Tangenkilen/Grimløya			11,0							11,0
Vannledning Løkkevika - Ullerøy		10,0								10,0
Brusemyrveien - Jellestadvn.	1,0	5,0								6,0
Vannledning Haugeveien - Navestad nytt boligfelt			8,0							8,0
Ringledning vannledning Brandstorp-Revebukta		8,0								8,0
Vannledning i Glomma ved Opsund	13,5	30,0	18,0	20,0	12,5					94,0
Vann- og avløpsledning Nils Hønsvalds gate nord	4,0	1,5								5,5
Utskifting av gamle/ødelagte vannledninger	9,5	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	89,5
Myrstadveien, utskifting og separering (vann)		8,0								8,0
Opstadveien, gjenstående separering, fornying (vann)				1,0	6,0					7,0
Hafslundsøy og Hasle, fornying/separering/fremmedvann	2,0	5,0	25,0	25,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	137,0
Kalnes og Grålum, fornying/separering/fremmedvann			10,0	10,0	15,0	15,0	10,0	1,0		61,0
Greåker og Hannestad, fornying/separering/fremmedvann	5,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	145,0
Sentrum og Kurland, fornying/separering/fremmedvann						15,0	15,0	15,0	10,0	55,0
Borgenhaugen og Årum, fornying/separering/fremmedvann					10,0	15,0	15,0	10,0	10,0	60,0
Skjeberg, fornying/separering/fremmedvann				5,0						5,0
Helles vei - Borgen. Separering				9,0						9,0
Oldtidsveien. Utskifting/omlegging VL.		5,0								5,0
Opphaugveien. Utskifting/omlegging VL.		6,0								6,0
Hevingen. Sammenkopling vannsoner. Brannvann		2,0								2,0
Brevik. Separering. Etappe 3. Sarp.vn-Frøyas vei	0,5	10,0	10,0							20,5
Nye VA-anlegg som følger av komm.boligomr. Maugsten		3,0	3,0	4,0						10,0

Investeringer (mill. kr)										
	Tidl. bevilget	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totalt
Kommuneområde teknisk (selvkost)										
Tekniske installasjoner vann										
Pumpestasjon Brusemyr (Nipa)	6,5	3,5	5,0							15,0
Utfasing av trykkforstærkere Nygårdsveien ved etablering av ny trase Landemyra	7,0	3,0								10,0
Utredning- Nytt vannverk Isesjø / kapasitetsøkning Baterød	10,2	2,0			130,0	130,0				272,2
Reservestrømsaggregater i vannforsyningen	1,0	2,0								3,0
Oppgradering trykkøkingsstasjoner		3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	24,0
Nytt høydebasseng jf. Utredninger					35,0					35,0
Utskiftninger vannverk og høydebasseng	3,0	3,0								6,0
Ny nedbørsmåler Sentrum		2,0								2,0
Kumgruppe K123. Styring og teknisk utstyr		2,0								2,0
Driftssentral - felles - VA andel vann		0,5	0,5	0,5	0,5					2,0
Avløp										
Uforutsette prosjekter avløp	2,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	26,0
Avløpsnett										
Avløpsledning Kampenes - Isefoss (Nipa)	2,0	3,8	3,5							9,3
Avløpsledning (Meieri-Sandbakken skole)	3,0	10,0	28,0	4,0						45,0
Separering Kalabekken	12,0	7,0	5,0							24,0
Separering Hafslundskogen	0,5	7,0								7,5
Tunevannet sydøst e.1a	10,0	2,5								12,5
Tunevannet sydøst e.1b	4,0	5,0	2,0							11,0
Tunevannet sydøst e.1c	6,5	1,5								8,0
Brevikbekken e. 2	10,0	6,0								16,0
Overløpstiltak- mudring og utfasing av overløp	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	9,0
Avløpsledning Klevaveien			5,0							5,0
Avløpsledning Opsund	8,0	30,0	18,0	20,0	9,5					85,5
Brusemyrveien- Jellestadveien	1,0	8,0								9,0
Utskifting av gamle/ødelagte avløpsledninger, hindre fremmedvann i avløpsnett	9,5	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	89,5
Overvannstiltak sentrum	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	18,0
Myrstadveien, utskifting og separering		9,0								9,0
Opstadveien, gjenstående separering				1,0	7,0					8,0
Hafslundsøy og Hasle, fornying/separering/fremmedvann	2,0	5,0	25,0	25,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	137,0
Greåker og Hannestad, fornying/separering/fremmedvann.	5,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	145,0
Kalnes og Grålum, fornying/separering/fremmedvann			10,0	10,0	15,0	15,0	10,0	10,0		70,0
Sentrum og Kurland, fornying/separering/fremmedvann						15,0	15,0	15,0	10,0	55,0
Borgenhaugen og Årum, fornying/separering/fremmedvann					10,0	15,0	15,0	10,0	10,0	60,0
Skjeberg, fornying/separering/fremmedvann				5,0						5,0
Helles vei - Borgen. Separering.				9,0						9,0
Brevik. Separering. 3.etappe. Sarpb.vn - Frøyas vei	0,5	10,0	10,0							20,5
Skjeberg syd. Kartlegging og kildesøk. Redusere uønsket fremmedvann		2,5	2,5	2,5						7,5
Nye VA-anlegg som følger av komm.boligomr. Maugesten		3,0	3,0	4,0						10,0
Tekniske installasjoner avløp										
Pumpestasjon Brusemyr (Nipa)	1,0	9,0	5,0							15,0
Oppgradering avløpspumpestasjoner	5,0	5,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	80,0
Gjerde og port rundt Baterød vannverk		0,5								0,5
Nytt renseanlegg	24,0	121,0	229,0	317,0	136,0					827,0
Utstyr for tidsmåling av overløp	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0					15,0
Styresystem, fyrkjeler Alvim, brannteknisk	3,0	2,0								5,0
Avløpspumpestasjoner - etablere brutt vannspeil		2,0	2,0	2,0	2,0					8,0
Driftssentral - felles - VA andel avløp		0,5	0,5	0,5	0,5					2,0
Avfallsbehandling										
Avfallsløsninger	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	9,0
Utvikling av Gatedalen miljøanlegg (Modernisering av gjenvinningsstasjonen, etablering av arealer for lagring og behandling av avfall)	10,0	10,0	40,0	30,0						90,0
Oppsamlingsplass avfall			10,0	10,0						20,0
Kjøp av slambil og etablering av parkeringsplass	0,8	7,0								7,8
Overta avfallsinnsamling i egen regi - biler, oppstillingsplass, personalbygg					51,0					51,0
Tiltaksplan gammelt avfallsdeponi Stikkaåsen		1,0								1,0

Investeringer (mill. kr)										
	Tidl. bevilget	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totalt
Kommuneområde teknisk (selvkost)										
Verksted og transport (selvkost)										
Biler og maskiner, vann og avløp	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	13,3
Kjøp av hjullaster- renovasjon									2,0	2,0
Biler og maskiner renovasjon	2,0	4,0								6,0
Kjøp av renovasjonsmaskin - gatedalen		0,5				0,6				1,1
Kjøp av kompaktor - gatedalen		3,0								3,0
Kjøp av sikteverk for kompost/jord - Gatedalen		3,0								3,0
Utskifting av Volvo L120H - gatedalen								3,5		3,5
Utskifting av VW Crafter - gatedalen									1,5	1,5
Utskifting av Toyota Hiace - gatedalen								0,9		0,9
Utskifting av JCB Hjulgraver - gatedalen	2,5								3,0	5,5
Utskifting av Volvo FH lastebil (AE54232) - gatedalen								3,5		3,5
Volvo EC140BLC - gatedalen									3,0	3,0
Utskifting av Nissan truck - gatedalen								0,8		0,8
Utskifting av Cat atlet truck - gatedalen	0,8								0,8	1,6
Utskifting av krokcontainere - gatedalen		0,5				0,6				1,1
Sum Kommuneområde teknisk (selvkost)	276,2	519,4	633,0	606,0	516,5	345,7	214,5	203,2	185,8	3500,3

Vann- og avløp

Investeringer i vei, vann og avløp prioriteres som angitt i budsjett 2022-2025 etter målene i VVA-planen og nye krav og pålegg fra Mattilsynet og Statsforvalteren.

Siste etappe av den store oppgraderingen av vann- og avløpsnett fra det gamle meieriet til Sandbakken skole er innarbeidet i perioden med totalt 90 mill. kr. I tillegg er det mange pågående separeringsprosjekter blant annet ved Tunevannet, Brevikbekken, Hafslundskogen og Kalabekken. Det er også avsatt 154,5 mill. kr til separering av Opsund og ny vannledning i Glomma fra Baterød til Glengshølen.

Den største investeringen gjøres i nytt renseanlegg. Det ble i bystyret 10.12.20 vedtatt at Sarpsborg kommune realiserer et nytt avløpsrenseanlegg gjennom en videreutvikling av dagens anlegg på Alvim. Det er totalt avsatt 827 mill. kr til anlegget i perioden. Eventuell ytterligere bevilgning må innarbeides i senere handlingsplan og budsjett. Prosjektering er iverksatt ut fra forutsetningene i forprosjektet. Prosjektet skal stå ferdig sommeren 2025.

Det er i 2024 og 2025 avsatt 260 mill. kr til utredning og utvidelse av nytt vannverk på Baterød. Eventuell ytterligere bevilgning må innarbeides i senere handlingsplan og budsjett. Detaljreguleringsplan for Baterød vannverk ble vedtatt 27.02.20.

Av framtidige ikke påbegynte store separeringsprosjekter kan nevnes separering av Greåker/Hannestad, Hafslundsøy/Hasle, sentrum/Kurland og Borgenhaugen/Årum. På disse prosjektene er det i perioden avsatt henholdsvis 290 mill. kr, 274 mill. kr, 110 mill. kr og 120 mill. kr.

Renovasjon

Det er avsatt midler til investeringer på 51 mill. kr for å overta innsamling av avfall i egen regi i samarbeid med andre kommuner, i henhold til egen sak til bystyret. I forbindelse med etablering av ettersorteringsanlegg for avfall på Øra i Fredrikstad, er det avsatt 20 mill. kr til mellomagringsstasjon for avfallet i Sarpsborg. I tillegg er det totalt bevilget og avsatt 90 mill. kr til utvikling av Gatedalen miljøanlegg.

Investeringer (mill. kr)										
	Tidl. bevilget	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totalt
Kommuneområde teknologi og endring										
Oppgradering og scanning av papirarkiv	7,4	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0				12,4
IKT infrastruktur	4,0	4,0	2,3	3,5	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0	21,8
Sentral IKT-plattform	1,7	1,7	3,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	17,3
Utvikling dokumentforvaltning	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,8
Digital signatur	0,4	0,2								0,6
Digitalt førstevalg - felles kommunikasjonsplattform	10,5	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	1,0	34,6
Elektronisk intern dokumentflyt	0,8	0,1								0,9
Sum Kommuneområde teknologi og endring	25,0	10,5	10,5	9,7	7,2	8,2	7,2	7,2	3,9	89,3

Oppgradering og scanning av papirarkiv

Det er innarbeidet 1 mill. kr årlig fram til og med 2026 til å ordne og overføre kommunens papirarkiver til det interkommunale arkivselskapet (IKA). Dette for å sikre tilgjengeliggjøring for allmenheten og trygg deponering. Arkivene saneres for mugg og skadedyr.

IKT infrastruktur og IKT-plattform

For å videreføre digitalisering og automatisering av tjenester er det viktig at sentrale løsninger som infrastruktur (sentrale datalinjer og trådløst nettverk) forvaltes og videreutvikles på en god måte, det er derfor lagt inn midler til dette i hele perioden.

Utbygging av det trådløse nettverket i kommunens bygg er sentralt for å kunne benytte digitale verktøy optimalt. Dette er «grunnmursprosjekter» og direkte avgjørende for videre utvikling og innovasjon. Avsatte midler omfatter oppgraderinger for samtlige kommuneområder med unntak av Kommuneområde oppvekst der det er avsatt egne midler til dette i henhold til «Handlingsprogram IKT skoler og barnehager 2021-2024».

Digitalt førstevalg – felles kommunikasjonsplattform

Digitalt førstevalg innebærer at forvaltningen så langt som mulig er tilgjengelig på nett, og at nettbaserte tjenester er hovedregelen for forvaltningens kommunikasjon med brukerne.

I perioden vil det være økt fokus på å flytte innbyggerne og medarbeidere over til digitale flater med automatiserte prosesser og selvbetjente løsninger. Det vil bestå av både organisasjonsutvikling, nye arbeidsprosesser samt implementering og bruk av ny teknologi. Det er lagt inn midler til dette i hele perioden.

Prosjektene som er og blir etablert for å gjennomføre dette vil i perioden ha flere ulike faser, og gi betydelig bedre tjenester til medarbeidere, innbyggere, næringsliv og frivillighet.

Alle henvendelser fra Sarpsborg-samfunnet skal i framtiden håndteres gjennom ett felles og samordnet kontaktpunkt. Prosjektet krever samordning på tvers av alle nivåer i kommunen, og har potensiale for å ta ut betydelige gevinster.

8. Tjenester

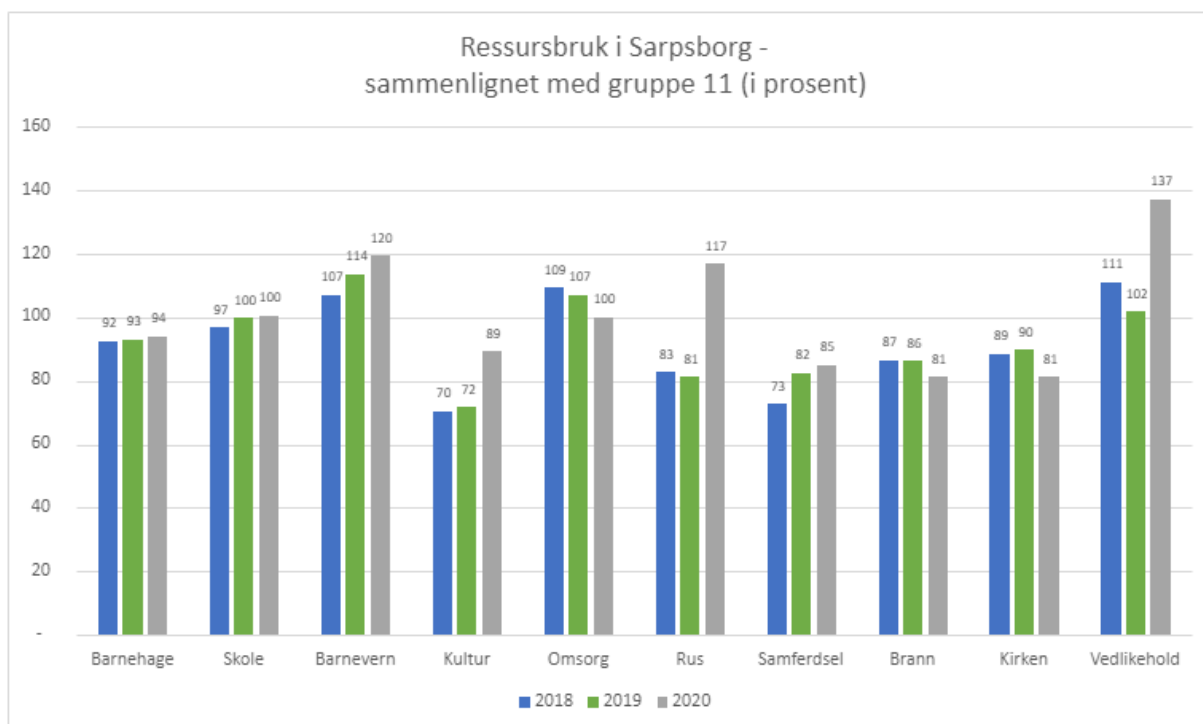
Kapitlets innledning tar utgangspunkt i nøkkeltall som påvirker kommunens netto driftsutgifter. Disse tallene viser hvor mye av de frie midlene som brukes til det enkelte tjenesteområdet. I tillegg ses det på om utgiftsnivået øker mer eller mindre i Sarpsborg enn i andre kommuner.

Prioritering

Prioritering sier noe om hvor mye av egne penger kommunen velger å bruke på de enkelte tjenesteområdene. En tjeneste kan sies å være høyt prioritert når en kommune bruker en relativt stor andel av sine ressurser på en bestemt tjeneste. I vurderingen av forskjeller i prioritering mellom ulike kommuner er det momenter som kan bidra til å forklare eventuelle forskjeller:

- Kommunen kan ha et relativt høyt utgiftsbehov til tjenesten. Dette blir delvis korrigeret for ved å se på utgifter per person i målgruppen.
- Kommunen kan ha valgt å prioritere en tjeneste høyt på bekostning av andre tjenester. For å få informasjon om dette kan det være interessant å se på hvor stor andel av utgiftene som går til ulike tjenester, eventuelt korrigeret for utgiftsbehov. Det siste kan delvis avhjelpes ved å se på kommuner innenfor samme KOSTRA-gruppe.
- Kommunen kan ha relativt høye eller lave inntekter.

Figuren nedenfor viser hvordan Sarpsborgs ressursbruk er i forhold til KOSTRA-gruppen for årene 2018, 2019 og 2020. I 2020 var det et skifte i gruppeinndelingen i KOSTRA. Sarpsborg kommune gikk fra gruppe 13 til gruppe 11. Før 2020 var gruppe 13 alle kommuner med flere enn 20.000 innbyggere med unntak av de fire største. Fra 2020 er gruppe 11 kommuner med 45-75.000 innbyggere. Denne endringen kan medføre at det er noen større avvik fra 2019 til 2020, som skyldes bytte av KOSTRA-gruppe. Den røde linjen viser gjennomsnittet i KOSTRA-gruppen.

Når tallene for Sarpsborg er under 100 prosent, betyr det at ressursbruken er lavere i Sarpsborg enn gjennomsnittet av kommunene i kommunegruppe 11.

Figuren viser at ressursbruken for 2 av 10 tjenesteområder i Sarpsborg ligger over kommunegruppe 11 i 2020. Ressursbruken innenfor barnevern og rus ligger betraktelig over kommunegruppe 11. Innenfor skole og pleie og omsorg viser tallene at kommunen ligger på nivå med kommunegruppe 11.

Sarpsborg kommune er en lavinntektskommune. Kommunen har samtidig et beregnet utgiftsbehov som ligger 2,36 % (tall for 2020 jfr tabell side 38) over landsgjennomsnittet. Kombinasjonen lave inntekter og høyt utgiftsbehov er økonomisk krevende.

Det vil være store kostnadsforskjeller kommuner imellom for å produsere de ulike tjenestene. Gjennom inntektssystemet skal kommunene få kompensasjon for forskjellene som de selv ikke kan påvirke. Det kan være alderssammensetning og sosiale forhold. Dette kompenseres gjennom kostnadsnøklene og et sett av kriterier. Kriteriene er angitt i kap. 6.

Gevinstrealisering i utviklingsprosjekter

Gevinstrealisering handler om å kartlegge og følge opp at de gevinstene som forventes i et prosjekt faktisk blir realisert. Prosjekter som gir gevinster kan føre til at frigjort tid eller penger utnyttes andre steder i kommunen. Gevinstrealisering gir også økt fokus på kvalitetsgevinster som kommer kommunen og innbyggerne til gode.

En del av ambisjonen er at realiserte gevinster et sted i organisasjonen, på sikt skal kunne benyttes til høyere prioriterte utviklingsprosjekter eller tjenester andre steder i organisasjonen.

Sarpsborg kommune har definert å ha fire typer gevinster:

- Reduserte driftskostnader
- Økte driftsinntekter
- Frigjort tid
- Økt kvalitet

Tabellen nedenfor viser gevinster i form av reduserte driftskostnader eller økte driftsinntekter i utviklingsprosjekter som er igangsatt eller planlagt igangsatt, og som følges opp gjennom kommunens sentrale porteføljestyling:

Nettogevinst porteføljestyrtede utviklingsprosjekter Sarpsborg kommune	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Elektroniske barne- og elevmapper	2,10	2,10	2,10	2,10
Felles kommunikasjonsplattform - Innbyggerdialog	2,10	2,10	2,10	2,10
Velferdsteknologi - Medisinkabinett/traller	4,10	4,10	4,10	4,10
Velferdsteknologi - Rotosenger	2,80	2,80	2,80	2,80
Styrket begynneropplæring - redusert spesialundervisning, Hornnes barneskole			1,08	2,04
Nær og synlig – Borgen barneskole	0,25	0,40	0,55	0,30
Alternative skolearenaer	2,00	2,00	2,00	2,00
Adgangskontroll og betalingsløsning i Gatedalen		0,65	0,65	0,65
Leanprosjekt bilhold- delprosjekt 3 mulig anskaffelse biladministrasjonssystem	0,37	0,33	0,35	0,37
Sum nettogevinst	13,72	14,48	15,73	16,46

Elektroniske barne- og elevmapper

Prosjektet har som mål å levere elektroniske barne- og elevmapper for å oppfylle gjeldende lovverk når det gjelder barne- og elevdokumentasjon. Kvaliteten på dokumentasjonen vil bli bedre og det vil bli en ensartet måte å forvalte dokumentasjon på.

Felles kommunikasjonsplattform – Innbyggerdialog

Det skal etableres en felles kommunikasjonsplattform som gir betydelig bedre tjenester til medarbeider, innbygger, næringsliv og frivillighet blant annet gjennom selvbetjeningsportaler.

Velferdsteknologi - Medisinkabinett/traller

Medisinkabinett vil gi økt pasientsikkerhet og føre til betydelig bedre kontroll på medisinbehandling og feilmedisinering vil unngås.

Velferdsteknologi - Rotosenger

Rotoseng gir økt pasienttrygghet under stell og annen manøvrering, samtidig som det reduserer slitasjen på ansatte ved at de spares for tunge løft i ofte ubehagelige posisjoner. I tillegg er det gjort undersøkelser som viser at stellet vil ta kortere tid og evt. involvere færre ansatte. Dette vil kunne gi pleiepersonellet mer tid til andre oppgaver, samt at det vil kunne redusere ekstra innleie ifm. utfordringer som oppstår. Kvalitative gevinster i tilknytning til

prosjektet vil være mindre arbeidsbelastning på ansatte samtidig som kommunen tilbyr gode tjenester.

Styrket begynneropplæring - redusert spesialundervisning, Hornnes barneskole

Prosjektet har som mål styrke begynneropplæringen for å redusere behovet for spesialundervisning på mellomtrinnet. Kvalitative gevinster i tilknytning til prosjektet er blant annet bedre lærings- og mestringsopplevelse i basisfagene. Prosjektet har overføringsverdi til de øvrige barneskolene i kommunen, og utgiftene knyttet til spesialundervisning vil kunne reduseres betraktelig forutsatt at denne måten å organisere begynneropplæringen på gir resultater som antatt.

Nær og synlig – Borgen barneskole

God kvalitet på kommunikasjonen med omgivelsene og optimal bruk av tilgjengelige digitale plattformer er et av prosjektets mål.

Alternative skolearenaer

Dette er et organisasjonsutviklingsprosjekt som blant annet vil føre til klarere kommunikasjonslinje for skolene og forbedre samhandling og samordning av tjenestetilbudene. Den største andelen av gevinsten kommer gjennom mer effektiv organisering av kommunes tjenester innfor dette område.

Adgangskontroll og betalingsløsning i Gatedalen

Ved innføring av adgangskontroll på anlegget blir det et bedre skille mellom næring og husholdning slik at man forhindrer kryss-subsidiering. Nytt betalingssystem vil tilfredsstillende lov om krav til kassasystem. Gevinsten utgjøres av frigjort tid i tilknytning til oppgaver som blir til selvbetjente løsninger.

Leanprosjekt bilhold- delprosjekt 3 mulig anskaffelse biladministrasjonssystem

Prosjektets formål er å bidra til optimalisering av verdistrømmen knyttet til bilhold i hjemmetjenesten gjennom god arbeidsfordeling, forutsigbarhet og effektiv ressursutnyttelse. Hovedgevinsten er frigjort tid i tilknytning til oppgaver som blir forenklet og automatisert i den nye løsningen.

8.1. Kommuneområde helse og velferd

8.1.1. Tjenester og oppgaver

Virksomhet/ tjeneste	Oppgaver
Direktør helse og velferd med stab	Handlingsplan og budsjett for kommuneområdet, politiske saker, plan og utredning av tjenester, oppfølging av mangfold, inkludering og likeverd, kommunedelplan helse og omsorg, kvalitet og internkontroll, ASVO-plasser, velferdsteknologi og opplæring.
Virksomhet forvaltning og utvikling	Kjøp, innleie og forvaltning av kommunalt disponerte boliger, Husbankens låne- og støtteordninger, bistand til etablering og oppfølging i bolig, avlastning, støttekontakt, omsorgsstønning, brukerstyrt personlig assistanse, tildeling av heldøgns plasser, pasientkoordinator, saksbehandling av dag- og døgntilbud til utviklingshemmede.
Virksomhet helse	Fastlegeordning, LIS 1, legevakt, leger i sykehjem, helsehus og familiesentre, samt kommuneoverlegene. Helsefremming og forebygging innen psykisk helse og rusfeltet, kriminalforebygging, demensteam, Frisklivs-, lærings- og mestringssenter, vaksinasjonskontor, diabetespoliklinikk, fengselshelsetjeneste, kreftkoordinator, miljørettet helsevern og smittevern.
Virksomhet forebyggende tjenester	3 familiesentre med helsestasjon 0-6 år, jordmortjeneste, svangerskapskontroll, skolehelsetjeneste i barne-/ungdoms- og videregående skoler, helsestasjon for ungdom 13-20 år, Herkules helsestasjon for gutter, Ungdomskontakten, familiestøttende tiltak, fysioterapitjeneste barn/voksne, fysioterapeuter med driftsavtale, ergoterapitjeneste barn/voksne og krisesenter.
Virksomhet kompetansesenter rus og psykisk helse	Virksomheten består av fire team; lavterskel rus og psykisk helse, rus og psykisk helse, senter for rehabilitering og aktivitet og miljøarbeidertjenesten.
Virksomhet kjøkken og kantine	Matproduksjon, utkjøring av varmmat, catering og kantine.
NAV	Økonomisk sosialhjelp, råd og veiledning, økonomisk rådgivning, bosetting av flyktninger, introduksjonsordningen, kvalifiseringsprogrammet, midlertidig innkvartering, rådgivning i videregående skole og fengsel.
Heldøgntjenester	355 langtids plasser i sykehjem og 189 boliger i bofellesskap med heldøgns bemanning, rullerings plasser, avlastningstilbud barn og dagsenter for personer med demens.
Hjemmetjenester	Hjemmesykepleie, hverdagsrehabilitering, praktisk og personlig bistand og dagsenter.
Virksomhet helsehus	85 korttids plasser inkl. palliative plasser, rehabiliterings plasser, rullerings plasser og øyeblikkelig hjelp plasser (KAD).
Boveiledning	Bofellesskap for utviklingshemmede med heldøgns bemanning, aktivitetstilbud, ambulering tjenester, avlastning og botiltak for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere.
Virksomhet barnevern	Vurdering av bekymringsmeldinger, undersøkelser, råd og veiledning, forebyggende hjelpetiltak, familiebaserte tiltak, avlastning, besøkshjem, plassering i fosterhjem og institusjon, ettervern, utredning og forberedelse av saker for fylkesnemnda, akuttarbeid og beredskapsvakt.

8.1.2. Utviklingstrekk og analyser

Viktige utviklingstrekk			
	Resultat		
Virksomhet/tjeneste	2018	2019	2020
Direktør helse og velferd med stab			
Antall overliggerdøgn for utskrivningsklare pasienter fra sykehuset	94	107	85
Virksomhet forvaltning og utvikling			
Antall bostedsløse	2	3	0
Personer innvilget omsorgsstønad	236	265	273
Virksomhet helse			
Antall ledige listeplasser hos fastleger, *=gj.snitt 2020	1302	853	856*
Antall nytilsatte fastleger/antall fastlegeavtaler i kommunen	9/49	6/49	5/49
Legevakt - responstid telefon innen 2 min.	71 %	71 %	68,3%
Virksomhet forebyggende tjenester			
Brukere av krisesenteret, voksne	64	58	66
Brukere av krisesenteret, barn (ny)			28
Virksomhet kompetansesenter rus og psykisk helse			
Antall søknader rus- og psykiske helsetjenester	1 546	1 635	1 522
Antall pasienter lavterskel	1 720	1 935	1 813
Antall pasienter totalt	3 100	3 600	3 350
Virksomhet kjøkken og kantine			
Antall porsjoner varmtmat levert til hjemmeboende pr. mnd.	7 205	7 200	7 040
Virksomhet NAV			
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger	1 743	1 881	1 722
Sosialhjelpsmottakere	1 581	1 571	1 565
Sosialhjelpsmottakere i alderen 18-24 år	274	288	302
Mottakere av introduksjonsstønad	164	145	106
Omsorgstjenester			
Mottakere av pleie- og omsorgstjenester i løpet av året	4 623	4 582	4 730
Heldøgntjenester			
Beleggsprosent heldøgn ordinær langtid	99,31 %	97,57 %	96,64 %
Beleggsprosent heldøgn skjermet (opprettet i 2019)	-	91,43 %	90,03 %
Antall ressurskrevende brukere i sykehjem	6	5	6
Mottakere av plasser på helsehuset	893	944	793
Mottakere av rulleringsplasser	69	58	39
Hjemmetjenester:			
Mottakere av hjemmetjenester	2 242	2 352	2 384

Antall nye mottakere av hjemmetjenester (helt nye eller har ikke hatt tjenester fra hj.tj. siste 30 dager)	827	898	871
Antall tiltakstimer (direktetid med pasient)	172 672	174 314	177 175*
Antall pasienter med hverdagsrehabilitering	226	212	168
Antall pasienter med velferdsteknologi	1 105	1 351	1 521
Boveiledningstjenester			
Antall personer registrert som psykisk utviklingshemmede over 16 år	247	251	252
Herav utviklingshemmede over 50 år	78	78	84
Antall personer totalt som mottar tjenester fra boveiledningstjenesten	298	315	339
Herav personer som mottar tjenester i bolig med heldøgntjenester	127	139	173**
Barnevern			
Andel barn med melding (av antall innbyggere 0-17 år)	4,9 %	5,7 %	7,3 %
Andel barn med undersøkelse (av antall innbyggere 0-17 år)	5,1 %	5,8 %	6,4 %
Andel barn med barnevernstiltak (av antall innbyggere 0-22 år)	4,7 %	5,1 %	6,3 %

*Tiltakstimene omfatter praktisk bistand, hjemmesykepleie, hjemmehjelp og nattjenesten.

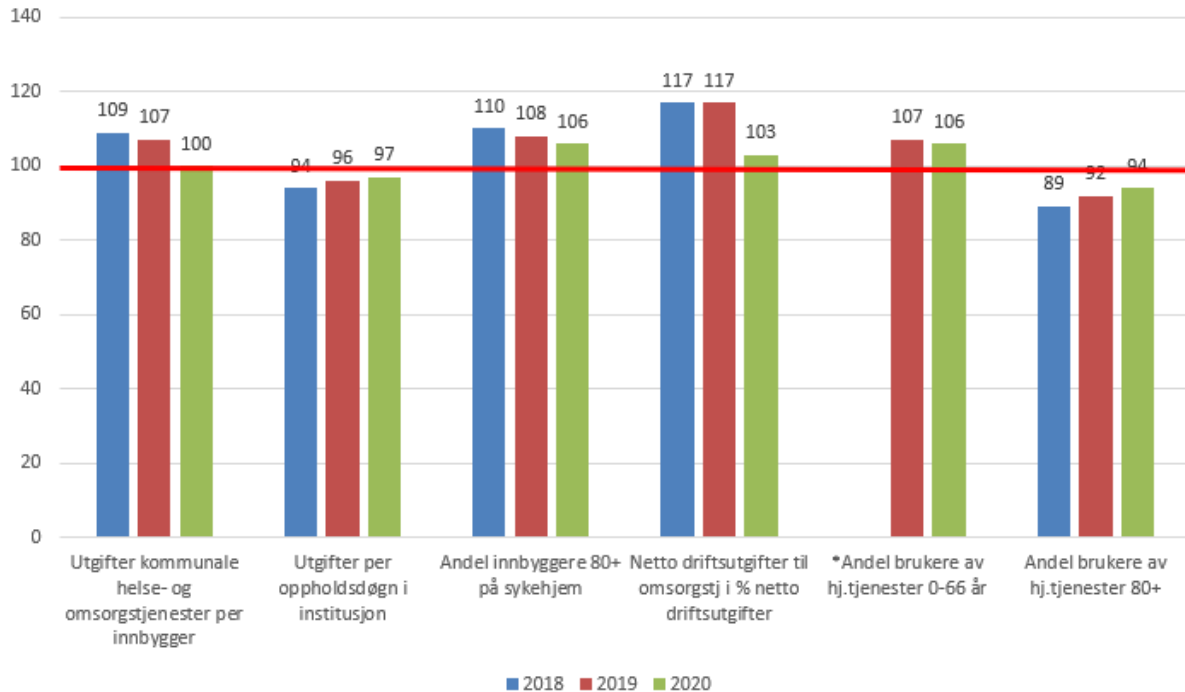
**Tallet 173 er alle som «bor under tak» i tilknytning til servicebase i boveiledningstjenesten. For årene 2018 og 2019 er det kun personer med diagnosen psykisk utviklingshemming som er telt.

Analyser

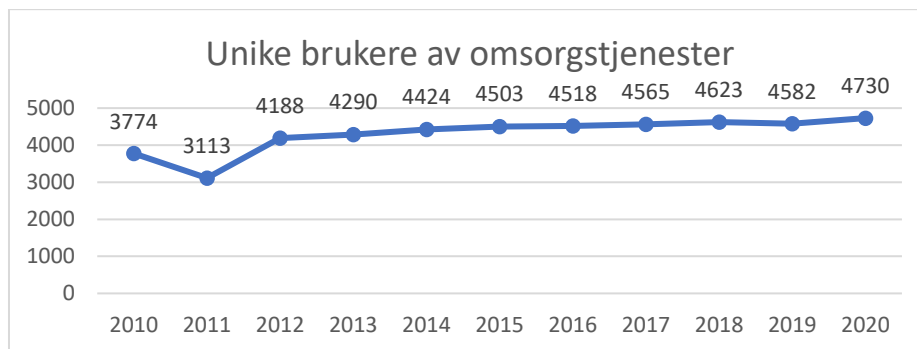
Det er et stort press på helse- og velferdstjenestene i Sarpsborg kommune. De siste årene har det vært gjennomført en rekke tiltak for å omstrukturere omsorgstjenestene og å redusere trykket på de mest kostnadskrevenne tjenestene. Tidligere år har Sarpsborg kommune hatt en høyere utgift til helse- og omsorgstjenester per innbygger enn sammenlignbare kommuner. Nå kan det se ut til at innsatsen med mer forebyggende tiltak begynner å gi positive resultater, og i 2020 var utgifter til helse- og omsorgstjenester per innbygger lik som for Kostragruppe 11. Dette er til tross for at en høyere andel av Sarpsborgs innbyggere benytter seg av helse- og omsorgstjenester enn i de sammenlignbare kommunene. Andelen netto driftsutgifter som går til omsorgstjenester er for 2020 tre prosent høyere for Sarpsborg, noe som er nærmere snittet enn tidligere. Dette skyldes dels en positiv utvikling i Sarpsborg, og dels at utgiftene for nåværende gruppe 11 er høyere enn i tidligere gruppe 13. Sarpsborg var i gruppe 13 fram til 2020, men er fra da i gruppe 11.

Andel innbyggere 80 år og eldre som bor på sykehjem er 6 prosent høyere enn gjennomsnittet av kommunegruppe 11 i 2020. Dette er en reduksjon på 4 prosentpoeng fra 2018. Utgiftene per oppholdsdøgn er imidlertid noe lavere enn hva som er tilfellet for kommunegruppe 11. Andelen brukere av hjemmetjenester som er 80 år og eldre er noe lavere for Sarpsborg, mens andelen brukere som er yngre enn 67 år er seks prosent høyere enn for kommunegruppe 11 i 2020.

Tjenesteprofil pleie og omsorg - sammenlignet med KOSTRA-gruppe 11 (i prosent)

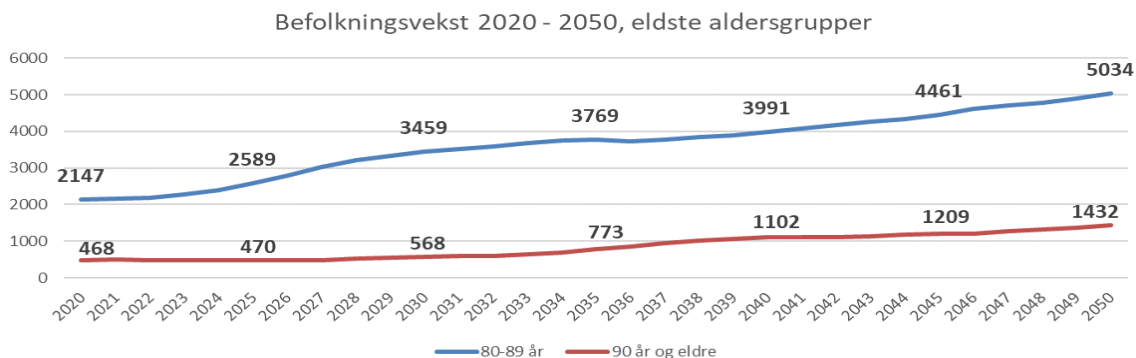
Antall brukere av omsorgstjenester i kommunen øker. Samtidig er det en økning i brukere som mottar flere tjenester (tjenestemottakere) og brukere med omfattende hjelpebehov (både i hjemmetjenesten og på institusjon).

Heldøgns- og hjemmetjenester

Sarpsborg har en god dekningsgrad av heldøgns plasser for aldersgruppen 80+. Behovet for heldøgns plasser framover er likevel stort. Andelen eldre over 80 år som er på sykehjem er redusert fra 12 prosent i 2019 til 11 prosent i 2020. Dette er noe høyere enn for Kostragruppe 11 (10 prosent), men likt som Fredrikstad kommune.

Kommunens omsorgstjenester står foran en stor utfordring som følge av at antall innbyggere over 80 år vil øke betydelig.

I perioden fram til 2050 vil andel personer 80 år og eldre øke med nærmere 150 %, og spesielt er den prosentvise økningen stor for personer 90 år og eldre.

Økning i andel eldre fra 2020

	2025	2030	2035	2040	2045	2050
80-89 år	21 %	61 %	76 %	86 %	108 %	134 %
90 år og eldre	0 %	21 %	65 %	135 %	158 %	206 %
80+	17 %	54 %	74 %	95 %	117 %	147 %

Det vil være behov for flere heldøgns plasser til eldre, spesielt for personer med demens. Det er behov for å differensiere og tilrettelegge tjenestetilbudene alt etter hvilken fase av sykdommen den enkelte befinner seg i og hva slags familiesituasjon de har. De demografiske endringene og økende forekomst av demens vil kreve en betydelig styrking av de hjemmebaserte tjenestene. Kommunens demensteam ser en økning i antall henvendelser og fra 2016 – 2021 har antall personer som følges opp av demensteamet økt fra 98 til 206.

Strategien «Leve hele livet» er implementert i kommunens sentrale plandokumenter. Det kreves en betydelig satsing på at eldre kan bli boende i eget hjem så lenge som mulig. Behovet for omsorgstjenester kan ikke løses kun ved å etablere flere heldøgns plasser. Det er nødvendig å styrke kompetansen, endre arbeidsmetodikk og skape forståelse hos brukere og pårørende om at tjenester i hjemmet kan være et godt alternativ til heldøgns plass. Økt bruk av velferdsteknologiske løsninger er nødvendig for å bedre den enkeltes evne til å klare seg selv i egen bolig og bidra til økt trygghet og livskvalitet.

Antall mottakere av hjemmetjenester har vært relativt uendret de siste årene, men stadig flere av brukerne har omfattende bistandsbehov.

Ved beregning av kommunens dekningsgrad av heldøgns plasser for eldre, har det tradisjonelt blitt skilt mellom langtids- og korttids plasser i sykehjem og heldøgnsbemannede bofelleskap. Fordi bofelleskapene også benyttes av mange under 80 år, beregnes dekningsgraden i tabellen under kun for sykehjems plasser. Med utgangspunkt i antall plasser i 2021 og forventet økning i antall eldre, vil dekningsgraden reduseres fra 16,9% i 2021 til 14,7% i 2025, 9,8% i 2035 og til 8,7% i 2040.

Dekningsgrad 2021 – 2040 - sykehjems plasser til eldre sett i forhold til antall personer 80 år og eldre:

Type plasser	Antall plasser	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2035	2040
Sykehjem langtid	355	13,2 %	13,1 %	12,7 %	12,2 %	11,5 %	8,7 %	7,6 %	6,8 %
Sykehjem langtid og korttid	455	16,9 %	16,8 %	16,3 %	15,6 %	14,7 %	11,1 %	9,8 %	8,7 %

Ved også å inkludere bofellesskapsplassene blir utviklingen i dekningsgrad som vist i tabellen under.

Dekningsgrad 2021 – 2040 – langtidsplasser sykehjem og bofellesskap sett i forhold til antall personer 80 år og eldre:

Type plasser	Antall plasser	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2035	2040
Langtidsplasser sykehjem + bofellesskap	545	20,5 %	20,3 %	19,8 %	19,0 %	17,8 %	13,5 %	12,0 %	10,7 %
Heldøgnsplasser totalt*	645	24,3 %	24,1 %	23,4 %	22,4 %	21,1 %	16,0 %	14,2 %	12,7 %

*Inkluderer plasser i sykehjem, korttid og langtid samt bofellesskapsplasser

Selv om det er nødvendig å dreie kommunens samlede omsorgstilbud fra heldøgnsplasser til tjenester i hjemmet, kan det få negative konsekvenser å ha for få heldøgnsplasser. Å ha mange personer med omfattende hjelpebehov boende hjemme kan medføre betydelig økte kostnader for hjemmetjenesten. Flere brukere vil oppta korttidsplassene på Helsehuset i påvente av en ledig langtidsplass, og det kan bli flere overliggerdøgn på sykehuset. Sarpsborg kommune har ved utgangen av oktober 2021 ingen på venteliste til sykehjemsplass, men dette kan endre seg raskt.

I mai 2021 vedtok Bystyret Kommunedelplan struktur og kapasitet i heldøgnsomsorgen. Formålet med planen er å sikre et helhetlig arbeid med å utvikle en heldøgnsomsorg som tilfredsstillir dagens og framtidens standard, og som er tilpasset innbyggernes behov.

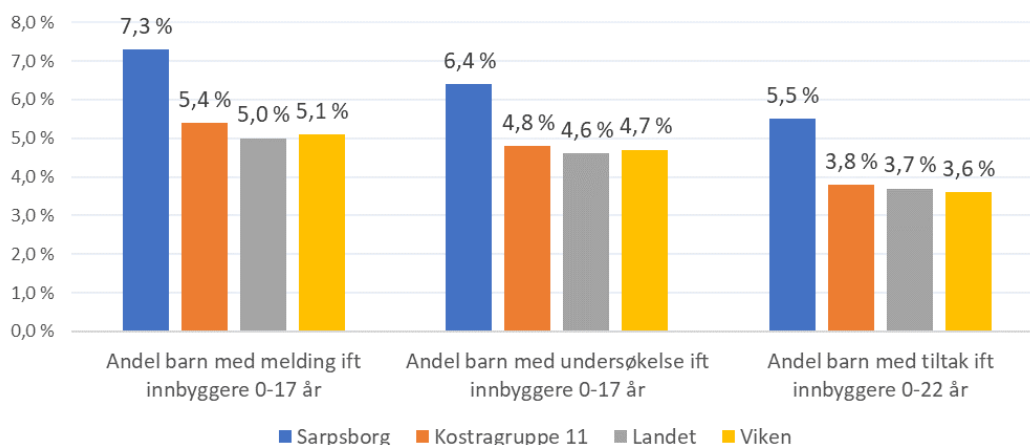
Levekår og utenforskap

Sarpsborg har store levekårsutfordringer og mange lever i utenforskap.

Antall barn (0-17 år) som kommer inn under fattigdomsgrensen har vært økende i Sarpsborg de siste årene. I 2018 gjaldt dette 1867 barn (18 %), og i 2019 er andelen økt til 19,1%. I en analyse av de 15 største kommunene i Norge er Sarpsborg den kommunen med høyest andel barn som lever i husholdninger med vedvarende lavinntekt.

Det er barn i Sarpsborg som vokser opp i familier preget av rus, vold, omsorgssvikt og alvorlig psykisk sykdom. Dette medfører en økning i antall barn og unge som er i kontakt med barnevernet.

Sammenligning av andel barn med melding, undersøkelse og tiltak i barnevernet

Det er en større og økende andel av barnebefolkningen i Sarpsborg, enn i sammenlignbare kommuner og landsgjennomsnittet, som mottar tiltak fra barneverntjenesten. I 2020 mottok i overkant av 700 barn tiltak i barnevernet.

Også Kompetansesenter rus og psykisk helse opplever en kraftig økning i henvendelser som gjelder barn og unge, og en forsterket kompleksitet i sakene med mye angst, depresjon og selvskading. Kommunen skårer dårligere enn landsgjennomsnittet på de fleste levekårs- og folkehelseindikatorerne som blant annet utdanning, sysselsetting, inntekt og helse.

Det er igangsatt overordnede prosesser og prosjekter som på sikt kan bidra til å forhindre utenforskap og bidra til at flest mulig kan realisere sitt potensiale og skaffe seg utdanning og arbeid. Høsten 2019 startet Sarpsborg kommune opp prosjektet «Tjenestedesign for helhetlig koordinerte forebyggende tjenester til barn og unge». Målet med prosjektet var å bygge et kunnskapsgrunnlag for hvordan kommunen i større grad kan sikre rett innsats til rett tid overfor barn og unge i Sarpsborg kommune. Som et resultat av dette arbeidet skal det nå utvikles en egen kommunedelplan for folkehelse og forebygging.

Velferdsteknologi

Økt bruk av velferdsteknologiske løsninger er nødvendig for å bedre den enkeltes evne til å klare seg selv i egen bolig og bidra til økt trygghet og livskvalitet. Det har vært en økning i antall pasienter med velferdsteknologi med 38 % siden 2018. Pasientene benytter en eller flere av følgende velferdsteknologier: trygghetsalarm, varslings- og lokaliseringsteknologi (GPS), medisineringsstøtte, digitalt tilsyn, digital hjemmeoppfølging, elektronisk nøkkelsystem og sensorteknologi.

Rus og psykiske lidelser

Det er en stor økning og etterspørsel etter tjenester til mennesker med rus- og psykiske lidelser. Økningen sees tydeligst for henvendelser til lavterskeltjenestene. Det er positivt at flere søker hjelp der, da disse tjenestene kan bidra til tidlig innsats og forebygge forverring. I gjeldende økonomiplan er det innarbeidet investerings- og driftsmidler til bygging og drift av 6 leiligheter i bofellesskap med heldøgnsbemanning til denne målgruppen. Oppstart av drift skjer i 2022.

Boveiledning

Levealderen for personer med varig nedsatt funksjonsevne har økt vesentlig gjennom de siste tiårene som følge av medisinsk utvikling og bedret livskvalitet. Antall eldre personer med utviklingshemming vil øke de nærmeste årene. Etterspørselen etter heldøgnsbemannede bofellesskap synker til fordel for ønske om selvstendige leiligheter med ambulante tjenester og nærhet til en personalbase. Etter oppstarten av Værn med 12 heldøgns plasser i 2020 vurderes behovet for bofellesskap i perioden å være dekket. Behovet for tiltak og tjenester til barn og unge med nedsatt funksjonsevne er økende og særlig behovet for avlastning.

Bostedsløse

Utviklingen i antall bostedsløse i Sarpsborg har utviklet seg i svært positiv retning. Dette skyldes i stor grad kommunens innsats med å bistå bostedsløse med anskaffelse, etablering og oppfølging av bolig. Det å ha et bosted gir økt livskvalitet og reduserer kommunens kostnader. Det er fortsatt viktig å prioritere boligsosiale virkemidler for å opprettholde den gode utviklingen.

NAV

NAV's samfunnsoppdrag er å få folk i arbeid og aktivitet snarest mulig. Ungdom opptil 30 år er en spesielt prioritert gruppe. Etter pandemien står en stor gruppe uten arbeid i Sarpsborg. Flere har manglende utdanning, mangel på tilfredsstillende boliger, dårlig økonomi og til dels store helseutfordringer. Mange i gruppen har ikke fullført videregående skole, har svake norskkunnskaper og/eller helseutfordringer.

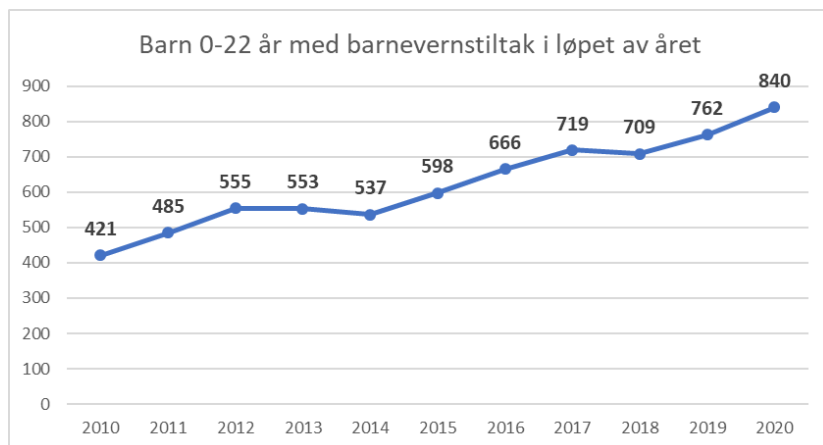
Andel innvandrere i Sarpsborg er stigende. Arbeid med bosetting og introduksjonsprogram vil derfor være et prioritert innsatsområde i planperioden, selv om antall flykninger kommunen blir anmodet om å bosette går ned. De som bosettes har stort bistandsbehov, familiegjenforeninger har økt og Sarpsborg har en høy andel sekundærttilflytting. Dette innebærer behov for sammensatte tjenester og et fortsatt behov for prioritering og videreutvikling av tjenester til denne innbyggergruppen.

De langsiktige konsekvensene av pandemien knyttet til arbeidsmarkedet er usikre, men i planperioden vil flere grupper innbyggere i Sarpsborg ha en betydelig lenger vei til ordinært arbeid enn før pandemien. Innbyggere med lite eller ingen utdanning og personer med nedsatt arbeidsevne vil stå lenger fra ordinært arbeid og ha økt behov for NAV sine tjenester. Pandemien har ført til en økning av innbyggere som henvender seg til NAV og det må derfor i planperioden påregnes behov for å styrke NAV sine tjenester. Økt bruk av utdanning som tiltak sammen med andre kvalifiserende tiltak blir viktig for å få innbyggere tilbake til arbeid etter pandemien eller kvalifisere de til et annet yrke/annen bransje.

Innenfor legetjenesten er det en utfordring å få rekruttert og beholde både fastleger og leger i sykehjem og sykehus. Det må forventes at det må iverksettes særskilte tiltak i denne HP-perioden. Utredningen er igangsatt.

Barnevernet

Innenfor barnevernet er antall meldinger og undersøkelser fortsatt økende og har i de fleste sakene høy alvorlighetsgrad. Det har vært en stor økning i barn på hjelpetiltak siste året, og på bakgrunn av antall undersøkelser ser det ut til at denne trenden vil fortsette. Barnevernet har økt sin virksomhet på de fleste områder. Kostnadene til fosterhjem og institusjon har økt på grunn av økning i antall plasseringer og flere forsterkede tiltak. Det er også gjennomført en forsterkning av ulike hjelpetiltak som har medført økte kostnader.

Tre av fire barn mottok hjelpetiltak i hjemmet. Hvert fjerde barn mottok tiltak utenfor hjemmet, i form av flytting til fosterhjem, institusjon eller bolig med oppfølging.

Det gjennomføres flere undersøkelsessaker nå enn tidligere. Fristbruddene gikk ned i 2020 og barneverntjenesten kunne vise en god utvikling. Ved utgangen av 2020 var det totale fristbruddet på 17 %. Det forventes en økning i fristbrudd for 2021 grunnet en markant økning av undersøkelsessaker. Det er et økt press på kapasiteten med økende antall saker per saksbehandler. Det er behov for en økt innsats for å styrke foreldrenes evne til å ivareta barn og unge på en god måte, blant annet flere forsterkede forebyggende tiltak som kan settes inn før sakene kommer til barnevernet. Familierådgivning, veiledning og kursing i regi av kommunens familiesentre vil være viktige tiltak. Barnevernet jobber med å endre tiltaksprofilen ved å gi mer omfattende tiltak i hjemmet, innsats rettet mot familie og nettverksarbeid, framfor plasseringstiltak.

Ny barnevernlov blir iverksatt fra 2023. Formålet med den nye barnevernloven er å få en mer tilgjengelig lov tilpasset dagens samfunn. Loven skal bidra til bedre barnevernsfaglig arbeid, styrke barns og foreldres rettssikkerhet og bidra til økt vekt på forebygging og tidlig innsats. Noen endringer som allerede har trådt i kraft fra den nye barnevernloven er:

- Samtaleprosess som alternativ til ordinær behandling i fylkesnemnda (iverksatt 01.07.2020)
- Ettervern utvidet fra 23 til 25 år (iverksatt 01.01.2021)

Barnevernreformen trer i kraft fra 2022. Den overordnede målsettingen med barnevernreformen er at flere utsatte barn og familier får den hjelpen de trenger på et tidlig tidspunkt. Reformen regulerer først og fremst barnevernet, men målene i reformen nås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren i kommunen. Barnevernsreformen er i realiteten en oppvekstreform som krever en helhetlig tilnærming til forebyggende arbeid på tvers av tjenester.

8.1.3. Tjenestemål

Tjenestemål		
Virksomhet/tjeneste	Resultat 2020	Ambisjon i perioden
Direktør helse og velferd med stab		
Mål: Tjenester med god kvalitet		
Antall overliggedøgn for utskrivningsklare pasienter fra sykehuset årlig	85	< 100
Virksomhet helse		
Mål: Tjenester med god kvalitet		
Antall klager legevakt	3	< 10
Virksomhet forvaltning og utvikling		
Mål: En trygg bolig for alle		
Totalt antall husstander som bosettes med bistand fra team bolig årlig	83	> 90
NAV		

Mål: Tjenester som fremmer aktivitet og mestring		
Andel av alle mottakere av økonomisk sosialhjelp 18-29 år	34,9 %	< 30 %
Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18-29 år (måneder)	5,8	< 5,7
Andel flyktninger i arbeid eller aktivitet etter endt introduksjonsprogram (siste 12 mnd.)	78 %	> 60 %
Heldøgntjenester		
Mål: Tjenester med god kvalitet		
Opplevd kvalitet i sykehjem (beboere) (skala 1-6)	5,0	5,0
Opplevd kvalitet i sykehjem (pårørende) (skala 1-6)	4,6	4,6
Hjemmetjenester		
Mål: Tjenester med god kvalitet		
Opplevd kvalitet i hjemmebaserte tjenester (brukere) (skala 1-6)	5,0	5,0
Andel pasienter over 67 år som har fått kartlagt ernæringsstatus	61,4 %	80 %
Boveiledning		
Mål: Tjenester med god kvalitet		
Opplevd kvalitet i boveiledningstjenesten (pårørende)	5,0	5,0
Antall utviklingshemmede over 18 år med et kommunalt arbeids- og aktivitetstilbud*	79	<72
Barnevern		
Mål: Redusere saksbehandlingstid		
Andel undersøkelser som behandles innen 3 måneder	83 %	> 80 %

*Ønsker primært at flest mulig er i ordinært arbeidsliv

Leve hele livet

Målet med kvalitetsreformen «Leve hele livet» (Meld.St.15) er at alle eldre skal få bedre hjelp og støtte til å mestre livet. «Leve hele livet» handler om de grunnleggende tingene i tilbudet til eldre: mat, aktivitet og fellesskap, helsehjelp og sammenheng i tjenestene.

I november 2017 vedtok bystyret i Sarpsborg kommune kommunedelplan helse og omsorg som omfatter og ivaretar hovedinnholdet «Leve hele livet». Hovedmålet i helse og omsorgsplanen er at helse- og omsorgstjenestene skal bidra til aktivitet, mestring, trygghet og økonomisk bærekraft. Pasientenes behov skal stå i sentrum for endringer og utvikling i helse- og omsorgstjenesten – «*Ingen beslutninger om meg, tas uten meg*».

Kommunens overordnede relevante planer knyttet til «Leve hele livet» er:

- Kommunens samfunnsplan – Sammen skaper vi Sarpsborg 2018 – 2030. *Meningsfull hverdag i alle livsfaser.*
- Kommunedelplan helse og omsorg 2017 – 2028. *Helse- og omsorgstjenestene skal bidra til aktivitet, mestring, trygghet og økonomisk bærekraft.*
- Kommunedelplan struktur og kapasitet i heldøgnsomsorgen 2021 – 2033 (vedtas våren 2021). *Sikre et tilstrekkelig og egnet heldøgnsstilbud i tråd med innbyggernes behov.*
- De årlige handlingsplanene med budsjett. *Gjennomføring av prioriterte tiltak, enkeltsaker og prosjekter samt økonomiske bevilgninger.*

Kommunedelplan helse og omsorg har også flere tilhørende handlingsprogram og plattformer med konkrete tiltak relatert til gjennomføringen av «Leve hele livet».

Et av kvalitetsreformens satsingsområder er aldersvennlige samfunn. Målgruppen for reformen er alle eldre over 65 år, både de som bor hjemme og de som bor på institusjon. Utgangspunktet for Leve hele livet er å skape et mer aldersvennlig samfunn der eldre lever gode liv og deltar i fellesskapet. For å kunne skape aldersvennlige lokalsamfunn er det avgjørende at kommunen jobber på tvers av sektorer, samarbeider med private aktører og legger til rette for medvirkning, slik at aktiviteter og tiltak utvikles i tråd med innbyggernes behov.

8.1.4. Prioriterte tiltak

8.1.4.1. Vedtatte styringsdokumenter

Kommunedelplan helse og omsorg – Leve hele livet	
Hovedmål: Kommunens helse- og omsorgstjenester skal bidra til aktivitet, mestring, trygghet og økonomisk bærekraft	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Ta i bruk 6 nye boliger i bofellesskap for mennesker med psykiske lidelser.	2022
Styrke tjenesten til barn, unge og voksne med rus og/eller psykiske lidelser – faglig og ressursmessig. Finansieres i all hovedsak av ekstern finansiering.	2022 - 2025
Omstrukturere omsorgstjenestene gjennom å styrke hjemmebaserte tjenester med vekt på velferdsteknologi, hverdags-rehabilitering og kompetanseutvikling. Dette omfatter å: <ul style="list-style-type: none"> • Utvikle en tjeneste som har større vekt på aktiv omsorg, egenmestring og rehabilitering. • Arbeide videre med endring av arbeidsmetodikken i hjemmetjenesten med vekt på forebygging og opplæring for å redusere/utsette behovet for kompenserende tiltak. • Igangsette og implementere flere velferdsteknologiske løsninger som avstandsoppfølging, digitale tilsyn, elektronisk medisineringsstøtte med mer. 	2022-2025
Etablere sosiale møteplasser og aktivitetstilbud for å styrke den enkeltes evne til å bli boende i eget hjem og leve et aktivt liv. Dette omfatter å ta i bruk verktøyet NYBY for å få samhandling mellom frivillige og personer som har behov for bistand, og å etablere et aktivitetstilbud til yngre personer med demens med base på Eplehagen.	2022-2025
Etablere seniorboliger som sikrer en trygg og aktiv hverdag. Kommunen skal samarbeide med private aktører om utvikling av tilrettelagte boliger.	2022-2025
Utvide pilotprosjektet Årsturnus med ytterligere 10 team fra 2022. Det er iverksatt 11 team pr 2021. Årsturnus er et virkemiddel for å nå målet om en heltidskultur og for å sikre nødvendig fagkompetanse.	2022-2025
Videreføre pilotprosjektet 'Bærekraftige omsorgstjenester'. Prosjektet omfatter en gjennomgang av kompetansen i pleie- og omsorgstjenesten for å vurdere omfordeling av oppgaver mellom profesjonene.	2022-2025
Videreutvikle og styrke tverrfaglig kompetanse ved familiesentrene, og arbeidet med samordnede tjenester for utsatte barn og unge. Tiltaket skal motvirke negativ generasjonsoverføring.	2022 - 2025
Utvikle informasjonsportal om ulike boligformer, tilskudds- og lånemuligheter.	2022 - 2025

Etablere arenaer og systemer for samordning og samhandling mellom tjenestene for å sikre gode pasientforløp innad i kommunen, og mellom kommunen og andre.	2022 - 2025
Utarbeide et handlingsprogram for avlastning og pårørendestøtte for å styrke pårørendearbeidet i kommunen.	2022 - 2025

Kommunedelplan struktur og kapasitet i heldøgnsomsorgen – Leve hele livet	
Hovedmål: Å sikre en tilstrekkelig og egnet heldøgnsomsorg som samsvarer med innbyggernes behov.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Utvikle Haugvoll senter, herunder vurdere maksimal utnyttelse av tomten. Regulering startet opp i 2021.	2022 - 2023
Haugvoll, igangsetting av byggetrinn 2 med 60 plasser	2025
Gjennomføre et forprosjekt med mulighetsstudie for utvidelse av Kruseløkka sykehjem og omgjøring av det som i dag er trygdeboliger. Hensikten er å sikre nok plass til hjemmetjenesten og kunne utvikle Kruseløkka avlastningssenter.	2022 - 2023
Starte planlegging av å oppgradere og bygge nytt ved Tingvoll inkl. nytt produksjonskjøkken med lokaler til hjemmetjenesten.	2025
Flytte rulleringsplasser fra Helsehuset og opprette flere ordinære korttidsplasser.	2022 - 2025
Vurdere samarbeid med andre kommuner om tilbudet til alvorlig somatisk syke barn.	2022 - 2025
Planlegge ytterligere 6-8 nye boliger i bofellesskap for mennesker med psykiske lidelser.	2022 -2025
Utredde hvordan utviklingshemmede som utvikler demens best kan ivaretas innenfor eldreomsorgen.	2022 - 2025
Gjennomgå kommunens heldøgnsstilbud for å kartlegge tiltak som kan bidra til å sikre en bærekraftig drift.	2022 - 2025

Handlingsprogram mot vold i nære relasjoner – Leve hele livet	
Hovedmål: Forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Videreutvikle foreldre støttende tiltak (foreldreveiledning) på tvers i kommunen.	2022-2025
Arrangere årlig temauke om vold i nære relasjoner. Det er opprettet en egen arbeidsgruppe fra nettverket «Samlet mot vold» som jobber med planleggingen av Trygghetsuka. Søke eksterne midler. Ved et eventuelt avslag vil arrangementet gjennomføres i et mindre format.	2022-2025
Utarbeide og iverksette felles prosedyrer som sikrer nødvendig samhandling ved vold i nære relasjoner. Sikre at ansatte har nødvendig kunnskap og kompetanse om vold i nære relasjoner og vet hvordan de skal avdekke vold og følge opp voldsutsatte og voldsutøver.	2022-2025
Legge til rette for at frivillige organisasjoner kan drive informasjons- og holdningsskapende arbeid.	2022 - 2025

Handlingsprogram demens – Leve hele livet	
Hovedmål: Sarpsborg kommune ønsker å gi forutsigbare og individuelt tilpassede tjenester til alle innbyggere med demens og deres pårørende gjennom hele sykdomsforløpet. Tjenestene skal oppleves som koordinerte og preges av kvalitet og kompetanse.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Øke det tverrfaglige og tverrsektorielle samarbeidet for å styrke videreutviklingen av demensvennlig samfunn.	2022
Styrke og utvikle samarbeidet mellom demensteamet og fastlegene i utredningsforløpet av demens og tilby råd og veiledning til brukerne/pårørende.	2022 - 2025
Utrede behov for styrking av ressurser og kompetanse i demensteamet.	2022 - 2025
Følge opp og implementere en samarbeidsavtale mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten som sikrer oppfølging av personer med demens.	2022 - 2025
Implementere tiltakspakke demens som arbeidsmetode i hele hjemmetjenesten	2022 - 2025

Handlingsprogram legetjenester – Leve hele livet	
Hovedmål: Legetjenester av god kvalitet som møter befolkningens behov; effektive tjenester med riktig kompetanse og kapasitet som samhandler godt og er hensiktsmessig organisert. Tidlig innsats og tilrettelegging bidrar til å forebygge sykdom og bedre folkehelsen.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Utrede etablering av ALIS stillinger (allmennleger i spesialisering).	2022
Tilrettelegge for spesialisering i allmenntilleggsmedisin og samfunnsmedisin, LIS3, - engasjerte veiledere med rett kompetanse.	2022 - 2025
Sikre at en medisinsk faglig overlege/fagansvarlig lege er tilgjengelig i kommunen for sykehjem og helsehusleger.	2022 - 2025
Sørge for tilstrekkelige ressurser i legetjenesten. Rekruttere og beholde leger.	2022
Utvikle legenes rolle på systemnivå i skolehelsetjenesten.	2022

Handlingsprogram for personell som har deltatt i internasjonal tjeneste	
Hovedmål: Sarpsborg kommune skal være en god kommune å bo i for veteraner	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Etablere samarbeidsforum med lokal veteranorganisasjon og invitere til dialogmøter.	2022
Etablere kommunal veterankontakt som skal være kontaktpunkt for veteraner, aktører innen feltet og for Forsvaret.	2022
Informere og veilede veteraner om aktuelle instanser som fastlege, familiesentre, rask psykisk helsehjelp, spesialisthelsetjenesten.	2022 - 2025
Markere frigjørings- og veterandagen 8. mai med kransnedleggelse og legge til rette for et arrangement for veteraner og pårørende.	2022 – 2025
Vurdere å tilby meritterende kurs, i samarbeid med RVTS, for leger og annet helsepersonell om traumer, med særlig fokus på krigsopplevelser for å øke traumekompetansen i de kommunale helsetjenestene.	2022

8.1.4.2. Prosjekter og enkeltsaker

Prosjekt/sak	Tid (år) for gjennomføring
Evaluere avtalen med Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad vedr tilbudet på Kulåsenteret. Dette omfatter å evaluere tilbudet som ligger i avtalen og kartlegge framtidig behov for brukerne.	2022
Følge opp tjenstedesignprosjektet Helhetlige og koordinerte forebyggende tjenester til barn og unge. Det skal utvikles en egen kommunedelplan folkehelse og forebygging som vil ta for seg utfordringene skissert i prosjektet. Planprogrammet er planlagt vedtatt våren 2022. En egen arbeidsgruppe skal vurdere ulike strukturelle grep for å styrke samhandling og koordinering av tjenester. Det skal utvikles et eget samhandlingskart for tjenester til barn og unge.	2022 - 2025
Vurdere grunnlag for videreføring av frisklivs-, lærings- og mestringscenteret etter 1. juli 2022. Spørsmålet behandles av bystyret senest i forbindelse med tilstandsrapport for 1. tertial 2022.	2022

8.1.4.3. Styringsdokumenter som er under arbeid eller igangsettes i perioden

Navn på styringsdokument	Oppstart (år)	Forventet sluttbehandling
Alkoholpolitisk handlingsprogram	2023	2024
Handlingsprogram avlastning og pårørendestøtte	2021	2022
Handlingsprogram psykisk helse og rus	2024	2025

8.1.5. 4-årig driftsbudsjett

8.1.5.1 Tabell fordeling driftsrammer

Fordeling driftsrammer (tall i mill. kr)						
	R20	Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Kommuneområde helse og velferd						
Virksomhet forvaltning og utvikling	66,15	40,60	42,27	43,07	43,07	43,07
Virksomhet helse	88,41	84,93	93,27	92,96	92,96	92,96
Virksomhet forebyggende tjenester	77,94	80,46	83,35	83,30	83,30	83,30
Virksomhet kompetansesenter rus og psyk. hel	67,26	77,64	98,77	98,77	98,77	98,77
Virksomhet kjøkken og kantine	12,07	10,58	10,86	10,86	10,86	10,86
Virksomhet NAV	201,69	198,97	205,58	205,58	205,58	205,58
Heldøgnsomsorg	575,86	569,94	589,40	589,40	589,40	589,40
Hjemmetjenester	191,27	189,13	206,27	206,04	206,79	206,79
Boveiledning	322,24	317,86	328,32	328,32	328,32	328,32
Virksomhet barnevern	146,38	142,30	196,98	196,88	197,68	196,68
Direktør helse og velferd med stab	-10,06	18,64	20,20	13,95	13,95	13,95
Sum kommuneområde helse og velferd	1 739,19	1 731,05	1 875,269	1 869,12	1 870,67	1 869,67

8.1.5.2 Viktigste driftsendringer

Viktigste driftsendringer i mill. kr – alle tall sammenlignet med budsjett 2021				
	2022	2023	2024	2025
Forvaltning og utvikling				

Etablere barnekoordinator (statsbudsjettet), økt utgift	1,00	1,80	1,80	1,80
Helse				
Økning i antall henvendelser, økte ressurser legevakt	0,50	0,50	0,50	0,50
Avsette kommunens egenandel til pålagt veiledning og spesialisering av leger. Økt utgift	0,60	0,60	0,60	0,60
Opprette nye kommuneoverlegestillinger, 1,5 stilling	1,63	1,63	1,63	1,63
Økt inntekt, avtale med Skiptvet om kommuneoverlegeressurs	-0,40	-0,40	-0,40	-0,40
Opprette fjerde LIS1 ⁴ stilling	0,38	-	-	-
Øke SLT koordinatorstilling med 20%	0,15	0,15	0,15	0,15
Øke med ett ekstra legeårsverk Helsehus og sykehjem	1,05	1,08	1,08	1,08
Beredskap korona 1. tertial, økt utgift	4,66	-	-	-
Forventet inntekt til dekning av beredskap korona	-4,66	-	-	-
Legge ned Lærings- og mestringssenteret	-0,45	-0,90	-0,90	-0,90
Styrking av basistilskudd fastleger (statsbudsjettet)	0,51	1,00	1,00	1,00
Kompetansesenter rus og psykisk helse				
Nytt bofellesskap for mennesker med psykiske lidelser, lønnsvekst	3,00	3,00	3,00	3,00
Ikke sette inn vikarer ved sykefravær	-0,81	-0,81	-0,81	-0,81
Styrke barn og unges psykiske helse, lavterskeltilbud, (statsbudsjettet)	0,75	0,75	0,75	0,75
Etablering av rådgivende enheter for russaker, (statsbudsjettet)	1,00	1,00	1,00	1,00
NAV				
Opprette ressurs til operativt og forebyggende arbeid ved løslatelse fra fengsel	0,70	0,70	0,70	0,70
Gevinstrealisering, effektivisering etter omorganisering	-0,70	-0,70	-0,70	-0,70
Hjemmetjenester				
Styrke hjemmetjenesten	7,35	7,10	6,35	6,35
Styrke aktivitetstilbudet til hjemmeboende eldre	1,00	1,00	1,00	1,00
Innføre biladministrasjonssystem	0,50	0,50	0,50	0,50
Opprette nye møteplasser demente	-	-	1,50	1,50
Ny stillingsressurs NYBY, koordinere arbeidet	0,30	0,30	0,30	0,30
Økte kostnader til 3 varige BPA-tiltak	1,28	1,30	1,30	1,30
Boveiledning				
Ny ressurskrevende bruker	3,00	3,00	3,00	3,00
Økte kostnader ressurskrevende brukere Værn	2,00	2,00	2,00	2,00
Økte tiltakstimer BPA-tiltak	2,70	2,70	2,70	2,70
Økt veiledning i hjemmet for familier	0,12	0,12	0,12	0,12
Reduksjon i antall enslige mindreårige	-8,20	-8,20	-8,20	-8,20
Barnevern				
Økte kostnader til tiltak påløpt i 2021, videreføring	12,50	10,00	9,00	8,00
Økte kostnader bemanning påløpt i 2021, videreføring	2,80	2,80	2,80	2,80
Økte kostnader barnevernsreformen	35,10	37,50	39,30	39,30
Direktør helse og velferd				
Styrke velferdsteknologiløsninger og drift velferdsteknologi	2,05	3,05	3,05	3,05
Økte kostnader, kjøp av omsorgsplasser	8,00	-	-	-
Videreføre prosjektet Bærekraftige omsorgstjenester	1,00	1,00	1,00	1,00
Økte kostnader Kriseteamet, godtgjøring og kompetanse	0,30	0,30	0,30	0,30
Salg av KAD-plasser til Aremark kommune	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25
Økt inntekt salg av krisesenterplasser	-0,50	-0,50	-0,50	-0,50
Innsparing e-helse team, lønnskostnader	-0,75	-	-	-
Avvikle egenbetaling transport, boveiledningstjenesten	-0,52	-0,52	-0,52	-0,52

⁴ Lege i spesialisering (tidligere turnuslege)

Forvaltning og utvikling

Som en del av Likeverdsreformen vil regjeringen sikre at familier som har eller venter barn med behov for sammensatte tjenester får en barnekoordinator som kan koordinere tjenestetilbudet slik at det henger sammen. Regjeringen foreslår 100 millioner kroner i kompensasjon til kommuner for merutgifter knyttet til lovfesting av rett til barnekoordinator. Det foreslås at lovendringen trer i kraft fra 1. august 2022. Helårsvirkningen av forslaget er 180 mill. kr, tilsvarende om lag 280 koordinatorstillinger. Det er lagt inn 1 mill. kr i 2022 og 1,8 mill. kr fra 2023 til barnekoordinator.

Helse

Legevakten styrkes med kr 0,5 mill. kr på grunn av en stor økning i antall henvendelser. Det legges inn midler til egenandel for 10 leger knyttet til pålagt veiledning og spesialisering av leger med kr 0,6 mill. kr. Kommunen får 0,24 mill. kr pr lege og må bidra med en egenandel på 0,06 mill. kr pr lege. Det settes av 1,63 mill. kr til 1,5 nye kommuneoverlege-stillinger for å sikre gjennomføring av oppgavene i det vedtatte handlingsprogrammet for legetjenesten. Disse oppgavene omfatter blant annet utfordringene med fastlegeordningen, kommunens nye oppgaver med spesialisering av allmennleger, aktiv deltagelse og bruk av kompetansen i kommunens folkehelsearbeid og systematisk kvalitetsarbeid. Videre settes det av 0,38 mill. kr i 2022 til en ny fjerde LIS1 lege. Kommunen får et ekstra tilskudd ved å ta inn denne frivillig. En konsekvens av ikke å påta seg dette, kan bli at kommunen blir pålagt å ta inn en ekstra LIS1 lege uten å få tilført tilskudd. Det legges inn midler til ett ekstra legeårsværk ved Helsehuset og sykehjemmene med 1,05 mill. kr i 2022 og 1,08 mill. kr i resten av handlingsplanperioden. Dette for å redusere bruken av korttidsvikarer og for å sikre en større kontinuitet for pasienter og andre ansatte. Kommunen har inngått en avtale med Skiptvet kommune om kjøp av kommuneoverlege ressurs, dette gir en økt inntekt på 0,4 mill. kr. SLT koordinator stillingen økes med 20 % til en 100 % stilling, det er lagt inn 0,15 mill. kr til økning av stillingen.

Beredskap korona for 2022 er lagt inn med 4,66 mill. kr. Utgiften forutsettes inndekket av statlige midler.

Frisklivs-, lærings- og mestringssenteret legges ned med halvårseffekt i 2022 og helårseffekt fra 2023, dette gir en innsparing på 0,45 mill. kr i 2022 og 0,9 mill. kr fra 2023. Det vil bli jobbet med løsninger for å opprettholde driften. Kommunene er gjennom helse- og omsorgstjenesteloven pålagt å tilby helsefremmende og forebyggende helsetjenester til befolkningen. Frisklivs-, lærings- og mestringstilbudet skal fremme helse- og livskvalitet, forbygge sykdom, sørge for tidlig intervensjon og bidra til at brukerne lærer å mestre livet med sykdom. Med en nedleggelse vil kommunen miste et viktig tilbud i folkehelsearbeidet i kommunen og et stort antall brukerorganisasjoner vil miste en viktig samarbeidspartner.

I forslaget til statsbudsjett økes rammetilskuddet til kommunene med 51 mill. kr for å kompensere for at basistilskuddet til fastlegene økes i 2022. Dette gir en økning av rammen i 2022 med 0,51 mill. kr. Det er lagt inn helårseffekt på 1 mill. kr fra 2023.

Kompetansesenter rus og psykisk helse

Driftsmidler til nytt bofellesskap for mennesker med psykiske lidelser ligger allerede inne vedtatt handlingsplan for 2021 – 2024. Driftsmidlene er økt med 3 mill. kr fra 2021 for å dekke den lønnsveksten som har vært siden tiltaket ble lagt inn i handlingsplanen i 2018 - 2021.

Det settes ikke inn vikarer ved sykefravær, dette gir en innsparing på 0,81 mill. kr.

I forslaget til statsbudsjett for 2022 foreslås det å styrke kommunenes og fylkeskommunenes frie inntekter med 100 mill. kr, begrunnet i tiltak for barn og unges psykiske helse, herunder psykisk helse i videregående skole og lavterskeltilbud i kommunene. Sarpsborg kommunes andel av midlene er 0,75 mill. kr, dette beløpet er lagt inn til formålet.

Regjeringen foreslår 100 mill. kr til etablering av rådgivende enheter for russaker i kommunene. Enhetene skal ta imot personer der oppmøteplikt er satt som vilkår for en bestemt strafferettslig reaksjon for overtredelse av narkotikalovgivningen. Det er lagt inn 1 mill. kr til formålet.

NAV

Det opprettes en stillingsressurs som skal drive operativt og forebyggende arbeid når innsatte skal ut fra fengsel, denne styrkingen utgjør 0,7 mill. kr. Det forventes en innsparing på ca. 0,7 mill. kr ved at ny organisering og kvalitetsarbeid gir økt effektivitet.

Hjemmetjenester

Det er lagt inn en styrking av hjemmetjenestene fra 2022 med 7,35 mill. kr for å kompensere for økt trykk på tjenestene og for å møte den demografiske utviklingen framover med flere eldre over 80 år.

Fra 2022 er det lagt inn 0,5 mill. kr til biladministrasjonssystem for bilene i hjemmetjenesten. Systemet skal bidra til en bedre kontroll på administrasjon av bilparken med tanke på en mest mulig optimal utnyttelse av hver enkelt bil.

Det er lagt inn en styrking av aktivitetstilbudet til hjemmeboende eldre med oppstart i 2022 med kr 1 mill. kr.

Det er lagt inn 1,5 mill. kr til møteplasser for demente fra 2024. Videre er det lagt inn midler til en stillingsressurs for å koordinere arbeidet med NYBY med 0,3 mill. kr. Det er også lagt inn midler til 3 nye varige BPA/PA-tiltak med 1,28 mill. kr i 2022 og 1,3 mill. kr fra 2023.

Boveiledning

Det er lagt inn midler til en ny ressurskrevende bruker med 3 mill. kr. Videre er Værn styrket med 2 mill. kr som følge av det er dyrere å drifte enn først forutsatt. Det er også lagt inn midler til økte vedtakstimer til BPA-tiltak. For å styrke veiledning i hjemmet for familier er det lagt inn 0,12 mill. kr.

Videre er det lagt inn en reduksjon på 8,2 mill. kr i rammen fordi det blir færre enslige mindreårige fra 2022. Det opprettholdes en bolig for enslige mindreårige i kommunen.

Barnevern

Barnevernets budsjett økes i handlingsplanperioden som følge av kostnader til tiltak som har påløpt i 2021. Økningen fra opprinnelig 2021-budsjett er på 12,5 mill. kr i 2022, med noe reduksjon utover i perioden. Videre er det lagt inn en økt utgift på 2,8 mill. kr knyttet til økning av bemanningen 2021 som videreføres ut perioden.

Økte kostnader til barnevernsreformen er lagt inn med 35,1 mill. kr i 2022, 37,5 i 2023 og 39,3 i 2024 og 2025. Dette er i samsvar med hva Sarpsborg kommune får kompensert fra staten gjennom statsbudsjettet for å gjennomføre reformen. Regjeringen mener at reformen på nasjonalt nivå er fullfinansiert.

Sarpsborg kommune har beregnet reformen til å koste om lag 30 mill. kr mer enn den statlige kompensasjonen tilsier i 2022. Det er ikke tatt høyde for dette i handlingsplanen. Dette innebærer at kommunen legger til grunn statens beregninger av hva barnevernsreformen vil

koste, men ut fra egne beregninger mangler om lag 30 mill. kr i reformens første år og enda større beløp utover i perioden. Kommunedirektøren vil følge utviklingen og belyse konsekvensene overfor bystyret i egen sak første halvår 2022.

Direktør helse og velferd

Rammen for velferdsteknologiske løsninger og drift velferdsteknologi ble i 2021 styrket med 5,15 mill. kr i 2021. Det er lagt inn en økning i handlingsplanperioden med 2 mill. kr i 2022 og 3 mill. kr fra 2023.

Midlene til å dekke kommunens kjøp av omsorgsplasser økes fra 2022 med 8 mill. kr for å dekke økte kostnader knyttet til nye ressurskrevende brukere. Styrkingen videreføres ikke i resten av handlingsplanperioden da det jobbes med å redusere kjøpene. Det er lagt inn 1 mill. kr til å videreføre prosjektet Bærekraftige omsorgstjenester. For å sikre godtgjøring og midler til kompetanseheving for kommunens kriseteam er det lagt inn 0,3 mill. kr. Salg av KAD plasser til Aremark kommune fra 2021 gir en merinntekt på 0,25 mill. kr i handlingsplanperioden. Salg av krisesenterplasser til Skiptvet kommune og en økning i inntekten som følge av en mindre ombygging gir en samlet merinntekt på 0,5 mill. kr. Det er lagt inn en innsparing ved e-helseteamet i 2022 på 0,75 mill. kr som gjelder en stilling som skal benyttes i forbindelse med montering av digitalt tilsyn og andre velferdsteknologiske løsninger.

Egenbetaling for transport innenfor boveiledningstjenesten avvikles, det er lagt inn 0,52 mill. kr for å kompensere for den reduserte inntekten.

8.1.5.3 Vurderte tiltak og driftsendringer som ikke gjennomføres

Felles varslingsystem trinn 2

Høsten 2018 ble handlingsprogram mot vold i nære relasjoner 2018 – 2021 – «Sammen mot vold» vedtatt. Et sentralt tiltak i handlingsprogrammet er å utvikle et felles varslingsystem for melding av bekymring om vold i nære relasjoner. Kommunen søkte om 0,76 mill. kr hos Statsforvalteren for å prøve ut et slikt system og fikk tildelt 0,31 mill. kr til formålet. Et felles varslingsystem bør rette seg mot alle ansatte i Sarpsborg kommune, og Sarpsborg kommunes innbyggere. Som en konsekvens av at kommunen kun fikk innvilget deler av sin søknad, ble systemet i første omgang rettet mot ansatte i kommunen. Det er ikke funnet rom for å utvide varslingsystemet til å omfatte innbyggerne i kommunen.

Vurdere tidligere oppstart av utbyggingen av Haugvoll

Det ble under behandlingen av Handlingsplan 2021 – 2024 med årsbudsjett vedtatt at det i 2021 skulle vurderes om utbygging av Haugvoll sykehjem kunne påbegynnes mot slutten av handlingsplanperioden. Av økonomiske årsaker er det ikke funnet rom for å forsere utbyggingen av Haugvoll, byggetrinn 2, innenfor handlingsplanperioden 2021 - 2024. Oppstart av utbyggingen er planlagt i 2025.

8.2 Kommuneområde oppvekst

8.2.1. Tjenester og oppgaver

Virksomhet/ tjeneste	Oppgaver
Direktør oppvekst	Overordnet ansvar for ledelse av kommuneområdet. Ansvar for handlingsplan- og budsjettarbeid for kommuneområdet, samt plan- og strategiarbeid samt saksutredning til politisk behandling. Oppfølging av virksomhetene i prosjekter, satsingsområder og politisk vedtatte føringer. Administrere offentlig tilskudd til private barnehager.
Virksomhet oppveksttjenester	Virksomheten ivaretar utviklingsoppgaver, forvaltningsoppgaver og kvalitetsoppfølging innenfor oppvekstområdet som en ressurs i det helhetlige arbeidet med barn og unge i nær tilknytning til direktør og stab oppvekst. Ansvar som barnehagemyndighet, herunder kompetansetiltak, opptak, godkjenning, veiledning og tilsyn. Ansvar for å føre tilsyn med barn/unge som er bosatt i fosterhjem i kommunen. Vedtak om spesialundervisning og kvalitetssikring av tiltak for elever kommunen har ansvar for og som er bosatt i andre kommuner. Ansvar for gjennomføring av kvalitetsvurderinger i barnehage og skole. Organisere og iverksette kommunale faglige satsinger. Kompetanseheving av pedagogisk personale. Drift av læremiddelbase.
Barnehager	Ansvar for å drifte barnehagene i tråd med barnehageloven og kommunedelplan for oppvekst. Barnehagen skal i samarbeid med hjemmet ivareta barns behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.
Grunnskoler	Ansvar for å gi likeverdig grunnskoleopplæring i tråd med Opplæringsloven og kommunedelplan for oppvekst. Opplæringen skal bygge på læreplanens overordnede del og planene for de enkelte fag.
Virksomhet St. Marie læringssenter	Virksomheten er et ressursenter for barnehager og skoler med ansvar for språkutvikling i barnehage og den flerspråklige opplæringen i skolen. Ansvar for eksamensrettet grunnskoleopplæring for voksne og for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere etter introduksjonsloven.
Virksomhet Pedagogisk psykologisk tjeneste	Ansvar for å bistå med organisasjons- og kompetanseutvikling slik at opplæringa legges bedre til rette for barn og elever med særlige behov. Ansvar for å utarbeide sakkyndig vurdering av barn og elever der loven krever dette. Ansvar for drift av kommuneovergripende alternative opplæringsarenaer, samt undervisning og oppfølging av elever med nedsatt hørsel.
Virksomhet spesialpedagogikk, førskole	Ansvar for å organisere spesialpedagogisk hjelp i tråd med Barnehageloven, til barn i førskolealder, i barnehage eller der de oppholder seg.
Virksomhet Sarpsfossen skole	Ansvar for drift av forsterkede grunnskoleavdelinger og spesialpedagogisk voksenopplæring i tråd med Opplæringsloven og kommunedelplan for oppvekst.

8.2.2. Utviklingstrekk og analyser

Viktige utviklingstrekk			
	Resultat		
Virksomhet/tjeneste	2018	2019	2020
Grunnskole			
Antall elever	6 579	6 594	6 618
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202,222,223) pr elev	109 487	113 910	115 655
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202) pr elev	91 926	96 807	96 939
Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring	7,2 %	6,3 %	6,6 %
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, 1.-10. trinn	5,5 %	5,6 %	6,4 %
Gruppestørrelse, gjennomsnitt i ordinær undervisning, 1.-4.trinn	14,7	14,2	14,3
Gruppestørrelse, gjennomsnitt i ordinær undervisning, 5.-7.trinn	17,9	17,6	16,6
Gruppestørrelse, gjennomsnitt i ordinær undervisning, 8.-10.trinn	20,7	19,8	19,6
Grunnskolepoeng	39,4	39,6	41,9
Mobbing på skolen, 7. trinn	5,6 %	6,7 %	5,8 %
Mobbing på skolen, 10. trinn	6,4 %	7,9 %	5,9 %
Andel elever m direkte overgang fra grunnskole til v g o	96,7 %	96,1 %	98 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO	52,0 %	53,4 %	49,2 %
Barnehage			
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	89,7 %	90,0 %	89,6 %
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i barnehage (kun kommunale bhg)	5,8	5,8	5,7
Korrigerte brutto driftsutgifter (201) per korrigerte oppholdstime i kommunale barnehager	55	61	61
Andel minoritetsspråklige ⁵ barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn ⁶ 1-5 år	76,6 %	76,9 %	77,1 %
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage	27,8 %	27,2 %	27,0 %

Analyse

Sarpsborg kommunes visjon *Sammen skaper vi Sarpsborg* er en levende visjon som inviterer til samarbeid mot felles mål.

Arbeidet i barnehager og skoler skal utføres av ansatte med kompetanse, verdier og holdninger som gjør dem i stand til å realisere et trygt og godt barnehage- og skolemiljø. Menneskesyn, verdier, holdninger og kompetanse gjenspeiler den ansattes væremåte og påvirker relasjonen til barn og elever. Kommuneplanens samfunnsdel framholder nødvendigheten av planmessig arbeid for bedring av levekårene i Sarpsborg kommune. Virkemidler i slik levekårsforbedring er bl.a. at kommunen skal ha full barnehagedekning, at Sarpsborgskolen skal bidra til at barn og unge opplever mestring og motiveres til videre utdanning og at barn skal sikres en stabil oppvekst og rask hjelp – tidlig innsats.

⁵ Barn med annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk eller engelsk (SSB).

⁶ Førstegangsinnvandrere uten norsk bakgrunn og andregenerasjonsinnvandrere (SSB).

Barnehage

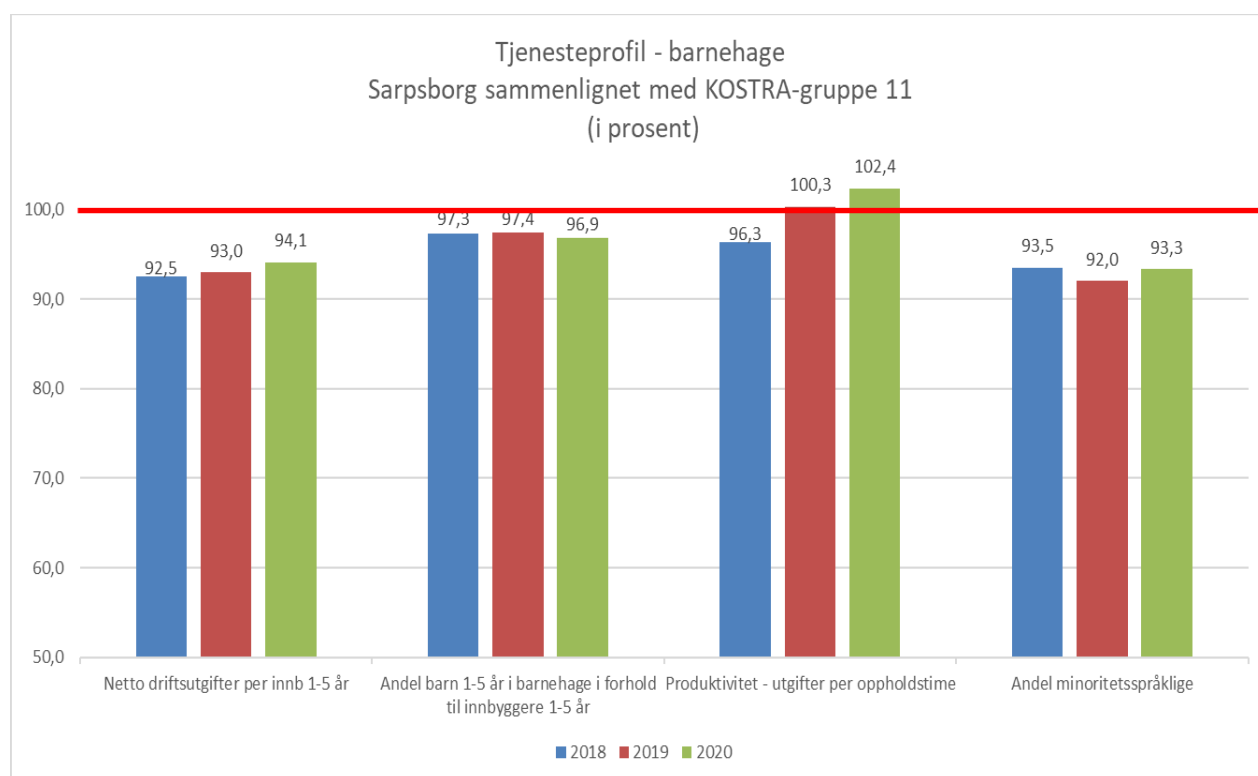
Sarpsborg kommune brukte 5,9 prosent mindre på barnehage per innbygger 1-5 år sammenlignet med kommunegruppe 11 i 2020.

Andel barn i barnehage i forhold til innbyggere 1-5 år ligger 3,1 prosent lavere enn gjennomsnittet av kommunegruppe 11 i 2020. Det er en nedgang i andelen fra 2019 til 2020 i Sarpsborg, mens kommunegruppe 11 har hatt en marginal økning. Ambisjon for perioden er i måltavlen satt tilsvarende nasjonale resultater.

Utgifter per oppholdstime i kommunale barnehager i Sarpsborg lå i 2020 2,4 % over kommunegruppe 11. Utgifter per oppholdstime i Sarpsborg hadde en liten nedgang fra 2019 til 2020 på 0,3 prosent, mens kommunegruppe 11 hadde en større nedgang på 2,3 %.

Kommunen har innfridd bemanningsnorm og pedagognormen fra 1. august 2019. Utgiftene inkluderer barnehageplasser for foreldre som omfattes av krav om å delta på introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger. Alle plassene har ikke vært i bruk.

I Sarpsborg har det fra 2018 til 2020 vært en økning i andel minoritetsspråklige barn som går i barnehage, men ligger i 2020 6,7 % lavere enn kommunegruppe 11. Det arbeides aktivt med å øke barnehagedeltakelse for denne gruppen. Kommunen mottar statlig tilskudd til arbeidet. Ambisjon for perioden er i måltavlen satt tilsvarende nasjonale resultater.

Grunnskole

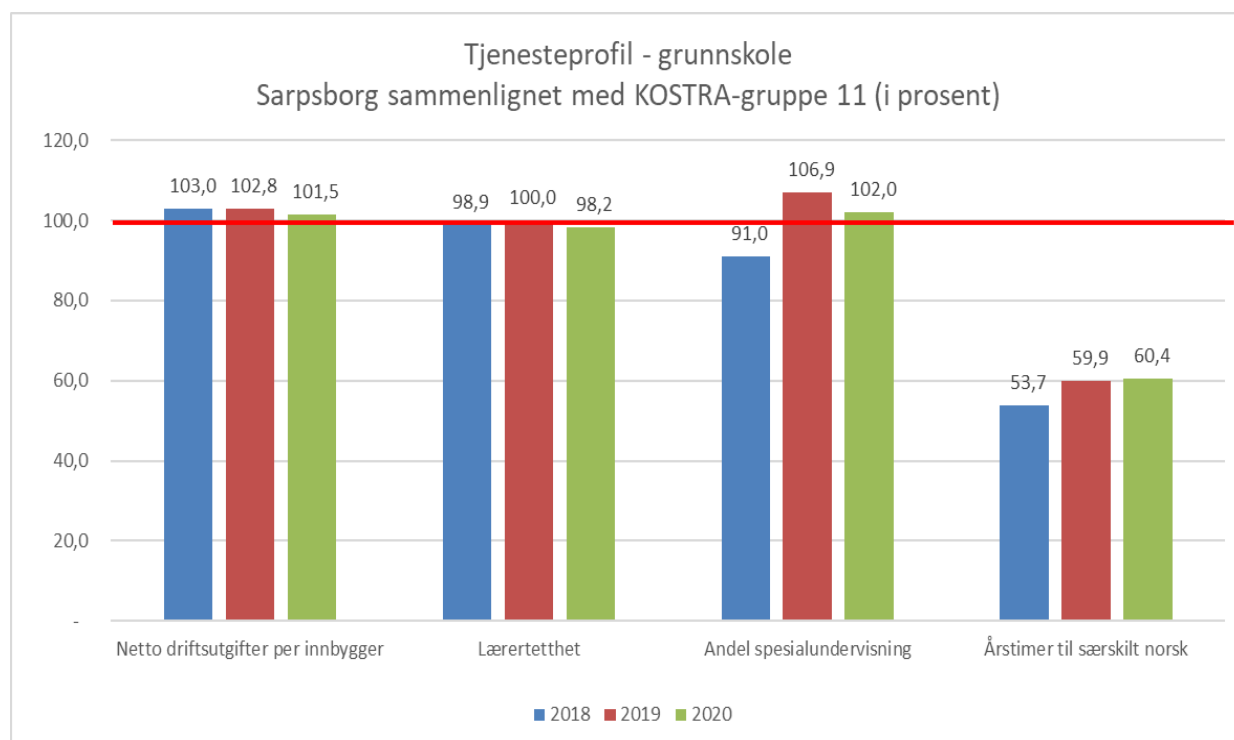
Pr. 1.10.2021 var det 6657 elever i Sarpsborgskolen. Dette er en økning på 39 elever fra 2020. I tillegg er det (Pr. 01.10.2020) 318 elever fra Sarpsborg som får sin opplæring ved private grunnskoler i Østfold. Dette er en økning på 97 elever fra 2019.

Netto driftsutgifter per innbygger 6-15 år var i 2020 1,5 prosent over gjennomsnittet av kommunegruppe 11.

Lærertetthet i Sarpsborg var i 2020 1,8 prosent lavere enn gjennomsnitt for kommunegruppe 11. Lærertetthet uttrykker hvor mange elever det er per lærerårsverk til ordinær undervisning. Sarpsborg kommune oppfyller lærernormen på alle trinn.

Andel timer spesialundervisning av det totale antall lærertimer i Sarpsborg var i 2020 2 prosent over gjennomsnittet av kommunegruppe 11. Det har vært en betydelig økning i andel spesialundervisning fra 2018 til 2020 i Sarpsborg.

Årstimer gitt til særskilt norskopplæring i Sarpsborg er økende, men ligger 39,6 prosent under gjennomsnittet av sammenlignbare kommuner i kommunegruppe 11.

Bystyret har gjennom kommunedelplan for oppvekst 2018-2030 lagt stor vekt på faglig utvikling av skoler og barnehager. Kommunedelplanen synliggjør og forsterker det generelle kravet om at opplæringen skal tilpasses den enkelte elevs ferdigheter og forutsetninger.

Handlingsprogrammet Tett på for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø skal sikre et helhetlig arbeid, og er gjeldende for alle kommunale barnehager, skoler og SFO.

Barnehagen er den første arenaen i et langt utdanningsløp. Her skal barns lærelyst og potensial møtes i et miljø preget av trygghet, inkludering og lek. Høy kvalitet på tilbudet er viktig for at alle barn skal få en god barndom, og at tilbudet skal være helsefremmende, forebyggende og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.

Den årlige kvalitetsmeldingen om barnehagen viser til og presenterer status for barnehagene i Sarpsborg. Kvalitetsmeldingen viser eksempler på mye av det gode læringsarbeidet som foregår i barnehagene og den legger føringer og peker på mål og tiltak

for veien videre. Det er i kvalitetsmeldingen gjort forsøk på å vise sammenhengen til barnehagens måltavler i handlingsplan for Sarpsborg kommune. Nasjonale og lokale styringsdokumenter ligger til grunn for alle ambisjoner og vurderinger.

Skolene i Sarpsborg skal arbeide aktivt og systematisk for å fremme et godt psykososialt miljø der den enkelte kan oppleve trygghet og sosial tilhørighet. Dette er en forutsetning for at eleven skal ha de beste læreforutsetninger, og prestere sitt beste ut fra eget potensial.

Det er et mål for Sarpsborg kommune at alle elever skal være verdige deltakere i et inkluderende læringsmiljø. Opplæringen skal i størst mulig grad tilrettelegges og tilpasses den enkelte elev innenfor skolens ordinære drift, og de til enhver tid gitte rammer.

SSBs prognose for befolkningsframskriving viser for aldersgruppene 0-5 år en reduksjon med 120 barn i planperioden (2022-2025). For aldersgruppen 6-12 år viser prognosen en reduksjon på 190 elever i samme periode. Gruppen tenåringer 13-15 år vil øke med 81 barn fram til 2025. Barnetallet i grunnskolealder (6-15 år) vil samlet synke med i overkant av 500 barn mot slutten av prognoseperioden (2030).

Det pågår mye godt og viktig utviklingsarbeid i Sarpsborgskolen. Det legges særskilt innsats på resultatforbedringer av elevenes grunnleggende ferdigheter og i å utvikle gode læringsmiljøer. Læringsresultatene brukes systematisk i planleggingen av videre utviklingsarbeid og i planleggingen av tilpasset opplæring for den enkelte elev

Den årlige kvalitetsmeldingen om grunnskolen viser til og presenterer mange tiltak som er igangsatt. I Kvalitetsmeldingen vises eksempler på mye av det gode læringsarbeidet som gjøres i Sarpsborgskolen. Den peker på noen utfordringer og angir mål og tiltak for veien videre. Endringer tar tid og det er av avgjørende betydning at kommunen evner å holde fast på den retningen som er valgt. Det er i kvalitetsmeldingen gjort forsøk på å vise sammenhengen til grunnskoleområdets måltavler i handlingsplan for Sarpsborg kommune. Nasjonale og lokale styringsdokumenter ligger til grunn for alle ambisjoner og vurderinger.

Innføring av nasjonal norm for lærertetthet fra skoleåret 2018/2019 har gitt en øvre grense for hvor mange elever det skal være i gjennomsnitt per lærerårsverk i grunnskolen. På 1.-4. trinn er normen satt til 15 elever i gjennomsnitt per lærer. På 5.-7. trinn og på 8.-10. trinn er normen satt til 20 elever per lærer.

Etter innføring av en nasjonal norm for lærertetthet i grunnskolen opplever skolene en redusert fleksibilitet til å disponere egen budsjetttramme. *Lærernormen* medfører flere pedagoger i skolen, men binder samtidig opp ressurser i ordinær undervisning. Målet med normen er å gi elevene tettere pedagogisk oppfølging og økt voksenkontakt. Flere lærere gir mulighet for å styrke læringsmiljøet til alle elevene.

Resultatene på nasjonale prøver på 5. trinn i lesing og regning viser at Sarpsborg kommune har en svak positiv trend over tid (fra 2016 til 2020), med færre elever enn tidligere på mestringsnivå 1. Fortsatt ligger kommunen noe bak det nasjonale snittet. Resultatene på nasjonale prøver på 8. trinn i lesing og regning er stabile over tid, og kommunen ligger noe bak det nasjonale snittet. Skoleeier risikovurderer og følger opp resultater, med fokus på tidlig innsats og intensiv opplæring i resultatoppfølgingen. Skoler med svake resultater følges opp gjennom veiledning, observasjon og modellering.

Elevenes svar på elevundersøkelsen viser at elevene ved skolene i Sarpsborg trives godt, er motiverte for skolearbeidet sitt og opplever et godt arbeidsmiljø. Svært få elever i Sarpsborgskolen gir uttrykk for at de blir mobbet.

Avgangselevne på 10. trinn i 2020 oppnådde i gjennomsnitt 41,9 grunnskolepoeng. Nasjonalt er gjennomsnittet 43,1. Ambisjonen for perioden settes til nasjonalt resultat.

Enkelte skoler har store og økte lønnsutgifter til spesialundervisning. Lovfestede enkeltvedtakstimer med ressurser til spesialundervisning og særskilt norskopplæring utfordrer virksomhetenes budsjettammer. Dette er spesielt utfordrende på mindre skoler.

Det har de siste årene vært en økning i både antall førskolebarn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp og omfang av tilrettelegging. Dette har gitt flere barn tidlig hjelp – tidlig innsats. Både i virksomhet spesialpedagogikk førskole og ved de forsterkede skoleavdelingene er det økt kompleksitet i saker. Det er også økende behov for veiledning og kompetanseløft i barnehagene og skolene i arbeid med utsatte og sårbare barn og unge.

Skjerping av Opplæringsloven kapittel 9A fra 2017 gjør at skolene må sette inn ekstra ressurser, som tilsyn, observasjon, individuell oppfølging og gruppedeling i saker rundt elevenes skolemiljø og pålegg fra Statsforvalteren.

161 elever i grunnskolen mottar tospråklig fagopplæring. 11 elever på ungdomstrinnet får tilpasset innføringstilbud på sine nærskolene og med noen dager i base på Tindlund ungdomsskole. Innføringsklassen for barnetrinnet, Språksenteret på Sandesundsveien, har 8 elever. 30 barnehagebarn har fått hjelp i barnehagen til oppstart på morsmålet sitt.

St. Marie læringscenter har per 1.10.2021 totalt 203 deltagere i voksenopplæring, fordelt på 49 språk. 67 personer er deltakere i grunnskoleopplæring for voksne. 27 elever mottar opplæring i kombinasjonsklassene på Greåker videregående skole.

2.3. Tjenestemål

Tjenestemål		
Virksomhet/tjeneste	Resultat 2020	Ambisjon i perioden
Grunnskole		
Mål: Forbedre læringsresultater		
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt ungdomstrinn	41,9	43,1
Mål: Forbedre læringsmiljø		
Mobbing på skolen, 7.trinn	5,8 %	0 %
Mobbing på skolen, 10.trinn	5,9 %	0 %
Mål: Forbedre deltakelse		
Andel elever med direkte overgang fra grunnskole til videregående opplæring	98 %	100 %
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO	49,2 %	> 56,8 %
Barnehage		
Mål: Øke andel barn i barnehage		

Andel barn 1-5 år med barnehageplass	89,6 %	>92,5 %
Andel minoritetsspråklige ⁷ barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn ⁸ 1-5 år	77,1 %	82,6%

Ambisjoner på indikatorer grunnskole som ikke er satt til 0 % eller 100 % er satt til resultat 2020 for KOSTRA-gruppe 11. Ambisjoner på barnehage er satt til resultat for KOSTRA-gruppe 11.

8.2.4. Prioriterte tiltak

8.2.4.1. Vedtatte styringsdokumenter

Kommunedelplan oppvekst	
Hovedmål: Sammen skaper vi Sarpsborg - der barn og unge lykkes	
<ul style="list-style-type: none"> • Innsatsområder <ul style="list-style-type: none"> ○ Helhet og sammenheng ○ Læringskvalitet og læringsutbytte ○ Kompetanse og rekruttering ○ Kvalitet i ledelse og organisasjonsutvikling 	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Arbeide målrettet for at barn i barnehagen er aktive deltakere i egen læring, får benytte kritisk tenkning og opplever reell innflytelse i egen hverdag.	2022-2025
Arbeide målrettet for å gi barn i barnehagen grunnleggende kompetanse i språk og realfag.	2022-2025
Arbeide målrettet med relasjonskompetanse for å sikre at barnehagebarn og skoleelever opplever tilhørighet og livsmestring.	2022-2025
Arbeide målrettet for at barnehagene og skolene blir godkjente som <i>Helsefremmende barnehager og skoler</i> .	2022-2023
Arbeide målrettet i barnehagene og skolene for å sikre samhandling med andre tjenester til barnets beste.	2022-2025
Revidere overgangsrutiner mellom barnehage-barneskole, barneskole-ungdomsskole og ungdomsskole-videregående skole.	2022
Innføre og iverksette ny, nasjonal rammeplan for SFO.	2022-2025
Innføre og iverksette nytt nasjonalt læreplanverk i grunnskolen, LK20. Dette inkluderer nye læremidler.	2022-2025
Utvikle leksebevisste skoler, og jobbe systematisk for å redusere bruken av lekser.	2022-2023
Invitere aktuelle aktører til å delta i samarbeid med å knytte skole og arbeids- og samfunnsliv tettere sammen.	2022-2025
Knytte kontakter i næringslivet for St. Marie læringssenter i Sarpsborg, via arbeidet med NIB – Norskopplæring i bedrift	2022
Utarbeide og iverksette årshjul for dialog, styring og internkontroll for virksomhetene i oppvekst.	2022

Handlingsprogram for digital oppvekst 2021-2024
Hovedmål:
<ul style="list-style-type: none"> • Målsettingene i rammeplan for barnehage og Kunnskapsløftet 2020 realiseres • Helhetlig digital satsning fra barnehage til endt skolegang • Alle barn og unge får mest mulig likt grunnlag for tilegnelse av digital kompetanse og læring med digitale verktøy for å nå kommunens visjon; «Sammen skaper vi Sarpsborg» – (der barn og unge lykkes) • Personvern og informasjonssikkerhet er ivaretatt • Sikre universelle løsninger

⁷ Barn med annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk eller engelsk (SSB).

⁸ Førstegangsinnvandrere uten norsk bakgrunn og andregenerasjonsinnvandrere (SSB).

Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Etablere nettverk for erfaringsdeling og kompetansebygging.	2022
Etablere rutiner for gjennomføring av risikovurderinger knyttet til personvern og informasjonssikkerhet.	2022
Oppgradere trådløse nettverk etter gjeldende behov i virksomhetene.	2022

Handlingsprogram - Tett på for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø	
Hovedmål: Forebygging av krenkelser, utenforskap og ensomhet.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Ta i bruk veiledninger og maler knyttet til handlingsprogrammet Tett på.	2022-2023
Iverksette plan for elevrådsarbeid i skolene	2022

Kommunedelplan for skolekapasitet og skolestruktur 2015-2026	
Hovedmål: Trekke opp linjer for framtidig barnehage- og skolestruktur og skissere utbyggingsbehov.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Etablere midlertidige klasserom med mobile moduler – Grålum barneskole	2022
Oppgradere uteområder ved Fritznerbakken barnehage, Valaskjold barnehage og Fossbyløkka barnehage.	2022
Utbedre arbeidsplasser og garderober Ullerøy barneskole	2022
Utrede arbeidsplasser og garderober, Sarpsfossen skole avd Regnbuen	2022
Utrede utvidelse av skolekapasitet, Tindlund barneskole	2023
Kartlegge universell utforming i skolene og de kommunale barnehagene.	2022
Utvide og oppgradere Ullerøy leirskole	2022-2023
Rehabiliterer Grålum barneskole	2022-2023
Utrede skolekapasitet, Tindlund ungdomsskole	2023-2024
Utvide og rehabiliterer, Tindlund barneskole	2024-2025
Prosjektere og bygge ny gymsal ved Kruseløkka ungdomsskole	2023-2026
Utbedre arbeidsplasser og garderober Navestad barneskole	2024-2025
Utbedre arbeidsplasser og garderober Jelsnes barneskole	2024-2025
Utbedre arbeidsplasser og garderober Lande barneskole	2024-2025
Utvide og rehabiliterer, Tindlund ungdomsskole	2025-2026

8.2.4.2. Prosjekter og enkeltsaker

Prosjekt/sak	Tid (år) for gjennomføring
Gjennomføre forsøksordning med sommeråpen SFO	2022
Videreutdanne barnehagelærere og lærere i grunnskolen for å møte nye nasjonale kompetansekrav og i tråd med Sarpsborg kommunes kompetansebehov.	2022-2025
Etterutdanne barnehagelærere, fagarbeidere, SFO-ansatte, grunnskolelærere og PPT-ansatte i Trygghetssirkelen.	2022-2023
Etterutdanne barnehage- og grunnskoleansatte, PPT-rådgivere, (hele laget rundt barnet/eleven) gjennom regional- og desentralisert kompetanseordning og kompetanseløftet.	2022-2023
Utarbeide kompetanseplan for videreutdanning av ledere.	2022-2023
Utarbeide kompetanseplan for assistenter og fagarbeidere.	2022-2023
Utrede søskenmoderasjon for foreldre som har barn både i barnehage og SFO, herunder beregne økonomisk effekt av aktuelle modeller. Saken legges frem til politisk behandling.	2022

8.2.4.3. Styringsdokumenter som er under arbeid eller igangsettes i perioden

Navn på styringsdokument	Oppstart (år)	Forventet sluttbehandling (år)
Kommunedelplan for barnehage- og skolekapasitet, rullering og innarbeiding av barnehager.	2020	2022

8.2.5. 4-årig driftsbudsjett

8.2.5.1 Tabell fordeling driftsrammer

Fordeling driftsrammer (tall i mill. kr)						
	R20	Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Kommuneområde oppvekst						
Virksomhet oppveksttjenester	63,24	64,59	69,03	68,53	68,03	68,03
Virksomhet PPT	14,76	15,30	26,17	26,17	26,17	26,17
Virksomhet spesialpedagogikk førskole	37,07	34,31	41,54	41,04	41,04	41,04
Barnehager	96,13	90,67	94,99	96,19	96,19	96,19
Virksomhet St. Marie læringscenter	21,59	20,91	21,73	21,73	21,73	21,73
Virksomhet Sarpsfossen skole	58,12	58,02	48,79	48,79	48,79	48,79
Skoler	531,84	533,99	565,63	567,78	572,18	573,88
Direktør oppvekst	8,55	9,19	8,18	7,18	7,18	7,18
Tilskudd private barnehager	291,89	307,71	311,34	313,64	312,64	312,64
Sum kommuneområde oppvekst	1 123,19	1 134,69	1 187,40	1 191,05	1 193,95	1 195,65

8.2.5.2 Viktigste driftsendringer

Viktigste driftsendringer i mill. kr– alle tall sammenliknet med budsjett 2021				
	2022	2023	2024	2025
Virksomhet oppveksttjenester				
Overført midler til Ullerøy leirskole, innsparing	-	-0,50	-1,00	-1,00
Virksomhet spesialpedagogikk førskole				
Økt behov, styrking	7,50	7,50	7,50	7,50
Økt brukertid pr pedagogårsverk, redusert kostnad	-1,50	-2,00	-2,00	-2,00
Barnehager				
Gevinstrealisering elektroniske elevmapper	-0,20	-0,20	-0,20	-0,20
Redusert egenandel, makspris (Statsbudsjett)	1,00	2,20	2,20	2,20
Sarpsfossen skole				
Innsparing ved omorganisering	-1,00	-1,00	-1,00	-1,00
Grunnskole				
Styrke tidlig innsats	3,35	1,80	2,80	2,80
Styrke elevenes skolemiljø, enkeltsaker	1,50	2,10	3,20	3,20
Styrke spesialundervisning	4,10	4,10	4,30	5,00
Gevinstrealisering, elektroniske elevmapper	-1,90	-1,90	-1,90	-1,90
Utvidet tilbud Ullerøy leirskole, økt utgift	-	1,10	2,20	2,20
Effekt av utvidet lærerutdanning, økt utgift	1,30	2,80	2,80	2,80
Effekt av etter- og videreutdanning lærere, økt utgift	1,00	2,00	3,00	4,00
Tilsynsordning ungdomstrinn, økt utgift	1,70	1,70	1,70	1,70
Økt elevtall	1,70	1,70	1,70	1,70
Videreføre SFO pris uten prisvekst	0,92	0,92	0,92	0,92
Direktør oppvekst				
Sertifisering i Trygghetssirkelen, økt utgift	1,00	-	-	-

Flere barnehagelærere (Statsbudsjett)	1,00	1,00	1,00	1,00
Tilskudd private				
Redusert tilskudd private barnehager	-0,70	-0,70	-0,70	-0,70
Redusert egenandel, makspris (Statsbudsjett)	2,70	6,00	6,00	6,00
Redusert pensjonstilskudd til 10% (og 12%) for private barnehager (Statsbudsjett)	-4,90	-5,90	-6,90	-6,90
Nominell videreføring av kapitaltilskudd til private barnehager, redusert utgift (Statsbudsjett)	-2,70	-2,70	-2,70	-2,70

Regjeringen foreslår i Statsbudsjettet for 2022 å bevilge 240 mill. kroner til tiltak for at sårbare elever skal kunne ta igjen tapt læring som følge av koronapandemien i skole og barnehage. Det er foreløpig ikke avklart hvordan fordeling av midlene skal gjennomføres.

Regjeringen foreslår at 100 mill. kroner av den frie veksten i kommunenes rammetilskudd benyttes til flere barnehagelærere i grunnbemanningen. Regjeringen foreslår også å bevilge 20 mill. kroner til økt pedagogtetthet i barnehager i levekårsutsatte områder.

Regjeringen foreslår 150 flere videreutdanningsplasser i spesialpedagogikk. I tillegg foreslås en bevilgning på 100 mill. kroner til kompetanseløftet i spesialpedagogikk og inkluderende praksis.

Regjeringen reduserer makspris for en barnehageplass fra august 2022.

Gratis SFO for barn i lavinntektsfamilier, igangsatt 2021, videreføres i 2022. Ordningen finansieres etter søknad om øremerket tilskudd våren 2022. Fra august 2022 innføres det 12 timer gratis SFO for alle elever på 1.trinn.

Virksomhet oppveksttjenester

Fra 2023 overføres midler for kjøp av eksternt leirskoletilbud til drift av Ullerøy leirskole da alle elever skal benytte Ullerøy leirskole etter utvidelse av elevkapasitet fra høst 2023.

Virksomhet pedagogisk psykologisk tjeneste

Virksomheten har fra høsten 2021 overtatt oppgaver og ansatte samt deler av budsjetttramme fra tidligere Virksomhet alternative skolearenaer etter en omorganiseringsprosess. Virksomhetens ramme for øvrig videreføres

Det er gitt nasjonale signaler om at en ny opplæringslov fra 2022 legger opp til at PP-tjenestens mandat utvides. Tjenestens arbeid skal da ikke bare rette seg mot elever med særlige behov, men mot alle elever. Det vil være stort fokus på å bygge god kvalitet i ordinær opplæring for alle elever og det vil være behov for å øke bemanning i PP-tjenesten for å ivareta slike oppgaver.

Virksomhet spesialpedagogisk førskole

Rammen til virksomheten økes med 6 mill. kr. Dette er nødvendig som følge av et økt behov for spesialpedagogisk hjelp for barn i førskolealder, som har oppstått gjennom 2021. Det kan samtidig ikke påregnes at behovet vil bli mindre de nærmeste årene. Virksomhetens systematiske forebyggende arbeid i samarbeid med barnehagene fortsetter, med mål om å redusere behovet for spesialpedagogisk hjelp på lengre sikt.

Ett tiltak for å dempe kostnadsveksten i virksomheten er at pedagogene endrer noe på innretningen på sitt årsverk gjennom at pedagogene benytter en time mer pr uke sammen med barna i opplæring og en time redusert til forberedelse, etterarbeid og samarbeidstid.

Barnehager

Prognose for aldersgruppene 0-5 år viser en samlet reduksjon med 120 barn i planperioden (2022-2025) i Sarpsborg.

Færre søker om plass i Varteig barnehage, og høsten 2021 er 21 av 27 plasser fylt opp. Drift av en barnehage med så få barn gjør at det må være flere ansatte enn bemanningsnormen tilsier for å klare å ha forsvarlig drift innenfor dagens åpningstider. For de ansatte er det et lite faglig miljø på stedet.

Det er lagt inn en forutsetning om gevinstrealisering i barnehagene ved innføring av elektroniske barne- og elevmapper.

Virksomhet St. Marie læringssenter

Virksomhetens ramme videreføres i 2022.

Virksomhet Sarpsfossen skole

Virksomheten har i 2021 endret navn fra Virksomhet alternative skolearenaer. Samtidig har enkelte av virksomhetens oppgaver, ansatte og deler av budsjettammen blitt overført til virksomhet PPT. Omorganisering etter gevinstrealiseringsprosjekt og ekstern gjennomgang av virksomheten 2020/2021 forventes å gi en innsparing på 1 mill. kr pr år. Innsparingen skal fortrinnsvis gjøres i administrative funksjoner.

Grunnskole

Driftsrammen til skolene økes samlet med 12,4 mill. kr. Økningen skal i hovedsak dekke økt elevtall, økte lønnsutgifter og tilsynsordning på ungdomstrinn. Dette betyr lite ressurser til å ivareta økt behov for tidlig innsats, spesialundervisning, og enkeltsaker om elevenes arbeidsmiljø.

Grunnskolen har gjennom 2020 og 2021 hatt stor vekst i utgifter til oppfølging av enkeltelevers skolemiljø og spesialundervisning. Grunnskolene har hatt merforbruk i 2021 hovedsakelig begrunnet med enkeltvedtak etter Opplæringsloven og pålegg om tiltak fra statsforvalteren i enkeltsaker. Den totale driftsrammen til grunnskolen for 2022 dekker ikke det behovet som skolene har for å videreføre disse tiltakene. Dette vil påvirke omfanget og kvaliteten på tilbudet til den enkelte elev.

Det er lagt inn en forutsetning om gevinstrealisering i skolene ved innføring av elektroniske barne- og elevmapper.

Det er videre lagt inn noe økte utgifter til drift av Ullerøy leirskole etter utvidelse av elevkapasitet fra 2023.

Det er tatt høyde for noe økte lønnsutgifter til nyutdannede lærere som en konsekvens av utvidet lærerutdanning fra 4 til 5 år. Tilsvarende gir etter- og videreutdanningsreform økte lønnsutgifter gjennom statlige og lokale avtaler.

Budsjettammen til grunnskolene er kompensert for siste års elevtallsvekst og det er lagt inn midler til finansiering av tilbud om tilsynsordning for elever med særskilt behov på ungdomstrinnet

Prøveordning med sommeråpen SFO er planlagt gjennomført i 2022.

Prisen for SFO-plass korrigeres ikke for lønns- og prisvekst.

Direktør oppvekst

For å sikre at hver barnehage og SFO har minst en person som er sertifisert i Trygghets sirkelen gjennomføres felles opplæring, kostnadsberegnet til 1 mill. kr som en engangskostnad.

Forventede overføringer til flere barnehagelærere fra Statsbudsjettet registreres på direktør oppvekst. Midlene fordeles til virksomhetene senere når statlige føringer er kjent.

Tilskudd private barnehager

Prognose for driftstilskudd til private barnehager er beregnet å reduseres noe i planperioden.

Regjeringen foreslår gjennom statsbudsjettet at utgifter til pensjon i private barnehager reduseres fra 13 % til 10 %. Enkeltstående barnehager gis gradvis nedtrapping som overgangsordning (12% i 2022, 11% i 2023). Regjeringen foreslår også nominell videreføring av kapitaltilskudd til private barnehager. Begge forslag gir noe lavere tilskudd fra kommunen.

Redusert makspris i barnehage fra august 2022 gir økt tilskudd til private barnehager.

8.2.5.3 Vurderte tiltak og driftsendringer som ikke gjennomføres

I handlingsplanen 2021-2024 var det et prioritert tiltak å utrede hvordan øke andelen barn i SFO. Tiltaket ses i sammenheng med faglig innhold og Oppvekstplanens handlingsdel med rullering av tiltak i HP 2022. Avventer effekt av nasjonale økonomiske insentiver for lavere SFO-priser.

I handlingsplanen 2021-2024 var det et prioritert tiltak å utarbeide Plattform for pedagogisk innhold i SFO. Nasjonal rammeplan for SFO foreligger våren 2021. Tiltak fra rammeplanen innarbeides i HP 2022. Det igangsettes ikke arbeid med kommunal plattform for SFO.

I handlingsplanen 2021-2024 var det et prioritert tiltak å utrede skolekapasitet og investeringsbehov ved Kurland barneskole i 2023. Tiltaket er utsatt til 2027 fordi det ikke er funnet rom for dette i handlingsplanen 2022-2025.

8.3. Kommuneområde samfunn

8.3.1. Tjenester og oppgaver

Virksomhet/ Tjeneste	Oppgaver
Direktør samfunn	Overordnet ansvar for ledelse av kommuneområdet. Kommuneadvokattjenesten. Oppfølging av kommunens eierskap i selskaper.
Virksomhet plan og samfunnsutvikling	Har sammen med virksomhet økonomi et overordnet ansvar for utvikling og implementering av kommunens plan- og styringsystem. Utarbeide politiske styringsdokumenter/ planer innenfor samfunnsområdet, herunder planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel. Initiere og følge opp utviklingsprosjekter. Utarbeide prognoser, statistikk og bruker- og samfunnsundersøkelser. Skaffe oversikt over samfunnsutvikling; herunder arbeidsplassutvikling, boligutvikling, folkehelse og levekår. Utarbeide planer innenfor samferdselsområdet. Følge opp samarbeidsavtalen om areal- og transport. Utarbeide kommuneplanens arealdel og kommunedelplaner. Saksbehandle områdeplaner og detaljreguleringsplaner. Være pådriver, initiere og koordinere arbeidet med næringsutvikling i kommunen, Søndre Viken Næringsregion i samarbeid med andre kommuner, næringsforeninger og destinasjonsselskap i regionen. Være pådriver, initiere og koordinere arbeidet med områdeutvikling Østre bydel.
Virksomhet kultur	Legge til rette for utvikling og formidling av kunst- og kulturaktiviteter, kulturminner, idrett, fysisk aktivitet og folkehelse samt andre fritidstilbud for alle innbyggere, med hovedvekt på barn og unge. Utarbeidelse av planer innenfor kultur, idrett, friluftsliv og kulturminner. Bidra til å utvikle et godt samarbeid mellom ulike kulturaktører, næringsliv og enkeltpersoner. Skape gode møteplasser med kulturaktører for produksjon og formidling av kunst, kultur og fritidstilbud. Styrke den kulturelle grunnmurens mulighet for å kunne ivareta og videreutvikle møteplasser for alle. <ul style="list-style-type: none">• Drift og utvikling av Sarpsborg scene.• Drift og utvikling av Sarpsborg frivilligsentral.• Drift og utvikling av hovedbiblioteket, områdebibliotek og to fengselsbibliotek.• Utvikle friområder og kulturminner.• Drift og utvikling av kulturskolen.• Drift og utvikling av fritidsklubber og fritidsaktiviteter for barn og unge.• KRED (Kompetanse og ressurscenter for esport og datakultur).• Forvaltning av tilskuddsordninger rettet mot frivilligheten, kultur- og idrettslivet Bidra til å organisere, utvikle og øke frivillig innsats hos befolkningen i kommunen i samarbeid med frivillige, frivillige organisasjoner, lag og foreninger. Hovedansvar for utvikling og gjennomføring av Olavsdagene.

Virksomhet byggesak, landbruk og kart	Behandle bygge- og delingssøknader, påse at plan- og bygningslovgivningen overholdes og føre tilsyn med foretak og byggevirksomhet.
	Bidra til å sikre verdiskapning og bærekraftig forvaltning av arealressursene i kommunen gjennom å gi uttalelse og behandle saker innen fagområdene landbruk, vilt, naturmangfold, forurensning, klima, energi og vannforvaltning. Være pådriver for, initiere og koordinere miljø- og klimaarbeid i kommunen.
	Utføre oppgaver etter matrikkel- og eierseksjonslov, drifte karttjenester på web, og oppdatere og ajourføre Matrikkelen.

8.3.2. Utviklingstrekk og analyser

Viktige utviklingstrekk			
	Resultat		
Virksomhet/tjeneste	2018	2019	2020
Virksomhet plan og samfunnsutvikling			
Antall vedtatte reguleringsplaner	7	10	9
Saksbehandlingstid på reguleringsplaner (uker) ⁹	68	35	55
Klager på reguleringsplaner som omgjøres av høyere instans. Antall klagesaker i parentes	0(2)	0(2)	0(2)
Virksomhet kultur			
Andel skoleelever i grunnskolen som benytter kulturskolens tilbud basert på elevplasser	11 %	12 %	11 %
Andel skoleelever i grunnskolen som benytter kulturskolens tilbud basert på unike elever	8 %	8 %	8 %
Andel skoleelever i grunnskolen som benytter fritidsklubbenes tilbud	32 %	44 %	19 %
Antall besøkende på biblioteket	148 283	154 735	88 265
Antall lag og foreninger som får driftstilskudd	99	99	88
Økonomiske rammer for driftstilskudd (mill. kr)	3,0	2,6	2,8
Antall mottakere av tilskudd til kunst- og kulturiltak	88	48	49
Økonomiske rammer tilskudd kunst- og kulturiltak (mill. kr)	1,37	1,11	1,1
Antall mottakere av tilskudd til fond for kulturanlegg	17	18	21
Tildelinger fond for kulturanlegg (mill. kr)	2,45	2,05	2,0
Antall besøkende Sarpsborg scene	34 414	8 725	4 663 ¹⁰
Viktige utviklingstrekk			

⁹ Saksbehandlingstid fra planen vedtas utlagt på høring til den blir endelig vedtatt av bystyret.

¹⁰ Sarpsborg scene var stengt for ombygging i perioden 1. april 2019 til 20. august 2020, og drev under sterke koronarestriksjoner etter nyåpning 20. august 2020. Dette resulterte i svært mye lavere besøk enn normalt. I tillegg til dette tallet ble det gjennomført digitale sendinger med et totalt seertall på 5.032.

Virksomhet/tjeneste	Resultat		
	2018	2019	2020
Virksomhet kultur			
Antall besøkende Olavsdagene	6 000	13 500	1 006 ¹¹
Virksomhet byggesak, landbruk og kart			
Antall innkomne byggesaker	751	808	988
Antall byggesaker hvor 3-ukersfristen ikke er overholdt	91	63	118
Antall byggesaker hvor 12-ukersfristen ikke er overholdt	25	27	28
Antall innkomne delingssaker	103	124	121
Antall mottatte oppmålingssaker, matrikkelloven	143	198	176
Antall oppmålingssaker/matrikkel hvor 16 ukers frist ikke er overholdt	26	32	29
Dato fraråding av bading i Tunevannet pga. alger	26. juli.	10. juli	17. aug.
Antall slamavskillere	703	695	456
Antall behandlede tiltaksplaner for forurenset grunn	18	16	17
Prosent tid av året med moderat eller dårlig luftkvalitet	7,6 %	5,9 %	– ¹²
Totalvolum skogvirke for salg privat og offentlig (m ³)	75 316	68 060	44 561
Antall foretak som søker produksjonstilskudd i jordbruket	253	247	253
Antall daa omdisponert dyrka og dyrkbar mark	130	104	2 ¹³
Antall registrerte forekomster av de fremmede planteartene kjempebjørnekjeks, kjempespringsprø og parksklirekne	209	217	210
Antall meldte hjorteviltpåkjørsler	222	213	194

Analyse

Virksomhet plan og samfunnsutvikling

Det er et stadig økende omfang av reguleringsplaner og forenklede planendringer med høy kompleksitet. Kompleksiteten og et økende antall henvendelser tilknyttet arbeidene setter store krav til oppfølging i alle ledd i planarbeid. Dette påvirker også saksbehandlingstiden og antall vedtatte reguleringsplaner. Det har kommet flere klager i plansaker - klagen peker på at det skal være gjort saksbehandlingsfeil. Statsforvalteren har stadfestet kommunens vedtak i alle klagesakene. For å øke effektiviteten jobbes det fortsatt med digitale løsninger i saksbehandlingen. Alle kjente geotekniske undersøkelser i planarkivet er nå lagt inn i NADAG som er en nasjonal database for geotekniske undersøkelser. Verktøyet vil bidra til mer effektiv oppfølging av temaet geoteknikk i byggesaker, areal- og reguleringsplaner.

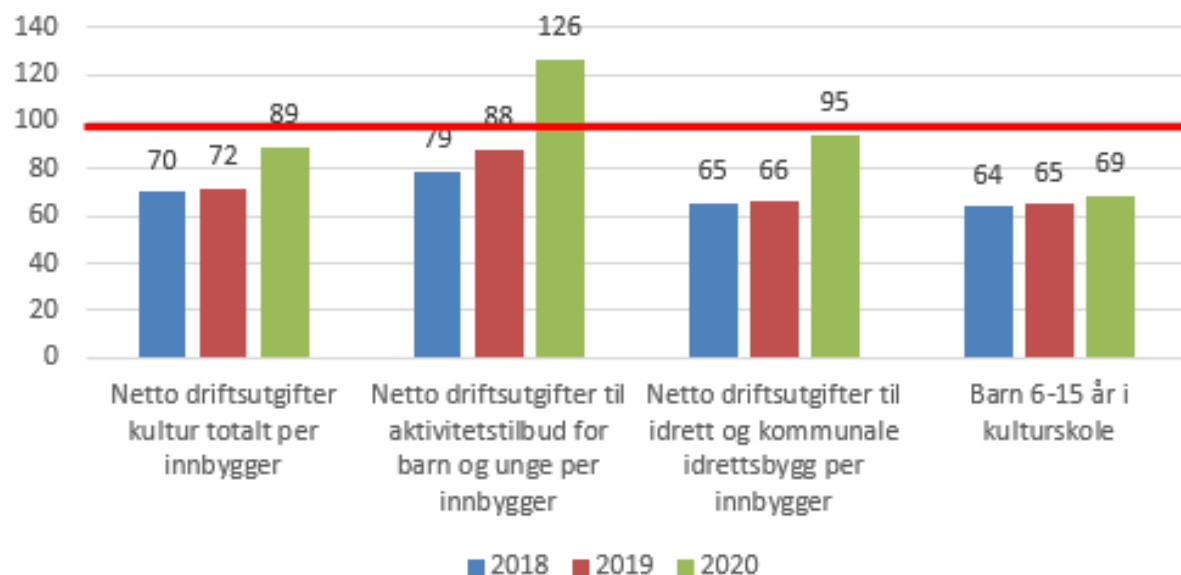
¹¹ Olavsdagene ble gjennomført i 2020 under sterke koronarestriksjoner og med svært redusert program. I tillegg til 1 006 fysisk oppmøtte personer, ble det gjennomført digitale sendinger med totalt 1 168 seere.

¹² Kan ikke angis grunnet defekt måler.

¹³ Registrering skjer når reguleringsplan blir vedtatt.

Kultur

Tjenesteprofil samfunn - Sarpsborg sammenlignet med KOSTRA-gruppe 11 (i prosent)

Kilde: SSB tabell 12060: Utvalgte nøkkeltall for kultur, etter statistikkvariabel, region og år.

Diagrammet over viser Sarpsborg kommunens prioritering målt i netto driftsutgifter.

Sarpsborg kommune ligger lavere på prioritering av kultursektoren sammenlignet med KOSTRA-gruppe 11 på de fleste områder. Endringene fra tidligere år skyldes hovedsakelig bytte av KOSTRA-gruppe fra 13 til 11.

Netto driftsutgifter innenfor kultur utgjør 89% i 2020 av gjennomsnittet i gruppen. Sarpsborg kommune brukte 26 % mer til aktivitetstilbud for barn og unge pr innbygger enn KOSTRA-gruppe 11 i 2020. Kommunens netto driftsutgifter til idrett og kommunale idrettsbygg per innbygger, har økt fra 557 kr i 2019 til 668 kr i 2020.

Nedgang i elevtall for kulturskolen i 2020 ser ut til å ha sammenheng med pandemien. På tross av en nedgang totalt for kulturskoleelever kan man se en liten oppgang for elever i aldersspennet 6-15 år. Andelen elever i grunnskolealder som går i kommunal kulturskole er lavere enn i kommunegruppe 11.

Bibliotekets besøkstall var i 2019 på nivå med 2017, men i 2020 ble det nesten halvert på grunn av pandemien og påfølgende smitteverntiltak. Det ble satset ekstra på digitale tjenester til bibliotekbrukerne som tilgang til e-bøker, e-lydbøker og strømming av spillefilm, kortfilm og dokumentarer. I tillegg fikk publikum mulighet til å bestille bøker og hente ferdige bokpakker, en tjeneste som kalles Skreddersydd bibliotek.

De økonomiske rammer for tildeling av tilskudd til lag og foreninger har i perioden vært stabil. Nedgang i tildeling av driftstilskudd skyldes redusert aktivitet grunnet pandemien. Antall tilskuddsmottakere på ordningen kunst- og kulturtiltak i 2020 er omtrent likt som i

2019. Færre lokale aktører søkte på ordningen i 2020 enn tidligere år, mens flere utenbys kulturaktører valgte å legge sine arrangementer til Sarpsborg og fikk tilskudd til det.

Sarpsborg scene var stengt grunnet ombygging i perioden 1. april 2019 til 20. august 2020, og drev under sterke koronarestriksjoner etter nyåpning 20. august 2020. Dette resulterte i svært mye lavere besøk enn normalt. I tillegg til det fysiske besøket, ble det gjennomført digitale sendinger med et totalt seertall på 5 032. Olavsdagene ble gjennomført i 2020 under sterke koronarestriksjoner og med svært redusert program. I tillegg til 1 006 fysisk oppmøtte personer, ble det gjennomført digitale sendinger med totalt 1 168 seere.

Fritidsklubbene har hatt en stor reduksjon i aktivitet på grunn av pandemien og påfølgende smitteverntiltak i 2020. Ungdommens kulturhus har i perioden opprettet tilbud som har truffet mange ungdommer på digitale plattformer. I tillegg har klubbene hatt fysiske gruppetilbud gjennom hele 2020 som har gitt et godt tilbud til sårbare barn og ungdommer.

Byggesak, landbruk og kart

Det har som følge av manglende kapasitet i virksomheten vært en del fristbrudd for byggesaker som skal behandles på tre og tolv uker, samt oppmålingsaker som skal behandles på seksten uker. Virksomheten jobber målrettet med effektivisering og automatisering. I tillegg jobbes det med skanning og digitalisering av byggesaksarkiv og oppmålingsarkiv. Gevinster av dette forventes på lengre sikt realisert ved at virksomheten blir mer robust både økonomisk og ressursmessig, samt at det oppnås ytterligere kvalitetssikring av saksbehandlingen. Omlegging av saksbehandlingssystem for byggesaker og innføring av e-byggesak har vært svært krevende. Virksomheten har jobbet med prosjektet siden 2020. Gevinsten har foreløpig uteblitt som følge av utfordringene, og dette har forsterket utfordringene med kapasitet.

En framtidig utfordring er å rekruttere og beholde medarbeidere med kompetanse til å håndtere saker som krever god skjønnsutøvelse.

Tilsyn og ulovlighetsoppfølging av byggesaker er et område hvor det er behov for mye ressurser og god kompetanse.

Virksomheten er inne i en periode med ansvar for utarbeiding og revidering av flere større kommunedelplaner og handlingsprogram. Dette er arbeidskrevende og sektorovergripende prosesser som beslaglegger mye kapasitet på virksomheten.

Tallene for omdisponering av dyrka og dyrkbar mark vil kunne variere mye fra år til år avhengig av hvilke reguleringsplaner som blir fremmet og vedtatt.

8.3.3. Tjenestemål

Tjenestemål		
Virksomhet/tjeneste	Resultat 2020	Ambisjon i perioden
Virksomhet plan og samfunnsutvikling		
Effektiv saksbehandling		
Saksbehandlingstid på reguleringsplaner (uker) ¹⁴	35	35

¹⁴ Saksbehandlingstid fra planen vedtas utlagt på høring til den blir endelig vedtatt av bystyret.

Klager på reguleringsplaner som omgjøres av høyere instans.	0(2)	0
Virksomhet kultur		
Brukerundersøkelse i kulturskolen ¹⁵		5,2
Brukerundersøkelse i fritidsklubbene ¹⁶		4,5
Brukerundersøkelse bibliotek (før og etter nybygg) ¹⁷		
Andel skoleelever i grunnskolen som benytter kulturskolens tilbud basert på elevplasser	11 %	12 %
Andel skoleelever i grunnskolen som benytter fritidsklubbens tilbud	19 %	40 %
Antall besøkende på uk-online		700
Antall besøkende på biblioteket	88 265	170 000
Antall besøkende Sarpsborg scene	5 643	38 000
Antall solgte billetter Sarpsborg scene	3 188	27 000
Antall besøkende Olavsdagene	980	10 000
Klager på tilskudd som omgjøres av høyere instans på grunn av saksbehandlingsfeil	0	0
Arrangere kurs og temakvelder med det frivillige kulturlivet	2	>2
Virksomhet byggesak, landbruk og kart		
Mål: Saksbehandlingstid		
Antall byggesaker hvor 3-ukersfristen ikke er overholdt	118	< 2
Antall byggesaker hvor 12-ukersfristen ikke er overholdt	28	0
Antall oppmålingssaker/matrikkel hvor 16 ukers frist ikke er overholdt	29	0
Mål: Godt omdømme		
Gjennomføre brukerundersøkelse pr. tjeneste		
Mål: Kvalitet på saksbehandlingen		
Klager som omgjøres av høyere instans på grunn av saksbehandlingsfeil	7	0
Mål: Tilsyn/ulovlighetsoppfølging		
Antall tilsyn med firma/foretak iht. plan- og bygningsloven	22	> 100
Ulovlighetsoppfølging byggesak, antall avsluttede saker	66	> 100

¹⁵ Brukerundersøkelsen skal gi svar på hvordan kulturskolens tjenester oppfattes av brukerne. Undersøkelsen i 2017 var basert på standard undersøkelse fra Bedrekommune.no og gjennomført både for elever og foresatte. Resultat for foresatte var 5,0 og for elever 5,4 i en skala der 1 er dårlig opplevd tjeneste og 6 er god opplevd tjeneste. Brukerundersøkelse planlegges gjennomført i 2022.

¹⁶ Brukerundersøkelse i fritidsklubbene: 130 brukere jevnt fordelt mellom alle de kommunale fritidsklubbene deltok. Brukerundersøkelse hadde 8 spørsmål som skulle besvares med tall fra 1 – 5 hvor 1 er veldig dårlig og 5 er veldig bra. Gjennomsnittet fra hele samlet er 4,5, det er skrevet en rapport som benyttes som verktøy for videre utbedring av tilbudet. Brukerundersøkelse planlegges gjennomført i 2022.

¹⁷ Det planlegges å gjennomføre 'Før'-undersøkelsen i 2022, før byggingen av nytt bibliotek starter.

8.3.4. Prioriterte tiltak

8.3.4.1. Vedtatte styringsdokumenter

Kommunedelplan kultur	
Hovedmål:	
Sammen skaper vi Sarpsborgs kulturliv	
Innsatsområder:	
<ul style="list-style-type: none">• Felleskap og kultur• Byutvikling og kultur• Profesjonell kultur	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Etablere et nytt bibliotektilbud. Prosjektet «Nytt hovedbibliotek» er igangsatt. Byggestart første kvartal 2022. Planlagt åpning april 2023.	2022–2023
Fullføre digitalisering av Sarpsborgs kommunale bildesamling. Arbeidet administreres av Sarpsborg bibliotek. Digitaliseringen skjer i samarbeid med Sarpsborg Arbeiderblad og historielagene.	2022–2023
Videreføre prosjektet «Hverdagsmestringskultur». Hverdagsmestringskultur har fått tildelt i overkant av kr. 250.000 i interreg-midler for å starte et forprosjekt sammen med Region Midtjylland i Danmark og kulturaktøren Tilt i Sverige. Det skandinaviske prosjektet skal ivareta kommunale og regionale tilnærminger til kulturarbeid i helsesektoren, og alt skal være kunnskapsbasert. Forprosjektet skal brukes til å samle flere partnere, og lede ut i et hovedprosjekt om å etablere et skandinavisk kompetansesenter for kultur og helse. Prosjektets opprinnelige mål er å bruke kultur og aktivitet til å minske tilsiget av nye tjenestemottakere innen helsesektoren. Neste fase skulle være å starte opp forebyggende hjemmetjeneste. Denne del av prosjektet er det ikke funnet rom for i handlingsplan og budsjett 2022-2025.	2022–2025
Utvikle Sarpsborg scene til en opplæringsarena for unge utøvere innenfor lyd/lys/video, og øke antallet lærlinger. Tiltaket forutsetter investeringer i teknisk utstyr for 3,0 mill. kr. Sparebankstiftelsen DNB har bevilget 1,0 mill. kr til investeringer i prosjektet. I tillegg er det avsatt 1,0 mill. kr i kommunens økonomiplan fra 2022. Det søkes om ytterligere 1,0 mill. kr i midler fra Viken fylkeskommune i perioden som foreløpig ikke er innvilget.	2022–2024
Vurdere om «Artist in residence» kan etableres i St. Olavs voll når bygningen er restaurert. «Artist in residence» skal gi kreative personer mulighet til å jobbe i et annet fysisk miljø enn til vanlig.	2022

Plattform for kulturskolen i Sarpsborg**Hovedmål:**

Kulturskolen skal gi opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet, og være et kulturfaglig ressurscenter som medvirker til å styrke kompetanse og kulturell utfoldelse i lokalsamfunnet.

Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Utrede muligheter for å styrke den kulturelle skolesekken.	2022–2023
Tilbud om kulturskole for seniorer.	2022–2025

Plan for fysisk aktivitet for fysisk aktivitet**Hovedmål:**

Sarpsborgs befolkning er fysisk aktiv gjennom daglige gjøremål, egenorganisert aktivitet og deltakelse i idrett og friluftsliv.

Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Utbedre lysanlegg ved lysløypa i Sarpsborgmarka. Det er avsatt 3,5 mill. kr i investeringsmidler til tiltaket i 2024.	2024

Strategier for Olavsdagene 2019-2030**Hovedmål:**

Olavsdagene skal befeste Sarpsborg som Olavs by lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Utrede bygging og drift av langhus og øvrig infrastruktur i Landeparken. Tiltaket avventer ny arealplan.	2022–2023

Handlingsprogram for Tunevannet 2017-2021**Hovedmål:**

Sarpsborg kommune har som mål å ivareta Tunevannets verdi som rekreasjonsområde for befolkningen og at innsjøen skal oppnå god vannkvalitet

Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Redusere utslipp fra avløpsnett ved å skifte ut gamle ledninger. Separering av ledningsnett ved Tunevannet er delt opp i 4 delstrekninger, samt oppgradering av trykkkningsstasjon. Prosjektet er påbegynt og ferdigstilles 2022.	2022
Stimulere landbruket rundt Tunevannet til løsninger som bedrer vannkvaliteten (overvintring i stubb, opphør høstkorn, redusert fosforgjødsling, avgrensning beiteområder, utbedre hydrotekniske løsninger).	2022
Det ble i 2018 inngått flerårig miljøavtale med drivere av samtlige jordbruksarealer som drenerer til Tunevannet. Avtalen innebærer at kommunen utbetaler årlig godtgjørelse for gjennomføring av driftstiltak som reduserer avrenning fra jordbruksarealene, (jf. kap. 8.1 i handlingsprogram for Tunevannet).	

8.3.4.2. Prosjekter og enkeltsaker

Prosjekt/sak	Tid (år) for gjennomføring
Videreutvikle fritidsklubbtilbudet. Det søkes eksterne prosjektmidler til Hannestad fritidsklubb. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har bekreftet bidrag på 1,15 mill. kr til prosjektet. Midlene skal brukes på ombygging av lokaler, flere åpningsdager og en videreutvikling av tilbudet til de mellom 12-15 år.	2022
Gjennomføre vedlikeholdsavtaler med lag og foreninger i naturområder. Arbeidet er påbegynt, men forsinket grunnet pandemien.	2022–2025
Utvikle Grålum som nasjonalt utstillingsvindu for smarte mobilitetsløsninger, herunder bærekraftig arealbruk, testing av sensorteknologi, bygging av smarte parkeringshus, testing og implementering av smarte parkeringsløsninger, ladeinfrastruktur, delingsøkonomier for lading og mobilitet, samt utvikling av konsepter for økt bruk av el-sykler – Smart Mobilitet Grålum. Sees i sammenheng med områderegulering av Grålum.	2022–2024
Gjennomgå gebyrregulativ for byggesaker i Sarpsborg kommune, herunder fremme forslag til nytt regulativ til politiske behandling.	2022
Utbetale tilskudd til St. Olavs vold i 2022 12 mill. kr bevilget i handlingsplan og budsjett 2021-2024 Før tilskudd utbetales, fremmes sak til formannskapet om betingelser for tilskuddet.	2022
Iverksette arbeid for områdeløft Østre bydel, inkludert utarbeidelse av handlingsprogram.	2022
Utarbeide en veileder for flytting av matjord. Veilederen skal legges til grunn i saker der kommunen som myndighet etter plan- og bygningsloven eller jordloven stiller krav om å bevare matjord gjennom flytting.	2022
Etablere team for tilsyn og ulovlighetssaker.	2022–2025
Utarbeide kriterier for hvilke saker som skal prioriteres innenfor ulovlighetsoppfølging etter plan- og bygningsloven. Det fremmes sak til utvalg for plansaker, formannskapet og bystyret.	2022

8.3.4.3. Styringsdokumenter som er under arbeid eller igangsettes i perioden

Navn på styringsdokument	Oppstart (år)	Forventet sluttbehandling (år)
Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2020-2031	2019	2022
Kommunedelplan for kulturminner 2021-2033	2020	2022
Handlingsprogram for Olavsdagene	2024	2024
Plattform for vannforvaltning i Sarpsborg	2021	2024
Handlingsprogram for Østre bydel	2022	2022
Strategisk støy-kartlegging og handlingsplan mot støy i byområdet Fredrikstad og Sarpsborg 2019-2023	2022	2023
Kommunedelplan naturmangfold	2021	2023
Strategi for spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) 2020-2024.	2024	2024
Plattform for bibliotekjenesten	2021	2022

8.3.5. 4-årig driftsbudsjett

8.3.5.1 Tabell fordeling driftsrammer

Fordeling driftsrammer (tall i mill. kr)						
	R20	Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Kommuneområde samfunn						
Virksomhet plan og samfunnsutvikling	13,09	20,78	21,42	22,92	21,92	21,92
Virksomhet kultur	62,93	60,92	77,45	65,35	65,35	65,35
Virksomhet byggesak, landbruk og kart	15,19	11,32	13,72	12,92	12,92	12,92
Direktør samfunn	3,84	6,24	6,46	6,46	6,46	6,46
Sum kommuneområde samfunn	95,06	99,25	119,045	107,65	106,65	106,65

8.3.5.2 Viktigste driftsendringer

Viktigste driftsendringer i mill. kr – alle tall sammenliknet med budsjett 2021				
	2022	2023	2024	2025
Virksomhet plan og samfunnsutvikling				
Redusert ressurs til byutvikling gjennom ByKraft 2027	-0,50	-0,50	-0,50	-0,50
Redusert tilskudd til Inspiria	-1,00	-1,00	-1,00	-1,00
Sandesund Greåker – engangsutgift utarbeidelse av plan		1,00		
Handlingsprogram for Østre Bydel, økt ressurs	0,50	2,00	2,00	2,00
Ungdomsfelleskap Alvim, helårseffekt av videreføring	0,35	0,35	0,35	
Økt inntekt gebyrsatser, reguleringsplaner	-0,50	-0,50	-0,50	-0,50
Økte ressurser til saksbehandling av reguleringsplaner	0,50	0,50	0,50	0,50
Kommunens andel drift Etablerertjenesten, ny kostnad	0,30	0,30	0,30	0,30
Økte utgifter til samarbeidsavtale for Søndre Viken IPR	0,10	0,10	0,10	0,10
Økte utgifter til samarbeidsavtale for Osloregionen IPR	0,15	0,15	0,15	0,15
Virksomhet kultur				
Styrke kulturutvikling gjennom Sarpsborg Scene og Olavsdagene	1,00	1,00	1,00	1,00
Tilskudd rehabilitering St. Olavs Vold, engangsutgift	12,00			
Kulturskole for seniorer	0,35	0,35	0,35	0,35
Nytt tilskudd til musikkrådet, administrativ ressurs	0,40	0,40	0,40	0,40
Etablere e-sport som permanent ordning	0,70	0,70	0,70	0,70
Frivillighetens år 2022	0,10			
Virksomhet byggesak, landbruk og kart				
Etablere team for tilsyn og ulovlighetsoppfølging, økt ressurs.	1,00	1,00	1,00	1,00
Opprette prosjektstilling til planarbeid med kommunedelplan naturmangfold	0,80			

Virksomhet plan og samfunnsutvikling

Det forventes fortsatt store og komplekse reguleringsplaner framover. Sentrumsplanen stiller krav om reguleringsplan ved større utbyggingsplaner. Arealplanen og kystsonenplanen som skal vedtas våren 2022 forutsetter regulering allerede ved mindre fortetningsprosjekter - det vil øke omfanget av reguleringsplaner. Det er et stadig økende omfang av forenklede planendringer med høy kompleksitet. Som følge av dette, er det behov for å øke bemanningen på regulering. I tillegg økes gebyrene for å gjenspeile den ressursbruken som kreves i planprosesser.

Tilskudd til Inspiria reduseres med 1 mill. kr. I bystyresak 28/17 ble det besluttet å øke tilskuddet til Inspiria med 1 mill. kr i perioden 2018-2021. Tilsvarende vedtak ble fattet av

Østfold Fylkeskommune. Tilskuddet ble økt i en periode da selskapet hadde økonomiske utfordringer og hovedeierne bevilget ekstra midler. Det fremmes egen sak om Inspiria for bystyret i desember 2021.

Det er behov for å øke innsatsen på kommunens tverrfaglige satsingsprogram «Østre bydel». Det avsettes ressurser til en programleder og prosessarbeid. For 2022 ligger det inne en økning på 0,5 mill. kr sammenlignet med 2021. Totalt er det avsatt 1,5 mill. kr i 2022 og 2 mill. kr for resten av perioden.

Jfr. bystyrets vedtak HP og budsjett 2021–2024, videreføres prosjektet ungdomsfelleskapet på Alvim. Prosjektet har fokus på å forebygge utenforskap og lære ungdom å bruke egne ressurser og kompetanse i utvikling av sitt lokalsamfunn. Økningen fra 2021 skyldes helårseffekt fra 2022.

Jfr. bystyrets vedtak settes det av ressurser til drift av Etablerertjenesten som er kommunens eneste «start up» tilbud for gründere. Tjenesten skal samfinansieres av Sarpsborg, Halden, Fredrikstad, Hvaler og Aremark. Det legges opp til at tjenesten lokaliseres i Sarpsborg også fra 2022.

En transformasjon av Sandesund – Greåker til boligområde, vil imøtekomme et utbredt ønske om sørvendte boliger med utsikt til vann. Det vil bidra til å dekke noe av boligbehovet når det knapt åpnes for boligområder på nye steder. Det er behov for ressurser til en grov kartlegging av geoteknisk tilstand i området. Arbeidet framskyndes til 2023 etter bystyrets vedtak i HP og budsjett 2021–2024.

Økte utgifter til samarbeidsavtale for Søndre Viken interkommunalt politisk råd (IPR), sak 22/21 i bystyret.

Økt medlemsavgift på kr 2,70,- pr. innbygger (sum kr 155 000,-) for Osloregionen interkommunalt politisk råd (IPR) ble behandlet av bystyret, 50/20.

Virksomhet Kultur

Kulturutvikling styrkes med 1 mill. kr fra 2022. Midlene skal brukes til å satse på Sarpsborg scene som produserende hus og opplæringsarena, samt å utvikle Olavsdagene som arrangement.

Tilskudd til St. Olavs Voll er innarbeidet med 12 mill. kr i 2022. Tiltaket er finansiert med bruk av disposisjonsfond. Utbetaling forutsetter bevilgninger i samme størrelse fra stat og fylkeskommune.

Det er avsatt 0,35 mill. kr fra 2022 til videreføring av tilbud om kunst og kulturaktivitet for seniorer i regi av kulturskolen. Dette tiltaket har tidligere vært finansiert med eksterne midler.

Tilskudd til frikjøp for musikkrådet er innarbeidet med kr 400 000 fra 2022. Midlene overføres som driftstilskudd og brukes til en administrativ stilling i 50%.

Ungdommens kulturhus etableres som et permanent nasjonalt og regionalt kompetanse- og ressurscenter for e-sport og datakultur. Etableringen er et samarbeid mellom Sarpsborg kommune, Viken fylkeskommune, Kulturtanken og UKM Norge. Alle aktører forplikter seg økonomisk og tiltaket medfører økte årlige driftsutgifter på 0,7 mill. kr for Sarpsborg kommune.

I anledning «Frivillighetens år 2022» er det avsatt kr. 100 000. Tilskuddet er tenkt som støtte til åpne aktiviteter /arrangementer i regi av frivillige lag og foreninger i 2022.

Virksomhet byggesak, landbruk og kart

Team byggesak deles i to team; «team byggesak» og «team tilsyn og ulovlighetsoppfølging», . Endringen gjøres med grunnlag i utredning om økt innsats til tilsyn og ulovlighetsoppfølging av byggesaker, jfr. Handlingsplan 2021-2024. Det tilsettes ny teamleder i sistnevnte team, hvilket medfører økte driftsutgifter på 1 mill. kr.

Det avsettes 0,8 mill kr. til ettårig prosjektstilling til planarbeidet med kommunedelplan naturmangfold. I høringsutkastet til planprogrammet for planen er det satt mål om vedtak av planen juni 2023.

8.3.5.3 Vurderte tiltak og driftsendringer som ikke gjennomføres

Bykraft 2027 er en etablert samarbeidsarena mellom næringslivsorganisasjoner og kommunens administrative og politiske ledelse. Ambisjonen er samarbeid om byutvikling for å rigge Sarpsborg til å bli Norges mest attraktive by innen 2027. Det var avsatt kr 500 000,- til å drifte dette samarbeidet i 2021. Det er ikke funnet rom for dette i handlingsplanen 2022–2025. Konsekvensen er at Bykraftsamarbeidet blir en dialogarena uten aktiviteter som midlertidige byutviklingstiltak, møter/seminarer, kommunikasjon m.m. Tiltaket har tidligere vært finansiert md bruk av næringsfond.

I handlingsplan 2021-2024 ble det beskrevet som et prioritert tiltak mot utenforskap å videreutvikle ordningen med aktivitetskort/aktivitetsapp med aktiviteter/opplevelser til barn og unge. Det ble tatt forbehold om finansiering. For å få til en slik videreutvikling er det behov for ytterligere 0,5 mill. kr i planperioden. Det er ikke funnet rom for dette i handlingsplan og budsjett 2022–2025.

I bystyresak 42/19 ble det vedtatt å bidra med investering til etablering av interkommunale idrettshaller ved Greåker- og Frederik II vgs. med 5,3 % av totalkostnaden, tilsvarende ca. 5,65 mill. kr i fire år framover fra 2023. Totalt 22,6 mill. kr. Etableringen forutsetter at Viken fylkeskommune bevilger midler i sine budsjetter. Tilbakemeldingen er at dette vil skje tidligst i 2023. Det er på bakgrunn av dette ikke satt av midler til investeringen i handlingsplan og budsjett for Sarpsborg kommune 2022-2025.

8.4. Kommuneområde organisasjon

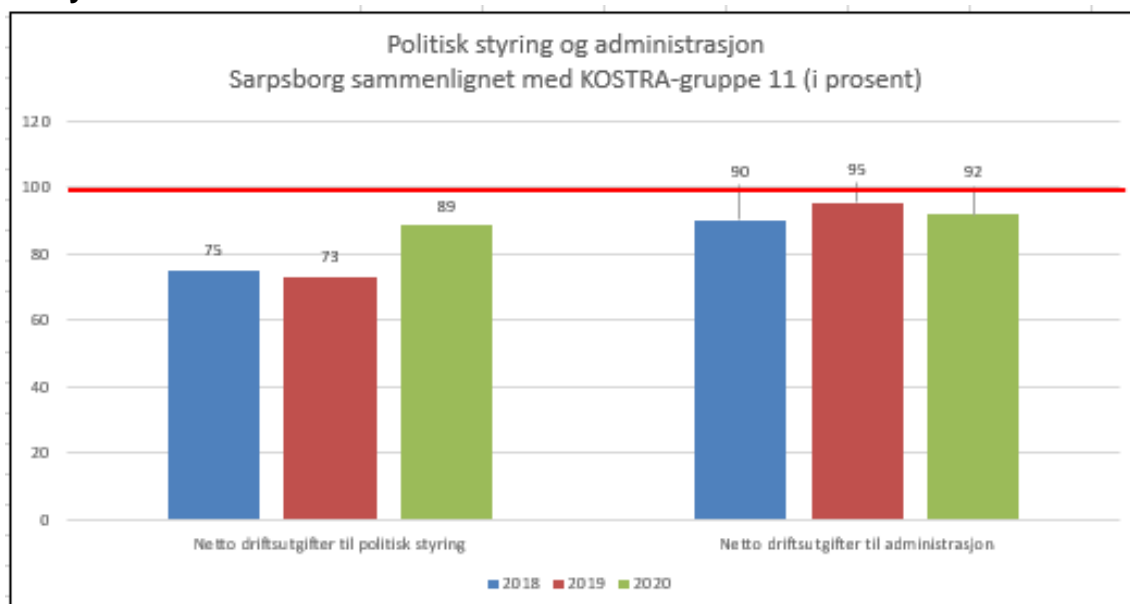
8.4.1. Tjenester og oppgaver

Virksomhet /tjeneste	Oppgaver
Direktør organisasjon	Overordnet ledelse av kommuneområdet. Prosesseier for handlingsplan og budsjett. Varslingssaker og ledelse av kommunens varslingsutvalg. Ledelse av lønns- og tarifforhandlinger på kommunenivå.
Virksomhet HR	Drift, rådgivning, strategi og utvikling innenfor følgende fagområder: <ul style="list-style-type: none">• Lønn og tariff• Lov og avtaleverk innenfor personalforvaltning• Fraværsadministrasjon (registrering og refusjoner)• Arbeidstidsordninger, turnus• Pensjonsrapportering• Omstilling, personalsaker• Forebyggende arbeidsmiljøarbeid• Opplæring og kompetanseutvikling• Rekruttering og tilsetninger• Lærlingeordningen• Koordinering av praksisplasser
Virksomhet økonomi	Virksomheten har sammen med virksomhet plan og samfunnsutvikling et overordnet ansvar for utvikling og implementering av kommunens plan- og styringssystem. <ul style="list-style-type: none">• Koordinere kommunens plan- og budsjettarbeid.• Ivareta støttefunksjoner overfor kommuneområder og virksomheter innenfor økonomi og innkjøp.• Avlegge kommuneregnskapet.• Forestå kommunens finansforvaltning.• Eiendomsskatt• Sikre riktig fakturering og innfordring av kommunale krav
Virksomhet stabstjenester	Virksomheten har ansvar og oppgaver innenfor følgende hovedområder: <ul style="list-style-type: none">• Kvalitetssikring og planlegging av politiske saker/prosesser• Lederstøtte og sekretærbistand til kommunedirektør og direktørene innenfor oppvekst, teknisk, samfunn, organisasjon og teknologi og endring• Sekretæroppgaver for ordfører• Møtesekretær for bystyret og øvrige politiske organer• Servering/skjenke- og salgsbevillinger• Saksbehandling klagenemnda og andre diverse saker• Planlegging og gjennomføring av valg• Kommunens overordnede ansvar innenfor internkontroll, personvern og informasjonssikkerhet• Utviklingsoppgaver innenfor kvalitetssikring og effektivisering• Vielser

8.4.2. Utviklingstrekk og analyser

Viktige utviklingstrekk			
	Resultat		
Virksomhet/tjeneste	2018	2019	2020
Virksomhet HR			
Antall lønnsoppgaver	7 997	8 438	8 484
Antall lønnsutbetalinger i gj.sn. pr. mnd	5 946	6 250	6327
Antall arbeidsavtaler/tilsettingssaker	2 010	2 300	2196
Virksomhet økonomi			
Antall inngående fakturaer	74 368	73 384	71 548
Andel e-fakturaer	86,0 %	90,0 %	92,4 %
Antall ordrer via e-Handel	7 042	8 025	9 577
Andel fakuraer koblet til e-ordrer ¹⁸	10,3 %	12,1 %	13,4 %
Totalt fakturert eiendomsgebyr/eiendomsskatt (mill. kr) ¹⁹	433	461	551
Totalt fakturert andre kommunale tjenester (mill. kr)	351	331	306
Virksomhet stabstjenester			
Antall visler	91	91	67
Antall salgsbevillinger	32	31	34
Antall serverings- og skjenkebevillinger	54	51	49
Antall serveringsbevillinger (uten skjenkebevilling)	82	78	81
Antall tobakkssalgssteder	-	54	56

Analyser

¹⁸ Andel fakturaer koblet til ordrer via e-handel av totalt antall fakturaer i prosent

¹⁹ Samlede inntekter til kommunen som håndteres av virksomhet økonomi 2.075

Sarpsborg kommune bruker mindre penger både på politisk styring og på administrasjon sammenliknet med kommunegruppe 11. Utgifter til administrasjon gjelder for hele kommunen samlet.

I 2020 brukte kommunen 237 kr per innbygger på politisk styring, som er 30 kr mindre enn kommunegruppe 11, som brukte 267 kr. Forskjellen utgjør om lag 1,7 mill. kr.

Sarpsborg kommune hadde netto driftsutgifter til administrasjon på 2.915 kr per innbygger i 2020. Det er 254 kr mindre enn kommunegruppe 11, som brukte 3 169 kr. Forskjellen utgjør totalt omlag 14,5 mill. kr.

KOSTRA tallene baserer seg på det som er innmeldt fra kommunene selv, og det er ikke kvalitetssikret om kommunene praktiserer en felles forståelse for hvordan man rapporterer på funksjon for administrasjon²⁰.

Virksomhet HR

Økningen i antall lønnsoppgaver og lønnsutbetalinger per måned er en indikasjon på veksten i hele kommuneorganisasjonen. Dette påvirker i stor grad de interne støttefunksjonene i kommuneområde organisasjon, inkludert lønn, tilsettingsaker og andre funksjoner innenfor HR.

Digitalisering og automatisering bidrar til å effektivisere driftsoppgaver innenfor HR, men i en overgangsperiode medfører disse endringene ofte merarbeid og økte kostnader knyttet til lisenser og programvare. Endringene vil bidra til å vri fokus og innhold i støttetjenestene mer i retning av controller-funksjon, opplæring og rådgivning overfor virksomhetene på flere områder enn i dag. Innføringen av elektroniske personalmapper har tilgjengeliggjort informasjon på en sikker måte til flere interessenter, og muliggjør økt samhandling i ulike prosesser. Dette har også bidratt til økt fokus på behovet for felles digitale oppfølgingsverktøy for ledere, som det må jobbes videre med i kommende periode.

Prosesser knyttet til personalsaker, omstilling og lov-avtaleverk blir stadig mer krevende.

Virksomhet økonomi

Det har vært et fokus på å øke andelen av e-fakturaer, og det har gitt resultater. Andelen e-fakturaer var i 2020 oppe i 92 % mot 80 % i 2017.

Virksomheten jobber aktivt med å redusere kontantbetaling og erstatte disse med digitale løsninger. Flere løsninger er tatt i bruk som Vipps, Zettle og betalingsterminaler for å nevne noe. Dette er løsninger som gir effektive og trygge betalingsmåter ute i virksomhetene, men som krever merarbeid ved avstemming av inntekter i team regnskap. Dette håndteres innenfor de ressursene som virksomheten disponerer.

Kommunen har et system for elektronisk bestilling (eHandel). Totalt sett er det likevel bare 12,1 % av alle fakturaer som kan spores til en bestilling via ehandel. I tråd med arbeidet på automatisering av prosesser, vil det være fokus på å øke andelen ordrer via ehandel. En økt bruk vil gi gevinster i form av bedre sporbarhet på bestillingen og leveransen knyttet til den enkelte faktura, og mer automatiserte prosesser i kommunens fakturamottak.

I kommende periode vil det være økt fokus på kontraktsoppfølging. Virksomheten fikk i 2020 styrket bemanningen med ett årsverk innfor innkjøpsområdet. Oppfølging av lønns- og

²⁰ Administrasjon – administrativ ledelse, stab/støttefunksjoner, fellesutgifter og fordeling av andel lederstilling

arbeidsvilkår i bygge- og anleggs-, og tjenestekontrakter vil i 2022 få større fokus. Dette arbeidet har blitt noe forsinket grunnet koronapandemien.

Virksomheten har ansvar for handlingsplan med økonomiplan. Kommunen vil i løpet av 2022 vurdere om det skal anskaffes et digitalt styringssystem.

Virksomhet stabstjenester

Virksomheten behandler salgs-, serverings- og skjenkebevillinger i tråd med lovverk og politisk vedtatte retningslinjer. Dette omfatter også kontroll og eventuelt sanksjoner etter kontroll.

Internkontroll, informasjonssikkerhet og håndtering av personopplysninger har fått økt oppmerksomhet og skjerpede krav de siste årene. Det vil være viktig å sikre tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å håndtere disse arbeidsområdene framover.

Ved Stortingsvalget i 2021 utgjorde forhåndsstemmene 42 prosent av det totale antall godkjente stemmer i Sarpsborg, nær en dobling fra tidligere. Samtidig gikk total valgdeltakelse litt ned. Pandemien er trolig en vesentlig årsak til dette, men også ved framtidige valg vil det sannsynligvis være en høy andel forhåndsstemmer. Hvordan kommunen skal organisere og bruke ressurser på framtidige valg bør vurderes med bakgrunn i dette.

8.4.3. Tjenestemål

Tjenestemål		
Virksomhet/tjeneste	Resultat 2020	Ambisjon i perioden
Virksomhet økonomi		
Mål: Høy andel e-fakturaer		
Andel e-fakturaer av totale inngående fakturaer	92,4 %	100,0 %
Mål: Økt bruk av elektronisk bestilling		
Andel fakturaer med ordrer via eHandel	13,4 %	50 %

8.4.4. Prioriterte tiltak

8.4.4.1. Vedtatte styringsdokumenter

For dokumenter på arbeidsgiverområdet se kapittel 5 i handlingsplanen.

8.4.4.2. Prosjekter og enkeltsaker

Se kapittel 5 og 6 i handlingsplanen.

8.4.4.3 Styringsdokumenter som er under arbeid eller igangsettes i perioden

Navn på styringsdokument	Oppstart (år)	Forventet sluttbehandling
Revidering av plattform for anskaffelser	2020	2022

8.4.5. 4-årig driftsbudsjett

8.4.5.1 Tabell fordeling driftsrammer

Fordeling driftsrammer (tall i mill. kr)						
	R20	Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Kommuneområde organisasjon						
Virksomhet HR	56,16	71,49	78,64	79,04	80,04	80,04
Virksomhet økonomi	21,10	28,10	29,40	29,40	29,20	29,20
Virksomhet stabstjenester	10,23	28,98	27,96	30,21	28,31	30,21
Direktør organisasjon	4,60	2,21	2,30	1,99	1,99	1,99
Sum kommuneområde organisasjon	92,09	130,78	138,30	140,63	139,53	141,43

8.4.5.2 Viktigste driftsendringer

Viktigste driftsendringer i mill. kr - alle tall sammenliknet med budsjett 2021				
	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Virksomhet HR				
Lærlinger, økte kostnader og styrket satsing	2,50	2,50	3,50	3,50
Økt ressurs strategisk rekruttering og kompetanseutvikling	0,45	0,85	0,85	0,85
Økt ramme årsturnus	2,00	2,00	2,00	2,00
Virksomhet økonomi				
Økte kostnader lisens styringssystem	0,50	0,50	0,50	0,50
Reduserte kostnader kontroll og tilsyn	-0,14	-0,14	-0,14	-0,14
Virksomhet stabstjenester				
Økte kostnader folkevalgte	0,30	0,30	0,30	0,30
Direktør organisasjon				
Generell innsparing		-0,32	-0,32	-0,32

Virksomhet HR

Det er lagt opp til en gradvis opptrapping av antall lærlinger i perioden, med mål om å ha to lærlinger per tusen innbyggere (totalt 118 lærlinger) ved utgangen av 2025. Grunnet noe lavere inntak i 2020 enn planlagt, vil antall lærlinger per tusen innbyggere ligge noe under intensjonsavtalen fram mot 2024. Behovet for økte rammer til lærlinger skyldes endret pensjonsordning for lærlingene samt at prosjekter og delfinansierte lærlingeplasser har blitt avsluttet. Lærlingesatsingen krever dermed mer av kommunens egne ressurser.

Sarpsborg kommune har behov for å forsterke arbeidet med kompetanseutvikling, kompetansomobilisering og strategisk rekruttering for å møte framtidens kompetansebehov innenfor de ulike tjenesteområdene. En slik satsing må samordnes og følges opp, og krever derfor mer ressurser.

Årsturnus startet opp i seks team i 2020, ble utvidet med nye team i 2021, og utvides til totalt 22 team i 2022. For å fortsette utvidelsen av prosjektet, og følge utviklingen over lenger tid, er det behov for å styrke rammene rundt årsturnus. Midlene benyttes blant annet til ekstra utgifter som følge av økt gjennomsnittlig vaktlengde i årsturnusavtalen. Det forventes av disse utgiftene over tid vil kompenseres med innsparinger på driftsutgiftene.

Virksomhet økonomi

Ansvaret for styringssystem ligger hos virksomhet økonomi. Et styringssystem er et verktøy til arbeid med planlegging, analyse, rapportering og virksomhetsstyring. Det planlegges for anskaffelse av et digitalt styringssystem. Det vil medføre økte utgifter til lisenser. I dag har

ikke kommunen et digitalt system og mange prosesser gjøres manuelt. Et digitalt system skal bidra til mer effektive prosesser.

Budsjettet for tilsyn og kontroll ligger til virksomhet økonomi. Sarpsborg kommune benytter seg av Østre Viken kommunerevisjon IKS som revisor. Representantskapet i Østre Viken kommunerevisjon IKS fastsetter budsjettet. Sarpsborg kommune vil i 2022 få en lavere utgift til revisjonen.

Virksomhet stabstjenester

Økte kostnader til folkevalgte skyldes i hovedsak to forhold. Det ene er økte satser for gruppe- og representantstøtte, som vedtatt i bystyret 6. oktober 2020 (sak 85/20). Det andre er at folkevalgte som er politiske representanter i samarbeidsutvalg for skoler og barnehager skal få godtgjøring for å delta i disse møtene. Tidligere har det ikke vært gitt godtgjørelse for disse vervene, men dette er endret etter beslutning fra ordfører.

Direktør organisasjon

Det er lagt inn en generell innsparing på kommuneområdet på 0,32 mill. kr i perioden 2023 - 2025. Konsekvenser av innsparingen vil bli vurdert nærmere i forbindelse med rullering av handlingsplan og budsjett for neste periode.

8.5. Kommuneområde teknisk

8.5.1. Tjenester og oppgaver

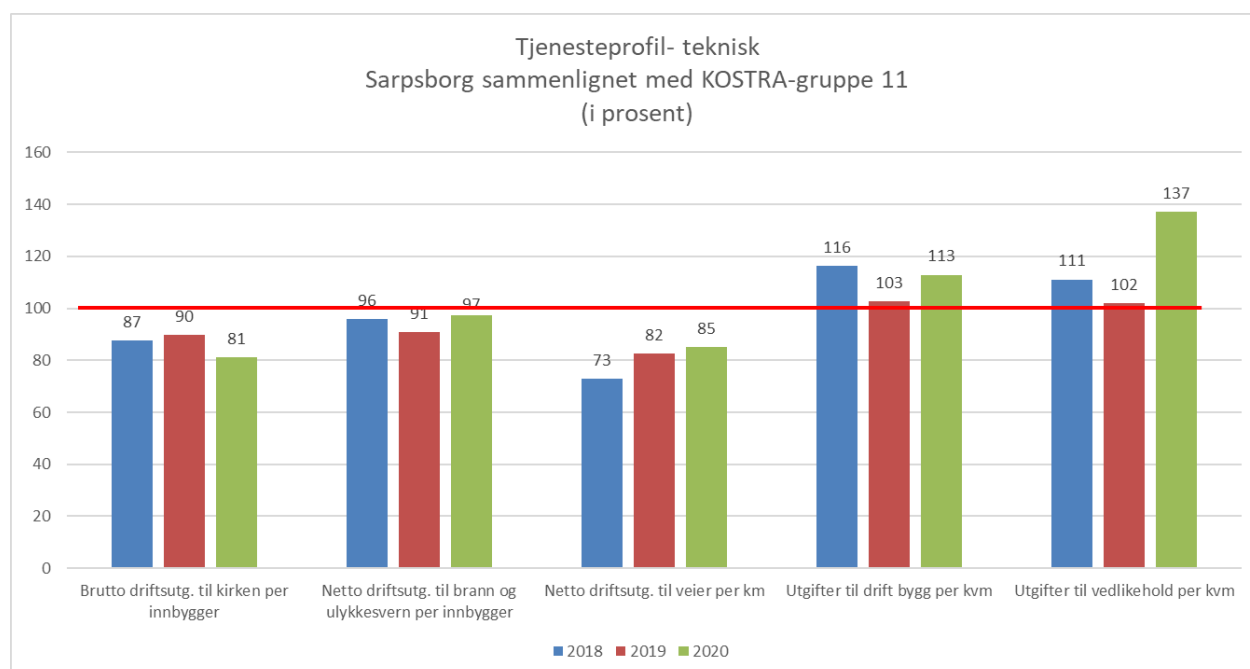
Virksomhet/ tjeneste	Oppgaver
Direktør teknisk	Ansvar for helhetlig planlegging, strategi og saksutredning for politisk ledelse. Støtte for virksomhetene i prosjekter, satsingsområder og politisk vedtatte føringer. Kommuneområdet er ansvarlig for kommunens overordnede beredskap.
Virksomhet Eiendom	Virksomheten skal sørge for at kommunens eiendommer bidrar til en effektiv tjenesteproduksjon for brukerne av kommunal eiendom. Virksomheten ivaretar kommunens samfunnsansvar som eiendomsbesitter og eiendomsutvikler. Virksomheten utreder, planlegger og gjennomfører drift og vedlikehold av bygningsmassen hvor målsettingen er god verdiforvaltning i et langsiktig perspektiv. Virksomheten ivaretar det strategiske eierskapet til kommunens bebygde og ubebygde eiendommer. Grunneiendommer brukes aktivt for å oppnå politiske mål. Kjøp, salg og regulering og utvikling av kommunale eiendommer, samt inn- og utleie av eiendommer gjennomføres på markedsmessige betingelser.
Virksomhet utbygging	Virksomheten utreder, planlegger og gjennomfører kommunens rehabiliterings- og nybygg-prosjekter, samt investeringsprosjekter innen vei, vann og avløp. Generelt, i all utbyggingsvirksomhet, skal det satses på bærekraftige løsninger og tiltak mot sosial dumping i bygge- og anleggskontrakter. I framtidige anskaffelser innarbeides kommunens mål og strategier i Kommunedelplan klima og energi 2021-2030. Det omfatter blant annet at nye kommunale bygg skal bygges slik at de har minimum 20 % lavere energiforbruk enn gjeldende byggt teknisk forskrift. Bygg og anleggsplasser i Sarpsborg skal være fossilfrie innen 2025, så langt teknologien tillater det. Utslippsfrie eller bærekraftig biodrivstoff skal benyttes.
Virksomhet vann og avløp	Virksomheten har ansvar for drift av kommunens renseanlegg, vannverk og trykk- og pumpestasjoner. Virksomheten oppgave er å sikre god drift og utvikling av tjenestene, slik at innbyggerne til enhver tid har trygt, godt og nok vann i springen og et effektivt system for oppsamling og rensing av avløpsvann.
Virksomhet kommunalteknikk	Virksomheten kommunalteknikk er i all hovedsak en tjenesteyterorganisasjon med driftsoppgaver. Virksomheten har drift- og vedlikeholdsansvar for veisystemer, parkering, idrettsanlegg, grøntområder, avfall, verksted, vaskeri, ledningsnett og transportplanlegging. Fra juni 2021 er forvaltning av ledningsnettet vann og avløp overført til virksomhet kommunalteknikk for å kunne gi et helhetlig tjenestetilbud til innbyggerne.
Virksomhet brann og feiervesen	Virksomheten skal redde liv, verdier og miljø gjennom å opprettholde en slagkraftig beredskap, som kan håndtere et bredt spekter av hendelser. Virksomheten bidrar til informasjons- og motivasjonstiltak i brannforebyggende arbeid og opptreden i tilfelle av brann og andre akutte ulykker, samt gjennomføre risikokartlegging og utarbeide planverk for akutte hendelser som kan oppstå i kommunen. Virksomheten skal være forberedt på å håndtere store og langvarige hendelser i samarbeid med andre beredskapsaktører i regionen.

8.5.2. Utviklingstrekk og analyser

Viktige utviklingstrekk			
Virksomhet/tjeneste	Resultat		
	2018	2019	2020
Virksomhet Eiendom			
Totalt antall m ² formålsbygg pr. innbygger (kostra)	4,20	4,15	4,11
Nto dr.utg. til eiendomsforv. i % av samlede dr.utg. (kostra)	7,9	7,7	8,2
Utgifter til vedlikehold per m ² (kostra)	110	110	192
Utgifter til renhold pr. m ² (kostra)	177	186	199
Driftsutgifter pr. m ² uten renhold og energi (kostra)	286	295	211
Energibruk pr. m ² eid areal (kWh) (Kostra)	161	153	140
Energikostnader pr m ² (kostra)	143	134	98
Energikostnader pr. m ² administrasjonsbygg (kostra)	124	119	84
Energikostnader pr. m ² barnehagerlokaler og skyss (kostra)	139	140	96
Energikostnader pr. m ² skolelokaler (kostra)	111	104	71
Energikostnader pr. m ² Institusjonslokaler (kostra)	142	151	128
Energikostnader pr. m ² Idrettsbygg og idrettsanlegg (kostra)	262	233	152
Energikostnader pr. m ² kulturbygg (kostra)	182	128	91
Virksomhet utbygging			
Samlet mindreforbruk (pluss) eller merforbruk (minus) for investeringer som avsluttes i egne saker	-1,3 %	-1,64 %	-3,5 %
Virksomhet vann og avløp			
Andel fornyet kommunalt vannledningsnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	0,89	0,95	1,00
Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (prosent) (andel ikke fakturert mot levert)	28	33	36
E.coli: Andel innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater (prosent)	100 %	100 %	100 %
Andel fornyet kommunalt spillvannnett, gjennomsnitt for siste tre år (prosent)	0,44	0,61	0,70
Andel innbyggere tilknyttet renseanlegg (prosent)	95,7	98,8	98,8
Virksomhet kommunalteknikk			
Andel levert til materialgjenvinning inkl. biologisk behandling (prosent)	31,7	29,9	30,8
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per innbygger (kr)	802	886	864
Andel kommunale veier og gater uten fast dekke av alle kommunale veier og gater (prosent) (Kostra)	1,9	2,2	3,1
Andel km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvar for av alle kommunale veier (km)	50	51	51
Virksomhet brann og feiervesen			
Hendelser årlig	937	816	693
Brann i bygning	45	32	32
Trafikkulykker	101	91	73

Målrettet informasjonsarbeid om forebyggende brannsikkerhet (antall personer)	8 237	8 220	5 306
Rød tråd programmet	5 486	5 403	5 123
Tilsyn særskilte brannobjekter	148	160	162
Feiinger bolig	5 056	7 790	5 766
Tilsyn bolig	6 450	7 076	1 540
Feiing og tilsyn fritidsbolig	815	897	702

Tjenestene vann, avløp, renovasjon og feiing er selvkosttjenester, noe som betyr at de totale kostnadene for drift og investeringer for området fordeles på innbyggerne gjennom kommunale gebyrer.

Overordnet for kommuneområdet

Det forventes i framtiden et økende behov for leveranser fra kommuneområde teknisk og høyere krav til kvalitet, både overfor innbyggere og andre deler av kommunen. Kommuneområdet har stilt spørsmålet - hvordan løse dagens og framtidens utfordringer med begrensede ressurser? Svaret ligger i best mulig utnyttelse av nye digitale løsninger, og dyktige og motiverte ansatte som har den kompetansen og de verktøyene som skal til for å løse oppgavene.

Det vil igangsettes et program som kommuneområde teknisk har ansvar for. Programmet skal omfatte flere prosjekter i alle virksomheter, som skal levere resultater for å nå det overordnede målet for framtidens tjenester. Programmet omfatter å utvikle en felles driftssentral som skal styre og overvåke kommunens eiendommer, energiovervåkingssystemer, andre digitale systemer og andre selvbetjeningsløsninger.

Beredskap

Kommunen skal i henhold til kommunal beredskapsplikt ha en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) av uønskede hendelser i kommunen. Kommunen skal også ha en

beredskapsplan for å kunne ivareta sin rolle ved uønskede hendelser. Risikobildet er i stadig utvikling med økt kompleksitet og økte krav. Ny ROS-analyse ble vedtatt av Bystyret i september 2019, og identifiserte tiltak følges opp og prioriteres i den enkelte virksomhet. Kommuneområdet teknisk har igjennom brann- og feiervesenet ansvar for kommunens overordnede beredskap.

Kirken

Bystyret vedtar årlig driftsoverføringer til kirken. Sarpsborg kommune overførte mindre pr. innbygger til kirken enn kommunegruppe 11 i 2020. Reduksjonen fra 2019 til 2020 skyldes i all hovedsak skifte av kostragruppe fra gruppe 13 til 11, da overføringen i kroner kun har blitt prisregulert.

Vann og avløp

Sarpsborg kommune har de siste årene gjort betydelige investeringer i vann- og avløpssektoren, og det er planlagt store oppgraderinger i årene framover. Det er igangsatt bygging av nytt renseanlegg for avløp og det planlegges utbygging og utvidelse av eksisterende vannverk på Baterød for å håndtere befolkningsvekst og forpliktelser av reservevann.

Bystyret vedtok 04.03.2021 *Handlingsprogram fremmedvann og ledningsfornyelse avløp* (sak 20/20407-6), som legger til grunn for tiltak og investeringer i perioden 2021-2030. I handlingsprogrammet er det vurdert endringer i investeringer for å raskere nå målsettingene og dermed tilfredsstille kravene satt til utslippstillatelsen. Planen har følgende mål for fremmedvannsreduksjon og ledningsfornyelse for avløp:

- Årlig reduksjon av tilført fremmedvannsandel til spillvannsførende ledninger skal være 1. prosentpoeng per år i snitt over 10 år. I år 2050 skal andel fremmedvann i tilført avløpsvann til nettet være maksimum 40 %, ned fra dagens 70 %.
- Årlig fornyelse av ledningsnett avløp skal være 1,5 % til 2,0 % over 10 år.

I planen er tiltak identifisert og prioritert i delområder og satt inn i en framdriftsplan med 10 års horisont. Tiltakene er rettet mot problemstillinger knyttet til fremmedvann, ledningsfornyelse og organisering.

Det igangsettes også arbeid med ny kommunedelplan for vann- og avløp, som forventes ferdigstilt i 2022/2023. Dette kan medføre at prioriteringene som beskrives i handlingsprogrammet blir endret.

For å sikre forsvarlig drift på kommunens vann- og avløpsnett er det nødvendig med pumpe- og trykkøkningsstasjoner som drives med elektrisk strøm. Kostnadene til elektrisk strøm kommer antageligvis til å øke framover.

Kommunalteknikk

Kommunen går inn i en tid med store forandringer på renovasjonsområdet. Beslutningen om å delta i interkommunalt samarbeid om ettersorteringsanlegg for avfall vil påvirke renovasjonsordningen i kommunen. Samtidig vurderes det innsamling av avfall i egenregi eller i samarbeid med andre kommuner knyttet til ettersorteringsanlegget. Uansett hvilken driftsmodell som velges, er det behov for stor fleksibilitet i hvordan avfallet skal samles inn. Dette vil være avgjørende for å utvikle tjenesten i takt med ny teknologi, endrede forutsetninger og nye muligheter. Det planlegges også en ny gjenvinningsstasjon i Gatedalen som skal ta i bruk ny teknologi som vil sikre en bedre og mer effektiv drift.

I 2020 var materialgjenvinningsprosenten av avfallet 30,76 %, mens den i 2019 var 29,54 %.

Den lille økningen har sammenheng med økte gjenvinningsmengder av glass og metall samt papp og papir, og noe økning i andre fraksjoner som trevirke og hageavfall.

Samtidig økte også mengdene til energigjenvinning med 2 %

Det er et stort etterslep på vedlikehold av kommunale veier. I 2020 brukte Sarpsborg kommune 864 kr per innbygger til drift av kommunale veier. Det er en liten nedgang fra årene før, men er likevel et stykke under gjennomsnittet i kostragruppe 11 som i 2020 brukte kr 1024 per innbygger.

Kommunens bilpark består av stadig flere elektriske biler, men det er fortsatt en stor andel av kommunens kjøretøy som benytter fossilt brennstoff. Ved bytte til el-biler er det behov for investeringer i ladeinfrastruktur ved kommunale bygg.

Eiendom

Sarpsborg kommune bruker en mindre andel av budsjettet enn sammenlignbare kommuner på eiendomsforvaltning (gjennomsnitt i Kostragruppe 11, gjennomsnitt i Viken og gjennomsnitt i landet). Hovedårsaken er at Sarpsborg kommune har færre kvadratmeter bygg per innbygger enn snittet. Arealeffektiviteten er dermed relativt bra, men det bør fortsatt være fokus på å redusere antall kvadratmeter for å holde kostnadsnivået lavest mulig.

Utgiftene til kommunal eiendom deles inn i utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV). Det er ønskelig å ha lave utgifter til drift og forvaltning, mens en høy vedlikeholdssats på sikt vil kunne øke levetiden og redusere driftsutgiftene på bygg.

Sarpsborg hadde en vedlikeholdssats på 192 kr per kvm i 2020, noe som er over gjennomsnittet i kostragruppe 11 (140 kr per kvm) og landet for øvrig (118 kr per kvm). Dette betyr at til tross for at totalkostnaden for eiendomsforvaltning i Sarpsborg er lavere enn i landet for øvrig, brukes pengene bærekraftig. Behovet for vedlikehold er fortsatt større enn det som faktisk brukes. Vedlikeholdet har økt fra 110 kr. pr. kvadratmeter i 2019 til 192 kr. pr. kvadratmeter i 2020. Årsaken til dette var at det ble bevilget ekstraordinære koronamidler for å holde liv i en bransje man fryktet skulle bli rammet av permitteringer.

Energiforbruket i kommunale bygg er redusert over tid og dette fortsetter, og en del av forklaringen i 2020 skyldes pandemien.

Virksomheten vil fortsette å ha høy oppmerksomhet på energieffektivisering, og bruk av ny teknologi for å gi bedre styring og driftssikkerhet vil prioriteres.

Brann- og feiervesen

Nasjonalt rapporteringssystem (BRIS) ble innført i 2016 og gir brann- og redningsvesenene et bedre grunnlag for å drive effektivt brannforebyggende arbeid. Økt kompleksitet i samfunnet generelt gir et mer komplisert risikobilde og stiller større krav til kompetanse, opplæring og øving. Det gir også økt behov for samordning og øving med andre beredskapsaktører. Ny dokumentasjon av brannvesenet (brannordning) ble behandlet og vedtatt i bystyret 4. mars 2021. Oppdatert risikobilde med tilhørende analyser og statistikk er sentrale deler av underlaget ved revisjon av brannordning. Det samme er samarbeidsordninger og samvirke med andre aktører.

Øvingsområde for brannvesenet er sentralt for kompetanse, opplæring og øving. Dette ble behandlet og vedtatt politisk i 2018, men framdriften i etableringen er blitt forsinket grunnet forhold utenfor egen kontroll. Dette arbeidet vil måtte intensiveres så snart nødvendige avklaringer rundt grunnforhold og øvrige planer for området er på plass.

Flere av resultatene for 2020 i tabellen over utviklingstrekk preges av covid-situasjonen. Antallet hendelser totalt har gått ned, noe som trolig kan tilskrives mindre mobilitet og aktivitet i samfunnet gjennom store deler av 2020. Forebyggende aktiviteter med målrettet informasjonsarbeid og tilsynsaktiviteter viser det samme. Her er det gjort tilpasninger underveis for å kompensere så langt som mulig, men for deler av våre aktiviteter vil det være et etterslep som må tas med i det videre arbeid.

8.5.3. Tjenestemål

Tjenestemål		
Virksomhet /tjeneste	Resultat 2020	Ambisjon i perioden
Virksomhet Eiendom		
Mål: Redusere klimagassutslipp:		
Energibruk pr. m ² eid areal (kwh) (Kostra)	140	<145
Mål: Ivareta eiendommene gjennom god verdiforvaltning:		
Vedlikeholdsinnsett kr pr. m ²	192	>150
Mål: Økt brukertilfredshet for kommunens ansatte		
Godkjente kvalitetskontroller renhold	Utgikk p.g.a corona	>95 %
Mål: Komplettere boligmarkedet ved å tilby selvbyggertomter		
Antall solgte selvbyggertomter (gj.sn. pr. år)	0	20-30
Virksomhet vann og avløp		
Mål: Hygienisk trygt, godt og nok vann		
Innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater for E-coli	100 %	100 %
Antall timer avbrudd per innbyggere per år	0,38 t	<1 time
Svinn av vann i ledningsnettet som følge av lekkasjer (kostra)	32 %	<25 %
Mål: Gode avløpssystemer		

Antall tilbakeslag (kloakk i kjeller)	14	<10
Virksomhet kommunalteknikk		
Mål: Fungerende innsamlingsordning for husholdningsavfall		
Antall klager / antall tømminger	0,1 %	< 0,1 %
Mål: Mer miljøvennlig bilpark		
Øke andel klimavennlige biler ved nyanskaffelser	53 %	60 %
Mål: Optimaliseringstiltak Vaskeriet Mål 2020: 20 kr. pr. kg årstakt 400 tonn tøy		
Redusere totale driftskostnader pr.kg vasket, tørt tøy (kr)	25	22
Virksomhet brann- og feiervesen		
Mål: Godt brann- og ulykkesforebyggende arbeid		
Målrettet informasjonsarbeid om forebyggende brannsikkerhet (antall personer)	5 306	8 000
Virksomhet utbygging		
Mål: God økonomistyring for investeringer		
Gjennomsnittlig avvik mellom budsjett og regnskap for avsluttede investeringsprosjekter gjennomført av teknisk. (- merforbruk)	-3,5 %	0 %

8.5.4. Prioriterte tiltak

8.5.4.1. Vedtatte styringsdokumenter

VVA- plan	
Hovedmål: Planen skal sikre at ny teknisk infrastruktur sees i sammenheng med framtidig utbygging og vedtatte prinsipper for byens vekst og utvikling. Den skal også ivareta behov for fornying/rehabilitering av kommunaltekniske anlegg. Videre skal planen sikre at det kan hentes ut økonomi- og effektivitetsgevinster ved at teknisk infrastruktur for vei, vann og avløp kan samordnes fysisk i planleggings-, prosjekterings- og utbyggingsfasene.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Oppgradere trykkøkningsstasjoner for å ha tilgang til brannvannforsyning. Målet er å sikre reservestrøm, basert på kartlegging gjennomført i 2017 og 2018.	2022-2025
Etablere nytt avløpsrenseanlegg for å videreutvikle renseanlegget på Alvim, for å nå lovfestede rensekrav.	2022-2025
Hindre driftsoverløp (urenset vann kommer inn i overvannsledningen) i følsomme områder. Etter 2028 tillates kun driftsoverløp direkte til Glomma eller åpen kyst. Dette krever forbedringer på mekanisk utstyr, styring og installasjon av buffertanker. Det forutsettes fra myndighetenes side at driftsoverløp skal være partikkelseparerende.	2022-2025
Utrede og prosjektere utvidelse av eksisterende vannverk på Baterød. Det er kun avsatt midler til prosjektering i handlingsplanperioden. Investeringsmidler må innarbeides i kommende økonomiplaner.	2022-2025
Gjennomføre separeringsprosjekter og gi pålegg om separering av private stikkledninger.	2022-2025

Gjennomføre evaluering av pilotprosjektet om smarte vannmålere.	2022
Redusere og håndtere fremmedelemerter i avløpssystemet. Det er igangsatt tekniske løsninger for å fjerne fremmedelemerter i avløpssystemene. Varige løsninger vil komme på plass i forbindelser med fornyinger av nett og pumpestasjoner der det er naturlig. Tiltaket forutsetter investeringsmidler utover handlingsplanperioden.	2022-2025
Redusere lekkasjer i ledningsnettet gjennom å videreføre arbeidet med systematisk lekkasjesøk.	2022-2025
Sikre tosidig vannforsyning i alle deler av kommunen ved å koble sammen eksisterende anlegg. Dette vil være pågående arbeid i flere år framover.	2022-2025
Sikre og oppgradere vann- og avløpsnettet innenfor nye utbyggingsområder. Kommuneplanens arealdel er rullert i 2021 og vil vise behov for utbygging og oppgradering av vann- og avløpsnettet.	2022-2025
Etablere nye områder for mellomlagring av slam etter produksjon på Alvim. Dagens område i Gatedalen er for lite og det vurderes alternativer i forbindelse med pågående reguleringsplan for Gatedalen og planlagt reguleringsplan for Vistergropa.	2022-2025

Kommunedelplan for avfall 2020-2030

Hovedmål: Sørge for at skadene fra avfall på mennesker, natur og miljø blir så små som mulig. Avfallsproblemene skal løses gjennom virkemidler som sikrer en samfunnsøkonomisk god balanse mellom omfanget av avfall som genereres, og som gjenvinnes, forbrennes eller deponeres.

Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Ta i bruk felles ettersorteringsanlegg sammen med andre Østfold-kommuner. Prosjektering og bygging gjøres av interkommunalt selskap, som ble stiftet i 2020.	2024
Anlegge nedgravde containere for avfall i forbindelse med tiltak i sentrum og utbygging av nye områder.	2022-2025
Prosjekttere og etablere ny framtidrettet gjenvinningsstasjon og personalbygg i Gatedalen.	2022-2025
Etablere innsamling av avfall i egenregi. Det utredes mulig samarbeid med Fredrikstad kommune.	2022

Plattform for eiendomsforvaltning	
Hovedmål:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Eiendommen skal bidra til en effektiv tjenesteproduksjon for brukerne av kommunal eiendom. 2. Eiendomsforvaltningen skal være framtidsrettet, ivareta eiendommene gjennom god verdiforvaltning og utvikle eiendommene på lang sikt 3. Kommunen skal opptre på markedsmessige betingelser der annet ikke er politisk vedtatt eller lovpålagt 4. Kommunen skal være en aktiv grunneier og strategisk eiendomsutvikler 5. Som utbygger skal kommunen ta samfunnsansvar ved å ivareta miljøet og satse på bærekraftige løsninger, samt sette krav til bruk av lærlinger og tiltak mot sosial dumping i bygge- og anleggskontrakter. 	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Iverksette innovasjonsprosjekter for å redusere energiforbruk, utslipp av CO ₂ , overvåking av inn klima, vannforbruk og adgangskontroll Det er avsatt nødvendige midler til tiltakene i handlingsplanperioden for mange av prosjektene. Det vil bli fremmet saker om behov for investeringsaker, hvis disse vil være lønnsomme.	2022-2025
Utvikle boligfelt Kløvningsten B4. Detaljreguleringsplan er utarbeidet, og oversendt planmyndighet for behandling. Sak om opparbeidelse av feltet vil bli fremmet som egen sak høst 2022	2022
Utvikle boligfelt Navestad Berg. Framdrift er utfordrende grunnet manglende avklaring om adkomstrettigheter	2022 - 2023
Utvikle boligfelt Maugesten. Det er avsatt midler til regulering og prosjektering i handlingsplanperioden Områdereguleringsplan er igangsatt. Sak om opparbeidelse av feltet vil bli fremmet som egen sak.	2022-2023
Utvikle boligfelt Yvenåsen. Det kan være behov for investeringsmidler utover det som er avsatt, i så fall frammes egen sak.	2022
Regulere og opparbeide næringsstomter på Tune Senter II, Grålum. Avventer områderegulering Bydelscenter Grålum. Det er avsatt midler til tiltaket i handlingsplanperioden, men det er usikkert om det er tilstrekkelig.	2024

Overordnet ROS-analyse og beredskapsplan	
Hovedmål: Sarpsborg kommune har en målsetning om å være best mulig forberedt på enhver uønsket hendelse i kommunen. Overordnet ROS-analyse beskriver mulige uønskede hendelser og tiltak for å forebygge og minimere konsekvensene av slike hendelser. Tiltakene som skal gjennomføres følges opp av den enkelte virksomhet innenfor handlingsplanperioden eller innarbeides i kommende handlingsplaner.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Etablere lokasjonsbasert befolkningsvarsling som kan brukes ved uønskede hendelser. Kommunen har i dag adressebasert varsling, men lokasjonsbasert varsling vil være mer hensiktsmessig ved noen scenarier. Det skal utredes om eksisterende leverandør kan utarbeide en løsning for dette.	2022
Fortsette arbeidet med å kartlegge og etablere reserve-/nødstrømsforsyning for alle kritiske samfunnsfunksjoner. Innarbeides i kommende handlingsplaner.	2022-2025

Brannordning (dokumentasjon av brannvesenet)	
Hovedmål: I tråd med forskrift skal organisering og dimensjonering av brannvesen baseres på kartlagt risiko og sårbarhet i kommunen. Det er også satt standard-/minimumskrav i forskriften for ivaretagelse av forebyggende og beredskapsmessige oppgaver. Dokumentasjonen skal jevnlig revideres for å sikre at dimensjoneringen av forebyggende arbeid og beredskap til enhver tid er tilstrekkelig.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Styrke brannforebyggende arbeid og minimumsbemanning for beredskap for å ivareta forskriftskrav og intensjonen i brannordningen.	2022

Parkeringsutredninger for Nedre Glomma	
Hovedmål: Nullvekst i personbiltrafikken i Nedre Glomma samtidig som parkeringspolitikken opprettholder funksjoner i sentrum som gir en levende by.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Utvide ordningen med boligsoneparkering til flere områder i sentrum.	2022
Etablere ladeinfrastruktur ved kommunale virksomheter. Om kommunen skal fortsette strategien med utskifting til klimavennlige biler, må ladeinfrastruktur etableres. Det er per nå ikke flere lokasjoner som kan bytte ut biler uten samtidige investeringer i infrastruktur.	2022-2025

Hovedsykkelplan for Nedre Glomma	
Hovedmål: Hovedmålet er nullvekst i personbiltrafikken og veksten skal tas av kollektiv, gange og sykkel. Sykkelandelen av alle reiser skal i sykkelbyen Nedre Glomma være 12 %.	
Prioriterte tiltak	Tid (år) for gjennomføring
Etablere sykkelparkering ved skoler, idrettsanlegg, arbeidsplasser og prioriterte sentrale lokasjoner. Det er tidligere bevilget 1,2 mill. kr til sykkelparkering finansiert av belønningsmidler. Det gjenstår kr. 500.000, - til tiltak som er planlagt gjennomført i 2022. Planlagte tiltak er låsbar sykkelparkering for el-sykkel og sparkesykler ved ungdomsskoler.	2022
Videreutvikle et helhetlig sykkelveinett Hovedprioritering i 2022-25 er å etablere en sammenhengende sykkeløsning med utgangspunkt i prioriteringer som er beskrevet i Hovedsykkelplanen for Nedre Glomma. Sentrumsnære strekninger prioriteres, samt prosjekter som er regulert eller er under regulering og skoleveisprosjekter. Prioriteringsliste: <ul style="list-style-type: none"> • Videreføre etablert sykkelvei med fortau gjennom Tunejordet opp til fylkesvei 118 og den planlagte undergangen. Kostnadsestimat 2 mill kr. • Tuneveien fra fylkesvei 118 til bro over E6. Kostnadsestimat 1,5 mill. kr. • Tuneveien, fra bro over E6 til rundkjøringen med fylkesvei 118 (Grålum/Quality). Kostnadsestimat 3 mill. kr. • 500 m sykkelfelt i St.Marie gate fra Roald Amundsens gate til Haftor Jonssons gate, samt forbedre kryss. Kostnadsestimat 1 mill. kr Det er kun delvis innarbeidet midler til tiltaket i handlingsplanperioden.	2022-2025

8.5.4.2. Prosjekter og enkeltsaker

Prosjekt/sak	Tid (år) for gjennomføring
Program om mulig driftssentral og andre prosjekter med mål om å digitalisere, effektivisere og utvikle drift av tekniske tjenester.	2022-2025
Videreføre prosjektet «Trygg Hjemme» som eget tverrfaglig program. Målrettet satsning mot brann i hjemmet rettet mot risikoutsatte grupper.	2022 - 2025
Utarbeide plan for området rundt Tunevannet. Videreutvikle og oppgradere Tunevannet som rekreasjon og turområde. Området benyttes i dag i større grad hele året som tur og rekreasjonssted. Det bør etableres et mer tilrettelagt toalettbygg for universell utforming og daglig vedlikehold. Parkeringsplassen bør forskjønnes og utvides. Det er innarbeidet 4 mill. kr i investeringsmidler i 2024.	2022-2024
Vurdere mulighet for miljøgate i St. Marie gate ved St. Marie plass, med bedre tilrettelegging for myke trafikanter. Det fremmes egen politisk sak om dette.	2022
Etablere flere blomsterenger i kommunens parkanlegg med sikte på å øke det biologiske mangfoldet	2022-2024
Kartlegge, regulere og utvikle Vistergropa.	2022-2024
Utarbeide en utskiftingsplan for maskiner. Planen skal vise hvordan Sarpsborg kommune skal nå målet om en fossilfri maskinpark innen 2030, herunder skal kommunen vurdere andre type kjøretøy enn ordinære personbiler. Dette er en videreføring av utskiftingsplan for kjøretøy og utstyr.	2023
Utforme alternative løsninger for oppgradering av Sparta Amfi med grunnlag i foreliggende tilstandsrapport. Saken behandles i flere etapper, og er ferdig utredet i 2022.	2022
Utrede samarbeid om verkstedstjenester med Fredrikstad kommune	2022
Utarbeide en vedlikeholds - og utskiftingsplan i perioden for å oppgradere skolegårder og utskifting av lekeapparater og sportsutstyr.	2022-2025
Vurdere innføring av p-avgift i områder utenfor sentrum som et virkemiddel for å regulere og kunne håndheve parkeringsutfordringer.	2022
Anlegge skøyteis i Kulås vinteren 2021/2022. Forutsatt at smittevernregler og værforhold tillater. Det bevilges 50.000 kroner til tiltaket, som finansieres ved bruk av formannskapets tilleggsbevilgningfond.	2022

8.5.4.3. Styringsdokumenter som er under arbeid eller igangsettes i perioden

Navn på styringsdokument	Oppstart (år)	Forventet sluttbehandling (år)
Kommunedelplan vann og avløp	2022	2022-2023
Plattform for overvannshåndtering	2022	2022-2023
Plattform for eiendomsforvaltning	2022	2022
Handlingsprogram for trafikksikkerhet	2021	2022

8.5.5. 4-årig driftsbudsjett

8.5.5.1 Tabell fordeling driftsrammer

Fordeling driftsrammer (tall i mill. kr)						
	R20	Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Kommuneområde teknisk						
Virksomhet kommunalteknikk	57,75	72,83	74,94	73,94	74,09	73,94
Renovasjon (selvkost)	-15,25	-12,43	-11,34	-11,09	-16,54	-17,94
Slam (selvkost)			-1,06	-1,82	-1,84	-1,86
Vann og avløp (selvkost)			1,54	1,54	1,54	1,54
Virksomhet vann og avløp (selvkost)	-74,51	-71,13	-87,16	-111,08	-138,43	-166,90
Virksomhet eiendom	244,13	208,45	216,97	212,67	211,37	211,47
Virksomhet utbygging	-2,93	-3,01	-3,09	-3,09	-3,09	-3,09
Virksomhet Sarpsborg brannvesen	41,02	42,88	45,49	47,14	47,31	47,31
Feievesenet (selvkost)	-2,48	-1,77	-2,24	-2,19	-2,25	-2,28
Direktør teknisk	7,28	5,85	1,99	1,99	1,99	1,99
Kirken	26,26	27,06	27,87	27,87	27,87	27,87
Sum kommuneområde teknisk	281,27	268,73	263,91	235,88	202,02	172,05

8.5.5.2 Viktigste driftsendringer

Viktigste driftsendringer i mill. kr– alle tall sammenliknet med budsjett 2021				
	2022	2023	2024	2025
Virksomhet kommunalteknikk				
Økte gebyrer husholdningsrenovasjon	-2,90	-2,40	-14,00	-15,40
Ettersorteringsanlegg næring og husholdning, økt utgift			6,00	6,00
Oppsamlingsanlegg næring og husholdning, økt utgift	0,80	0,80	0,80	0,80
Renovasjonsordning i egenregi- planlegging og implementering, økt utgift	1,30	1,00	1,00	1,00
Økt vedlikehold av nedgravde avfallsløsninger	0,10	0,10	0,10	0,10
Reduksjon i driftskostnader slam ved egenregi		-0,80	-0,80	-0,80
Vedlikehold av grøntarealer- nye anlegg	0,35	0,35	0,35	0,35
Sarpsborghallen- Økt åpningstid i helgene med 2 timer	0,30	0,30	0,30	0,30
Etablere oppsyn/drift i Vister grustak	0,50	0,50	0,50	0,50
Inntekter av utvidet drift i Vister grustak	-0,10	-0,20	-0,40	-0,50
Ladeinfrastruktur, drift av anlegg (viderefører bevilgning gitt for 2021)	0,50	0,50	0,50	0,50
Reduksjon av innleie ved vårfeiing	-0,20	-0,20	-0,20	-0,20
Innføring av parkeringsavgifter nye områder, økt inntekt	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10
Økning av parkeringsavgifter utover normal prisstigning	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25
Effektiviseringstiltak innenfor parkering	-0,40	-0,60	-0,80	-0,80
Virksomhet Sarpsborg brannvesen				
Revidert brannordning, økt utgift til bemanning	1,90	3,90	3,90	3,90
Drift-/vedlikeholdskostnader IUA og Øst 100-sentral IKS (ekstraordinær utgift i 2021 bortfaller)	-0,70	-0,60	-0,50	-0,50
Innsparing ved nytt øvingsfelt		-0,40	-0,40	-0,40
Økte inntekter brannvarsling	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10
Økt bemanning feiing	0,70	0,70	0,70	0,70
Økte gebyrer feiing	-1,70	-1,30	-1,40	-1,40
Virksomhet vann og avløp				
Styrking drift og vedlikehold	2,00	4,00	4,00	4,00
Økte kostnader energi	2,00	2,50	3,00	3,00
Styrking planer og utvikling	1,00	1,00	1,00	1,00
Regressaker, flere erstatningskrav og økte utgifter	0,70	0,70	1,00	1,00
Økte gebyrer vann og avløp	-22,90	-49,30	-77,50	-106,00
Virksomhet eiendom				
Økte utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) pga økt bygningsmasse	0,60	1,00	1,20	1,20
Nytt bibliotek, økte utgifter forvaltning, drift og vedlikehold		1,00	2,00	2,00
Leieavtale IKA, økt inntekt	-0,90	-2,70	-2,70	-2,70
Leieavtale ambulansestasjon, økt inntekt		-2,60	-2,60	-2,60
Økte leieinntekter Skjeberghallen	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25
Økt utleieinntekter kommunale bygg	-0,33	-0,43	-0,43	-0,43
Ekstraordinær husleie NAV pga flytting		2,00		
Økte antall brannalarmanlegg, økt driftsutgift	0,20	0,20	0,20	0,20
Områderegulering Tunevannet, engangsutgift	1,00			
Områderegulering stasjonsområdet og Rosenkrantzgate (Næringsfond)	3,00	1,00		
Effektivisering- innføring av renholdsroboter	-0,20	-0,40	-0,40	-0,40
Generell effektivisering	-0,60	-0,60	-0,60	-0,60

Virksomhet kommunalteknikk

Det er vedtatt og planlagt store endringer innenfor renovasjonsområdet i årene framover. Det planlegges ny gjenvinningsstasjon i Gatedalen, innsamling av avfall skal gjøres i egenregi eller sammen med andre kommuner og det bygges nytt felles ettersorteringsanlegg for avfall på Øra i Fredrikstad. Alt gjøres for å imøtekomme krav om økt gjenvinning og sortering av avfall. Dette medfører også at investeringer økes betydelig i årene framover, noe som gir en betydelig økning i renovasjonsgebyrene, spesielt fra 2024 når nytt ettersorteringsanlegg skal være ferdig.

Parkeringsavgiftene øker med 7,5 prosent, det vil si 5 prosentpoeng mer enn generell lønns- og prisvekst. Samtidig blir det innført avgiftsparkering i nye områder for å få bedre regulering og oppfølging av parkeringen. Det er også planlagt effektiviseringstiltak innenfor parkeringsområdet. Til sammen gir dette en effekt på 0,75 mill. kr i reduserte kostnader og økte inntekter.

Ved å bruke lenger tid på vårfeiling, kan egne mannskaper og utstyr utnyttes i større grad og innleie av eksterne kan reduseres. Dette gir en besparelse på 0,2 mill. kr årlig.

Det jobbes med etablering av kommunal virksomhet i Vister grustak, og bemanning og driftskostnader er innarbeidet med 0,5 mill. kr fra 2022. Samtidig er det lagt inn inntekter fra driften, med 0,1 mill. kr i 2022, økende til 0,5 mill. kr i 2025.

Forutsatt at smittevernregler og værforhold tillater det anlegges skøyteis i Kulås vinteren 2021/2022. Det bevilges 50.000 kroner til tiltaket, som finansieres ved bruk av formannskapetets tilleggsbevilgingsfond.

Virksomhet Sarpsborg brannvesen

Det er behov for å styrke det forebyggende og beredskapsmessige arbeidet for å ivareta forskriftskrav og intensjon med brannordningen. Ny brannordning ble vedtatt av bystyret 4. mars 2021 (21/01259).

Overgang fra frekvensbasert til risikobasert feiling, fører til behov for å styrke forebyggende avdeling med ett feierårsverk. Ny forskrift stiller også krav til feiling og tilsyn på fritidseiendommer.

Virksomhet eiendom

Utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold øker årlig med størst vekst fra 2023. Dette skyldes hovedsakelig nytt bibliotek med halvårsvirkning fra 2023.

Leieinntekter fra utvidelse av IKA og bygging av ny ambulansestasjon er innarbeidet med halvårsvirkning fra 2022 og full drift fra 2023.

Det er innarbeidet 0,2 mill. kr i effektiviseringsgevinster på renhold i 2022, stigende til 0,4 mill. kr i 2023. Effektiviseringen henger sammen med innkjøp av renholdsroboter til 2 mill. kr i som en investering.

Områderegulering stasjonsområdet og Rosenkrantzgate var planlagt utført i 2021. Prosjektet er finansiert ved bruk av kommunens næringsfond. På grunn av forsinket framdrift ble midlene og finansiering redusert ved behandling av 2. tertialrapport 2021. Prosjektet er derfor innarbeidet på nytt i budsjett og handlingsplan 2022-2025.

Det er satt av 1 mill. kr i 2022 til områderegulering ved Tunevannet.

Virksomhet vann og avløp

Drift og vedlikehold av vannverk, renseanlegg, vannledningsnett og nett for innsamling av avløpsvann styrkes med 2 mill. kr fra 2022 og opp til 4 mill. kr fra 2023. Kommunen har et aldrende ledningsnett og kummer med økt behov for vedlikehold. Driftskostnadene ved anlegg knyttet til vannverk og renseanlegg øker. Mer regn i nedslagsfelt til råvannskildene, gir mer utfordrende råvann.

Det påregnes økte energikostnader i perioden som i hovedsak skyldes i økte kraftpriser. Ny beregning av nettleie blir også innført fra nyttår, og som det tas høyde for.

Det har de siste årene vært en kraftig økning i antall tilbakeslag og påfølgende erstatningssaker på vann- og avløp. Dette skyldes i stor grad oftere og kraftigere regn og et gammelt ledningsnett. Dette er en økning som vil fortsette og det er derfor avsatt 0,7 mill. kr fra 2022, som økes til 1 mill. kr ifra 2024.

Det er behov for å styrke arbeidet med planer og strategier innenfor området, blant annet for å sørge for at arealplan, sentrumsplan og reguleringsplaner kan gjennomføres som forutsatt.

8.6 Kommuneområde teknologi og endring

8.6.1. Tjenester og oppgaver

Tjeneste	Oppgaver
Direktør	Kommuneområdet skal gjøre hverdagen enklere og mer effektiv for kommunens innbyggere, medarbeidere og næringsliv. Det skal forbedre eksisterende strukturer og arbeidsprosesser for å bidra til en framtidig relevant og økonomisk bærekraftig kommune. Kommuneområdet har fokus på innovasjon og gevinstrealiserende utviklingsprosjekter gjennom digitalisering og automatisering.
Innbyggerdialog	Ansvar for veiledning og informasjon om kommunens tjenester til innbyggere og næringsliv. Ansvar for kommunens informasjonsarbeid. Kommunikasjonen med innbyggerne foregår via flere kanaler som henvendelse via nettsider, sosiale medier e-post, chat, telefon eller fysisk oppmøte i servicetorget. Avdelingen skal være en spydspiss for digitalt førstevalg.
IKT drift	Bygger, drifter og forvalter egen og andre kommuners dataplattform og skytjenester. Har ansvar for at kommunens data lagres og ivaretas i henhold til lovverk og standarder. Sikker drift med høy tilgjengelighet, bruk av moderne teknologi og automatiserte rutiner minimerer risikoen for bortfall av tjenester.
IKT brukerservice	Medarbeidernes interne kontaktpunkt for å løse dataproblemer. Kontinuerlig fokus på å få medarbeiderne mest mulig selvhjulpne.
Informasjonsforvaltning	Ivaretar arkivlovens bestemmelser og sikrer kommunens dataforvaltning av eksisterende og framtidig informasjon. I tillegg forvalter avdelingen kommunens samhandlingsplattformer. Aktiv innen innovasjon og utviklingsprosjekter, jobber med automatisering og forenkling av forvaltningsprosesser blant annet ved hjelp av programvarerobot og kunstig intelligens.
Porteføljestyling	Kvalitetsikrer, prioriterer og følger opp prosjekter på tvers av hele organisasjonen. Avdelingen utarbeider beslutningsgrunnlag som skal synliggjøre hvordan gevinster av utviklingsprosjekter kan maksimeres og realiseres. Forvalter prosjektmetodikk og utvikler prosjektkompetanse i hele kommunen.

8.6.2. Utviklingstrekk og analyser

Viktige utviklingstrekk			
	Resultat		
Tjeneste	2018	2019	2020
Innbyggerdialog			
Totalt antall henvendelser til Innbyggerdialog	147 297	119 872	110 207
Andel henvendelser i digitale flater	10,5 %	13,3 %	14,8 %
Andel helelektroniske henvendelser	3,7 %	14,7 %	15,9 %
IKT drift			
Datamengde lagret i egen infrastruktur		115 000 GB	145 000 GB
Datamengder i sentrale arkivsystemer (inkl. fagsystemer)	1 040 GB	1 746 GB	2 105 GB
Datamengde lagret i skyløsninger		Ca. 300 GB	29 000 GB
Antall Microsoft Office 365 lisenser	18 835	14 500	12 722
Antall klienter i egen infrastruktur	7 946	11 002	12 573
Antall fagapplikasjoner	102	125	125
Utskrift og kopier	9 213 187	11 807 712	5 590 030
IKT brukerservice			
Antall henvendelser til IKT- brukerservice	9 120	13 401	15 026
Andel løste oppdrag fra førstelinje i IKT- brukerservice løsningsgrad	83 %	82 %	71 %
Antall tjenester publisert på selvbetjeningsportal		9	11
Informasjonsforvaltning			
Journalførte dokumenter til arkivkjerner	200 064	309 248	341 188
Andel relevante fagsystemer med automatisk arkivering		3 %	5 %
Robotprosesser i produksjon	2	7	10

Innbyggerdialog

I dag får innbyggerdialog flest henvendelser i tradisjonelle kanaler som både er ressurskrevende, manuelle og lite effektive. I kommende periode vil det være økt fokus på å flytte innbyggerne over til digitale flater med automatiserte prosesser og selvbetjente løsninger i tråd med den digitale utviklingen og innbyggernes forventninger. Det er et mål å være i forkant med både informasjon og tjenestetilbud gjennom analyse og prediksjon (forutsi noe på bakgrunn av erfaringsdata).

IKT-drift

Som en konsekvens av at kommunen fortløpende digitaliserer sine tjenester, øker datamengden som lagres i stor hastighet. Denne utviklingen vil fortsette, ikke minst når tjenester som automatisk logger data slik som IOT/sensorer etableres. En tydelig trend er at i sammenheng med at tjenester flyttes ut i skyen vil lagringen i sky øke, mens lagringen lokalt vil flate ut. Datamengdene som i dag håndteres er betydelige. Den totale

datamengden for egen intern lagring og skytjeneste er 175 000 GB, noe som tilsvarer 227 500 fulle arkivskap.

Antall lisenser basert på skybaserte tjenester ligger rundt 13 000. Dette er et omfattende antall både kostnadmessig og driftsmessig, og for å ha kontroll på kostnadene er det viktig å ha gode rutiner slik at kommunen til enhver tid har riktig antall aktive lisenser.

I perioden 2017 til utgangen av 2020 har kommunen mer enn fordoblet antall klienter (påloggede enheter i egen it-infrastruktur). Økningen tilskrives i stor grad satsningen innen oppvekst ved at alle barneskoleelever har fått hver sin iPad eller PC. Denne kraftige satsningen er håndtert med eksisterende ressurser gjennom effektivt bruk av digitale prosesser og tjenester for håndtering av innkjøp, klargjøring, bruk og avhending av utstyr. Det er imidlertid behov for en avklaring av hvilke tjenester som skal leveres fra IKT og hvilke tjenester det enkelte tjenestested selv skal håndtere for å ta unna framtidig vekst i oppgaver og ressursbehov.

Antall utskrifter er kraftig redusert i 2020. Årsaken kan i stor grad kan tilskrives Covid-19 med stengte skoler og bruk av hjemmekontor. Prosjektet post, print og papir skal uavhengig av dette ferdigstilles for å få ned papirbruken i kommunen.

IKT brukerservice

IKT brukerservice mottar henvendelser fra kommunens IKT-brukere på telefon, epost og gjennom selvbetjeningsportal. Ny organisering, samt en markant økning i antall innmeldte saker i oppstart av koronapandemien, medførte en reduksjon i %-andelen saker som ble løst, men løsningsgraden steg igjen utover i 2. halvår av 2020.

I kommende periode vil det jobbes med å gjøre IKT- brukerne i kommunen enda mer selvbetjente gjennom flere automatiserte selvbetjeningstjenester.

Informasjonsforvaltning

Antallet journalførte dokumenter viser utviklingen i omfanget av dokumenter som tas vare på i kommunen. Den store økningen som har vært siden 2017 skyldes i hovedsak mer elektronisk arkivering i Public 360, arkiveringssystemet Documaster og økonomisystemet Visma Samhandling arkiv. Økt dokumentfangst er en ønsket og riktig utvikling.

I 2020 gjør skanning av byggesaksarkiv og arkivering av dokumentasjon knyttet til koronapandemien at antallet dokumenter i Documaster øker. Økt dokumentfangst og journalføring gjennomføres med samme mengde personell som i 2018 – noe som er muliggjort ved automatisering av prosesser bl.a ved bruk av programvarerobot og arkivintegrasjoner.

Eksisterende arbeidsprosesser utfordres og det innføres effektive, bærekraftige løsninger ved bruk av framtidsrettet teknologi. Informasjonsforvaltning er premissleverandør for strategiske valg knyttet til kommunens dataforvaltning.

Automatisk arkivering er et mål for enklere å kunne etterleve arkivloven og bidra til at kommunens saksbehandlere i virksomhetene kan jobbe effektivt med faget og ikke med arkiveringsprosesser.

8.6.3. Tjenestemål

Tjenestemål		
Tjeneste	Resultat 2020	Ambisjon i perioden
Innbyggerdialog		
Mål: Sikre digitalt førstevalg for Sarpsborg samfunnet		
Andel henvendelser av totale antall håndteres på digitale flater	14,8 %	80 %
Andel automatiserte oppgaver av totale antall	15,9 %	50 %
IKT drift		
Mål: Sikker og stabil drift, håndtere aktivitetsvekst, samt driftsprosesser og rutiner som kan automatiseres er blitt automatisert		
Tilgjengelige tjenester (oppetid)		99,9 %
Antall prosesser som er automatisert		50
Redusere andel utskrift og kopier * (referanseår 2019)		60 %
IKT brukerservice		
Mål: Vi har selvbetjente IKT-brukere gjennom selvbetjente tjenester		
Antall tjenester publisert på selvbetjeningsportal	11	50
Andel løste oppdrag fra førstelinje i IKT- brukerservice - løsningsgrad	71 %	80 %
Andel henvendelser registrert via selvbetjeningsportal	10 %	35 %
Informasjonsforvaltning		
Mål: Etablere automatisk arkivering ved arkivintegrasjon mot fagsystemer		
Andel relevante fagsystemer med automatisk arkivering	5 %	45 %
Porteføljestyling		
Mål: Sikre maksimal gevinst fra hvert prosjekt		
Totalt gevinster i mill. kr realisert for utviklingsprosjekter i hele kommunen		25 mill. kr

8.6.4. Prioriterte tiltak

8.6.4.1. Prosjekter og enkeltsaker

Prosjekter og enkeltsaker som er sentrale for å nå kommuneområdets mål:

Prosjekt/sak	Tid (år) for gjennomføring
Etablere felles kommunikasjonsplattform som gir bedre tjenester til medarbeidere, innbyggere, næringsliv og frivillighet blant annet gjennom selvbetjeningsportaler og gjenbruk av data (digitalt førstevalg).	2022-2024
Implementere innbyggerdialog som en naturlig del av det nye biblioteket.	2022-2023
Oppgradere og skanne papirarkivet. Dette omfatter å overføre kommunens papirarkiver til det interkommunale arkivselskapet. Vurdering om behov for skanning blir tatt ved gjennomgang av arkivene.	2022-2025
Etablere skyløsning for sak- og arkivsystem. Dette skal bidra til en trygg og effektiv forvaltning av systemene.	2022

Videreføre regionalt samarbeid med Østfoldkommunene (Digi Viken Øst) og i Viken (DigiViken) knyttet til tiltak innen digitalisering.	2022-2025
Forenkle og automatisere ressurskrevende oppgaver samt forberede kommunen på framtidige behov og krav.	2022-2025
Automatisere repetitive rutinepregede arbeidsprosesser i kommunen ved bruk av programvarerobot.	2022-2025
Videreutvikle porteføljestyring for å sikre at gevinster realiseres i de ulike fasene av et prosjekt og at kommunen prioriterer de riktige prosjektene ut fra en helhet på tvers av organisasjonen.	2022-2025
Sikre kommunens forvaltning av eksisterende og framtidig dokumentasjon. Dette skal skje gjennom å etablere automatisk dokumentfangst, effektivisere kvalitetssikring i arkivet og skape «orden i eget hus».	2022-2024
Etablere et gjensidig utviklende samarbeid mellom fagmiljøene og IKT-organisasjonen. Sentraliserte prosesser skal sikre involvering av riktige aktører til rett tid.	2022-2025
Redusere antall utskrifter, kopier og postsendinger både internt og eksternt for å ta ned driftsutgiftene knyttet til disse områdene.	2022

8.6.5. 4-årig driftsbudsjett

8.6.5.1 Tabell fordeling driftsrammer

Fordeling driftsrammer (tall i mill. kr)						
	R20	Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Teknologi og endring	58,38	61,45	68,53	68,53	67,83	67,83
Sum kommuneområde teknologi og endring	58,38	61,45	68,53	68,53	67,83	67,83

8.6.5.2 Viktigste driftsendringer

Viktigste driftsendringer i mill. kr– alle tall sammenliknet med budsjett 2021				
	2022	2023	2024	2025
Kommuneområde teknologi og endring				
Lisenser skyløsning for sak-arkivløsning, økt kostnad	2,00	2,00	2,00	2,00
Gevinstrealisering felles kommunikasjonsplattform, innsparing	-1,60	-1,60	-1,60	-1,60
Lisenser MS365 back-up, økt kostnad	0,50	0,50	0,50	0,50
Skytjenester (Azure), økt kostnad	0,20	0,30	0,40	0,50
Økt antall lisenser MS365. økt kostnad	0,50	0,50	0,50	0,50
Sentralisering av postmottak (oppvekst), økt kostnad	0,40	0,40	0,40	0,40
Salg av IKT-tjenester til Halden kommune, inntekt	-1,80	-1,80	-1,80	-1,80
Økt ressurs-salg av IKT-tjenester til Halden kommune	1,80	1,80	1,80	1,80
Økt egenandel nasjonale e-helseløsninger	3,40	3,40	3,40	3,40

Kommuneområdet økonomiske ramme er i budsjettet økt med nærmere 4,3 mill. kr fra 2021 til 2022. Økningen skyldes blant annet økte kostnader til lisenser og egenandel for nasjonale e-helseløsninger.

Dagens sak-arkivløsning er en løsning som står i kommunens lokaler (on-prem) og som nå har blitt så gammel at leverandøren ikke lenger leverer oppgraderinger, kun feilrettinger. For å få en sak-arkivløsning som tilfredsstillende kommunen behov, er det satt av midler for å få på plass en skybasert løsning i løpet av 2022.

Anskaffelse av systemverktøy som MS365 og Public 360 ble tidligere finansiert over investeringsbudsjettet og avskrevet over flere år. Forretningsmodellen til leverandørene er endret, og slike anskaffelser er nå i form av lisensleie på årlig basis som må dekkes over driftsbudsjettet. Denne modellen sikrer kommunen bedre sikkerhet, tilgjengelig og skalerbarhet. Lisenskostnadene framover vil vokse i omfang så lenge organisasjonen vokser i antall ansatte. Kostnader øker også gjennom at større mengder data lagres i sky, og kostnadene til bruk av skyløsningen Azure vil øke årlig. Avtalen med Microsoft utløper i 2023, og kommunen må da forhandle om ny avtale med nye lisenspriser

Kommunen har behov for backup for en lengre periode enn leverandøren Microsoft tilbyr gjennom sin MS365-løsning. Det har derfor blitt satt opp en løsning som gir utvidet backup, derigjennom behov for kjøp av lisenser til backup i skyen.

For avdeling innbyggerdialog legges det i handlingsplanperioden opp til å effektivisere arbeidsprosesser og ta ut gevinst i form av spart arbeidstid og redusert antall årsverk. Det er lagt inn en reduksjon i antall årsverk i tråd med gevinstanalysen som er gjort for prosjektet felles kommunikasjonsplattform.

Arbeidet med å innføre automatisk arkivering fra fagsystemene er i gang og vil fortsette gjennom hele perioden. I samarbeid med kommuneområde Oppvekst skal det innføres digitale arbeidsprosesser og elektroniske elevmapper. Dette gir gevinst i form av spart arbeidstid ute i skolene, men gir merarbeid til Avdeling informasjonsforvaltning gjennom sentralisering av postmottak.

Sarpsborg kommune drifter og forvalter i dag Skiptvet kommunes dataplattform og skytjenester. Det arbeides med å få plass tilsvarende avtale med Halden kommune for drift av deres sikre sone med en estimert kostnadsramme beregnet til 1,8 mill. kr årlig. Dette finansieres av inntekter fra Halden kommune.

Kommunene må fra 2022 betale kostnader til forvaltning og drift av helsenettet inkludert grunndata og helselD, kjernejournal, e-resept og helsenorge.no. Overføringene til Sarpsborg kommune økes som en følge av dette med 3,4 mill. kr. Merkostnaden for denne kostnadsveksten er ikke kjent, og det er derfor usikkert om den ekstra overføringen vil dekke de faktiske kostnadene.

8.7. Kommunedirektøren

Virksomhet/ Tjeneste	Oppgaver
Kommune- direktøren	Øverste administrative leder for Sarpsborg kommune, herunder påse at saker som behandles i politiske organer er forsvarlig utredet og at politiske vedtak iverksettes.
Stab kommune- direktør	Planlegge og ha ansvar for informasjon og kommunikasjon ved blant annet store utbygginger og omlegginger, og krisesituasjoner.

4-årig driftsbudsjett

Fordeling driftsrammer (tall i mill. kr)						
	R20	Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Kommunedirektøren	27,05	59,75	12,87	12,87	12,87	12,87
Sum kommunedirektør	27,05	59,75	12,87	12,87	12,87	12,87

Budsjettkapitlet omfatter en del felleskostnader som ikke hører naturlig hjemme under kommuneområdene, eksempelvis kontingent til KS og andre sammenslutninger kommunen er medlem av.

Kommunen står overfor en situasjon der det vil være vanskelig, men likevel nødvendig å redusere kostnadene. Kommunen er i stor grad påvirket av de generelle utviklingstrekk i samfunnet. Strammere rammer for kommuneøkonomien vil prege årene som kommer og utfordre kommunens organisasjon og økonomi.

Kommunedirektøren varslet i sak om rammer for drift i 2022 – 2025 og investeringer i et 8-årsperspektiv at det vil bli nødvendig å se på strukturelle forhold og ytterligere behov for omstilling i den kommende perioden. Det må tilstrebes omlegginger som kan bidra til økonomisk handlingsrom.

Det må tas sikte på å gjennomføre innsparinger der dette er mulig uten at kvaliteten på tjenestene reduseres vesentlig. Samtidig vil det på noen områder være nødvendig å vurdere hva som er godt nok, det vil si om en lavere standard på noen tjenester kan aksepteres for at andre tjenester skal kunne prioriteres høyere.

Dette arbeidet vil bli intensivert i 2022, og det vil bli vurdert bruk av ekstern kompetanse. Arbeidet finansieres innenfor kommunedirektørens rammer.

Det stilles store krav til faglige vurderinger av geoteknikk i plansaker. Det er behov for bistand for å kvalitetssikre at dokumentasjonen i plansakene er dekkende. Kommunen vil inngå en rammeavtale om kjøp av geotekniske tjenester i 2022. Dette vil bli dekket fra kommunedirektørens budsjett.

Vedlegg

Budsjettskjema 1A - bevilgningsoversikt drift (tall i mill. kr)						
	R20	Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Rammetilskudd	-1 870,47	-1 853,76	-1 916,50	-1 935,67	-1 950,03	-1 964,53
Inntekts- og formueskatt	-1 418,40	-1 508,00	-1 624,54	-1 636,53	-1 655,57	-1 669,49
Eiendomsskatt	-244,32	-247,00	-248,00	-249,00	-250,00	-251,00
Andre generelle driftsinntekter:						
Flyktingetilskudd	-68,03	-52,80	-35,70	-35,60	-34,39	-34,60
Kompensasjonstilskudd - skole, pleie og omsorg, kirken	-10,57	-8,50	-8,50	-8,50	-8,50	-8,50
Øvrige driftsinntekter	-33,75					
Sum generelle driftsinntekter	-3 645,54	-3 670,06	-3 833,24	-3 865,30	-3 898,49	-3 928,12
Sum bevilgninger drift, netto	3 306,33	3 409,69	3 581,32	3 541,73	3 509,52	3 482,15
Avskrivninger	228,90	225,00	245,00	255,00	265,00	275,00
Sum netto driftsutgifter	3 535,23	3 634,69	3 826,32	3 796,73	3 774,52	3 757,15
Brutto driftsresultat	-110,31	-35,37	-6,92	-68,57	-123,97	-170,97
Renteinntekter	-25,81	-22,60	-32,60	-37,00	-38,20	-38,20
Utbytter	-21,72	-20,00	-15,00	-15,00	-16,00	-16,00
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-0,63					-
Renteutgifter	121,26	82,30	97,90	131,70	161,50	168,10
Avdrag på lån	170,83	168,40	184,20	211,50	243,00	266,60
Netto finansinntekter/-utgifter	243,94	208,10	234,50	291,20	350,30	380,50
Motpost avskrivninger	-228,90	-225,00	-245,00	-255,00	-265,00	-275,00
Netto driftsresultat	-95,27	-52,27	-17,42	-32,37	-38,67	-65,47
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering - bruk av tidligere avsetninger	24,51	22,75	53,00	18,00	10,25	-
Overføring til investering - årlig avsetning investering			11,00	11,00	17,00	45,00
Overføring til investering - KLP			11,00	11,00	11,00	11,00
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	0,10	-	-	-	-	-
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	92,24	19,27	-57,58	-7,63	0,42	9,47
Dekning av tidligere års merforbruk	-21,59	-	-	-	-	-
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	95,26	42,02	17,42	32,37	38,67	65,47
Fremført til inndekn. i senere år (merforbruk)	0,00	-10,25	0,00	0,00	0,00	0,00
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond:		Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Avsetning disposisjonsfond		17,77	5,47	6,37	5,67	4,47
Avsetning fond for klimatiltak						
Avsetning for kulturfond		2,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Avsetning formannskapetets tilleggsbevilgningsfond		3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Avsetning næringsfond		1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Bruk av formannskapetets tilleggsbevilgningsfond			-0,05			
Bruk av næringsfond - områderegulering stasjonsområde		-4,00	-3,00	-1,00		
Bruk av næringsfond - bykraft		-0,50				
Bruk av disposisjonsfond St Olavsvoll			-12,00			
Bruk av disposisjonsfond bibliotek			-53,00			
Bruk av disposisjonsfond (tidl. avsatt investeringsformål)				-18,00	-10,25	
Sum netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond		19,27	-57,58	-7,63	0,42	9,47

Note 1 – Skatteanslaget:

Budsjetterte skatteinntekter bygger på anslag i statsbudsjett 2022. For årene 2023-2025 er det lagt inn en årlig realvekst i skatteinntektene på 1 % i forhold til anslag i KS sin prognosemodell for frie inntekter.

Note 2 – andre inntekter:

Inntekten fra salg av konsesjonskraft er basert på kjent kraftmengde og estimert pris

Note 3 – andre generelle statstilskudd:

Anslaget er gjort ut fra de signaler som framkommer i statsbudsjettet og annet materiale, informasjon fra departementene og kommunens egne vurderinger.

Note 4 – angivelse av forventet utbytte fra kommunale selskaper mv.:

Utbytte fra Østfold Energi AS er satt til 15 millioner kroner for hele planperioden. Utbytte fra Skjeberg Marinesenter AS er satt til 1 million kroner for årene 2024 og 2025.

Note 5 – avsetning til fond:

Det vises til tabell under budsjettskjema 1A.

Note 6 – bruk av fond:

Det vises til tabell under budsjettskjema 1A og 2A.

Fordeling driftsrammer (budsjettskjema 1A) (tall i mill. kr)					
	Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Kommuneområde helse og velferd					
Virksomhet forvaltning og utvikling	40,60	42,27	43,07	43,07	43,07
Virksomhet helse	84,93	93,27	92,96	92,96	92,96
Virksomhet forebyggende tjenester	80,46	83,35	83,30	83,30	83,30
Virksomhet kompetansesenter rus og psyk. helse	77,64	98,77	98,77	98,77	98,77
Virksomhet kjøkken og kantine	10,58	10,86	10,86	10,86	10,86
Virksomhet NAV	198,97	205,58	205,58	205,58	205,58
Omsorgstjenester	569,94	589,40	589,40	589,40	589,40
Hjemmetjenster	189,13	206,27	206,04	206,79	206,79
Boveiledning	317,86	328,32	328,32	328,32	328,32
Virksomhet barnevern	142,30	196,98	196,88	197,68	196,68
Direktør helse og velferd med stab	18,64	20,20	13,95	13,95	13,95
Sum kommuneområde helse og velferd	1 731,05	1 875,27	1 869,12	1 870,67	1 869,67
Kommuneområde oppvekst					
Virksomhet oppvekstjenester	64,59	69,03	68,53	68,03	68,03
Virksomhet PPT	15,30	26,17	26,17	26,17	26,17
Virksomhet spesialpedagogikk førskole	34,31	41,54	41,04	41,04	41,04
Barnehager	90,67	94,99	96,19	96,19	96,19
Virksomhet St. Marie læringscenter	20,91	21,73	21,73	21,73	21,73
Virksomhet Sarpsfossen skole	58,02	48,79	48,79	48,79	48,79
Skoler	533,99	565,63	567,78	572,18	573,88
Direktør oppvekst	9,19	8,18	7,18	7,18	7,18
Tilskudd private barnehager	307,71	311,34	313,64	312,64	312,64
Sum kommuneområde oppvekst	1 134,69	1 187,40	1 191,05	1 193,95	1 195,65
Kommuneområde samfunn					
Virksomhet plan og samfunnsutvikling	20,78	21,42	22,92	21,92	21,92
Virksomhet kultur	60,92	77,45	65,35	65,35	65,35
Virksomhet byggesak, landbruk og kart	11,32	13,72	12,92	12,92	12,92
Direktør samfunn	6,24	6,46	6,46	6,46	6,46
Sum kommuneområde samfunn	99,25	119,05	107,65	106,65	106,65
Kommuneområde organisasjon					
Virksomhet HR	71,49	78,64	79,04	80,04	80,04
Virksomhet økonomi	28,10	29,40	29,40	29,20	29,20
Virksomhet stabstjenester	28,98	27,96	30,21	28,31	30,21
Direktør organisasjon	2,21	2,30	1,99	1,99	1,99
Sum kommuneområde organisasjon	130,78	138,30	140,63	139,53	141,43
Kommuneområde teknisk					
Virksomhet kommunalteknikk	72,83	74,94	73,94	74,09	73,94
Renovasjon (selvkost)	-12,43	-11,34	-11,09	-16,54	-17,94
Slam (selvkost)		-1,06	-1,82	-1,84	-1,86
Vann og avløp (selvkost)		1,54	1,54	1,54	1,54
Virksomhet vann og avløp (selvkost)	-71,13	-87,16	-111,08	-138,43	-166,90
Virksomhet eiendom	208,45	216,97	212,67	211,37	211,47
Virksomhet utbygging	-3,01	-3,09	-3,09	-3,09	-3,09
Virksomhet Sarpsborg brannvesen	42,88	45,49	47,14	47,31	47,31
Feievesentet (selvkost)	-1,77	-2,24	-2,19	-2,25	-2,28
Direktør teknisk	5,85	1,99	1,99	1,99	1,99
Kirken	27,06	27,87	27,87	27,87	27,87
Sum kommuneområde teknisk	268,73	263,91	235,88	202,02	172,05
Kommuneområde teknologi og endring					
Teknologi og endring	61,45	68,53	68,53	67,83	67,83
Sum kommuneområde teknologi og endring	61,45	68,53	68,53	67,83	67,83
Kommunedirektøren	59,75	12,87	12,87	12,87	12,87
Sum kommunedirektør	59,75	12,87	12,87	12,87	12,87
Reserverte tilleggsbevilgninger					
Tap på fordringer	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Overføringer fra staten:					
Ressurskrevne tjenester	-76,00	-83,00	-83,00	-83,00	-83,00
Konsesjonskraft inntekter	-1,00	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00
Sum fordelt til drift	3 409,69	3 581,32	3 541,73	3 509,52	3 482,15

Oversikt over selvkostfinansierte tjenester 2021-2025:

Kommunale gebyrer 2021-2025 (tall i					
Vann	2021	2022	2023	2024	2025
Driftskostnader	47,81	52,02	53,38	53,74	53,86
Direkte kostnader	44,47	48,30	49,55	49,80	49,80
Indirekte kostnader	3,34	3,72	3,83	3,94	4,06
Kapitalkostnader	25,29	33,58	43,13	51,01	58,91
Kalkulerte avskrivninger	18,36	20,30	24,93	28,85	31,74
Kalkulerte renter	6,93	13,28	18,20	22,16	27,17
Selvkost	73,10	85,59	96,51	104,75	112,77
Gebyrinntekter	-76,30	-85,59	-96,51	-104,75	-112,77
Bruk av fond	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum inntekter	-76,30	-85,59	-96,51	-104,75	-112,77
Resultat	-3,20	0,00	0,00	0,00	0,00

Avløp	2021	2022	2023	2024	2024
Driftskostnader	57,64	62,94	64,31	64,98	65,10
Direkte kostnader	54,39	59,12	60,37	60,92	60,92
Indirekte kostnader	3,25	3,82	3,94	4,06	4,18
Kapitalkostnader	36,05	44,48	58,62	77,87	98,19
Kalkulerte avskrivninger	26,80	27,95	34,11	42,87	53,66
Kalkulerte renter	9,25	16,53	24,50	34,99	44,53
Selvkost	93,69	107,43	122,93	142,84	163,29
Gebyrinntekter	-93,69	-107,43	-122,93	-142,84	-163,29
Bruk av fond	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum inntekter	-93,69	-107,43	-122,93	-142,84	-163,29
Resultat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Renovasjon	2021	2022	2023	2024	2024
Driftskostnader	59,88	63,59	63,45	70,41	70,57
Direkte kostnader	55,37	58,45	58,15	64,95	64,95
Indirekte kostnader	4,51	5,14	5,30	5,46	5,62
Kapitalkostnader	2,32	3,68	5,78	10,47	11,71
Kalkulerte avskrivninger	2,02	2,92	3,82	7,08	7,93
Kalkulerte renter	0,30	0,76	1,96	3,40	3,78
Selvkost	62,20	67,28	69,23	80,88	82,28
Gebyrinntekter	-66,70	-69,78	-69,23	-80,88	-82,28
Bruk av fond	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum inntekter	-66,70	-69,78	-69,23	-80,88	-82,28
Resultat	-4,50	-2,50	0,00	0,00	0,00

Feiing	2021	2022	2023	2024	2024
Driftskostnader	7,93	9,30	9,37	9,43	9,50
Direkte kostnader	6,33	7,23	7,23	7,23	7,23
Indirekte kostnader	1,60	2,07	2,14	2,20	2,27
Kapitalkostnader	0,17	0,16	0,04	0,04	0,00
Kalkulerte avskrivninger	0,16	0,16	0,04	0,04	0,00
Kalkulerte renter	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
Selvkost	8,10	9,46	9,41	9,47	9,50
Gebyrinntekter	-8,10	-9,46	-9,41	-9,47	-9,50
Bruk av fond	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum inntekter	-8,10	-9,46	-9,41	-9,47	-9,50
Resultat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Slam	2021	2022	2023	2024	2024
Driftskostnader	3,68	4,03	3,26	3,28	3,32
Direkte kostnader	2,98	3,06	2,26	2,26	2,26
Indirekte kostnader	0,70	0,97	1,00	1,02	1,06
Kapitalkostnader	0,00	0,09	0,82	0,82	0,81
Kalkulerte avskrivninger	0,00	0,00	0,64	0,64	0,64
Kalkulerte renter	0,00	0,09	0,18	0,18	0,17
Selvkost	3,68	4,12	4,08	4,10	4,12
Gebyrinntekter	-4,08	-4,12	-4,08	-4,10	-4,12
Bruk av fond	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum inntekter	-4,08	-4,12	-4,08	-4,10	-4,12
Resultat	-0,40	0,00	0,00	0,00	0,00

Bevilgningsoversikt investering (budsjettskjema 2A) (tall i mill. kr)						
	R20	Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Investeringer i varige driftsmidler	385,7	758,59	907,95	965,34	878,36	1 023,99
Tilskudd til andres investeringer	0,32	-	-	-	-	-
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	13,38	11,00	11,00	11,00	11,00	11,00
Utlån av egne midler	-	-	-	-	-	-
Avdrag på lån	375,97	-	-	-	-	-
Sum investeringsutgifter	775,37	769,59	918,95	976,34	889,36	1 034,99
Kompensasjon for merverdiavgift	-28,72	-45,30	-43,64	-41,05	-32,27	-64,63
Tilskudd fra andre	-34,62	-3,40	-13,30	-2,00	-2,50	-30,00
Salg av varige driftsmidler	-8,35	-16,00	-13,50	-20,50	-80,50	-95,50
Salg av finansielle anleggsmidler	-	-	-	-	-	-
Utdeling fra selskaper	-	-	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-	-	-	-	-	-
Bruk av lån	-685,31	-613,94	-768,01	-872,80	-735,84	-788,86
Sum investeringsinntekter	-757,00	-678,64	-838,45	-936,35	-851,11	-978,99
Videreutlån	194,18	200,00	200,00	200,00	200,00	200,00
Bruk av lån til videreutlån	-207,89	-200,00	-200,00	-200,00	-200,00	-200,00
Avdrag på lån til videreutlån	135,62	60,00	120,00	120,00	120,00	120,00
Mottatte avdrag på videreutlån	-127,27	-60,00	-120,00	-120,00	-120,00	-120,00
Netto utgifter videreutlån	-5,36	-	-	-	-	-
Overføring fra drift	-26,21	-22,75	-75,00	-40,00	-38,25	-56,00
Netto avs. til eller bruk av bundne inv.fond	8,7	-	-	-	-	-
Netto avs. til eller bruk av ubundet inv.fond	4,48	-68,20	-5,50	-	-	-
Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	-	-	-
Sum overføring fra drift og netto avsetn.	-13,03	-90,95	-80,50	-40,00	-38,25	-56,00
Fremført til innde kn. i senere år(udekket b	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Investeringer (mill. kr)										
	Tidl. bevilget	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totalt
Kommuneområde samfunn										
Kultur										
Tilpasninger idrettsbygg	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	4,5
Nytt bibliotek	15,0	63,0	45,0							123,0
Utstyr Sarpsborg Scene	1,0	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	7,6
Plan og samfunnsutvikling										
Investeringsprogram for Østre bydel						4,0	4,0	5,0	5,0	18,0
Byggesak, landbruk og kart										
Tiltaksplan Tunevannet og lsesjø	2,0	1,0	0,5							3,5
Utstyr kart og oppmåling	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	2,5
Sum Kommuneområde samfunn	18,8	65,8	47,1	1,6	1,6	5,6	5,6	6,6	6,6	159,1
Kommuneområde velferd										
Kompetansesenter rus og psykisk helse										
Bofellesskap med bemanning - psykiatriboliger	29,0	6,0								35,0
Bofellesskap med bemanning - psykiatriboliger								0,5		0,5
Omsorgstjenester										
Nye plasser Haugvoll og samlokalisering hjemmetjenesten	2,0		2,0	3,0	154,0	140,0	30,0			331,0
Inventar og utstyr (senger, el. hev og senk dusjstol, medisintraller, nettverk)	13,3	4,7	2,3							20,3
Oppgradering og nybygg Tingvoll ink. nytt produksjonskjøkken					1,0	3,0	2,0	150,0	250,0	406,0
Kjøkken- utskifting av utstyr		1,2								1,2
Kurland sykehjem, innvendige utbedringer		0,3	10,0							10,3
Tingvoll sykehjem, innvendige utbedringer		0,3	10,0							10,3
Utbedringer Kruseløkka sykehjem/hjemmetjeneste sentrum		0,3	10,0							10,3
Borgen sykehjem, innvendige utbedringer/inventar		0,7								0,7
Prestekragan, utbedring av uteområde/etablere lekeplass		0,1	0,2							0,3
Møteplasser demente			0,2	4,8						5,0
Forvaltning og utvikling										
Boligsosial handlingsplan	10,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	50,0
Boveiledning										
Holleby, klargjøre alternativt lokale	4,0	1,0	2,0							7,0
Boveiledning Skjeberg: Kløvningsten, Hafslundsøy, vaskerom og garderobes		0,6								0,6
Vedlager Ravneberget		3,3								3,3
NAV										
Inventar og utstyr			3,8							3,8
Sum Kommuneområde velferd	58,3	23,4	45,5	12,8	160,0	148,0	37,0	155,0	255,5	895,5
Kommuneområde teknologi og endring										
Oppgradering og scanning av papirarkiv	7,4	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0				12,4
IKT infrastruktur	4,0	4,0	2,3	3,5	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0	21,8
Sentral IKT-plattform	1,7	1,7	3,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	17,3
Utvikling dokumentforvaltning	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,8
Digital signatur	0,4	0,2								0,6
Digitalt førstevalg - felles kommunikasjonsplattform	10,5	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	1,0	34,6
Elektronisk intern dokumentflyt	0,8	0,1								0,9
Sum Kommuneområde teknologi og endring	25,0	10,5	10,5	9,7	7,2	8,2	7,2	7,2	3,9	89,3
Kommuneområde organisasjon										
Økonomi										
Nye felles fagsystemer (lønn/økonomi moduler)	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	4,5
Justeringsavtale Hafslundtunet		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,9
Justeringsavtale Guslundåsen		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,6
Justeringsavtale Grimstadtunet		-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,4
Sum Kommuneområde organisasjon	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4	2,6
Kommuneområde oppvekst										
Grunnskole, SFO og grunnskoleopplæring for voksne										
Handlingsprogram IKT skoler og barnehager 2021-2024	10,0	12,0	12,0	10,0						44,0
Handlingsprogram IKT skoler og barnehager 2025-2028					12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	60,0
Kapasitetstiltak oppvekst	7,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	31,0
Utredning og utbedring av arbeidsplasser - oppvekst	0,5	0,0	0,0	0,0	5,0	7,0	7,0			19,5
Utbedringer Regnbuen/Kurland		3,0								3,0
Lærerarbeidsplasser- Ullerøy	4,5	3,0								7,5
Lærerarbeidsplasser Navestad			0,2	3,8	1,5					5,5
Lærerarbeidsplasser Jelsnes	0,3	0,0	3,6	1,0						4,9
Kurland barneskole - kapasitet og avvikle paviljonger			0,0				0,5	0,5	50,0	51,0
Mobile paviljonger oppvekst		7,0								7,0
Ombygging og utbygging Grålum barneskole	2,0	15,0	58,0							75,0
Ullerøy leirskole	1,0	10,0	7,0							18,0
Gymsal Kruseløkka - forprosjekt	0,5	0,5	1,0	30,0	50,0					82,0
Oppgradering Tindlund barneskole	2,0	2,0	68,0	73,0						145,0
Tindlund ungdomsskole - økt kapasitet og oppgradering		0,5	1,0	90,0	90,0					181,5
Borgen barneskole - økt kapasitet					1,0					51,0
Alternativ skolearena - kapasitet barneskole og ungdomsskole					0,5	1,0	50,0	50,0		101,5
Sandbakken barne- og ungdomsskole - kapasitet					0,5	1,0	30,0			31,5
Lærerarbeidsplasser Lande barneskole			0,5	4,0	2,0					6,5
Barnehage										
Utbedre uteareal ved Fridtzerbakken, Sarpsborgmarka, Valaskjold og Fosbyløkka	0,9	2,7								3,5
Sum Kommuneområde oppvekst	28,6	55,7	83,7	94,4	218,5	165,0	152,5	65,5	65,0	928,9

Investeringer (mill. kr)										
	Tidl. bevilget	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totalt
Kommuneområde teknisk										
Park										
Opprustning parker og plasser	1,3	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	13,3
Oppgradering av støttemur Høysand	0,3	0,3								0,6
Etablering av lekeplass Gaupefaret			0,5							0,5
Publikumstoalletter friluftsområder						4,0				4,0
Oppgradering av skolegårder		4,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	18,0
Oppgradering av område ved Tunevannet			4,0							4,0
Utskifting av gressklipper		0,5								0,5
Utskifting av gressklipper			0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	5,6
Lekeapparater		0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	2,0
Utbedringer Vistergropa	3,0	2,0								5,0
Nye lys - Sarpsborg lysløype		3,5								3,5
Toalett Glengshølen + brygge		3,0								3,0
Innkjøp av robotklippere parkavdeling		0,6	0,6							1,2
Felles driftssentral kommunalteknikk		1,0	1,0	1,0	1,0					4,0
Samferdsel										
Pellygata- oppgradering	2,0	18,0								20,0
Oppgradering av kommunale veier	10,5	10,5	10,5	10,5	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	102,0
Universell utforming av bussholdeplasser	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	8,8
Veidel av uforutsette kabel- og ledningsprosjekt	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	36,0
Trafikksikkerhetstiltak (trygge skoleveier/fartsbegrensende tiltak)	5,0	5,0	5,0	5,0	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	47,5
Elbillading	4,0	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	28,8
Oppgradering av parkeringsautomater		0,6								0,6
Opparbeidelse innfartsparkering Korsgata/ Torsbekk						12,0				12,0
Opparbeidelse av parkeringsplass Glengshølen			3,0							3,0
Brannvesenet										
Nytt øvingsområde brannvesen	3,2	5,0								8,2
Befolkningsvarslingssystem					0,4					0,4
Utstyr/verktøy beredskap brann	0,2	0,6	0,7	0,4	0,3	0,2	0,4	0,1	0,1	2,9
Tilbygg brannvesenet (carport)				1,8						1,8
Byggmessige tilpasninger - Brannordningen		2,0								2,0
Ombygging/tilpasning bygningsmasse (lager/verksted/undervisning)		2,9								2,9
Båt brannvesen				1,0						1,0
Kombinert vifte/vannkanon- større branner			2,0							2,0
Verksted og transport (ekskl. selvkost)										
Biler og maskiner vei/grønt	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	4,6
Biler og maskiner vei	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	4,5
Biler maskiner og annet teknisk utstyr verksted/transport/vaskeri	6,0	9,4	9,4	9,4	9,4	9,5	9,5	9,5	9,5	81,4
Biler og maskiner eiendom		3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	28,0
Feiebil									6,0	6,0
Kapasitetsøkning biler hjemmeteneste øst og omsorgstjenester		1,2								1,2
El-personbiler til dagsenter og boveiledning (9-seter minibusser)	3,3	0,0		3,3						6,5
Utskifting til elbiler Tingvoll (ladeprosjekt)		5,0	5,0							10,0
16-seter med rullestolplasser til transporten	3,0	3,0	3,0	3,0	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	29,5
Skifte hjulgraver - vei og park		2,5								2,5
Skifte hjulgraver - vei og park									3,0	3,0
Utskifting klippeaggregat hjullaster -vei og park		0,5								0,5
Utskifting volvo lastebil - vei og park								3,0		3,0
Biler brann	0,8	0,4	1,0	0,4	1,0	0,4	1,0	0,4	1,0	6,4
Skogbrannbil (og reserve mannskapsbil)			6,0							6,0
Tunge beredskapskjøretøy - Brannvesen					7,8	6,3	8,4			22,5
Utskifting av Ford Cuga med EL-bil - Team samferdsel		0,3								0,3
Utskifting av lastebil - Team transport		0,6								0,6
Eiendom										
Adgangskontroll bygg	3,7	1,5								5,2
Sengeheis og utvendig heis- Kurland sykehjem		0,5	4,5	5,0						10,0
Utskifting av ventilasjon Kurland sykehjem	0,1	0,5	4,5	5,0						10,1
ENØK Styrings-og varslingsanlegg	2,0	1,0	2,0	2,0						7,0
Smarte bygg - driftssentral	1,0	1,0	1,0	1,0						4,0
Sarpsborg rådhus, skifte ventilasjon og varmeanlegg	14,0	43,0	3,2							60,2
Rehabilitering og sikring av bygg	3,0	3,0	2,0	2,0	4,0	2,0	4,0	4,0	4,0	28,0
Heiser	2,4	2,0		1,5		2,5		2,5		10,9
Forskriftskrav (Brann, legionella m.m)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	9,0
Universell utforming kom. bygg	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	13,5
Rehabiliter Sarpsborghallen- svømmehall	24,0	2,0						0,0	0,0	26,0
Regulering og opparbeidelse Tune senter II	1,5		2,0	27,0						30,5
Regulering / utvikling Yvenåsen	7,5	10,0	22,5	2,5						42,5
Anleggsbidrag Yvenåsen			-8,8	-11,3	-1,3					-21,3
Opparbeidelse boligfelt Navestad/Berg (del 1.)	4,4		13,0	24,1						41,5
Strategisk oppkjøp og utvikling av eiendom	9,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	49,0
Utvidelse IKA,arkiv og kontor	36,0	28,5								64,5
Lyskrav Sarpsborg Stadion			6,0							6,0
Ny ambulansestasjon	8,0	36,0	20,0							64,0
Vister - flytting av vei		1,0								1,0
Ravneberget fengsel- utleie (forprosjekt)	1,0		0,5	20,0	47,5	7,5				76,5
Digitalisering av arbeidsprosesser renhold		0,8								0,8
Utskifting SD-anlegg		5,4	2,3		3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	22,7
Renholdsroboter		1,0	1,0							2,0
Kirken										
Maskiner og utstyr		0,5		0,5		0,5		0,5		2,0
Sum Kommuneområde teknisk	168,7	233,0	145,5	153,7	120,0	93,6	71,9	68,7	72,3	1127,1

Investeringer (mill. kr)										
	Tidl. bevilget	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totalt
Kommuneområde teknisk (selvkost)										
Vann										
Uforutsette prosjekter vann	2,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	26,0
Vannledningsnett										
Vannledning Baterød - Jellestad (Nipa)	7,5	30,5	10,0							48,0
Vannledning Jellestad - Brysemyr (Nipa)	14,0	10,0								24,0
Vannledning Kampenes - Isefoss (Nipa)	2,0	3,8	3,5							9,3
Ringledning Brusemyr - Skjebergveien, Rundkjøring RV22 (Nipa)	20,0	6,0								26,0
Vannledning (Meieri - Sandbakken skole)	3,0	10,0	28,0	4,0						45,0
Separering Kalabekken	12,0	7,0	5,0							24,0
Separering Hafslundskogen	0,5	7,0								7,5
Tunevannet sydøst e.1a	12,0	0,5								12,5
Tunevannet sydøst e.1b	4,0	5,0	2,0							11,0
Tunevannet sydøst e.1c	6,5	1,5								8,0
Brevikbekken e. 2	10,0	6,0								16,0
Vannledning OH gate - Fritzerbakken			12,0							12,0
Vannledning Klevaveien			5,0							5,0
Vannledning Tangenkilen/Grimsøya			11,0							11,0
Vannledning Løkkevika - Ullerøy		10,0								10,0
Brusemyrveien - Jellestadn.	1,0	5,0								6,0
Vannledning Haugeveien - Navestad nytt boligfelt			8,0							8,0
Ringledning vannledning Brandstorp-Revebukta		8,0								8,0
Vannledning i Glomma ved Opsund	13,5	30,0	18,0	20,0	12,5					94,0
Vann- og avløpsledning Nils Hønsvalds gate nord	4,0	1,5								5,5
Utskifting av gamle/ødelagte vannledninger	9,5	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	89,5
Myrstadveien, utskifting og separering (vann)		8,0								8,0
Opstadveien, gjenstående separering, fornying (vann)				1,0	6,0					7,0
Hafslundsøy og Hasle, fornying/separering/fremmedvann	2,0	5,0	25,0	25,0	20,0	20,0	20,0	20,0		137,0
Kalnes og Grålum, fornying/separering/fremmedvann			10,0	10,0	15,0	15,0	10,0	1,0		61,0
Greåker og Hannestad, fornying/separering/fremmedvann	5,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0		145,0
Sentrum og Kurland, fornying/separering/fremmedvann					15,0	15,0	15,0	10,0		55,0
Borgenhaugen og Årum, fornying/separering/fremmedvann				10,0	15,0	15,0	10,0	10,0		60,0
Skjeberg, fornying/separering/fremmedvann				5,0						5,0
Helles vei - Borgen. Separering			9,0							9,0
Oldtidsveien. Utskifting/omlegging VL.		5,0								5,0
Opphaugveien. Utskifting/omlegging VL.		6,0								6,0
Hevingen. Sammenkopling vannsoner. Brannvann		2,0								2,0
Brevik. Separering. Etappe 3. Sarp.vn-Frøyas vei	0,5	10,0	10,0							20,5
Nye VA-anlegg som følger av komm.boligomr. Maugsten		3,0	3,0	4,0						10,0
Tekniske installasjoner vann										
Pumpestasjon Brusemyr (Nipa)	6,5	3,5	5,0							15,0
Utfasing av trykkforsterkere Nygårdsveien ved etablering av ny trase Landemyra	7,0	3,0								10,0
Utredning- Nytt vannverk Isesjø / kapasitetsøkning Baterød	10,2	2,0			130,0	130,0				272,2
Reservestrømsaggregater i vannforsyningen	1,0	2,0								3,0
Oppgradering trykkkningsstasjoner		3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	24,0
Nytt høydebasseng jf. Utredninger					35,0					35,0
Utskiftninger vannverk og høydebasseng	3,0	3,0								6,0
Ny nedbørmåler Sentrum		2,0								2,0
Kumgruppe K123. Styring og teknisk utstyr		2,0								2,0
Driftssentral - felles - VA andel vann		0,5	0,5	0,5	0,5					2,0
Avløp										
Uforutsette prosjekter avløp	2,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	26,0
Avløpsnett										
Avløpsledning Kampenes - Isefoss (Nipa)	2,0	3,8	3,5							9,3
Avløpsledning (Meieri-Sandbakken skole)	3,0	10,0	28,0	4,0						45,0
Separering Kalabekken	12,0	7,0	5,0							24,0
Separering Hafslundskogen	0,5	7,0								7,5
Tunevannet sydøst e.1a	10,0	2,5								12,5
Tunevannet sydøst e.1b	4,0	5,0	2,0							11,0
Tunevannet sydøst e.1c	6,5	1,5								8,0
Brevikbekken e. 2	10,0	6,0								16,0
Overløpstiltak- mudring og utfasing av overløp	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	9,0
Avløpsledning Klevaveien			5,0							5,0
Avløpsledning Opsund	8,0	30,0	18,0	20,0	9,5					85,5
Brusemyrveien- Jellestadveien	1,0	8,0								9,0
Utskifting av gamle/ødelagte avløpsledninger, hindre fremmedvann i avløpsnett	9,5	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	89,5
Overvannstiltak sentrum	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	18,0
Myrstadveien, utskifting og separering		9,0								9,0
Opstadveien, gjenstående separering				1,0	7,0					8,0
Hafslundsøy og Hasle, fornying/separering/fremmedvann	2,0	5,0	25,0	25,0	20,0	20,0	20,0	20,0		137,0
Greåker og Hannestad, fornying/separering/fremmedvann.	5,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0		145,0
Kalnes og Grålum, fornying/separering/fremmedvann			10,0	10,0	15,0	15,0	10,0	10,0		70,0
Sentrum og Kurland, fornying/separering/fremmedvann					15,0	15,0	15,0	10,0		55,0
Borgenhaugen og Årum, fornying/separering/fremmedvann				10,0	15,0	15,0	10,0	10,0		60,0
Skjeberg, fornying/separering/fremmedvann				5,0						5,0
Helles vei - Borgen. Separering.			9,0							9,0
Brevik. Separering. 3.etappe. Sarpb.vn - Frøyas vei	0,5	10,0	10,0							20,5
Skjeberg syd. Kartlegging og kildesøk. Redusere uønsket fremmedvann		2,5	2,5	2,5						7,5
Nye VA-anlegg som følger av komm.boligomr. Maugsten		3,0	3,0	4,0						10,0

Investeringer (mill. kr)										
	Tidl. bevilget	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Totalt
Kommuneområde teknisk (selvkost)										
Tekniske installasjoner avløp										
Pumpestasjon Brusemyr (Nipa)	1,0	9,0	5,0							15,0
Oppgradering avløpspumpestasjoner	5,0	5,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	80,0
Gjerde og port rundt Baterød vannverk			0,5							0,5
Nytt renseanlegg	24,0	121,0	229,0	317,0	136,0					827,0
Utstyr for tidsmåling av overløp	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0					15,0
Styresystem, fyrkjøler Alvim, brannteknisk	3,0	2,0								5,0
Avløpspumpestasjoner - etablere brutt vannspeil		2,0	2,0	2,0	2,0					8,0
Driftsentral - felles - VA andel avløp		0,5	0,5	0,5	0,5					2,0
Avfallsbehandling										
Avfallsløsninger	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	9,0
Utvikling av Gatedalen miljøanlegg (Modernisering av gjenvinningsstasjonen, etablering av arealer for lagring og behandling av avfall)	10,0	10,0	40,0	30,0						90,0
Oppsamlingsplass avfall			10,0	10,0						20,0
Kjøp av slambil og etablering av parkeringsplass	0,8	7,0								7,8
Overta avfallsinnsamling i egen regi - biler, oppstillingsplass, personalbygg			51,0							51,0
Tiltaksplan gammelt avfallsdeponi Stikkaåsen		1,0								1,0
Verksted og transport (selvkost)										
Biler og maskiner, vann og avløp	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	13,3
Kjøp av hjullaster- renovasjon									2,0	2,0
Biler og maskiner renovasjon	2,0	4,0								6,0
Kjøp av renovasjonsmaskin - gatedalen		0,5				0,6				1,1
Kjøp av kompaktor - gatedalen		3,0								3,0
Kjøp av sikteverk for kompost/jord - Gatedalen		3,0								3,0
Utskifting av Volvo L120H - gatedalen								3,5		3,5
Utskifting av VW Crafter - gatedalen									1,5	1,5
Utskifting av Toyota Hiace - gatedalen								0,9		0,9
Utskifting av JCB Hjulgraver - gatedalen	2,5								3,0	5,5
Utskifting av Volvo FH lastebil (AE54232) - gatedalen								3,5		3,5
Volvo EC140BLC - gatedalen									3,0	3,0
Utskifting av Nissan truck - gatedalen								0,8		0,8
Utskifting av Cat atlet truck - gatedalen	0,8								0,8	1,6
Utskifting av krokcontainere - gatedalen		0,5				0,6				1,1
Sum Kommuneområde teknisk (selvkost)	276,2	519,4	633,0	606,0	516,5	345,7	214,5	203,2	185,8	3500,3

Investeringer - salg (mill. kr)					
	Tidl. bevilget	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Kommuneområde teknisk					
Verksted og transport					
Salg av biler og maskiner	-0,10		-0,50	-0,50	-0,50
Eiendom					
Salg av Navestad/Berg				-30,00	-35,00
Salgsinntekter Yvenåsen			-10,00	-40,00	-10,00
Salgsinntekter Tune senter II					-40,00
Salg av kommunal eiendom	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00
Salg av søsterbolig	-15,00	-3,00			
Sum salgsinntekter	-25,10	-13,50	-20,50	-80,50	-95,50

Tilskuddsordninger - investeringer (mill. kr)					
	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25	
Investeringstilskudd:					
Bofellesskap med bemanning - psykiatriboliger		-8,50			
Boligsosial handlingsplan		-1,00			
ENØK Sarpsborg rådhus		-3,80			
Nye plasser Haugvoll og samlokalisering hjemmetjenesten				-30,00	
Statlige spillemidler:					
Nytt bibliotek			-2,00		
Oppgradering Tunevannet				-1,00	
Sarpsborg lysløype				-1,50	
Sum tilskuddsordninger		-13,30	-2,00	-2,50	-30,00

Bruk av fond - investeringer (mill. kr)					
	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25	
Bruk av ubundne avsetninger					
Generelt investeringsfond		-5,50			
Bruk av avsetninger		-5,50	0,00	0,00	0,00

Egenkapitalinnskudd KLP- investeringer (mill. kr)				
	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Aksjekjøp egenkapitalinnskudd KLP	11,00		11,00	11,00
				11,00

Ny økonomisk oversikt - drift (tall i mill. kr)						
	R20	Bud 21	Bud 22	Bud 23	Bud 24	Bud 25
Driftsinntekter						
Rammetilskudd	-1 870,47	-1 853,76	-1 916,50	-1 935,67	-1 950,03	-1964,53
Innteks- og formuesskatt	-1 418,40	-1 508,00	-1 624,54	-1 636,53	-1 655,57	-1669,49
Eiendomsskatt	-244,32	-247,00	-248,00	-249,00	-250,00	-251,00
Andre skatteinntekter	-8,77	-	-	-	-	-
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-111,23	-69,38	-46,72	-46,62	-45,41	-45,617
Overføringer og tilskudd fra andre	-549,77	-348,93	-355,03	-355,03	-355,03	-355,026
Brukerbetalinger	-120,99	-139,11	-140,07	-138,87	-138,87	-138,868
Salgs- og leieinntekter	-437,77	-430,25	-468,73	-499,16	-539,29	-569,356
Sum driftsinntekter	-4 761,72	-4 596,43	-4 799,58	-4 860,87	-4 934,19	-4 993,89
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	2 419,93	2 395,44	2 526,45	2 527,89	2 530,38	2532,4
Sosiale utgifter	589,84	634,78	670,31	671,28	671,94	672,47
Kjøp av varer og tjenester	1 101,01	1 076,53	1 097,16	1 096,43	1 100,78	1100,93
Overføringer og tilskudd til andre	350,61	244,85	253,74	241,70	242,12	242,12
Avskrivninger	228,91	225,00	245,00	255,00	265,00	275,00
Sum driftsutgifter	4 690,29	4 576,60	4 792,66	4 792,30	4 810,22	4 822,92
Brutto driftsresultat	-71,43	-19,83	-6,92	-68,57	-123,97	-170,97
Finansinntekter og utgifter						
Renteinntekter	-28,32	-22,60	-32,60	-37,00	-38,20	-38,20
Utbytter	-21,72	-20,00	-15,00	-15,00	-16,00	-16,00
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	-0,63					
Renteutgifter	121,31	82,30	97,90	131,70	161,50	168,10
Avdrag på lån	170,84	168,40	184,20	211,50	243,00	266,60
Netto finansutgifter	241,49	208,10	234,50	291,20	350,30	380,50
Motpost avskrivninger	-228,91	-225,00	-245,00	-255,00	-265,00	-275,00
Netto driftsresultat	-58,85	-36,73	-17,42	-32,37	-38,67	-65,47
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	26,21	22,75	75,00	40,00	38,25	56,00
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	0,68	-13,43	-	-	-	-
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	53,55	27,41	-57,58	-7,63	0,42	9,47
Dekning av tidligere års merforbruk	-21,59					
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	58,85	36,73	17,42	32,37	38,67	65,47
Frømført til inndekning i senere år (merforbruk)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00